

Møte tirsdag den 8. desember kl. 10President: **K i r s t i K o l l e G r ø n d a h l****D a g s o r d e n** (nr. 29)

1. Innstilling fra kommunalkomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 1999 vedkommende rammeområde 6 Kommunal- og regionaldepartementet, Arbeids- og administrasjonsdepartementet og Finans- og tolldepartementet m.v. og rammeområde 7 Folketrygden (Budsjett-innst. S. nr. 5 (1998-99), jf. St.prp. nr. 1 (1998-99) og St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 5 og 11 (1998-99))
2. Innstilling fra kommunalkomiteen om endringer på statsbudsjettet for 1998 under folketrygden. Arbeids- og administrasjonsdepartementet og Kommunal- og regionaldepartementet (Innst. S. nr. 53 (1998-99), jf. St.prp. nr. 16 (1998-99), kap. 2540, 2541, 2542, 2543, St.prp. nr. 17 (1998-99), kap. 4590, St.prp. nr. 26 (1998-99))
3. Innstilling fra næringskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 1999 vedrørende rammeområdene 9, Nærings- og handelsdepartementet og Kommunal- og regionaldepartementet, rammeområde 10 Fiskeridepartementet og rammeområde 11 Landbruksdepartementet (Budsjett-innst. S. nr. 8 (1998-99), jf. St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 6 Del II, 9 og 13 (1998-99))
4. Innstilling fra næringskomiteen om endringer av løyvingar på statsbudsjettet for 1998 under Nærings- og handelsdepartementet (Innst. S. nr. 60 (1998-99), jf. St.prp. nr. 9 (1998-99))
5. Innstilling fra næringskomiteen om bevilgningsendringer under Fiskeri- og havbrukforvaltning (Innst. S. nr. 62 (1998-99), jf. St.prp. nr. 20 (1998-99), kap. 4000, 1030 og 4030)
6. Innstilling fra næringskomiteen om endringer av bevilgninger på statsbudsjettet for 1998 under Landbruksdepartementet (Innst. S. nr. 61 (1998-99), jf. St.prp. nr. 24 (1998-99))
7. Referat

Presidenten: Den tidligere midlertidig fritatte vara-representant for Hordaland fylke, Kurt-Arne *Langeland*, har nå tatt sete.

Valg av settepresident

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det velges en settepresident for Stortingets møte i dag – og anser det som vedtatt.

Presidenten ber om forslag på settepresident.

Sylvia Brustad (A): Jeg vil foreslå Asmund Kristoffersen.

Presidenten: Asmund Kristoffersen er foreslått som settepresident for dagens møte. – Andre forslag foreligger ikke, og Asmund Kristoffersen anses enstemmig valgt som settepresident.

Før sakene tas opp til behandling, vil presidenten foreslå at Stortinget fraviker bestemmelsen i forretningsordenens § 43 første ledd og foretar samlet votering etter at sakene nr. 1 og 2 på dagens kart er ferdigbehandlet, og deretter samlet votering etter sakene nr. 3-6 ved slutten av dagens møte.

Ingen innvendinger er kommet mot presidentens forslag. – Det anses vedtatt.

S a k n r . 1

Innstilling fra kommunalkomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 1999 vedkommende rammeområde 6 Kommunal- og regionaldepartementet, Arbeids- og administrasjonsdepartementet og Finans- og tolldepartementet m.v. og rammeområde 7 Folketrygden (Budsjett-innst. S. nr. 5 (1998-99), jf. St.prp. nr. 1 (1998-99) og St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 5 og 11 (1998-99))

Presidenten: Etter ønske fra kommunalkomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 2 timer og 40 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 60 minutter, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti 25 minutter hver, Høyre 20 minutter, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti 10 minutter hver og Venstre og Tverrpolitisk Folkevalgte 5 minutter hver.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg av hovedtalerne fra hvert parti og fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Dette anses vedtatt.

Sylvia Brustad (A) (komiteens leder): Jeg vil først ta opp det forslaget som Arbeiderpartiet og SV er sammen om.

Kommunalkomiteens budsjett gjenspeiler i grove trekk det forlik som ble inngått mellom sentrumspartiene og Høyre og Fremskrittspartiet i finansinnstillinga. Arbeiderpartiet og SV står dels alene og dels sammen om noen forslag, og på enkelte punkter er komiteen enstemmig.

Etter at budsjettforliket ble klart, har avisene vært fulle av meldinger om mulige nedleggelse av barnehager og også noen skoler til neste år. Det blir en meget stram kommuneøkonomi for neste år, og det vil gå ut over tjenestetilbudet i en god del kommuner.

Barnehageutbygginga kommer til å få en ny bråbrems med det statsbudsjettet som nå er vedtatt. De borgerlige partiene ønsker å opprette under 2 500 barnehageplasser neste år, mens vi ville hatt 12 500, slik at en kunne ha gitt alle som ønsker det, et tilbud. Regjeringas snakk om valgfrihet blir med dette kun prat, for det er ingen valgmulighet hvis barnehagen ikke er der.

Kuttet i skolefritidsordninga er også dramatisk, og vil føre til at denne ordninga blir mye dyrere, noe som vil gå

mest ut over de barna som har størst behov for ordninga. Begge disse endringene er også negative for integreringa av barn med minoritetsbakgrunn.

Også overfor de eldre brytes løftene. De vil ikke få sin etterlengtede sjukeheimplass eller omsorgsbolig så raskt som de burde, på grunn av regjeringspartienes, Høyres og Fremskrittspartiets opplegg. Med vårt opplegg kunne vi bygd 2 100 flere boliger eller sjukeheimplasser for eldre neste år.

Arbeiderpartiets forslag til alternativt statsbudsjett ville samlet sett gitt kommunene om lag 1 milliard kr mer i form av økte overføringer og reduserte kostnader enn det som ligger i budsjettforliket mellom regjeringspartiene og Høyre og Fremskrittspartiet. Arbeiderpartiets opplegg innebærer også at de frie inntekter ville ha økt med over 1 milliard kr mer enn det som nå er vedtatt. Det er synd for kommunene, og det er synd for innbyggerne at Regjeringa valgte samarbeidspartnere som gir et dårligere opplegg for kommunene.

Men selv om vi er uenige om størrelsen på overføringene til kommunesektoren, er vi enige om å be Regjeringa vurdere prøveordninger med et frikommuneprosjekt der noen kommuner får reduserte bindinger i forhold til særlovgivninga. Komiteen mener at et opplegg for slike prøveordninger bør framlegges for Stortinget i kommuneøkonomiproposisjonen for år 2000. Vi har fått mange signaler fra kommunepolitikere og andre om at staten detaljregulerer kommunesektoren i for stor grad. Det er signaler som vi alle tar på alvor, og det er derfor vi går inn for et slikt frikommuneforsøk i noen utvalgte kommuner.

Innafor en sterkt redusert ramme i forhold til hva som var Arbeiderpartiets alternativ på dette området, har vi for vår del funnet plass til mer ressurser til arbeidsmarkedstiltak og noe mer til drift i etaten.

Kuttet i arbeidsmarkedstiltakene på om lag 1 000 plasser, som var et resultat av budsjettforliket, kommer i tillegg til at Bondevik-regjeringa allerede har foreslått å halvere antall plasser fra 1998 til 1999. Det innebærer at det kun blir lagt opp til 7 000 tiltaksplasser til neste år. Det kuttet som nå blir vedtatt, vil gjøre situasjonen verre for de arbeidsledige. Det vil ramme ungdom, ufaglærte kvinner og fremmedspråklige spesielt. Det er særdeles dårlig fordelingspolitikk, og det er en meget risikabel seilas Regjeringa nå legger ut på.

De fleste signaler tyder jo nå på at arbeidsledigheten kommer til å økte neste år. Det er snart bare Regjeringa, med Gudmund Restad i spissen, som ikke tror på det de fleste faginstanser sier om dette spørsmålet.

Arbeiderpartiet mener kuttene i arbeidsmarkedstiltakene er uansvarlige tatt i betraktning at det fortsatt er mange ledige, og at ledigheten høyst sannsynlig kommer til å øke ytterligere neste år.

Som jeg sa: Selv om rammene er sterkt redusert, har vi funnet rom for å foreslå å øke bevilgningene, slik at vi kan få om lag 1 600 flere tiltaksplasser enn det regjeringspartiene, Høyre og Fremskrittspartiet legger opp til.

Jeg merker meg at Regjeringa på dette området gjør som de gjorde da vi bl.a. advarte mot faren for renteøkning. Den lukker øynene og håper på det beste. Renta har

gått kraftig opp, og det er en betydelig fare for at det samme vil skje i forhold til arbeidsledigheten. Det er for alvorlige signaler til at Regjeringa bør ta sjansen på at det går bra.

Arbeiderpartiet mener at det viktigste nå må være at vi greier å trygge arbeidsplassene og å få renta ned. Det er synd at Regjeringa ikke bidrar nok til at så kan skje.

Mange grupper rammes av den nedskjæringspolitikken som nå føres overfor vanlige folk. Jeg vil rette oppmerksomheten mot de endringer som ble gjennomført når det gjelder støtteordninger til enslige forsørgere etter behandling av velferdsmeldinga, og det oppfølgingsansvar arbeidsmarkedsetaten fikk som en følge av dette. En konsekvens av kuttet i arbeidsmarkedstiltakene som nå blir vedtatt, er at opplæringstilbud og tiltak som er rettet mot enslige forsørgere, vil forsvinne eller bli sterkt redusert. Disse kvinnene har gjort det vi i Stortinget har bedt dem om. De har satt seg på skolebenken, tatt utdanning, for så å komme i jobb og bli selvforsørgende. Nå må mange av disse kvinnene som et resultat av den politikken som blir vedtatt, ta med seg skolebøkene og sette seg hjemme.

På bakgrunn av det har Arbeiderpartiet og SV fremmet et forslag i innstillinga om at Regjeringa innafor den gitte tilsagnsfullmakt bør opprettholde igangsatte tilbud og sikre tilbud til enslige forsørgere som har behov for opplæring og tiltak, slik velferdsmeldinga forutsatte. Vi ber også Regjeringa i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett fremme forslag til bevilgning og nødvendige retningslinjer eller lovhjemmel som sikrer slike tilbud.

Vi trenger flest mulig folk i arbeid, og folk må få delta ut fra egne forutsetninger og egne evner. Vi ønsker ikke et arbeidsliv bare for dem som er friske og arbeidsføre hele livet.

Det er en enstemmig komite som ber Regjeringa åpne for forsøk med større fleksibilitet mellom deltakelse på ulike arbeidsmarkedstiltak for yrkeshemmede. Det blir også bevilget noen flere penger til dette. Det er også viktig at det gis plass til flere grupper, f.eks. folk med psykiske lidelser.

For distriktene er også arbeidsplasser avgjørende for at folk skal bosette seg der, sammen med velferdstilbud, som bl.a. barnehager.

«Haugtussa barnehage i Torsken kan bli første offer for regjeringas hjertesak – kontantstøtten» kunne vi lese i Nordlys den 2. desember. Er det dette som skal være Regjeringas bidrag til en distriktspolitisk offensiv? «Vi er en del som har tatt steget og flyttet til Torsken. Legger man ned barnehagen i Torsken i 1999, så er det et bevis på at vi valgte galt. Et sted som Torsken har få framtidssikter uten barnehage», sa kvinnene fra Torsken i det samme avisoppslaget.

Er det virkelig noen som tror at unge med utdanning og barn, og i særdeleshet kvinner, vil flytte til små distriktskommuner når barnehagene og arbeidstilbudet ikke lenger er der? Det tror jeg er meget naivt, og jeg tror det er en feilslått politikk.

For Arbeiderpartiet er det viktig at den «store» distriktspolitikken virker. I det legger vi trygge arbeidsplasser.

ser, en aktiv næringspolitikk og et godt utbygd offentlig tjenestetilbud. Det er i den store sammenhengen viktigere for distriktene enn diverse små distriktpolitiske virkemidler. Distriktene trenger først og fremst et velfungerende arbeidsmarked, god infrastruktur og at det er orden i økonomien. Det var derfor vi foreslo å bedre kommuneøkonomien med rundt 1 milliard kr. Det var derfor vi foreslo å øke arbeidsmarkedstiltakene med 400 mill. kr i vårt alternative budsjett. Det var derfor vi foreslo å bygge over 2 000 flere omsorgsboliger og sjukeheimplasser neste år enn det som nå blir vedtatt, og det er bl.a. derfor vi vil bygge flere barnehager, noe som også er viktig i en distriktpolitisk sammenheng.

Hvis vi mener noe med at det skal bo folk i hele landet, må vi også legge til rette for det. Da er den «store» distriktpolitikken viktigere enn diverse nye tiltak som en ikke aner konsekvensen av. Det å sikre arbeidsplassene bør være punkt nr. 1. Det er også det viktigste virkemidlet, slik vi ser det, i en fordelingspolitisk sammenheng.

Presidenten: Sylvia Brustad har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Torbjørn Andersen (Frp): Representanten Sylvia Brustad viet arbeidsmarkedspolitikken stor oppmerksomhet i sitt innlegg. Det var snakk om økende ledighet, det vil bli verre for de ledige, og vi trenger flest mulige folk i arbeid igjen – vi trenger sikre arbeidsplasser.

Jeg har et spørsmål i den forbindelse. For Arbeiderpartiet har det faktisk lenge vært en symbolsak å skulle skatte de rike. Eksempelvis har partiet meget gjerne villet fjerne refusjonsordningen for norske sjøfolk bare for å få tatt rederne, de rike. Og i sin iver etter å gjøre det glemmer de at 17 000 norske sjøfolk risikerer å bli satt på land. Med all den ungdom som så optimistisk har satsset på en maritim utdannelse, vil jeg gjerne spørre Arbeiderpartiet hva slags arbeidsmarkedspolitik det er å ville fjerne denne ordningen, når det på sikt vil bety 17 000 flere ledige nordmenn. De blir satt på land, og en rekke arbeidsplasser i land tilknyttet maritim virksomhet vil bli borte. Kan Arbeiderpartiets representanter i kommunalkomiteen forsvare en slik arbeidsmarkedspolitik?

Det vil bevisst medvirke til å fjerne mange tusen arbeidsplasser i dette land. Etter det representanten Sylvia Brustad sa i sitt innlegg, der hun dveler hengivent ved det å opprettholde norske arbeidsplasser, synes jeg det er et paradoks at Arbeiderpartiet samtidig står på en slik linje når det gjelder viktige arbeidsplasser.

Sylvia Brustad (A): Jeg skjønner at det i mange sammenhenger kan være behov for å ty til: angrep er det beste forsvar. Hvis en går inn og ser på det opplegget som Fremskrittspartiet legger opp til i forhold til kommunesektoren som helhet og hva det ville ha ført til hvis de hadde fått gjennom sitt primære forslag – sannsynligvis flere oppsigelser – og hvis en hadde fått flertall for det primære forslag i forhold til arbeidsmarkedstiltak osv.

hvor vi vet hvor Fremskrittspartiet står, og i den «store» politikken, tror jeg kanskje situasjonen hadde vært enda verre enn det som faktisk nå blir resultatet.

Jeg mener at det ikke er noen motsetning i det å ha en bra fordelingspolitikk der en sørger for at de som har mest å bidra med, faktisk bidrar med mest til fellesskapet, og at de som er dårligst stilt, også får mest ut av det vi har. Det gjelder også i forhold til arbeidsmarkedspolitikken. Og når Norges Bank, Statistisk sentralbyrå og Arbeidsdirektoratet sier at risikoen for at ledigheta vil øke er svært stor, mener jeg at alle bør ta det på alvor. Og jeg er skuffet over at regjeringspartiene sammen med Høyre og Fremskrittspartiet etter vår mening ikke gjør det, når en kutter så kraftig på arbeidsmarkedstiltak.

Vi mener det er en nøye sammenheng mellom det å ha arbeidsplasser til dem som trenger det, og en god fordelingspolitikk, ved at de som har mest, bidrar mest, for at de som trenger det mest, får et bedre tilbud. I så måte mener vi at arbeidsmarkedstiltakene er et særdeles viktig bidrag.

Erna Solberg (H): President, er hyklerisk et parlamentarisk uttrykk?

Presidenten: Det kommer an på hvordan det brukes, men for å være sikker bør ikke representanten Solberg bruke det.

Erna Solberg (H): Jeg synes nemlig at det er et godt uttrykk for en del av Arbeiderpartiets argumentasjon i forbindelse med kommuneøkonomien.

I realiteten har Arbeiderpartiet et sted mellom 330 og 370 mill. kr mer i ikke-øremerkede tilskudd til primærkommunene i sitt budsjettopplegg. For det har de de siste 14 dagene hatt råd til alt. De har hatt råd til å bruke penger på et nivå som bare SV matcher, og SV har tross alt så mye ansvarlighet at de sier at de har 4 milliarder kr mer til kommunene for å gi dem den muligheten. Basert på de 330-370 mill. kr i mer frie inntekter, skal kommunene ha råd til egenandelen når det gjelder eldreomsorgen, som stort sett alle de kommunene vi har møtt, har fortalt oss blir dyrere enn det de får i statsstøtte. De skal ha råd til egenandelen når det gjelder større barnehageutbygging, hvor også kommunene stort sett må dekke hele det statlige tilskuddet, spesielt for småbarnsplassene. Og ikke minst skal de ha nok penger, slik at Grete Knudsen ikke lenger får behov for å appellere overfor Regjeringen mot alle skolenedleggelsene. Argumentasjonen fra Arbeiderpartiet i forhold til deres faktiske budsjettopplegg henger rett og slett ikke sammen.

Sannheten om Arbeiderpartiets budsjettopplegg er at det er stramt. Det er sannsynligvis like stramt, og det er ikke som Regjeringens opplegg overfor primærkommunene, spesielt. Samtidig presser de gjennom reformer med store egenandeler på kortere tid enn det flertallet har vært villig til, fordi kommunene har ønsket seg større tempo og påvist at de har egenandeler.

Jeg synes ærlig talt at Arbeiderpartiet burde vise litt mer edruelighet, istedenfor denne jublende gleden over

endelig å være i opposisjon og bruke akkurat samme tak-
tikken og kritikken – men med mye mindre penger – som
det dagens regjeringspartier har brukt mot Arbeiderparti-
et tidligere.

Sylvia Brustad (A): Jeg skjønner at de som nå har
inngått et forlik også i forhold til kommuneøkonomien,
har behov for å forklare at det er bedre enn det faktisk
er, slik vi i Arbeiderpartiet ser det, og slik også en lang
rekke ordførere og lokalpolitikere fra Høyre, Frem-
skrittspartiet og regjeringspartiene ser det.

Jeg tror ikke det kan være noen tvil om at situasjonen
for mange av landets kommuner for neste år vil bli meget
vanskelig. Så kan en velge hva en vil gjøre i forhold til
det, men det er feil når Erna Solberg sier at vårt alternati-
ve budsjett hadde medført rundt 300 mill. kr mer i frie
inntekter. Det ville ha medført over 1 milliard kr mer i
frie inntekter. Så la oss i hvert fall være enig om hvordan
virkeligheten er. Vi foreslo omtrent 1 milliard kr mer. Vi
foreslo også 1 milliard kr som kunne omfordeles, fra de
mest velstående kommunene til dem som hadde noe min-
dre, for å sikre et mest mulig likeverdig tjenestetilbud ute
i kommunene. Vi synes det er trist at det ikke er blitt fler-
tall for det.

Jeg tror mange innbyggere kommer til å oppleve at
det blir kutt i tjenestetilbudet neste år, f.eks. at det blir
kutt i eldreomsorgen, kutt i barnehagesektoren og kutt i
skolefritidsordningen. Det synes ikke vi er en god veg å
gå. Vi synes det hadde vært viktig å bruke penger på å
opprettholde det vi har sagt vi skal gjøre, ikke minst eldre-
reformen, hvor et enstemmig storting har vedtatt at vi
skulle bygge ut så og så mange omsorgsboliger og sjuke-
hjemsplasser i løpet av fire år. Men så, for å få plass til
noen andre hjertesaker som plutselig har blitt mye vikti-
gere i løpet av et år eller to, er de løftene glemt, og en pri-
oriterer noe annet. Det mener vi ikke er en farbar veg å
gå. Hvis vi f.eks. mener noe med at eldre og helse kom-
mer først, hvis vi mener noe med at vi vil sikre alle som
ønsker det, barnehageplass innen år 2000, må vi gjøre
det, men da må vi si nei til andre ting. Men med støtte
fra de borgerlige i denne salen gjør Regjeringa det mot-
satte. De sier ja til noe annet enn det de tidligere har sagt
ja til.

Erna Solberg (H) (fra salen): President! En åpenbar
misforståelse!

Presidenten: Presidenten åpner ikke for oppklaring av
åpenbare misforståelser.

Olaf Gjedrem (KrF): Denne debatten burde vera
konstruktiv på grunn av at me hadde ein diskusjon om
kommuneøkonomiproposisjonen i juni, då Arbeidarparti-
et og regjeringspartia la fram ei pakke, som Regjeringa
har fylgt opp i det forslaget som nå ligg føre, og som i
store trekk blir vedtatt i dag. Samtidig har ein fått eit for-
lik med dei to andre partia, Høgre og Framstegspartiet,
for å sikra gjennomføringa. Det har vore reaksjonar frå
kommunar som seier at dei er glade for at Regjeringa nå

for fyrste gong på mange år har fylgt opp lovnadene sine
i kommuneøkonomiproposisjonen.

Så kjem det ein del påstandar i dette fyrste innlegget,
at barnehagane får problem, at ein bryt lovnaden til dei
eldre, og at ein har problem på arbeidsmarknaden. Då
føler eg at dette smakar meir av retorikk enn av verke-
legheit, for det er ikkje slik at igangsette tiltak på ar-
beidsmarknadssektoren vil bli stoppa, slik det blir hevda
her. Slike utsegner er berre eigna til å spreia frykt og
utryggleik blant grupper som har nok å stri med i kvar-
dagen sin. Det er heller ikkje sant at dei eldre blir møtte
med brotne lovnader i og med at eldreforma blir utsett.
Regjeringa har sagt, slik fleirtalspartia her i Stortinget i
dag vil framføra, at eldreforma skal gjennomførast.
Der kommunane har behov for litt meir tid enn desse
fire åra, vil me akseptera at det kan gå noko utover dei
fire åra.

Barnehagane blir bygde etter behov. Då er det ei gle-
de å konstatera at kontantstøtta har blitt slik ein suksess
øg i arbeidspartistyrte kommunar at behovet ikkje er så
stort for å få ei full dekning når det gjeld barnehageplas-
sar. Situasjonen er stram, men den er godt leveleg i lan-
dets kommunar.

Sylvia Brustad (A): Når det gjelder kommuneøkono-
mien, er det riktig at det forslaget som vi var enige om i
vår, langt på veg blir fulgt opp i det Regjeringa la fram.
Men for det første er det mye som har skjedd i virkelig-
hetens verden siden da, og for det andre ser det litt anner-
ledes ut i det budsjettet som nå er vedtatt, enn det som
var det opprinnelige forslaget fra Regjeringa.

Når det gjelder de tre tingene som representanten
Gjedrem tok opp, der han påstår at Arbeiderpartiet driver
med retorikk, må jeg si at det vi sier der, er fakta. La
meg ta barnehagene først: I 1997 ble det oppretta ca.
16 000 nye barnehageplasser, i år ligger det an til å bli
3 500 barnehageplasser, og for neste år medfører bud-
sjettforliket med de borgerlige at det kan bli under 2 500
barnehageplasser. Ingen skal komme og fortelle meg at
dette er retorikk! Dette er fakta, og det er stikk i strid
med de målsettingene som i hvert fall flere partier i den-
ne salen har hatt, om at alle som ønsker det, skal få et
barnehagetilbud innen år 2000. Det er bl.a. en følge av
kontantstøtta, men det å tro at behovet for barnehager er
så lite som det, er ikke riktig!

Når det gjelder eldreformen, hevder representanten
Gjedrem at det ikke er brutt noen løfter. Men da må jeg
bare si at vi har stått på det et enstemmig storting har
vært for, nemlig at den skulle gjennomføres innen fire år.
Nå er det kutta på den i forhold til det forliket som er inn-
gått for neste år. Det er altså slik at det ligger ikke mer
penger inne for neste år. Da kan en gjerne ha en politisk
garanti om at alle som har planer osv., skal gjøre det,
men det hjelper ikke hvis pengene ikke er der! Og det
står svart på hvitt i den innstillinga som ligger til behand-
ling her i dag, og som flertallet anbefaler. Vi hadde fore-
slått noe mer penger til dette, som ville ha medført flere
sjukehjemsplasser og flere omsorgsboliger. Det er ikke
retorikk, det er fakta.

Det samme gjelder også i forhold til arbeidsmarkedet. Vi har fått meldinger fra arbeidsmarkedsetaten om at bl.a. en del enslige forsørgere nå må slutte på skolen som et resultat av kutt i arbeidsmarkedstiltakene. Det er heller ikke retorikk, det er fakta.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Lodve Solholm (Frp): Kommunane sin økonomiske handlefridom hadde vorte vesentleg styrkt gjennom Framstegspartiet sitt økonomiske opplegg. Sjølv om det er lagt opp til reduksjonar på næringsoverføringar via kommunale og regionale næringsfond, ville Framstegspartiet sin totale økonomiske politikk ha medverka til auka sysselsetting og verdiskaping – dette grunna dei store skatte- og avgiftsreduksjonane som ligg i Framstegspartiet sitt alternativ.

Det er òg klårt at ei skattlegging av verksemder etter Framstegspartiet sin modell, inklusiv delingsmodellen og fri tilgang til fondsavsetning, ville ført til auka verdiskaping i kommunane, og det ville dermed ikkje vore naudsynt med lokale og regionale næringsfond.

Når det er sagt, må det seiast at kommunesektoren har eit stort innsparingspotensial gjennom konkurransestimulering av tenesteproduksjonen. Ved å ta i bruk konkurranse som verkemiddel vil driftsutgiftene kunne reduserast, samstundes som kvaliteten på tenestene blir den same. Erfaringane frå Sverige og Danmark viser eit innsparingspotensial på 5-20 pst. ved jamn bruk av anbod i kommunal tenesteproduksjon, og tenestene blir betre, viser undersøkingar.

Kommunane bør også organisere den delen av tenesteproduksjonen som framleis skjer i eigenregi, slik at fristilte kommunale einingar innan eit tenesteområde kan konkurrere innbyrdes med kvarandre eller med private. Slik konkurranse, kombinert med stykkprisfinansiering og valfridom for brukarane, vil stimulere institusjons-einingane til å yte det beste overfor brukarane.

Det er positivt at det i Sverige t.d. blir utprøvt ordningar der innbyggjarar som treng eit tenestetilbod, tek imot verdikupongar frå kommunen for ei spesifikk teneste, t.d. innan eldreomsorg eller skulevesen. Innbyggjarane kan då skaffe seg dei tenestene dei ønskjer, ved å nytte verdikupongane ved den institusjonen eller eininga som dei sjølv ønskjer.

Kommunane skal framleis vere ansvarlege for at naudsynt tenestetilbod finst innan kommunen, samt kontrollere kvaliteten på tenestene, medan staten skal ha det økonomiske ansvaret gjennom stykkprisfinansiering. Sjølv produksjonen av dei fleste tenester i kommunesektoren bør konkurransestimulerast. Det ville vere ønskjeleg om kommunar i Noreg òg kunne starte prøveprosjekt der delar av tenesteproduksjonen vert sett ut på anbod, slik at ein kunne få norske erfaringar med konkurransestimulering.

Så nokre ord om Arbeidarpartiet. Det blir lett noko komisk over det når Arbeidarpartiet i sitt vonbrot over den mislukka regjeringsjakta, der dei sette seg utanfor

budsjettsamarbeidet, må ty til lettvinde argument. Arbeidarpartiet skaper bevisst utryggleik både blant folk og kommunar for å oppnå ein politisk gevinst. Arbeidarpartiet svartmålar situasjonen i norsk økonomi spesielt og i Noreg generelt, og har etter mi meining ein god del av ansvaret for at renta har gått opp og for uvisse som er skapt om norsk økonomi både innanlands og utanlands. Dermed har dei skapt trongare tider både for folk flest og for kommunane.

Eg konstaterer at Arbeidarpartiet ikkje er interessert i ein konstruktiv debatt og dialog om korleis vi skal møte dei utfordringane vi kjem til å møte i framtida. Det er leitt at landet sitt største parti har lagt seg på ei slik line i opposisjon. Arbeidarpartiet si haldning vil kunne skape utryggleik og uro. Dette vil igjen føre til at folk flest får det verre i 1999, takka vere Arbeidarpartiet sin lite konstruktive måte å opptre på.

Vi i Framstegspartiet tok ansvar og vart med på eit forlik med regjeringspartia, sjølv om det er mykje i dette forslaget som er vanskeleg å godta for oss òg, men alternativet var trass i alt verre. Framstegspartiet vart forlikt med regjeringspartia og Høgre. Det var for oss ei subsidiær løysing, som gav fleirtal for regjeringspartia sitt endra budsjettopplegg, og som har ein annan storleik på ramme 6 enn Framstegspartiet sitt primære budsjettforslag.

Eg vil òg i denne samanhengen vise til at vi saman med Høgre og regjeringspartia i komiteen har laga eit framlegg om disponering av ramme 6 og 7. Ei heller her er alt like enkelt å vere med på, men vi tok, saman med Høgre, ansvaret for å få på plass eit budsjett, som er betre enn alternativet.

Framstegspartiet vil avgrense talet på fjernkulturelle som får opphald i Noreg, til 1 000 personar pr. år – inklusive dei som får opphald på humanitært grunnlag, gjenforeining av familiar og flyktningar. Dette er for å få ei betre integrering, slik at dei særskildige sidene ein ser i dag – som etter mi meining kjem av at ein tek inn for mange i året – for ettertida kan stoppast. Noreg bør etter vår meining føre ein restriktiv politikk når det gjeld å innrømme asyl og flyktningstatus, og når det gjeld å gi alle same rettar og plikter i høve til fellesskapet i Noreg uavhengig av etnisk bakgrunn.

Det er viktig å hjelpe flyktningar, men vi i Framstegspartiet meiner at ein best kan hjelpe dei i deira eigne geografiske og kulturelle nærområde.

Det er grunn til å frykte at innvandring av asylsøkjjarar, berre i det omfanget ein har hatt i dei seinare åra, kan føre til alvorlege motsetnader mellom folkegrupper samt auka vald og kriminalitet i Noreg. – Og det må vi alle ta innover oss.

Vi meiner at Noreg i dag fører ein feil asyl-, flyktning- og innvandringspolitikk, som er til skade for innvandarane sjølv, familiare deira og det norske samfunnet. Ved å følgje Framstegspartiet sin politikk på området blir det ein meir human innvandrings- og integreringspolitikk til beste for alle. For oss er det òg ein klår føresetnad at flyktningar og asylsøkjjarar som har fått løyve til opphald i Noreg, skal reise til sine respektive heimland når tilhøva tilseier det. Det burde òg vere inn-

lysande at asylsøklarar som har fått endeleg avslag på sin asylsøknad, skal vende heim att snarast råd.

Frivillige organisasjonar bør etter Framstegspartiet si meining i hovudsak drivast utan offentleg støtte. Offentleg støtte til organisasjonar og foreiningar med etnisk bakgrunn eller felles heimland som medlemskriterium bør etter vår meining opphøyre. Når ein dessutan veit at mange innvandrorganisasjonar med statleg støtte over tid systematisk har drive direkte og bevisst desinformasjon om Framstegspartiet både innanlands og utanlands, burde det i seg sjølv, etter vår meining, diskvalifisere dei frå overføringar av skattebetalare sine pengar. Det er òg etter vår meining underleg at departementet ikkje undersøker betre kva organisasjonar ein gir tilskot til, all den tid kriteriet for å få tilskot ikkje er oppfylt av mange av dei som får tilskot. Eg siterer frå St.prp. nr. 1 for 1998-99:

«Det kan gis støtte til landsdekkende organisasjonar hvis virksamhet faller inn under ordningens formål. Med landsdekkende organisasjonar menes organisasjonar hvis virksomhet har en landsdekkende karakter og som representerer innvandrernes interesser i Norge på tvers av nasjonalitet/etnisitet.

Organisasjoner som er basert på en nasjonal/etnisk gruppe må være paraplyorganisasjon, det vil si ha felles organisatorisk bindeledd mellom samarbeidende organisasjoner, som hovedregel i minst fem fylker.»

Mange av dei organisasjonane som i dag får tilskot, er etter vår meining ikkje landsomfattande verken i den eine eller den andre tydinga. Vi har hatt ein korrespondanse med departementet som underbygger dette. Dei fleste organisasjonane er små, sjølvleigde stiftingar med svært få medlemmer, ja, i enkelte høve har vi ikkje fått oppgitt kor mange medlemmer det er. Dei måtte ha eit møte for å oppgje medlemstalet – det møtet er enno ikkje halde, sjølv om det er ei god stund sidan vi spurde. Det verkar på oss som dei berre representerer seg sjølve, samt sine tilsette.

Eg trur det ville vere klokt om ein no tok ein gjennomgang av alle organisasjonane som får tilskot, og for ettertida berre gav tilskot til dei som kjem inn under definisjonen som står i St.prp. nr. 1, som eg nett siterte frå. Jamfør forslaget Framstegspartiet fremmar i innstillinga.

Det er for meg eit paradoks at ein av organisasjonane som har søkt, Rainbow Foundation, ikkje får tilskot endå ein vel kan definere denne som landsomfattande og medlemsbasert, utan hinder for nokon å bli medlem i – ikkje etniske nordmenn eingong, noko dei fleste andre ikkje er. Men dei har kan hende ikkje dei rette meiningane.

Så nokre ord om distriktpolitikk.

Velstand er ikkje nødvendigvis eit produkt av politiske avgjerder. Velstand er heller ikkje først og fremst basert på naturressursane i eit land, men er framfor alt eit resultat av enkeltmennesket sin daglege innsats i produktive gjeremål.

Arbeid er eit vesentleg grunnlag for allmenn trivsel. Ved å gjennomføre generelle og store skatte- og avgiftslettar vil ein sette den enkelte og den enkelte verksemda betre i stand til å greie seg sjølv, utan subsidiar. Det noverande systemet med høge skattar og avgifter for alle,

samstundes som dei fleste mottek offentleg støtte på ei rekkje område, må endrast. Ved å innføre stadig fleire spesielle støttetiltak vil staten styre enkeltmenneska sine val av forbruksvarer og tenester samt næringslivet si verksemd.

Denne utviklinga må ein snu, og då slik at den enkelte får større valfridom og verksemdene blir inspirerte til å tilpasse seg kundane sine behov i staden for å tilpasse seg staten sine overføringar.

Eit marknadsøkonomisk system er det beste, der den enkelte næringsdrivande fritt kan drive innanfor dei generelle rammetilhøva som er sette opp av styresmaktene. Dette systemet har vist seg i stand til å kombinere velstand med personleg fridom.

Ei rekkje byråkratiske lover og vedtak som hindrar fri etablering og drift av næringsverksemd, må fjernast. Skatteopplegget må spore til innsatsvilje både hos personar og verksemdar, slik at det vil verke stimulerande for sparing, som vidare vil gjere sitt til at alle blir interesserte i ei best mogleg utnytting av ressursane.

Det er viktig med ei skattlegging av ressursbruk og full råderett over resultatet av eigen innsats, slik at ein på den måten vil oppfylle desse sentrale krava. Får verksemdene behalde fortienesta av sin aktivitet utan nedskjering, vil det oppmuntre til investeringar. Då er høvet til fondsavsetning mykje viktigare enn store unødvendige overføringar frå staten. Distriktpolitikken må derfor ikkje vere selektiv i den forstand at det blir gjeve støtte til enteltnæringar og spesielle næringar utpeika av politikarar og byråkratar. Framtida kan ikkje vedtakast – den kan berre skapast.

Bustønad og tilskot til bustadar skal vere eit verkemiddel for å sikre verdige butilhøve for menneske som er i ein permanent situasjon som gjer dei avhengige av offentleg støtte.

Pensjonistar, anten dei er alderspensjonistar, yrkeshemma eller uføre, har som oftast ein oversiktleg permanent økonomisk situasjon som gjer det enkelt å avgjere behovet for tilskot. Det er viktig å streke under kravet om at bustønad og tilskot til bustad ikkje skal ytast som mellombels hjelp. Mellombels behov for offentleg støtte til buutgifter og tilskot til bustadføremål må finne si løysing innanfor sosialtenestelova, kapittel 5.

Så nokre ord om omsorgsbustadar og sjukeheimsplasar.

I budsjettavtalen mellom regjeringspartia, Høgre og Framstegspartiet vart ein samd om at eldrereforma skal gjennomførast på fire år, som opphavleg tenkt, men med høve for dei kommunane som vil, til å bruke ytterlegare to år på gjennomføringa. Det einaste som manglar, er at budsjettposten ikkje er gjort til ei overslagsløyving. Elles vil dette fungere nett som utbetalingane til barnehagetilskot, sjukeløner og dagpengar, for å nemne nokre døme. Derfor synest eg det er sær unødvendig av Arbeidarpartiet å skape utryggleik både blant dei eldre og blant kommunane om noko som ikkje er usikkert – gjennomføringstempoet av eldrereforma.

Gjennom budsjettforliket garanterer desse partia klårt kommunar som ønskjer og maktar å gjennomføre planen

i løpet av fire år, dei lova økonomiske dekningane. Eg vil i den samanhengen vise til finanskomiteen sin merknad i Budsjett-innst. S. I. Tillegg nr. 1 for 1998-99 der det står: «Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti, forutsetter at kommuner som ikke innen de opprinnelige 4 år får utnyttet investeringsstøtte til eldreformen, kan få investeringsstøtte i ytterligere 2 år. Eventuelt endret bevilgningsbehov tas opp i Revidert nasjonalbudsjett.»

Eg konstaterer at Arbeidarpartiet og Sosialistisk Venstreparti ikkje er med i finanskomiteen sine merknader og kan tolkast dit at dei dermed set mange kommunar i ein situasjon der dei ikkje får investeringsstilskot om dei ikkje maktar å gjennomføre reforma i løpet av fire år.

Det kunne vore greitt å få dette avklåra. Er Arbeidarpartiet og SV villige til å gi dei kommunane som ikkje maktar sin del i løpet av fire år, ytterlegare to år til å gjennomføre reforma?

For vår del er det heilt klart at dette ikkje er eit brot på avtalen om gjennomføringa av eldreforma, det er berre ei utviding av henne.

Til slutt vil eg ta opp forslaga nr. 3 og 4, frå Framstegspartiet og Høgre, og forslag nr. 5, frå Framstegspartiet, som er tekne inn i innstillinga på side 65.

Presidenten: Lodve Solholm har tatt opp de forslag han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Signe Øye (A): Fremskrittspartiet kutter som kjent rammetilskuddet til kommunene med nesten 8 milliarder kr i forhold til Arbeiderpartiets forslag, hvis vi leser finansinnstillingen. Et slikt kutt vil jeg kalle uansvarlig. Men som representanten Lodve Solholm sa, mener Fremskrittspartiet at det er et betydelig innsparingspotensial i kommunene.

Arbeiderpartiet vil påstå at et kutt på nesten 8 milliarder først og fremst vil ramme syke og eldre ute i kommunene. I og med at Fremskrittspartiet sier at de er så opptatt av eldre og syke, henger ikke dette sammen. Dette bildet forsterkes ytterligere ved at Fremskrittspartiet støtter forslaget om å kutte i eldresatsingen til neste år med 153 mill. kr, tilsvarende 2 100 færre sykehjemsplasser og omsorgsboliger. Også Regjeringen bryter her et enstemmig vedtak i Stortinget.

Nå har jeg skjønt at Fremskrittspartiet ikke liker dette kuttet, og det er så. Men når det ikke ble funnet penger som mangler, i Regjeringens forslag, så er det klart at det er noe som er blitt prioritert høyere, eksempelvis skattelettelser, som jo også er Fremskrittspartiets flaggsak.

Når antall boenheter innen eldreomsorg er redusert fra 5 800 til 3 700 i 1999 og bevilgningen er redusert tilsvarende, hvordan kan da representanten hevde at dette ikke rammer eldre og syke som venter på sykehjemsplass eller eldrebolig ute i kommunene?

Etter å ha hørt representantens innlegg om innvandring blir det rett og slett komisk når vi hører at Fremskrittspartiet også vil stemme for å bevilge enda mer pen-

ger til innvandrere og flyktninger enn det Arbeiderpartiet gjør i dag. Det er grunn til å spørre representanten: Hvilke hjertesaker fikk Fremskrittspartiet gjennomslag for i forliket i komiteen mellom Høyre og sentrumpartiene?

Lodve Solholm (Frp): Eg har lyst til å seie som ordtaket at dersom ein gjentek ei løgn ofte nok, blir det til slutt ei sanning.

Det kunne vore ønskjeleg at representanten Signe Øye las finansinnstillinga noko betre enn det ho gjer. Det står ikkje der at Framstegspartiet reduserer tilskotet til kommunane med 8 milliardar kr. I vårt opplegg, har vi gjort mange av desse 8 milliardane om til øyremerkte tilskot fordi vi ønskte eit anna system, nemleg stykkprisfinansiering når det gjeld eldre, helse og utdanning, og i det ligg det at vi omprioriterer. Vi har eit kutt, ja, på ca. 2 milliardar kr netto. Det meiner vi at vi skal kunne dekke inn ved den omstruktureringa som vi går inn for.

Det same gjeld eldreforma. Representanten har mange gonger både her og andre plassar fått ei forsikring om at det ikkje er noko kutt i det som vi er samde om når det gjeld eldreforma. Vi har berre utvida reforma for dei kommunane som ikkje maktar å stille opp med eigendelen sin. Og la meg då seie at Framstegspartiet i utgangspunktet ikkje ønskte ein eigendel i den reforma. Slik var vår modell, men det ville ikkje Arbeidarpartiet vere med på. Den kunne Arbeidarpartiet ha vore med på dersom dei hadde vilja, for Framstegspartiet og Arbeidarpartiet har nemleg fleirtal i lag. Og eg sa i mitt innlegg at ein av og til må stemme for noko ein ikkje er begeistra for. Når ein skal ta ansvaret for eit forlik, må ein av og til stemme for ein del forslag som ein i utgangspunktet kanskje ikkje er særleg begeistra for. Derfor synest eg det no er på tide at Arbeidarpartiet i alle fall prøver å behandle sanninga litt meir alvorleg enn det som har vore tilfellet så langt.

Ivar Østberg (KrF): Representanten Lodve Solholm understreket at Fremskrittspartiet hadde vært med på å ta ansvar, og det er jeg glad for. Samtidig understreket han at Fremskrittspartiet var grunnleggende uenig når det gjelder asyl-, flyktning- og innvandringspolitikken, og var opptatt av å begrense antallet, sende tilbake og gjennom dette forebygge økende konflikter.

Når representanten Lodve Solholm diskuterer asyl-, flyktning- og innvandringspolitikk, skjer det i ord og former som ikke nødvendigvis burde provosere mange. På den annen side er det andre som med sine utsagn er med på å skape både fremmedfrykt og rasehat. Vi får høre at alle skal behandles likt. I forhold til det menneskesyn Fremskrittspartiet og Lodve Solholm pleier å si at Fremskrittspartiet står for, lurer jeg på om det helt passer at alle skal behandles likt? Blir ikke det en A4-politikk? Er ikke de erfaringer Lodve Solholm bl.a. har gjort fra tidligere jobber i forhold til funksjonshemmede, at vi er nødt til å gjøre forskjell for at vi skal kunne behandle folk likeverdige? Er Fremskrittspartiets asyl-, flyktning- og innvandringspolitikk i tråd med det kristne menneskesynet og Skriftens ord om at vi skal ta vel imot de fremmede?

Lodve Solholm (Frp): Vi i Framstegspartiet er ikkje større enn at vi tek imot ros og takk for det det er. Vi blir glade for det.

Det at enkelte i mitt parti når det gjeld innvandringspolitikken, etter representanten Ivar Østberg sitt syn skulle gi uttrykk for haldningar som skaper framandfrykt og rasehat, vil eg sterkt ta avstand frå.

Alle menneske er likeverdige. Alle menneske skal behandlast ut frå den situasjonen som dei sjølv er i. Og eg vil påstå at Framstegspartiet sin innvandringspolitikk nettopp bygger på det grunnlaget som Ivar Østberg sa, nemleg det kristne grunnlaget. Grunngevinga for at vi ønskjer å ta inn færre enn det stortingsfleirtalet ønskjer, er at ved å ta inn så mange som vi no gjer, maktar ikkje det norske samfunnet å ta imot dei på ein skikkeleg måte. Det skulle vel hendingane dei siste dagane og ikkje minst det siste året vise. Alle dei utslaga som eg nemnde i mitt innlegg, som er sær uheldige, og som eg og Framstegspartiet ønskjer å stoppe, er ikkje noko som kjem av Framstegspartiets politikk, for den har ikkje vore gjennomført, den! Årsaka til dei uheldige situasjonane som vi har i dag, er nettopp den politikken som er ført på området, og som Framstegspartiet ikkje kan ta ansvaret for, for vi har stemt imot. Vi ønskjer å ta imot dei som kjem til landet, på ein skikkeleg og verdig måte, men då kan ikkje eit lite samfunn som Noreg ta imot så mange at det blir umogleg. Derfor ønskjer vi ein politikk som er litt annleis, i håp om at vi skal oppføre oss som eit godt norsk folk med den tradisjonen vi har på området.

Karin Andersen (SV): Først til debatten om eldreomsorgen og eldrereformen. Jeg vil oppfordre Framskrittspartiet til å lese finansinnstillingen bedre, kanskje også å følge med når stemmegivning i Stortinget foregår, da hadde representanten Solholm fått med seg at SV faktisk har stemt på forslaget fra Regjeringa, og at vi aldri har kommet med sånne signaler som Framskrittspartiet nå hevder. Når vi har vært nødt til å skrive noe om dette i innstillinga fra kommunalkomiteen, er det fordi Framskrittspartiet tar ut noen få linjer av finansinnstillinga og framstiller det som helheten. Det er en ikke helt redelig måte å drive politikk på.

Så til innvandrings- og flyktningpolitikken, for jeg syns kanskje det er det mest alvorlige i det Framskrittspartiet nå flagger opp. Det er ikke noe tvil om at det skapes fremmedfrykt i Norge i dag. Og det er heller ikke noe tvil om at det er vanskeligere å leve i et samfunn med mange forskjellige kulturer som brytes mot hverandre, og det er heller ikke noe hemmelig at når man er i en situasjon der man har vært flyktning, der man har opplevd mange vanskelige traumer, trenger en helt annen bistand og hjelp enn dem av oss som har vært heldige og blitt født etter krigen og vokst opp i rolige og trygge forhold. Da er jo spørsmålet: Behandler vi dem som kommer, på en slik måte at vi kan tro at dette lykkes? Og det viktigste signalet vi da kan gi til dem som kommer, er: Dere er velkommen hit, du er velkommen hit som den du er, og i utgangspunktet tror ikke jeg at jeg er noe bedre enn deg. Da kan vi stille klare krav, først da kan vi stille klare krav til hvordan man skal oppføre seg i dette

samfunnet og også få det til. Men hvis vi gir signaler om at alt som er annerledes enn oss, er farlig, går ikke dette bra. Dessuten: Det går altså ikke an å gjøre sånn som Framskrittspartiet gjør når de sier at de vil begrense kriminaliteten i Norge, å kutte i forhold til alle de gode hjelperne som politiet har når det gjelder barnevern, når det gjelder ungdomsklubber og alle andre tiltak for barn og unge.

Lodve Solholm (Frp): Eg er glad for at SV no avklarar sitt forhold til eldrereforma, og at dei, slik som eg tolkar det, skjønner at det forslaget som ligg i avtalen, er ei utviding av reforma til det beste for kommunane og til det beste for dei eldre. Dersom reforma hadde blitt kuttet etter fire år, sånn som Regjeringa for så vidt la opp til – vi skal vere klare over at det er Høgre og Framstegspartiet som på mange måtar stilte det kravet som ein her kom fram til i forliket – hadde mange eldre fått det verre, og mange kommunar hadde fått det verre. Men vi har fått eit forlik der vi no faktisk utvidar reforma til å gjelde noko lenger, slik at vi kan sikre dei eldre verdige sjukeheimplassar og omsorgsbustader.

Så til innvandring. Eg forstår sjølvsagt at SV er opp-teke av innvandring, for dei ønskjer jo stadig vekk endå fleire inn til landet, med dei problema det skaper. Og det er jo heilt opplagt at dersom ein skal følgje SV sin politikk, vil vi få store vanskar. For det er heilt korrekt, som representanten Andersen seier: Det er vanskeleg å leve i eit fleirkulturelt samfunn. Det har vi i Framstegspartiet også innsett. Og når ein ser at det i eit Noreg som har vore for seg sjølv i lang tid, går mot eit noko meir fleirkulturelt samfunn enn det det har vore før, så la oss iallfall ta det så med ro at vi kan planlegge dette på ein måte som er til det beste for innvandarane, flyktingane og asylsøklarane, og ikkje skape ein situasjon som gjer det verre. Det er nettopp det som er vårt poeng. La oss heller gå saman om å gjere ein skikkeleg jobb, slik at vi tek imot dei som kjem, på ein skikkeleg måte.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Ivar Østberg (KrF): Statsbudsjettet i år er et resultat av forliket mellom regjeringspartiene, Framskrittspartiet og Høyre.

For Kristelig Folkeparti var det avgjørende at sentrumsprofilen i Regjeringens budsjett måtte være tydelig, også som et resultat av forliket. Det er noe vi har klart. Regjeringens distriktspolitiske satsing og skjerming av kommuneøkonomien, Regjeringens satsing på familie, helse, små og mellomstore bedrifter er bevart.

Alle partier var enige i at det måtte legges fram et stramt budsjett, og vi har fått et stramt budsjett, med en innstramming på ca. 7,8 milliarder kr. For Kristelig Folkeparti er det gledelig at vi gjennom forliket fortsatt har klart å skjerme den kommunale sektoren. Kommuneøkonomien bygger på kommuneøkonomiproposisjonen og flertallsvedtaket sammen med Arbeiderpartiet i juni i år. Stortingets vedtak om kommuneøkonomien i juni 1998 er fulgt opp av Regjeringen og beholdt i forliket mellom regjeringspartiene, Framskrittspartiet og Høyre.

(Østberg)

Kristelig Folkeparti er klar over at mange kommuner er presset, og at det er store forskjeller mellom kommunene. Med de store endringer som har blitt gjort de senere år, er det viktig for meg å understreke at det over tid må foretas utjevninger. Vedtaket om å gjøre selskapskatten om til en statlig skatt, for igjen å dele denne ut til glede for de skattesvake kommunene, er et ledd i en slik utjevning. Regjeringen la i statsbudsjettet opp til en spesiell satsing på distriktene hvor bevilgningene ble økt med 620 mill. kr på ulike områder. Vi har gjennom forliket klart å beholde den største distriktpolitiske satsingen gjennom 1990-tallet med en økning av de spesielle distriktsmidlene på ½ milliard kr.

Kristelig Folkeparti har merket seg det klare budskap som kommer fra kommuner og fylkeskommuner om at de økonomiske rammene for 1999 er meget stramme. Et kostbart lønnsoppgjør, økte pensjonsforpliktelser og økt rente er hovedårsaken til dette. Innstrammingene i statsbudsjettet har som viktigste formål å få rentenivået ned. Hvert prosentpoeng som rentene reduseres med, innebærer en innsparing i kommunesektoren på 440 mill. kr.

Kommunesektoren har i stadig sterkere grad understreket at når Stortinget vedtar store og nye reformer, er det nødvendig at disse kompenseres, dersom kommunesektoren skal kunne gjennomføre disse.

Kristelig Folkeparti har videre merket seg de sterke signaler som er kommet fra kommuner og fylkeskommuner når det gjelder statlig detaljstyring. En omfattende øremerking i forbindelse med reformene gjør det vanskelig å få til en fornuftig omstilling, en utforming av tjenestetilbudet tilpasset lokale variasjoner og ulike behov.

Jeg har merket meg at kommunal- og regionalministeren ved flere anledninger har tatt til orde for en utvikling der det kommunale selvstyret gis bedre kår med mindre detaljregulering. Det er derfor gledelig, og i tråd med statsrådets og departementets ønske, når komiteen nå legger opp til et vedtak hvor Stortinget ber Regjeringen om å vurdere prøveordninger med et frikommuneprojekt der noen kommuner får reduserte bindinger i forhold til særlovgivningen, og ønsker at et opplegg for slike prøveordninger blir lagt fram for Stortinget i kommuneøkonomiproposisjonen for 2000.

Som tidligere nevnt, har kommunesektoren fått mange nye og store oppgaver, og enkelte oppgaver er utvidet i betydelig grad. For å få til dette er det helt nødvendig at kommunesektoren viser vilje og evne til omstilling. Kristelig Folkeparti vil imidlertid påpeke at også departementet trekker i tvil hvor stort omstillingspotensialet i kommunesektoren er i den pressede økonomiske situasjonen.

Omprioriteringer og effektivisering er en forutsetning for at kommunene kan frigjøre de ressurser som kreves ved tildeling av øremerkede midler. Gjennom mediene og ved direkte henvendelser til komiteen er mulige skole- og nedleggelses- og reduksjoner ved sykehjem og barnehager blitt påpekt. For meg er det viktig å understreke at ikke bare kommunesektorens ytre etater blir gjort til gjenstand for mulig omorganisering og effektivisering.

Enkelte av omorganiserings- og nedleggingsforslagene er for øvrig sterkere begrunnet i strukturelle endringer i kommunene enn i den pressede økonomien. Det er viktig når kommunesektoren går inn og analyserer sin egen virksomhet, at også det sentraladministrative apparat blir satt under lupen.

Det er et faktum at flere kommuner for 1998 ikke har inntekter til å dekke økte lønns- og renteutgifter i 1998, og at de derfor får et underskudd. Situasjonen i noen kommuner kan være slik at mer ekstraordinære tiltak, som vil kreve fylkesmannens medvirkning, vil være aktuelle.

Kristelig Folkeparti er derfor glad for at det fra departementets side gjennom rundskriv til fylkesmennene er åpnet for en mulighet til å gi forskudd på rammetilskudd. Kristelig Folkeparti er videre fornøyd med at det i St.prp. nr.1 slås fast at staten ut fra den enkelte kommunes situasjon vil kunne vurdere nærmere de aktivitetskrav som kreves ved tildeling av øremerkede midler, og at dette er fulgt opp gjennom rundskriv til fylkesmennene.

I kommuneopplegget for 1999 inngår et kutt på tilskudd til barnehager på 125 mill. kr, samtidig som skjønnsmidlene økes med 50 mill. kr. Nettovirkningen utgjør 199 mill. kr i samlet kutt til kommunene.

Endrede kostnader i reduserte utgifter for kommunesektoren på grunn av at elavgiften og avgiften på fyringsolje ikke økes, beløper seg til anslagsvis 120 mill. kr.

Besparselsen i forhold til Regjeringens opprinnelige forslag og Arbeiderpartiets forslag om en utvidelse av arbeidsgiverperioden innenfor sykelønnsordningen blir anslagsvis 190 mill. kr. Med den oppslutning kontantstøtteordningen ser ut til å få, er det mye som tyder på at kommunesektoren faktisk vil spare betydelige beløp på drift av relativt dyre småbarnsplasser og totalt sett komme ut med pluss på grunn av reformen.

Regjeringen vil dessuten i barnehagemeldingen, som legges fram våren 1999, fremme forslag som sikrer større grad av økonomisk likhet mellom kommunale og private barnehager som inngår i kommunens totale tilbud og der oppgaver og forpliktelser er de samme. Målsettingen om full barnehageutbygging står ved lag.

I Torsken kommune, som ble nevnt, er det altså seks familier som har bedt om kontantstøtte. Jeg kan vanskelig forstå at det i Torsken kommune, hvor de lenge har hatt full barnehageutbygging og overkapasitet, er kontantstøtten som skal få skylden for nødvendige strukturelle endringer. Jeg kjenner Torsken kommune på Senja rimelig godt fra mitt hjemfylke.

For Sametinget er det positivt at vi har klart å makte å øke bevilgningen, og at Sametinget står mer fritt til å prioritere tiltak innenfor sitt område. Jeg vil spesielt nevne økningen til samiske formål som tar sikte på kvinne- og familierettede tiltak i reindriftsnæringen i 1999, og da nettopp med sikte på å øke kvinners deltakelse i og rekruttering av ungdom til næringen.

Vi har en historisk lav arbeidsledighet i landet og et arbeidskraftbehov som til dels er vanskelig å dekke. Mangel på arbeidskraft gjelder ikke bare spesielle profesjoner. For arbeidsmarkedsetaten vil det derfor fortsatt

være viktig å prioritere formidlingsarbeid. Prognoser kan tyde at på arbeidsledigheten kan øke noe. Arbeidsdirektøren anslo i dag 20 000 ved utgangen av 1999.

Regjeringen vil følge situasjonen nøye og har gjennom tilsagnsfullmakten, som komiteen foreslår i tråd med Regjeringens opplegg, det nødvendige verktøy for å sikre et tilstrekkelig nivå på tiltakene i 1999 og i begynnelsen av 2000.

Den største utfordringen er å gi dem som trenger skjermede tiltak, et tilbud. Regjeringen har foreslått å øke antall ASVO-arbeidsplasser for å gi tilbud til personer med psykiske lidelser. Komiteen styrker denne posen med ytterligere 10 mill. kr, både for å øke satsene og for å utvide antall ASVO-arbeidsplasser ytterligere. Plassene skal ikke øremerkes noen gruppe, men benyttes i forhold til alle yrkeshemmede som trenger en slik arbeidsplass. Det er fortsatt et udekket behov for plasser også til mennesker med psykisk utviklingshemming. Det er med stor glede jeg anbefaler komiteens forslag til en slik økning av satser og antall ASVO-arbeidsplasser.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Leif Lund (A): Det var mye som kunne vært sagt, men jeg skal forsøke å konsentrere meg om to ting. Bondevik-regjeringen legger opp til at gamle og syke skal betale for utdeling av kontanter til friske mennesker. Og: Regjeringen mangler styring i den økonomiske politikken.

I valgkampen våren 1997 lovet daværende opposisjonspartier, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, å bygge ut eldreomsorgen, hvis de fikk regjeringsmakt. Nå har verdipartiene fått regjeringsmakt, og nå løper de fra sine løfter til de eldre. Bondevik-regjeringens forslag om å utsette eldreomsorgsreformen med to år, vil innebære at 2 100 eldre må vente på en verdig omsorgsplass. Forslaget om å utsette eldrereformen kommer til tross for at regjeringspartiene i Voksenårserklæringen i klartekst skrev at sentrumsregjeringen vil følge opp eldreforliket i Stortinget våren 1997, noe som et bredt politisk flertall stod bak. Er dette løftebruddet overfor de eldre en god start på den brede verdimeslige og samfunnsetiske mobilisering Bondevik-regjeringen varslet i Voksenårserklæringen?

Jeg har merket meg at Regjeringen ikke oppfyller egne målsettinger om ikke å rapportere tiltak for flyktninger i Norge som utviklingshjelp. Tvert imot øker forslaget om overføringer fra Utenriksdepartementet til Kommunal- og regionaldepartementets budsjett med 133 mill. kr. Kan vi vente at Kristelig Folkeparti i fremtiden kommer til å bruke u-hjelpsmidler på denne måten for å få et budsjettforlik i stand?

Ivar Østberg (KrF): Forut for eldreforliket våren 1997 foregikk det mange og heftige debatter hvor det ene partiet foreslo én løsning og det andre partiet foreslo en annen løsning. Det var gledelig at de politiske partier i Norge kunne samle seg om ikke å gjøre eldre til valgkamp, men klarte å skape forlik våren 1997 – et samlet

forlik. Og så spør representanten Lund om det nå fra regjeringspartiene, fra verdipartiene, skjer et løftebrudd på dette området. Nei, det skjer ikke et løftebrudd. Men som også Arbeiderpartiets representant Sylvia Brustad pekte på, har det skjedd noe siden våren 1997. Det har skjedd noe med norsk økonomi, det har skjedd noe med behovet for innstramninger, det har skjedd noe med økonomien i verden. Like fullt innebærer forliket nå at vi kan gjennomføre eldrereformen i den takt som løftet og forliket fra våren 1997 innebærer. Men vi er nødt til å ta på alvor de signaler komiteen har fått bl.a. på sine besøk rundt om i landet, om at enkelte kommuner vil trenge lengre tid på å gjennomføre reformen.

Det var spørsmål om Kristelig Folkeparti ønsker å fortsette praksisen når det gjelder bruk av u-hjelpsmidler, som er en del av forliket. Det er ikke på den måten Kristelig Folkeparti helst ser at u-hjelpsmidler blir brukt, og jeg håper at vi makter å fase ut en slik bruk av u-hjelpsmidler, men jeg minner om at målsettingen når det gjelder andel av bruttonasjonalprodukt, er opprettholdt.

Torbjørn Andersen (Frp): Det var et balansert og godt innlegg representanten Ivar Østberg hadde å komme med, og jeg var ganske enig i mye av det som han pekte på. Han kom inn på helt sentrale spørsmål når det gjelder stillingen i norske kommuner. Ord som omorganisering, effektivisering, strukturendringer og analyser av kommunens egen virksomhet var ting han nevnte i sitt innlegg. Men så vidt jeg kunne oppfatte, kom han ikke inn på eller brukte ordet konkurranseutsettelse – eller for den saks skyld privatisering. Det som kunne være litt viktig å få avklart, er hvor langt Kristelig Folkeparti kan tenke seg å vurdere å benytte konkurranseutsettelse som et ledd i effektiviseringsprosessen i norske kommuner.

Og videre: Er det slik at Kristelig Folkeparti kan tenke seg å vurdere noe nærmere å benytte konkurranseutsettelse på det spesifikke området eldreomsorg, som et effektiviserende tiltak både for å spare skattebetalingene for penger og selvfølgelig for å heve kvaliteten på tilbudet til dem det er snakk om?

Ivar Østberg (KrF): Jeg vil takke for gode ord. Det er min målsetting å prøve å bidra til løsninger og ikke til provokasjoner – jeg tror ikke det er strategien for å finne gode løsninger for folk i dette landet. Det er slik jeg ser på Kristelig Folkepartis og min oppgave her i denne sal.

Jeg får spørsmål om Kristelig Folkeparti kunne tenke seg konkurranseutsettelse og ikke minst å konkurranseutsette eldreomsorg. Jeg har vært med på konkurranseutsettelse både i kommunalpolitisk og i fylkeskommunalpolitisk sammenheng. Men det jeg synes må være det helt avgjørende, er at vi får en konkurranseutsettelse hvor vi virkelig får målt mulighetene ut fra like premisser. Det viser seg dessverre at det er en del i det private markedet som på ingen måte tar hensyn til arbeidsmiljølovens bestemmelser, som på ingen måte gir de ansettelsesvilkår som bl.a. offentlig sektor, som holder seg til lovverket, må gi. Jeg har liten tro på at det er den private sektoren som skal stå for eldreomsorgen i Norge. Det er og må

være et offentlig tilbud i all hovedsak, selv om det er en rekke frivillige organisasjoner som gjør et glimrende arbeid.

Jeg har lyst til å gjøre tidligere statsminister og fylkesmann Nordlis utsagn til mitt: Jeg ønsker ikke å være på anbud.

Karin Andersen (SV): Kristelig Folkeparti vil jo gjerne være et familievennlig og et familiepolitisk godt parti. Jeg vil da ta opp et problem som dette budsjettet har vært med på å skape, som bl.a. dreier seg om velferdsmeldinga og Stortingets behandling av den for en del år siden. Kristelig Folkeparti, SV og Senterpartiet var da enige, og gikk faktisk mot de endringene som ble foreslått om avkorting i overgangsstøtten for enslige forsørgere, fordi vi mente at dette ville være en dårligere ordning. Nå ble det slik at avkortinga ble vedtatt, og man overførte til arbeidsmarkedsetaten et utvidet ansvar for å gi enslige forsørgere et tilbud om opplæring eller aktivitet når perioden for overgangsstønad var over.

Nå får vi meldinger fra flere kommuner og fylker om at en del av disse tiltakene som er satt i gang for at arbeidsmarkedsetaten skal kunne ivareta dette ansvaret for enslige forsørgere – som altså er familieforsørgere alene – nå faller bort. Hvis man ser det i sammenheng med det Regjeringa nå har gjort for enslige forsørgere, nemlig å fjerne overgangsstøtten hvis man skaffer seg en samboer, er dette et veldig sterkt angrep på dem som nå har ansvar for barn alene. Da må jeg spørre: Hvorfor støtter ikke Kristelig Folkeparti forslaget om å sikre de enslige forsørgerne det tilbudet de har krav på, og som Stortinget har lovet dem, fra arbeidsmarkedsetaten? Hvorfor vil de ikke gå inn for en forlengelse fram til revidert nasjonalbudsjett, og eventuelt komme tilbake igjen for å sikre at tilbudet blir stående?

Ivar Østberg (KrF): Kristelig Folkeparti ønsker ikke at de tiltakene som er satt i gang, skal kuttes ut, slik det har blitt hevdet i debatten at man får melding om. Vi har sjekket dette, og vi har fått melding om at slike tiltak ikke skal kuttes ut. Vi synes da det er unødvendig å be Regjeringen om å opprettholde noe som skal fortsette. Derfor støtter vi ikke forslaget.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Erna Solberg (H): På en del områder har det budsjettforliket som har vært diskutert nå i flere dager og kvelder på rad i denne salen, vært et gjennomslag for god Høyre-politikk. I forbindelse med kommunalkomiteens innstilling, og ikke minst i forbindelse med kommuneøkonomibudsjettet, synes jeg også at det har vært godt gjennomslag for god Høyre-retorikk på veldig mange områder som gjelder kommunene – ikke bare i de fire andre partiene vi har samarbeidet med, men også langt inn i Arbeiderpartiet. Aldri før har jeg sett så mange talloppstillinger over hvor mye kostnadene skal reduseres med og utsagn om hvor viktig det er å ha en kontrollert pris- og lønnsstigning for å få penger ut til kommunesektoren,

som jeg har gjort i både finansinnstillingen og denne innstillingen vi behandler i dag – en argumentasjon som er identisk med den Høyre har gjennomført hvert eneste år når vi har fremmet våre opplegg som et argument for at effekten av Høyres kommuneopplegg faktisk i flere år kunne vært bedre enn det arbeiderpartiregjeringene la frem, fordi vi var mer bevisst på å bremse kostnadsøkningene i kommuneøkonomien. Jeg er glad for at det er et gjennomslag for å tenke denne veien, og for at det har gjennomsyret så å si alle partiers budsjettenkning, med unntak av SV.

Det er nevnt tidligere i denne debatten at det står fem partier bak budsjettforliket, og at de samme partiene også i denne innstillingen har vært med på et opplegg for fordeling av midlene innenfor rammeområde 6 og rammeområde 7. Det bør ikke være uventet, fordi svært mange av de budsjettposter som ligger innenfor rammeområde 6, er berørt av hovedforliket i forbindelse med budsjettet. Rammenivået på dette området er høyere enn det Høyre har foreslått i sitt alternative budsjett, ikke minst fordi vi hadde ønsket en annen prioritering når det gjaldt distriktspolitikken. Vi ønsket også å prioritere en strammere ramme om budsjettet uten å øke skatter og avgifter. Våre prioriterte utgiftsøkninger har ligget på andre kapittelområder enn de som behandles i dag. Vi har prioritert kjente temaer, som å opprettholde et godt – og utvikle et bedre – politi, opprettholde forsvarsevnen, og ikke minst distriktspolitisk å satse på det distriktene mest av alt ønsker seg, nemlig bedre infrastruktur, veier og kommunikasjon.

Det er helheten i budsjettene og den økonomiske politikken som føres, som er av vesentlig betydning både for kommunene, for næringslivet i distriktene, når det gjelder behovet for særskilte arbeidsmarkedstiltak og uttellingene i forbindelse med rammeområde 7 – folketrygdkapitlet. På alle de områder kommunalkomiteen har primæransvaret for, kanskje med unntak av flyktningsspørsmålene og integrering i den sammenheng, er det helheten og den generelle økonomiske politikken som er av størst betydning for hva vi får ut av de midlene vi faktisk rår over.

Når det gjelder behovet for ekstrainsats i boligspørsmål f.eks., har det helt åpenbart vist seg i løpet av høsten hvor viktig det er med de generelle rammebetingelsene når renteøkningen medfører at mange flere får etableringsproblemer. Da er det altså ikke nødvendigvis 50 millioner her eller der som er det viktigste, eller Regjeringens symbolpenger i distriktspolitikken, men det er altså virkningen av helheten. Det Høyre har sagt i mange år, er at det er viktigere for kommunene hvor mye de får ut av de pengene de får bevilget eller får i direkte skatteinntekter, enn hva de faktisk får overført. Det er viktigere for levedyktige distrikter at rammebetingelsene for bedriftene som allerede eksisterer, ikke forverres, fremfor at man øker tiltakene og gir kunstig åndedrett. Det er altså ikke uinteressant hvordan offentlige utgifter finansieres på områder innenfor de offentlige budsjetter som man ønsker å prioritere, hvis man er opptatt av virkning og ikke bare av symboler. I kommunesektoren bør det være

innlysende etter et lønnsoppgjør som alle kommuner nå strir med.

Hvilket lønnsoppgjør ville man fått til våren hvis vi ikke fikk rentene ned, hvis Regjeringens skatte- og avgiftsøkninger med påfølgende prisstigning skulle videreføres i dette budsjettet? Hva slags grunnlag ville det lagt for forhandlingene i kommunesektoren hvis man i realiteten har opplevd at det gode lønnsoppgjøret fra i vår er spist opp og man fremdeles ønsker å få bedre lønn? Hvilke svekkelser ville ikke det gi når økte offentlige utgifter finansieres gjennom å velte økte kostnader over i et stramt arbeidsmarked – og vi har fremdeles et stramt arbeidsmarked, og utsiktene neste år er de samme – og forventede kostnader skal tas igjen gjennom økte lønnskrav? Det er klart at alle slike forhold direkte påvirker lønnsforhandlingene, også de direkte utgiftene i den enkelte bedrift.

Et eksempel på det er distriktspolitikken. Det er prioritert å sørge for å ha bedrifter i distriktene som kan leve av egne inntekter. I midten av november rapporterte landets største regnskapsbyråkjede, ØkonomiPartner, at deres undersøkelser av mindre og mellomstore bedrifter viser at rentenivået i høst har økt antallet bedrifter som vil gå med underskudd, med 19 pst., og at i Nord-Norge ville hver tredje bedrift i denne kategorien kunne komme til å gå i minus. Det er altså situasjonen for distriktsbedrifter i 1998, som konjunkturmessig er et toppår. Det er eksempel på at de generelle rammebetingelsene er viktigere enn alle mulige slags stønadsordninger. Et lavt skatte- og avgiftsnivå som gir bedriftene mulighet til å bygge opp egenkapital, mulighet til å reinvestere egne midler og styrke sin egen situasjon, samt en makroøkonomisk politikk som sikrer stabile rammevilkår på andre områder, er faktisk den viktigste politikken for også å bevare lønnsomme arbeidsplasser i distriktene.

Derfor har Høyre vært totalt uenig i den innretningen distriktsprofilen i budsjettet har hatt. Økte kostnader for etablerte arbeidsplasser i distriktene skal bidra til å finansiere eksperimenter med nye tiltak og annet som tidligere ikke har vist seg å gi så stor effekt. Samtidig nedprioriterer man alle de løfter som har vært gitt på områder som har vært nr. 1 av prioritetsområdene for næringslivet i distriktene, nemlig bedre veiløsninger for å få ned transportkostnadene.

På et annet område har Høyre vært opptatt av å få en klar prioritet, selv om dette pengemessig betyr lite. I et stramt arbeidsmarked har det vært viktig for norske bedrifter å skaffe seg fagfolk også utenfor Norges grenser. Det er ikke nok ledige tilgjengelig med de kvalifikasjoner som trengs, eller de er ikke mobile nok. Derfor har vi prioritert å få ned saksbehandlingstiden for søknader om arbeidstillatelser, og fått gjennomslag for 3 mill. kr i ørmerket styrking av UDI på det området. Dette har vært viktig ut fra den brevbunken vi har fått om hvor lang saksbehandlingstiden faktisk har vært, og at man i enkelte tilfeller har opplevd at avgjørelsen ikke har kommet før etter at arbeidsoppdraget er avsluttet. Dette dreier seg om arbeidskraft til fiskeindustrien i Nord-Norge, det dreier seg om sveisere i Rogaland, og det dreier seg om

en rekke andre distriktsbedrifter som har behov for arbeidskraft og som ikke får dekket det i dagens arbeidsmarked i Norge.

La meg få si at jeg er glad for at komiteen enstemmig har sluttet seg til et forslag fra Høyre om å iverksette en forsøksordning med frikommuner med løsrivelse fra deler av særlovgivningen, og hvor vi ber departementet komme tilbake med et opplegg for dette i forbindelse med kommuneøkonomiproposisjonen for 2000. Det er helt klart at kommunene i dag ønsker større frihet, større selvstyre, og har fått det begrenset i flere år. Det har vært tema i mange debatter i Stortinget. For Høyre har det vært viktig å finne de enkle håndgrep som kan gjøre at vi kommer videre i diskusjonen om hvordan vi får større kommunalt selvstyre og større mulighet til å prioritere, gjennom bl.a. dette forsøket som vi nå har fått tilslutning til, og det Dokument nr. 8-forslaget som har vært fremmet i høst og som skal behandles til våren, om å nedsette et utvalg som skal gå gjennom hele særlovgivningen på en uavhengig måte, og bidra til en debatt om hvilke regler det skal være.

Det er slik at på mange sektorer opplever lokalpolitikere å bli overadministrert av staten. For det første kontrollerer man gjennom øremerkede tilskudd. Samtidig kontrollerer man gjennom lover og forskrifter og reguleringer, som gjør at handlefriheten blir liten. Og i Høyre tar vi kommunene på alvor når de sier til oss at de synes det er vanskelig å få uttelling for det store potensialet som faktisk finnes for effektivisering og omprioriteringer, når regjering og storting binder opp så mye av midlene gjennom reguleringer som man mener ikke treffer på det lokale plan. Høyres kommuneopplegg ville vært strammere, men vi har registrert at vårt bidrag til å lage et forlik har medført at Johan J. Jakobsen har gitt uttrykk for at han synes at budsjettforliket er bra for kommunene. Derfor er det litt rart, synes jeg, å høre på – og jeg har nevnt det før i denne debatten – Arbeiderpartiets voldsomme retorikk knyttet til kommunene. Jeg har da lyst til å benytte meg av anledningen til å nevne mitt forsøk på å få oppklart en åpenbar misforståelse. Det jeg sa i mitt innlegg, var at når det gjelder primærkommunene – og jeg understreker *primærkommunene* – er det snakk om at frie inntekter øker et sted mellom 330 og 370 mill. kr. Og det er primærkommunene som har ansvaret for skole, barnehage og skolefritidsordninger og alt det andre Arbeiderpartiet nå kritiserer. Når Arbeiderpartiet da bruker tallmagi – som er lett å gjøre i kommuneøkonomien, for det er store og vanskelige tall – og sier at de øker med over 1 milliard kr, er den ene milliard de har der, et resultat av en omprioritering på helsesiden når det gjelder fylkeskommunene, fra 45 pst. til 50 pst. innsatsfinansiering i helsesektoren, som altså gjør at man får disponibelt 1 milliard kr. Enten er det en åpenbar misforståelse å benytte de tallene opp mot hverandre, for fylkeskommunene driver altså ikke med barnehager og grunnskole, eller alternativt er det noe verre – hvis man ikke har misforstått det.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Aud Gaundal (A): Til tross for at representanten Solberg sier at noen millioner her og der ikke betyr noe, men at det er helheten som er det vesentlige, vil jeg ta utgangspunkt i budsjettforliket, som innebærer en reduksjon på kap. 581 post 75 Boligtilskudd til etablering, utbedring og utleieboliger på 50 mill. kr, altså ned til 250 mill. kr. Tilsagnsfullmakten har økt tilsvarende, og det hevdes at dette ikke vil ha noen betydning for aktiviteten.

Det er forholdsvis oppsiktsvekkende at et bevilgningskutt på 50 mill. kr ikke betyr noe. Hvis så hadde vært tilfellet, kunne en vel ha foreslått at hele bevilgningen ble gjort om til en tilsagnsfullmakt.

Nå sier de som har vært med på budsjettforliket, at flertallet ser «betenkelige sider ved en slik budsjetteringspraksis». Til tross for det, slutter de seg til forslaget, «men forutsetter at det i fremtidige budsjettfremlegg klart fremgår hvor stor del av foreslått bevilgningssum som må brukes til å dekke inn tidligere tilsagn». Er ikke representanten Solberg enig i at det egentlig er å skyve problemene foran seg?

Så til eldre og representanten Solholms tolkning når det gjelder planperiodens utvidelse fra fire til seks år. Han hevdet altså at det å redusere bevilgningene til eldre-reformen med 153 mill. kr ikke betyr noe. Er Høyre beredt til å legge på plass de pengene i revidert budsjett hvis det viser seg at kommunene vil gjennomføre eldre-satsinga i tråd med det som var planen – fire år?

A s m u n d K r i s t o f f e r s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Erna Solberg (H): Ofte er det greit å ha hukommelse fra mer enn ett budsjettår! I fjor kritiserte en samlet kommunalkomitee Regjeringa for at det var flere poster hvor det fra år til år ble overført store summer. Det betød at man ikke klarte å bruke opp pengene det ene året, at de ikke kom til utbetaling i løpet av året. De som husker fjorårets debatt, vil huske at det altså plutselig var 1 milliard kr til arbeidsmarkedssektoren, midler som var blitt gjemt over flere år og som vi aldri var blitt orientert om.

Når Riksrevisjonen har bedt om å få en omlegging av budsjettopplegget på en del av disse postene, er det fordi man har ønsket å ha en mer realistisk budsjettering av hva som faktisk blir utbetalt det ene året, mot hva som vil komme til utbetaling, selv om prosjektene har fått tilsagn det året man innfører dem. I utgangspunktet synes vi det er greit å ha det slik.

Den merknaden som vi er med på, er tatt inn fordi vi mener at det også er viktig at vi neste år vet hvilken bevilgning som vil gi ny aktivitet, og hvilken bevilgning som er betaling for det man på disse områdene kan kalle «gammel moro». Akkurat i overgangsåret betyr det selvfølgelig at det er behendig å lage sånne endringer fordi bevilgningen da går ned, og det ser budsjettmessig pene-re ut. Når vi kutter med 50 mill. kr og øker tilsagnsbevilgningen, er jeg enig i at det ikke er vår beste måte å saldere budsjetter på, men den er rimelig mye bedre enn en del av det vi har sett arbeiderpartiregjeringer har vært med på i løpet av de årene jeg satt i finanskomiteen og så

alle fond i samferdselssektoren bli tømt. Så sånn sett tror jeg ikke kritikken er så stor. Jeg oppfatter at aktiviteten på dette området kommer til å bli opprettholdt på nivå med det som har vært tidligere.

Når det gjelder spørsmålet om eldreomsorgen: Ja, Høyre har i forliket sagt at hvis kommunene kommer til å øke aktiviteten, er vi beredt til å bevilge mer for å få gjennomført eldre-reformen. Men vi har lyttet og lyttet til alle *våre* kommunepolitikere, til mange av Arbeiderpartiets og til mange av de andre partienes, som har fortalt oss at de ikke klarer tempoet, for de har ikke penger til egenandelen. Og det får de ikke av Arbeiderpartiet heller.

Olaf Gjedrem (KrF): Eg la merke til representanten Solberg sine formuleringar om øyremerkte tilskot og behovet for å redusera desse, og der er eg svært einig med henne. Eg trur faktisk at noko av det viktigaste for kommunane si utvikling er å sleppa dei fri. I dag er dei omgjevne av så store, omfattande restriksjonar at det går på motivasjonen laus for å delta i lokaldemokratiet. Eg trur at denne regjeringa, dersom den få støtte til å realisera sine visjonar, nettopp kan frigjera kommunane frå mykje av dei bindingane som i dag legg ein unødig dempar på deira aktivitet og lokal bruk av midlar og krefter.

Elles vil eg litt innom Erna Solberg si manglande tru på symbol innanfor distriktssatsinga. Eg trur faktisk at symbol, eller det eg vil kalla visjonar, er svært viktige for lokaldemokratiet. Dei er med på å motivera den enkelte innbyggjar til å ta del i lokalpolitisk aktivitet. Eg trur at den satsinga som det nå vert lagt opp til på over ein halv milliard kr, er svært viktig og rett for å skapa motivasjon og ei lokal bevisstgjerung om den lokale plassens identitet og verd, for å satsa liv og arbeidskraft på den. Det er svært viktig ikkje minst når det gjeld å bruka den teknologiske utviklinga på ein rett måte og til å spissa dei forskjellige tiltaka.

Eg er òg merksam på at synet på den leveevna som bedriftene har, har vorte justert og forbetra, slik at distrikta i større grad i lag med privat initiativ er i stand til å finna fram til ei føremålstenleg satsing. Derfor vil min påstand vera at den distriktssatsinga som nå er gjord etter ein generasjon med forfall og tilbakegang i distrikta, er rett for å gje lokalsamfunnet i distriktet ein gnist og ei livstru for vidare satsing.

Erna Solberg (H): Gid jeg kunne være like optimistisk i forhold til hva man kan få til med dagens regjering når det gjelder f.eks. å øke det kommunale selvstyret!

Vi hadde for første gang en debatt den 26. mars i fjor som var knyttet til spørsmålet om et levende lokaldemokrati. Der synes jeg det var en del positive innspill. Stortinget vedtok også en del føringer i forbindelse med den debatten. Da tilbakemeldingen på en del av de forslagene som bl.a. Høyre hadde fremmet, og som hadde fått tilslutning fra et flertall i Stortinget, kom i forbindelse med kommuneøkonomiproposisjonen, må jeg si at jeg ble litt mer overrasket over mangelen på handlekraft, eller mangelen på å ta operative – for å bruke det nye moteordet – «grep» for å gjøre noe, f. eks. når det gjelder særlov-giv-

ningen og sektorgjennomgangen. Jeg synes ikke det var imponerende å få det svar tilbake at man to ganger på 1990-tallet hadde hatt en gjennomgang av sektorregelverket, så det var ikke behov for en ny gjennomgang, når det er åpenbart at de to gjennomgangene man hadde på 1990-tallet, ikke har vært nok, i alle fall ikke for dem som jobber ute i Kommune-Norge, når man får de ganske sterke kravene man har fått om å få gjort endringer og få redusert regelverket.

Statsråden sa også at man da hadde lagt opp til en ny instruks for nytt regelverk som skulle komme. Det får vi da se effekten av, om det betyr at det blir mindre. Vi har ment at det er behov for flere grep, og vi er glad for at Stortinget i dag kommer til å slutte seg til vårt opplegg, f.eks. med et frikommuneopplegg på dette området.

Når det gjelder distriktspolitikken, er det kanskje forskjell på Høyre og mellompartiene. Det er mer tro i Kristelig Folkeparti og optimisme på tiltak som ikke nødvendigvis har virkning, men bare går på å mobilisere egen aktivitet. Vi mener at det som først og fremst er galt, er at man velger vekk viktige distriktspolitiske tiltak, som f.eks. det å satse på samferdselssektoren. Og når man i tillegg finansierer økt distriktspolitisk satsing gjennom å øke byrdene for distriktsnæringslivet, da er vi på feil vei.

Karin Andersen (SV): Det er mye høyrepolitikk i forliket, sa Erna Solberg. Og det er riktig – det er altfor mye. Nå øker forskjellene i Norge. En av hovedmålsettingene for dette forliket var jo å ikke øke skatter og avgifter, og hvis man da ser på dem som har inntekt og arbeid eller kapital, er dette riktig. Og mest til de rikeste, sjølsagt. Alle har fått, men mest de som har mest.

Hvis man derimot har helseproblemer eller sykdommer, er svaret nei. Der har skattene og avgiftene økt med 700 mill. kr i dette budsjettet. Og da må jeg spørre representanten Solberg: Er det hensynet til norsk økonomi som gjør at sjuke skal betale mer i skatt i Norge?

Så har jeg også et spørsmål om hvordan man bruker den store konjunkturpolitikken for å få til ønsket resultat. Nå forsterker både finanspolitikken og pengepolitikken problemene på arbeidsmarkedet, og jeg har en følelse av at dette har ikke Høyre så veldig mye imot. De syns det er greit om arbeidsledigheten nå øker litt, fordi de tror at det bidrar til at økonomien fungerer bedre. Da har jeg enda et konkret spørsmål til Høyre: Hvor stor mener Høyre arbeidsledigheten skal være for at man skal få renten ned på et nivå som gjør det mulig for vanskeligstilte å skaffe seg bolig i det vanlige boligmarkedet? Eller er det ikke da slik at hvis man fører den politikken som Høyre står for, vil man kanskje etter hvert få en lav rente, men en stor arbeidsledighet, og vi får mange folk som er nødt til å søke til sosialkontoret og andre hjelpetiltak for i det hele tatt å klare hverdagen sin, slik at det man nå strammer inn på den ene siden, tyter ut igjen på budsjetter på den andre siden?

Erna Solberg (H): En av de mest interessante debattene som aldri foretas i vårt samfunn, er om spørsmålet: Hvem er de rike? For det er snakk om at de rike vinner så

mye i det opplegget som nå ligger til grunn – fra Regjeringen lå det en skatteskjerpelse for alle som hadde inntekt over 270 000 kr. For heldagsarbeidende i Norge begynner nå gjennomsnittsinntekten å nå 250 000 kr. Skal man da ramme f.eks. «rike» eller andre med inntekt over 270 000 kr med skatteskjerpelse, betyr det i praksis at dem man rammer, i stor grad er nyutdannede akademikere med store studielån, midt i etableringsfasen, som jobber i offentlig sektor, og som faktisk er de som også får størst problemer med renten. Det henger altså sammen.

Hvem som er vanskeligstilt, må man alltid definere når man spør om hvor langt renten skal gå ned. Men det er klart at i en situasjon hvor man gir skatte- og avgiftslettelser, som f.eks. gjør det mulig for en to-akademikerfamilie som jobber i offentlig sektor, å kjøpe seg bolig og klare seg uten offentlig hjelp for å gjøre det, er det også viktig å holde skatter og avgifter nede og holde en stram økonomisk politikk som bidrar til at ikke alle grupper som *kan* klare seg selv, blir sosialklienter.

Vi mener altså at det innenfor boligpolitikken skal gis støtte til dem som reelt sett er vanskeligstilt, som er i en livssituasjon som gjør at de varig kommer til å ha problemer med å kunne etablere seg eller bygge opp egenkapital, og for at ungdom skal kunne få etableringslån på toppen.

Når det gjelder spørsmålet om størrelsen på ledigheten, har jeg faktisk lyst til å si at jeg ikke er redd for at ledigheten går opp, hvis det ikke medfører at vi samtidig får en økt langtidsledighet. Det at folk skifter jobb, synes ikke jeg er et problem i et dynamisk samfunn, for det tar tre-fire måneder når man går fra én jobb til en annen. Det må vi leve med i et samfunn som er så omskiftelig som vårt. Det viktige er å fokusere på utviklingen av langtidsledigheten – den må vi sørge for at vi har virkemidler mot. Men noe økt ledighet betyr bare at man bruker litt lenger tid på et jobbskifte. Det tror jeg ikke vi skal være voldsomt redd for, og ikke problematisere for mye.

Presidenten: Replikordskiftet er dermed omme.

Morten Lund (Sp): Utsagn om at mange kommuner og fylkeskommuner vil få det trangere neste år, stemmer med mitt inntrykk. Det er ingen tvil om at kommunesektoren har tatt sin del av de innstramningene som trengs for å få renten ned, og for å få en lønnsutvikling de nærmeste årene som ikke skaper inflasjon og tap av arbeidsplasser. Ikke minst kommunesektoren vil ha – og har hatt – fordeler av moderate lønnsoppgjør. Når vi ser at en stigning i sektorens inntekter på 11 milliarder kr – fra 190 milliarder kr til 201 milliarder kr – på ett år ikke strekker til, må alle gode krefter arbeide for å bidra til moderasjon og solidaritet ved neste års lønnsoppgjør.

Innenfor den økonomiske ramme som Stortinget har blitt enige om for hele statsbudsjettet, har kommunesektoren kommet styrket ut i forhold til Regjeringens forslag. En forbedring på om lag 450 mill. kr er det jeg har regnet meg til. Da er effekten av en lågere prisstigning regnet med.

Jeg vil gi kommunesektorens talsmenn rett i at den statlige detaljstyringen har nesten bare negative sider. Omstillingsmulighetene som finnes lokalt, blir redusert, pengene strekker ikke langt nok, planer og rapporter lages av hensyn til systemet og ikke av hensyn til innbyggerne, og lokale folkevalgte mister makt til fylkesmenn og andre småkonger.

Den nye kommuneloven skulle gjøre noe med dette. Staten skulle fastsette hva som skulle gjøres, mens man lokalt skulle bestemme hvordan. Utviklingen har gått i feil retning. Det største lyspunktet den senere tid er den vedtatte forsøksordning, der 20 kommuner og to fylkeskommuner skal få mer av pengene sine som frie midler. Men jeg er redd det kan gå slik at kua dør mens grasen gror. Jeg er derfor villig til å diskutere rammene for en ny stor reform med overskriften «mer frihet og ansvar til kommunene». Kommunenes medvirkning når økonomiske rammer skal vedtas og når nye reformer skal settes i gang, må være sentral. En reservasjonsrett for kommunene mot nye reformer bør etter min mening drøftes. Det er liten vits – ja rett og slett negativt for innbyggere, de ansatte i kommunene, lokale folkevalgte og Stortinget – med reformer som man lokalt ikke makter å følge opp, eller som forutsetter at eksisterende tilbud legges ned. Jeg vil ikke stemme imot enda flere prøveprosjekter, men jeg mener at det i dagens situasjon blir for puslete.

Det er et tankekors i denne debatten at de ansattes organisasjoner og de som representerer ulike brukere, så sterkt ønsker statlig overstyring. Det trengs derfor en bedre dokumentasjon av ulempene ved den situasjonen vi har i dag.

På ett område har kommunene fått Stortingets vedtak om full frihet og ansvar. Det gjelder i spørsmålet om sammenslåing av kommuner. Det vedtaket vil stå lenge ut fra de stadig sterkere signalene i stortingssalen om økt selvstyre for kommunene. Det går ikke an å si at vi vil ta kommunene på alvor, og så ta fra dem denne friheten.

Senterpartiet er opptatt av at alle de øremerkede pengene til de nye reformene innenfor helse og omsorg skal komme innbyggerne til gode, også dem som bor i kommuner eller fylker der man det første året har for lite penger til de egenandeler som kreves. Ut fra de samlede merknadene i innstillingen mener jeg departementet har ryggdekning for en romslig praktisering av reglene i denne retningen.

Jeg er ellers godt fornøyd med at finanskomiteen i sin innstilling har åpnet for en overgangsordning for den løpende inntektsutjevningen slik at kommuner med unormalt låg skatteinngang i 1998 og 1999 kan få kompensasjon.

Låg ledighet betyr et stramt arbeidsmarked. Jeg håper vi får lågere ledighet. Så blir det en stor utfordring for bl.a. partene i arbeidslivet å unngå de ulempene som et stramt arbeidsmarked kan representere for deler av næringslivet. Jeg håper det ikke blir valgt løsninger som devaluerer grupper av innbyggere til bare arbeidskraft, eller at arbeidskraft mer og mer skal bli solgt i løs vekt. Jeg mener vi har en bra balanse i dag i våre lover og regler om ansettelse, om oppsigelse, om arbeidstid og om utleie av arbeidskraft.

Jeg synes det er gledelig at behovet for tiltaksarbeidsplasser anslås til så lågt som 8 000 neste år. Med de betydelige erfaringer vi nå har med slike tiltak, vil vi få mer effekt av hver tiltaksplass enn det vi har hatt før. De reduserte bevilgningene skal justeres hvis det inntreffer forverring i arbeidsmarkedet. Vi må arbeide for at vi fortsatt får låg ledighet. Jeg hører at Arbeiderpartiet nå ser seg best tjent med å snakke ledigheten opp, på samme vis som de før har snakket renten og innstrammingsbehovet opp.

Regjeringens distriktssatsing har satt i gang viktige prosesser utover i landet. Fordi staten vil ha en annen utvikling, er det mange flere enn før som bruker fantasien for å nå unge som har flyttet ut, og for å utbedre mangler i det lokale tilbudet av tjenester og jobber. Responsen på forsøket med næringshager har vært enorm, og det blir gjennomført langt flere plasser enn der SIVA kan delta. Jeg er glad for at 520 mill. kr av Regjeringens ekstrasatsing på distriktene står på plass i det budsjettet vi vedtar i dag. Det er et eksempel på at Regjeringen har beholdt sin profil gjennom vanskelige forhandlinger.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Tomas Norvoll (A): Jeg registrerer at representanten Morten Lund synes det er «gledelig» at vi har et lavt tiltaksnivå. Det viser jo bare at han ikke har forstått noen verdens ting av de nye utfordringene som arbeidsmarkedet står foran i det arbeidsmarkedet vi har nå, hvor det viktigste er å sørge for at også de svakeste gruppene får innpass.

Da jeg meldte meg på denne debatten, var det fordi jeg trodde jeg skulle få oppleve et historisk øyeblikk. Jeg trodde faktisk jeg skulle få oppleve at representanten Morten Lund skulle stå på talerstolen og si at nå får kommunene det bra! De av oss som fulgte litt med ham i forrige periode, vet at han brukte hele perioden til å reise rundt og si det motsatte, at nå har kommunene det forferdelig. Jeg trodde jeg skulle få oppleve det motsatte – det gjorde jeg bare til en viss grad. Han greide ikke helt å stille seg bak det budsjettet som han selv i dag skal være med og vedta.

Det må være slitsomt å være i Senterpartiet om dagen når man vet hvordan de brukte hele forrige periode til bare å reise rundt og love alle som ønsket mer penger, mer penger, mens de nå må stå til ansvar for et budsjett som de tydeligvis sliter litt med selv.

Jeg har et par spørsmål til representanten Morten Lund: Kristelig Folkeparti og Senterpartiet skriver i innstillingen at de er «svært fornøyd med distriktspakken som Regjeringen har foreslått». I den sammenheng ønsker de også en stabil bosetting, og det å kunne bremse flyttestrømmen er sentralt.

I fjor flyttet det 180 000 mennesker rundt omkring i landet. Regner representanten Lund med at med den distriktspakken som Regjeringen har lagt fram, vil de slutte å flytte og bli boende der de hører hjemme? Og mener representanten Lund med det kommuneopplegget og de overføringene som flertallet vedtar i dag, at innbyggerne i kommunene rundt omkring i Norge vil få et bedre eller

et dårligere tjenestetilbud? Vil de få bedre tilbud om skolefritidsordning, vil de få bedre tilbud om barnehager, vil de få bedre tilbud om eldreomsorg, eller vil dette faktisk bli dårligere? Jeg tror det er det siste som er tilfellet.

Morten Lund (Sp): Jeg sa i mitt innlegg at det er gledelig at det trengs så lågt tiltaksnivå, fordi ledigheten er blitt så mye lågere, og det har vi virkelig arbeidd for i den perioden som har gått. I den perioden brukte vi bl.a. kommuneøkonomien som et virkemiddel for å få flere i arbeid. Vi sa at det trengs flere penger til kommunene for å få løst de oppgavene de har blitt pålagt. Da trengs det at de ansetter flere folk, da går også ledigheten ned, og det sparer samfunnet på alle vis. Det som var svaret fra Arbeiderpartiet, var: Gi ikke kommunene flere penger, for da ansetter de bare flere folk, og vi trenger folke- ne i eksportrettet industri, for det er det vi skal leve av. Det var svaret fra Arbeiderpartiet i hele forrige periode. Det regner jeg med at flere her i salen fortsatt husker.

Kommunenes situasjon blir vanskelig til tross for at de får 11 milliarder kr mer i inntekter neste år. Det har bl.a. med lønnsutviklingen å gjøre, og det har med renteutviklingen å gjøre. Vi må få snudd den utviklingen, og det håper vi at vi kan få gjort med et år som er så stramt som det blir neste år. Men det er klart at det blir tøft for dem som skal gjøre jobben, og for dem som er ansvarlig for det. Jeg har aldri lagt skjul på at dette kommer til å bli et stramt år.

Så over til distriktpolitikken, som også var nevnt i replikken. Vi er nødt til å være troverdige på alle områder overfor dem som bor i distriktene. Jeg nevner bare ett enkelt tiltak. I vår ble det vedtatt at investeringsavgiften i jordbruket skulle bort. Det ville Arbeiderpartiet i denne budsjettomgangen gå bort fra. Dette gjelder en yrkesgruppe som er viktig for bosettingen ute i distriktene, og det var uhyre bra at vi fikk det på plass igjen. Distriktpakken er ikke nok, men sammen med en god sektorpolitikk kan den være med på å snu utviklingen, snu flyttestrømmen. Det tar Regjeringen sikte på, og jeg tror at folk ute i distriktene tror mer på denne regjeringen enn de trodde på den forrige.

Torbjørn Andersen (Frp): Som ventet kom Morten Lund fra Senterpartiet inn på distriktpolitikk. Han kom inn på forholdet kommune–stat, statlig detaljstyring, og mente at den statlige detaljstyringen var for sterk. Der følger jeg representanten Morten Lund fullt ut. Jeg er glad for at Senterpartiet er seg bevisst de sakene, men det å frigjøre kommunene fra statlige pålegg, statlig tvang og statlig overstyring er én ting. Etter mitt syn er byråkratiet i kommunene selv viktig i forhold til å styrke lokalpolitikernes rolle. Derfor kunne det være interessant å spørre representanten Morten Lund om det ikke her er behov for en slanking av en del stillinger i det byråkratiske systemet, alle de byråkratene som er ansatt i de enkelte kommunene, om han ikke samtidig som han ønsker å frigjøre kommunene fra den statlige styringen, ønsker en slanking av byråkratstillingene rundt i Kommune-Norge for å styrke lokalpolitikernes rolle?

Morten Lund (Sp): Jeg tror ikke det er noen ny idé rundt omkring i kommunene at vi ønsker å bruke ressursene på tjenesteyting ut til folket og lønne dem som skal gjøre den jobben, og at vi ønsker å bruke minst mulig på lokalt byråkrati. Den ideen tror jeg svært mange har fått tak i. Når de da prøver å gjennomføre det, møter de bl.a. det som jeg snakket om i innlegget mitt, den statlige regelstyringen. Den gjør at ganske mange blir sittende og lage handlingsplaner, skrive rapporter for å vise at de har oppfylt akkurat det som de planene har ført til – etter at de hadde fått innvilget de øremerkede bevilgningene det var søkt om. Så det tror jeg henger i hop. Hvis vi slipper kommunene mer fri, slik at de får frie midler istedenfor å være avhengige av å strekke seg etter de statlige gulrøttene hele tiden, vil det bli mindre lokalt byråkrati. At det har økt betydelig de senere årene, tror jeg alle sammen som har vært litt med og styrt i kommunene rundt omkring, har sett tydelig. Men jeg tror det har vært nødvendig med den økningen ut fra den utviklingen vi har hatt med rundskriv og forordninger fra staten. Jeg kan bare nevne som et eksempel en fylkesordfører som fortalte at de fikk brev om at nå skulle de få mer penger til å utdanne flere innenfor helsevesenet. Det var et brev fra departementet, det var på 16 sider, og det gav beskjed om hvordan de skulle få tak i disse pengene. Det var ved å lage en målsetting, ved å lage en handlingsplan og ved å lage en søknad, og det var ved å rapportere tilbake om hvordan dette gikk. Bakerst i brevet stod det hvor mye den fylkeskommunen skulle få. Det var noen og femti tusen kroner. Det illustrerer ganske godt, synes jeg, hvordan situasjonen er i mange kommuner og fylkeskommuner.

Sverre J. Hoddevik (H): I ein fellesmerknad med regjeringspartia blir det også frå vår side gjort greie for korleis ei rekkje mindre kutt blir gjorde opp mot manglande auka elavgift og fyringsoljeavgift og utvidinga av arbeidsgivarperioden innanfor sjukelønsordninga, eit slags romsleg rekna null-sumspel, men i tillegg kjem vår merknad om at uteblitt skatteskjerpning medfører mindre press i pris- og lønsutviklinga. Eg går ut frå at det var dette representanten Lund var inne på då han rekna seg fram til rundt 450 mill. kr i forbetring ved forliket. Eg må innrømme at i mitt reknestykke et talet større, i alle fall om vi reknar heilårseffekten. Men eg vil gjerne ha svar frå Lund på om han er einig med meg i at dette fullt ut dekker opp Arbeidarpartiet sin argumentasjon og diskrepansen til Arbeidarpartiet når det gjeld talsamanlikninga på kommunesektoren, i alle fall så langt det gjeld primærkommunane.

Øg så har eg eit spørsmål til, som går på den vidare tanken om distriktpolitikk. Det svakaste ved forliket er kanskje manglande satsing på vegbygging i dette landet, som vi har halde fram som distriktpolitikk av høg verdi. Er representanten Lund einig med meg i at vi til neste år må få ei kraftig satsing for å kunne innfri våre lovnader i Norsk veg- og vegtrafikkplan dersom regjeringspartia skal behalde ein smule av sin tillit på denne sektoren?

Morten Lund (Sp): Jeg synes Fremskrittspartiet og Høyre har opptrådt veldig positivt på det viset at de viste vilje til å være med på et budsjettforlik, som innebærer at en også står bak forslag som en primært ikke er enig i, men som likevel er en nødvendig arbeidsmåte for å få til et flertall, både i vår komite og i Stortinget for øvrig. Grunnen til at det ble slik, var Arbeiderpartiets manglende vilje til å være med og få til et flertall og derigjennom påvirke den politiske utviklingen i landet. Jeg synes det er verdt å nevne også i debatten her at Arbeiderpartiet i to budsjettbehandlinger på rad rett og slett har sagt nei takk til å være med og påvirke utviklingen gjennom det som skjer i budsjettet.

Når det gjelder resultatet for kommunesektoren gjennom vårt forlik i forhold til Arbeiderpartiets forslag, tror jeg fortsatt Arbeiderpartiet ligger 200-300 mill. kr over. Men det synes jeg er et svært lite opposisjonstillegg til en så stor sektor som dette. Det er meget beskjedent. Hvis vi tenker tilbake til forrige høst, lå sentrumsregjeringen 700 mill. kr høyere med hensyn til kommunesektoren enn Jagland-regjeringen. Tenker vi flere år tilbake, var det milliarder det var snakk om. Opposisjonen den gangen fulgte opp langt bedre de signalene som kom fra ordførere, fra KS, enn det Arbeiderpartiet har gjort i opposisjon.

Jo, det mangler veibevilgninger også i et så stramt budsjett som dette, og jeg håper at det neste år blir plass til både økte veibevilgninger, økte bevilgninger til forsvar for den del, bevilgninger til politi og ikke minst til kommuneøkonomi. Jeg håper at det budsjettet som vi nå har lagt fram, bidrar til en slik utvikling, og ikke minst at vi får en stabil lønnsutvikling framover som da blir mer moderat enn ved lønnsoppgjøret dette året.

Presidenten: Replikkordskiftet er dermed omme.

Karin Andersen (SV): Morten Lund fra Senterpartiet bekreftet nå at man må være i opposisjon for å ta innover seg den virkeligheten som er utenfor dette huset. Det har visst slått inn i flere partier. SVs budsjett bygger på en god kommuneøkonomi, på rettferdig fordeling og på satsing på barn og unge. Kommuneøkonomien er vedtatt og innebærer en reell innstramming i kommunesektoren på 4,5 milliarder kr. Det var altså ikke hensynet til befolkningens behov for gode tjenester eller samfunnets behov for å innrette seg klokt og framtidsrettet for å sikre seg nødvendig og god kompetanse inn i neste årtusen som avgjorde budsjettforliket. SV mente at en skulle sette barn og unge først. Nå ble det «ikke en krone mer i skatter og avgifter» som var målet. Det var ikke særlig visjonært – det var ikke engang sant, for sjukdomsskatten ble økt med hele 700 mill. kr. Vi har nå fått en administrasjonspolitik som prøver seg fram litt dag for dag, uten å trekke opp klare mål og ha noen strategier for å nå dit. Det er barn og unge som taper, spesielt i kommunesektoren, fordi kommunene må, for å utløse de øremerkede tilskuddene til eldre og helse, skjære på de områdene som nå ikke er øremerket. Da taper barn og unge.

For SVs økonomiske politikk er det overordnet at arbeidsledigheten skal være lav. I komiteen ble vi alene

om en merknad om at en ikke skal bruke arbeidsledigheten som et virkemiddel i den økonomiske politikken. Betyr det at alle andre partier mener det er riktigere å sende folk ut i ledighet enn å stramme inn i forhold til dem som har overflod, hvis man er nødt til å stramme inn? Forliket og Regjeringas politikk er ganske katastrofalt både fordi det øker ledigheten og fordi det kutter tiltaksnivået så mange ledige mister tiltak og opplæring. SV vil tvert imot styrke innsatsen på flere av områdene, slik at ledige kan komme i jobb, for det er faktisk mulig. Det er klare signaler på at det er rammene som mangler for å få til gode nok tiltak. Samfunnsøkonomi dreier seg om fordeling av knappe ressurser. Nå øker forskjellene. Hvorfor Regjeringa vil det, synes jeg den skal forklare. Jeg savner helt begrunnelsen for å gi mest til dem som har mest fra før. Det er usosialt. Budsjettforliket er et forsvar for dem som har, mot dem som ikke har. Forliket innebærer den sterkeste innstrammingen i norsk økonomi på mange år, uten at høyinntektsgruppene overhodet må bidra.

Hvem er de rike, spurte Erna Solberg i et innlegg her i stad. Det kan man kanskje diskutere, men hvis vi ser at en innstramming trengs, men ikke ønsker å ramme unge barnefamilier som er i etableringsfasen, så kan vi f.eks. gjøre noe med studielånsrenta. Den kan settes ned – det er et tiltak vi kan gå til uten at vi behøver å ramme de gruppene som andre er opptatt av.

For et år siden var SV skuffet over den nye regjeringa, fordi den ved første anledning la politikken til høyre og inngikk avtaler som la dramatiske føringer for alt arbeid videre. Nå utvides avtalen gradvis, og muligheten til andre løsninger låses. Den veien den har staket ut nå, går i retning av større forskjeller, nedbygging av offentlig sektor, privatisering i kommunene og mer arbeidsledighet. Veksten i norsk økonomi har stanset fullstendig opp, slår Statistisk sentralbyrå fast i siste prognose. Arbeidsledigheten vil stige med 0,8 prosentpoeng. Flere kommer til å miste jobben, også i kommuner og fylkeskommuner. De kommer til å bidra til at arbeidsledigheten øker. I tillegg går forliket inn på strukturendringer i arbeidslivet som vil gjøre det tøffere for arbeidstakere og lettere for arbeidsgiver. Kuttene i arbeidsmarkedsetaten sammen med forslag om å tillate mer overtid, føringer for å tillate utleie og privat arbeidsformidling er velkjente borgerlige forslag. Det er ikke behovet for opplæring og kvalifisering som har blitt mindre, og som kan godtgjøre kuttene. Tvert imot trenger arbeidsledige i dag, de som står uten jobb, mer til kvalifisering enn noen gang i konkurransen om jobbene, og ledigheten minker heller ikke for innvandrere eller for yrkeshemmede. Jeg vil spesielt igjen peke på det utvidede ansvaret for enslige forsørgere som A-etaten fikk da en i forbindelse med velferdsmeldingen kuttet perioden for overgangsstønad og innførte aktivitetskrav.

Mange enslige er i gang med opplæring og kvalifisering i slike tiltak. De står nå i fare for å miste tiltakene fordi etaten mangler penger. Og som om det ikke var nok, foreslår Regjeringa at enslige skal miste overgangsstønaden sjøl om de er i opplæring, hvis de innleder et nytt samboerforhold. Disse jentene mister opplæringstil-

budet og overgangsstønaden, og det er rett tilbake på sosialkontoret. Hva dette gjør med motivasjon og sjølrpekt, er lett å forstå. Det er dårlig familjepolitikk, og det låser enslige forsørgere fast i en avmaktssituasjon og demotiverer istedenfor å oppmuntre.

SV har fremmet forslag, og har fått tilslutning fra Arbeiderpartiet, om at Regjeringa skal sørge for at opplæringstilbudet til enslige forsørgere skal fortsette. Det kan benyttes midler fra tilsagnsfullmakten for å finansiere tilbudet. I forslaget bes også Regjeringa om å komme tilbake i revidert nasjonalbudsjett for å ivareta disse forpliktelsene. Det står altså ikke noe sted, verken i proposisjonen eller i de brevene vi har fått fra departementet, at disse tiltakene skal sikres. Tvert imot får vi nå meldinger fra arbeidskontorene rundt omkring om at slike tiltak legges ned. Derfor vil jeg oppfordre regjeringspartiene til å støtte dette forslaget, for jeg oppfattet at de er enig i intensjonene i det, slik at vi fra Stortingets side kan være sikre på at disse tiltakene ikke blir lagt ned.

Distriktpolitikken er et av de områdene der vi kan se spor etter Senterpartiet. Dessverre er satsingen lite virkningsfull når bærebjelken i distriktpolitikken, kommuneøkonomien, svikter og blir dårligere etter forliket, hvor det er kuttet både i regionale fond og i etablererstipend.

SV fremmer to forslag som vil bety mye for distriktene, og som burde få støtte fra en distriktsvennlig regjering. Det ene går ut på å utarbeide en distriktpolitisk strategi for arbeidsmarkedsetaten. Nå er man pålagt å føre samme politikken over hele landet. Kravene til geografisk mobilitet er økt, og det er ikke – verken i programnotatet for A-etaten eller i proposisjonen – tatt til orde for eller sagt noe om at arbeidsmarkedsetaten skal ta hensyn til ulike landsdeler eller de områdene av landet som opplever avfolkning.

Folk er den viktigste ressursen i distriktene. Man kan ikke bruke penger på ett budsjett for å flytte folk og bedrifter til distriktene, for så å pålegge en annen etat å sende dem av gårde igjen forttest mulig. Arbeidsdirektoratet skulle selvfølgelig ikke vært flyttet fra Kommunaldepartementet, men ligget der sammen med de distriktpolitiske virkemidlene.

Regjeringa har på den andre sida gjort ett grep i distriktpolitikken som SV mener er bra. Den har opprettet regionale fond, som gir større frihet til å styrke de lokale valg, som de lokalpolitiske nivåene mener er riktig.

SV ønsker ikke flere små, spesialsydde ordninger som storting og regjering prøver å finsikte på noe som kan være blink ett sted, men fullstendig bom et annet sted. Derfor ønsker vi at flere av de distriktpolitiske virkemidlene skal legges inn i slike samlerammer, og at de lokale leddene, kommuner og fylkeskommuner, i langt større grad skal få lov til å avgjøre hva som skal få støtte. Og da må hele spekteret brukes. Er det skolesektoren som svikter, må en få lov til å styrke der. Svikter kollektivtrafikken eller vegvedlikeholdet, må en få støtte der. Hvis det er kompetanseheving i bedriftene som mangler, kan en få gå inn der.

SV fremmer derfor forslag om at Regjeringa skal legge flere av de distriktpolitiske virkemidlene inn i ram-

mer som kan vedtas og benyttes friere på det lokale nivå. Dette henger sammen med forslag som vi vil fremme i næringsdebatten seinere i dag. Det er viktig at ansvar og makt må følge det lokale nivå, og at det lokale nivå ikke bare sitter igjen i rollen som planmaker.

Så til bruken av u-hjelpspenger. Etter replikkordskiftet om det i dag lurer jeg på hvem i all verden det er av partiene på Stortinget som egentlig vil bruke u-hjelpspenger på denne måten. Alle bortsett fra Fremskrittspartiet har nå vært med i merknads form og sagt at de ikke vil bruke penger slik. Men alle bruker dem – alle bruker u-hjelpspengene i Norge. Fremskrittspartiet var oppe her i dag og sa at de skulle hjelpe flyktningene i nærområdene. Da er det jo litt merkelig at de tar u-hjelpspengene hjem og bruker dem på flyktninger i Norge. Jeg tror jeg snart må få en avklaring fra de andre partiene på hvorfor de fortsetter å bruke penger på denne måten når de alle sier at dette er galt. Det blir noe med å ta litt konsekvenser av det man sier.

Så til slutt til et forslag vi fremmer om at Regjeringa må vurdere å forlenge integreringstilskuddsordningen for enslige mindreårige asylsøkere på linje med ordningen for barn under omsorg av Barnevernet. Trygghet og klare rammer og oppfølging er viktig for at de skal klare seg og utvikle tilhørighet og medansvar i samfunnet. Å bli inkludert er en forutsetning for å stille opp og akseptere de krav som samfunnet setter til en. Å vokse opp kan være vanskelig, særlig hvis en er uønsket. Enda vanskeligere er det hvis en bærer med seg umenneskelige opplevelser. Hvis en i tillegg er alene i et annet land og ikke vet om en kan fullføre skolegangen, eller hvilke voksne en skal forholde seg til etter fylte 18 år, blir det ikke lettere. Hvis vi vil bekjempe kriminalitet og vold hos barn og unge, er vi også nødt til å ta vare på dem, og disse barna trenger vår omsorg mer enn noen.

Jeg vil ta opp de forslagene på vegne av SV som er fremmet i innstillinga.

Presidenten: Karin Andersen har tatt opp de forslag hun nevnte.

Det blir replikkordskifte.

Olaf Gjødrem (KrF): Innleiingsvis vil eg seia at eg har sympati og mykje forståing for mange av dei sosiale haldningane som SV står for, og i mange samanhengar er dei på linje med mitt partis. Eg føler likevel at ein del kommentarar som var knytte til det siste innlegget, var svært ein-sidede, og at ein treng ei viss motvekt for å få balanse.

For det fyrste slo ein her nokså klart og uomtvisteleg fast at barn og unge får det verre, og det etter å ha fått gjennomslag for den største familjepolitiske reforma som har vore gjennomført på lang, lang tid. Det vil styrkja familien og gje den valfridom.

Familien er i dag utsett for press frå mange hald – sterkt press, så sterkt press som familien knapt nok har opplevd tidlegare. I ein slik situasjon trur eg òg at SV står seg på å innrømme at tiltak som kan vera med og styrkja familien og oppmuntra det indre samhaldet og

ordningar for å gje den meir tid saman, vil vera positivt, i staden for med brei penn å slå fast at det motsette vil vera tilfellet. Eg hadde sett pris på at ein var litt mindre skråsikker.

For det andre får ein òg høyra her at arbeidsløysa vil auka. Det er klart at når me er på eit historisk lågmål når det gjeld arbeidsløysa, er det ikkje umogleg at slikt kan skje, men det er langt frå sikkert. Mykje av det som ligg i tida, skulle tilseia at det ikkje er så skråsikkert, men at Regjeringa i alle fall vil ha ein beredskap dersom det skjer, for å motverka det.

Så blei det også nemnt at dersom ein innleier eit nytt forhold med sambuar, skulle reglane endrast. Eg vil mest seia at det skulle berre mangla. Me prøver å laga ordningar for å verna om dei som kjem i ei utsett stilling. Kjem då endringar inn, må ein justera dei reglane som ein innrettar livet sitt etter.

Karin Andersen (SV): Representanten Gjedrem sier at SV og Kristelig Folkeparti på mange måter har like sosiale holdninger. Forskjellen er vel at SV mener at disse må følges opp i praktisk politikk, og da må vi gjøre noen valg som kanskje blir tøffere enn de Kristelig Folkeparti har vært villig til å være med på.

Så trekker Kristelig Folkeparti fram kontantstøtten som den store familiepolitiske reformen. Vi har ulikt syn på den, men jeg håper at representanten Gjedrem har merket seg at SV har forsøkt å være konstruktiv i den retningen som Gjedrem nå snakket om, nemlig når det gjelder tid. Det som har skjedd nå, og som har blitt enormt forsterket med dette budsjettet, er at man har fått en prisvridningseffekt i forhold til barnehager, fordi barnehagene kommer til å bli urimelig mye dyrere i forhold til kontantstøtte.

Undersøkelser viser nå at innføring av kontantstøtte ikke fører til at folk bruker mer tid sammen med ungene sine. De bruker bare andre ordninger for barnetilsyn, og jeg har også registrert at representanten fra Kristelig Folkeparti synes at det er like greit. Man bryr seg ikke noe om hva slags kvalitetskrav man skal ha. Man sier at dette overlater vi til familien. SV ønsker at samfunnet skal stille opp med barnetilsynsordninger som er kvalitetsmessig så gode og så rimelige at folk kan velge dem fritt. Det er viktig.

Så mener vi at man burde gå inn på endringer i kontantstøttereformen som er målrettet mot dem som faktisk bruker tid sammen med barna sine, for det har vi ikke sagt nei til i det hele tatt. Men Kristelig Folkeparti er mer opptatt av friheten til å velge praktikant enn av hva som egentlig skjer i familien.

Så til ledigheten. Ledigheten kommer til å øke med det budsjettet som her er lagt fram, fordi man strammer inn for mye. Spesielt strammer man inn på kommunesektoren, slik at kommunene faktisk er nødt til å si opp folk. Det er en realitet man nå er nødt til å se i øynene. Da må man også ta konsekvensen av det ved å øke tiltaksnivået, slik at de som er utenfor arbeidsmarkedet, ikke blir mer og mer diskvalifisert for hver dag som går.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Leif Helge Kongshaug (V): Ifølge en kronikk i Dagbladet sist lørdag har befolkningen liten tiltro til Stortinget. Folk opplever at striden om den økonomiske politikken og statsbudsjettet er et spill der partienes posisjonering er viktigere enn hensynet til landets økonomi.

Også innstillingen fra kommunalkomiteen bærer preg av dette spillet. Om Arbeiderpartiet kan en i beste fall si at det har vært uklart om det virkelig har hatt noen reell interesse av å inngå kompromiss med en regjering som det samme parti har brukt enhver anledning til å framstille som en ulykke for land og folk. Venstre har lenge hatt et bestemt inntrykk av at partiet mer har vært opptatt av å legge til rette for en ny arbeiderpartiregjering, og at nedrakking er ansett som en bedre taktikk enn reell, saklig samarbeidsvilje i et slikt spill.

I lys av dette, og av Arbeiderpartiets vilje til å inngå samarbeid med Høyre for å gjenerobre regjeringsmakten, er mange av partiets merknader i den foreliggende innstillingen lite troverdige. Det samme kan en si om SV, som gjør det lett for seg selv når partiet bruker penger som et stort flertall i denne salen mener det ikke er økonomisk dekning for.

Statsbudsjettet er på mange måter bra for kommune- ne. Det er i og for seg oppsiktsvekkende at sentrumspartienes opplegg kommer netto bedre ut for sektoren enn Regjeringens opprinnelige forslag etter forhandlinger med de to partiene som vil ha størst kutt i kommuneøkonomien. Det viser at det framforhandlede budsjettet slett ikke er noe ensidig høyrebudsjett, men et budsjett der sentrumsprofilen er tydelig.

Det er likevel grunn til bekymring over situasjonen i mange kommuner. Renteøkning, lønnsoppgjøret og økte pensjonsutgifter – alle faktorer utenom statsbudsjettet – bidrar til at mange må skjære ned i drift og velferdstilbud.

Etter Venstres mening er vi kommet til et tidsskille når det gjelder statlig overstyring av kommunene. Det er ikke mulig å løse alle problemene med stadig større overføringer. Staten må redusere sine detaljkrav, plankrav, øremerking og andre tiltak som egentlig er uttrykk for mistillit til de lokale folkevalgte og det lokale demokrati. Statlig overstyring bidrar til ineffektiv tjenesteproduksjon. Det er for så vidt typisk når Arbeiderpartiet og SV i innstillingen klager sin nød over at kommunene får noe lengre frist til å følge opp eldreforamen og barnehageutbyggingen, ut fra reelle lokale behov.

Venstre tror det vil styrke lokaldemokratiet og styrke kommunenes service overfor egne innbyggere om vi gir kommunene større frihet. Dessverre er dette en tung skute å snu, og statsbudsjettet for 1999 er på ingen måte noe langt skritt i forhold til dette. Vi ser positivt på de forsøksordninger som departementet har iverksatt, og det forslag som ligger i innstillingen i så måte.

Statsbudsjettet for 1999 vil gi den sterkeste distriktsatsingen på mange år. Tiltakene vil stimulere til kreativitet og nyskaping, samordning og samarbeid over kommunegrensene. Tiltaket med næringshager vil bidra til IT-utvikling og småbedriftsetableringer der det trengs mest, og er viktig samfunnsbygging. Også dette er en

viktig sentrumsprofil i budsjettet. At satsingen reduseres med ca. 100 mill. kr fra Regjeringens opprinnelige 620 mill. kr, er et lite offer, når en vet at så vel Høyre og Fremskrittspartiet som Arbeiderpartiet ville ha nulltet ut den satsingen. Da blir det patetisk når SV i innstillingen klager over at sentrumspartiene har «latt seg presse til nye kutt i distriktspakka». Hva slags pakke ville SV fått flertall for med en arbeiderpartiregjering?

En viktig utfordring i tiden framover vil være å bedre tilbudet for utleieboliger til studenter og andre som har vanskeligheter med det private boligmarkedet. Jeg viser til sentrumspartienes merknad om dette. Økningen i Husbankens låneramme og endring i reglene om bostøtte er andre eksempler som viser at Regjeringen tar de sosiale boligspørsmålene på alvor.

Innenfor flyktning- og asylpolitikken konstaterer Venstre med glede at det er et bredt flertall i komiteen, og at Fremskrittspartiet blir stående alene med sin særegne politikk på dette feltet.

Budsjettet har en sosial profil som sentrum er glad for, og som alle partiene på Stortinget burde slutte seg til.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Karin Andersen (SV): Jeg føler behov for å ta en liten repetisjonsøvelse på finansdebatten og ikke minst på debatten om revidert nasjonalbudsjett i vår. I forslag til det foreslo SV å stramme mer inn enn sentrumspartiene og Arbeiderpartiet, og det var fordi alle signaler da pekte mot at hvis man ikke gjorde det, ville renta gå opp. Vi strammet faktisk mer inn da. Nå tyder alle signaler på at man strammer for mye inn, og at det vil resultere i økt arbeidsledighet. Jeg ber bare representanten fra Venstre om å lese meldingene fra Arbeidsdirektoratet og ta dem alvorlig.

Hvor mye man skal stramme inn, kan man diskutere, men diskusjonen rundt det blir altså slik: Man tenker seg et tall, og så holder man steinhardt fast på det, uansett hva som skjer rundt en i månedene utover høsten når debatten om budsjettet foregår. Så har man sklidd litt på dette fra Regjeringas side, uten at noen har klart å bevise at det var feil, men også uten at renta har tatt noen steg i riktig retning. Så dette er svært mye tallmagi. Jeg skulle ønske at man heller tok de reelle signalene fra norsk økonomi inn i debatten enn at man driver og terper på enkelte tall.

Så ønsker jeg å be representanten fra Venstre om å peke på den sosiale profilen som ligger i dette budsjettet. Når all innstrammingen er foretatt i offentlig økonomi, når det er sørget for at alle som har inntekt og kapital, får skattelette, mens de som er syke og har helseproblemer, får en skatteøkning på 700 mill. kr – hvor er da den sosiale profilen i dette budsjettet?

Leif Helge Kongshaug (V): Nå er det slik at en har visse budsjettrutiner i Stortinget, og det kan ikke være slik at de til enhver tid siste signalene gjør at en skal gå inn og endre et opplegg som både fra Finansdepartementets og andre departementers side er gjennomtenkt, og

som Regjeringen legger fram. Men vi har selvfølgelig rutiner, der en gjennom revidert nasjonalbudsjett kommer tilbake til situasjonen hvis det blir endrede forhold. Men det overordnede målet med budsjettet må vi ikke glemme: Det er å få renta ned. Da kreves det en viss stramhet i budsjettet. Den stramheten kan selvfølgelig diskuteres. Men det er iallfall én ting som jeg er temmelig overbevist om, og det er at hvis en ikke hadde hatt stramhet i dette budsjettet og renta ikke gikk ned, hadde i hvert fall statsbudsjettet fått skylden for at renta ikke gikk ned. Nå har vi en stramhet. Hvis nå mot formodning renta ikke skulle gå ned, er det i hvert fall ikke budsjettets skyld. Da skyldes det andre, utenforliggende forhold som oljepris, krisen i verdensøkonomien osv. Men jeg vil minne om at hvis vi nå får oppleve at renta går ned og at forholdene på arbeidsmarkedet endrer seg, har vi et budsjett som iallfall har bidratt til det. Én prosent rentenedgang utgjør 440 mill. kr i innsparer utgifter for kommunene, og det er et betydelig løft i den sammenhengen.

Så må vi også merke oss at selv om dette landet består av vel 4 millioner innbyggere, er det store forskjeller rundt omkring i Norges land. Den profilen budsjettet har, med en betydelig satsing i distriktene for å unngå eller iallfall motvirke den hjerneflukten som vi har fra distriktene til sentrale områder, som er vår tids største utfordring, er klar.

Når det gjelder sosial profil for øvrig, viser jeg bare til 1 milliard kr i økning av Husbankens lånerammer, som nettopp har en sosial profil.

Karin Andersen (SV): Dette blir veldig utydelig, for representanten Kongshaug sier at man, når man har bestemt seg for et tall én gang, ikke kan ta signaler underveis hvis de kommer. Så jeg må bare spørre om dette virkelig er en gjennomtenkt politikk. Er Venstres og sentrumsregjeringas politikk slik at hvis store størelser i norsk økonomi eller i internasjonal økonomi forandrer seg i løpet av budsjettprosessen, skal man ikke ta hensyn til det, verken fra Regjeringas eller Stortingets side. Jeg synes det er oppsiktsvekkende, og det er uansvarlig.

Så sier Kongshaug om diskusjonen om renta at hvis renta nå går ned, så er det bra. Men hvis den ikke gjør det, er det i hvert fall ikke regjeringspartiene og forlikets skyld. Har man da noen mening om at denne innstrammingen er riktig, eller har man ikke noen mening om at denne innstrammingen er riktig? Dette gir et signal om at man overhodet ikke er sikker på om det man gjør, betyr noe som helst. Hvis det ikke betyr noe, peker man på andre, og skylder på f.eks. verdensøkonomien. Det er riktig det – den spiller veldig stor rolle, men da kan man kanskje tillate seg å være litt mindre skråsikket på at akkurat den innstrammingen man sjøl har lagt inn, er det virkemidlet som best slår inn i økonomien og gjør noe med rentenivået.

Jeg skulle ønske man kunne diskutere disse tingene med litt mindre lidenskap og litt større og åpnere blikk for hva det faktisk er som skjer i økonomien, og kanskje også være litt ærligere og litt mer åpen når det gjelder de virkemidlene man vil bruke. Nå bruker Regjeringa ar-

beidsledighet som et virkemiddel for å få renta ned. Det mener SV er feil, og det er ikke en sosial profil i et slikt budsjett å bruke arbeidsledighet som et virkemiddel.

Leif Helge Kongshaug (V): Det er en kjensgjerning at kommunikasjon ikke er enkelt. Det kan være den som sender signalene, som er uklar, men det kan like mye skyldes antennen som skal ta imot signalene.

Det må være helt klart at den stramheten som ligger i det budsjettet som vi nå behandler, har et overordnet mål, og det er å få renten ned, noe som igjen virker inn på kommunenes økonomi. Representanten Karin Andersen sier at vi ikke tar hensyn til signal, men det var jo nettopp det jeg sa at vi gjør. Vi har rutiner som tilsier at hvis vi får bekreftet et signal om at det er visse forutsetninger ved budsjettet som ikke er riktig, så har vi en mulighet til å komme tilbake til det i revidert budsjett. Min påstand er – for å gjøre det helt klart: Innstrammingen i budsjettet er riktig.

Så vil jeg igjen vise til den distriktspakken som ligger i budsjettet, som har den nødvendige profilen for at nettopp de kommunene og de områdene som får de største utfordringene hvis konjunkturen skulle dempes, skal få muligheter til å utnytte de ordningene som ligger i budsjettet. Dette budsjettet kan vi gå inn i 1999 med med en tro på at vi er på rett vei. Så får vi håpe at også de andre elementene som virker inn, som det ikke ligger i denne salens makt å påvirke, går i positiv retning.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

G u n n a r B r e i m o hadde her overtatt presidentplassen.

Signe Øye (A): Fornøyde budsjettkamerater på Stortinget, mens senterpartiordfører raser mot budsjettforliket, kan vi lese i Moss Avis fra 26. november i år. Dette er ikke noe enkeltskrik fra én enkelt ordfører i Østfold, for aldri før har vi opplevd et så unisont rop om hjelp fra Kommune-Norge. For å få sine budsjetter i balanse må skoler og barnehager legges ned, skolefritidsordningen blir mye dyrere, aktiviteten ved sykehusene må dempes og utbyggingen av eldreomsorgen reduseres til neste år i forhold til den vedtatte eldrepacka.

De færreste ville ha trodd at det var dette kommunebudsjettet som skulle være «flaggskipet» i forhold til Voksenåserklæringen – et budsjett med enda mer høyrepolitikk, og som gir kommunene enda mindre penger.

Det skal bli skattelettelse sentralt, men til gjengjeld blir det mange og store skatte- og avgiftsøkninger ute i kommunene. Skal velferdstilbudene reddes, må foreldrebetalingen for barnehager og skolefritidsordning økes kraftig og vann-, kloakk- og renovasjonsavgiftene må økes tilsvarende. Eldre og pleietrengende må få økte egenandeler. Alle disse økningene rammer flatt. De som har minst å rutte med fra før, må yte like mye som dem som har mest. Alle vet at det er de svakeste som sitter igjen som de største taperne. Og dette godtar en sentrumsregjering som var så opptatt av å utjevne forskjelle-

ne mellom folk da de satt i opposisjon. Nå er det skattelettelse til de rikeste som er blitt det viktigste for sentrumsregjeringen.

Bondevik-regjeringen har mer enn halvert de ordinære arbeidsmarkedstiltakene, fra et gjennomsnitt i 1998 på 15 000 plasser helt ned til, etter forliket med Høyre og Fremskrittspartiet, 7 000 plasser i 1999. Arbeidsdirektoratet sier at arbeidsledigheten kan komme opp i 70 000 til neste år. Derfor mener Arbeiderpartiet at tiltaksnivået for neste år er uansvarlig lavt. Det er fortsatt 50 000 ledige som trenger skolering, arbeidstrening eller omskolering for å komme i arbeid. Bare i Østfold gikk Norsk Finpapir AS med 180 ansatte konkurs i går, og de 200 ansatte ved Moss Glassverk har fått melding om oppsigelse.

Arbeidskontorene i Østfold sier de ikke vil ha noen mulighet til å gi alle disse menneskene et tilbud om omskolering. De fleste av disse er ufaglært. De trenger omskolering. Nå vil alternativet være å gå passiv og hente dagpenger. Dette er meningsløst, og det er en utrolig defensiv politikk fra Regjeringens side. Alle, samfunnet som helhet, taper på en slik politikk. Vi får flere syke, flere uføretrygdede og flere blir sosialklienter. Høyre og Fremskrittspartiet har hele tiden vært imot å bevilge penger til arbeidsmarkedstiltak. Nå har sentrumspartiene gitt etter for presset. Det synes vi i Arbeiderpartiet er trist.

Enslige forsørgere som nå er under utdanning, står i fare for å måtte slutte. Arbeidsmarkedsetaten er den største hovedaktøren i arbeidet med å få enslige forsørgere i jobb. Ta f.eks. barnepass. I dag ordnes det slik at barnepass organiseres gjennom arbeidsmarkedstiltak. Faller dette bort, slik det nå meldes at det er fare for fra arbeidskontorene, ja så faller hele prosjektet bort. Vi har 10 000 ledige ungdommer mellom 16 og 24 år. Vi har nesten 10 pst. ledighet blant innvandrere og flyktninger. Det er disse som blir taperne i forhold til budsjettet. Arbeiderpartiet tar de sterke signalene om økt ledighet på alvor. Vi øker derfor bevilgningen til arbeidsmarkedstiltak med 159 mill. kr. Samtidig øker vi antall stillinger i A-etaten.

Jeg vil gi ros til Regjeringen for at spesielle arbeidsmarkedstiltak videreføres på samme nivå som Stortinget bestemte i fjor. Det er meget viktig at disse tiltakene ikke svekkes. Arbeiderpartiet støtter også en utvidelse utover de 70 ASVO-plassene som er foreslått. Arbeiderpartiet mener arbeidsmarkedsbedriftenes tilbud kan være godt egnet til kvalifisering av enkelte innenfor gruppen flyktninger, psykiatriske pasienter, vanskeligstilt ungdom og eldre arbeidstakere som får problemer i det åpne arbeidsmarkedet. Selv en så forsiktig hentydning om å hjelpe de svakeste på arbeidsmarkedet våget ikke Senterpartiet og Kristelig Folkeparti å slutte seg til i komiteen. Men slik blir det når «storebror», Høyre og Fremskrittspartiet, bestemmer.

Torbjørn Andersen (Frp): Statens styring av komunesektoren gjennom lover og forskrifter, kontrollvirksomhet og byråkrati krever en betydelig ressursinnsats i landets 435 kommuner. Skjemaveldet, statlige krav til kontroll og rapportering, tusenvis av lovbestemmelser og forskrifter beslaglegger mye tid og ressurser som kunne

vært langt bedre anvendt til reell tjenesteproduksjon i kommunene.

Mange kommuner opplever det som problematisk å forholde seg til alle de statlige pålegg og innrapporteringskrav som eksisterer, og som stadig strømmer innover norske kommuner fra departementene. Krav til utarbeidelse av planer medfører at Kommune-Norge etter hvert nærmest drukner i planer av ulike slag, og konsekvensen blir at byråkratiet eser ut i takt med økningen av den statspålagte oppgavemengden.

Både storting og regjering bør bli mer bevisst på å få en reduksjon i de statlige påleggene til kommunene. Kommunene bør få en friere stilling, der økt selvstyre må bli en viktig del av den totale omstillingen norsk kommunesektor står overfor.

Men kommunesektoren må også være villig til å gå i seg selv og granske sin måte å organisere og utføre egen virksomhet på, og ikke overdrive sine mishagsytringer over at staten stadig pålegger dem oppgaver uten at det følger med penger. For i Norge har vi altfor lenge dyrket de offentlige monopoler som en selvfølgelighet. Den tid må nå snart være over.

Fremfor å kutte i tjenesteproduksjonen på grunn av dårlig økonomi bør en først undersøke om de kommunale tjenestene kan utføres billigere og dermed opprettholdes via konkurranseutsettelse. Dårlig kommuneøkonomi kan på en slik måte snus til det bedre. Omstillinger som ikke ville trenges med en god økonomi, kan nå bli helt nødvendig i trange økonomiske tider.

Konkurranseutsettelse bør derfor ikke stå uprøvd i noen kommune som en mulighet for å kompensere for eventuelle budsjettkutt. Den lokalpolitiske handlefriheten kan økes betydelig som et resultat av at midler frigjøres gjennom mer kostnadseffektiv kommunal drift. De offentlige monopoler når det gjelder helse og omsorg, er det faktisk vanskelig å avfinne seg med i et moderne samfunn som det norske.

Kravet til kostnadseffektiv kommunal drift vil bli skjerpert betraktelig i tiden som kommer, for grensen for å velte kostnader over på skattebetalerne i form av ytterligere økte skatter og avgifter er det nærmest umulig å tenke seg.

«Omstilling» er stikkordet for økt kostnadseffektivitet i kommunene. Men hva betyr dette ordet, som alle liker og elsker? Ordet har ulikt innhold, avhengig av partitilhørighet. Men en omstilling som ikke inkluderer en rimelig grad av konkurranseutsettelse av den kommunale tjenesteproduksjonen, vil bare gi marginale effekter.

En del norske politikeres sans for de offentlige monopoler er et underlig fenomen, og trolig vil forfektelsen av monopolenes fortreffelighet ikke vinne et fnugg av gehør hos neste generasjon.

Det er lett å forstå at Arbeiderpartiets binding til Norsk Kommuneforbund hemmer privatiseringsdebatten i landets største parti. Men de er på glid der også. Regjeringspartiene derimot burde vært lenger fremme når det gjelder å slippe til markedet i den offentlige sektor. I så måte var Ivar Østbergs svar på min replikk noe skuffende. Regjeringspartiene burde mer aktivt tilkjenne at

de hadde en mer nyansert holdning til en modernisering av kommunesektoren ved at disse partiene burde la konkurranseutsettelse og privatisering bli gjenstand for en mer åpen og pragmatisk tilnærming.

Problemet med de offentlige monopolene er først og fremst at de ikke er tidsmessige i forhold til det økende kravet om økt mangfold og personlig valgfrihet. Dessuten har ethvert monopol sterke tendenser til å utvikle lav effektivitet, høye kostnader og heller varierende kvalitet. Tiden er nå inne for at det offentlige bør tenke på å kvitte seg med monopolene og heller bli flinkere til å bruke det moderne, effektive markedet for å utføre de tyngste fellesoppgavene som kommune- og fylkessektoren i dag utfører. Eksempelvis bør monopoltenkningen innen den kommunale helse- og omsorgssektoren snart være ved veis ende.

Skal vi klare å innfri de tunge forpliktelsene i framtiden og unngå at velferdssamfunnet spiller falllitt på grunnleggende velferdsområder, må vi også være villig til å omorganisere den offentlige virksomheten, slik at kommunene blir i stand til å håndtere de utfordringene de står overfor. Vi må gi offentlig sektor mulighet til å oppføre som en moderne aktør i markedet, en aktør som kjøper inn sine tjenester i det sivile markedet av dem som kan utføre tjenestene best, hurtigst og billigst. Kommunene skal altså bare betale regningen for brukerne, mens selvstendige foretak bør utføre selve arbeidet etter anbudsprinsippet.

Men velger vi å videreutvikle de kommunale monopoler innen områder som helse og omsorg, vil det forverre muligheten til å opprettholde et høyt nivå på disse offentlige tjenestene i framtiden. Satser kommunene derimot på et nært samarbeid med det sivile, private marked, øker mulighetene for å yte gode tjenester til innbyggerne betraktelig.

Folks tale er i så måte også helt klar. Folk er ikke oppatt av hvem som utfører de offentlige tjenestene, bare av at de har god kvalitet og er lett tilgjengelige når behovet er der. Jeg vil tillate meg å påstå at også SV en gang vil innse at dette er riktig, men de tror det ikke før de får se det.

Offentlig enerett til å utføre grunnleggende tjenester til innbyggerne er kynisk og udemokratisk, og det er slett ikke i tråd med det humane menneskesyn vi liker å hylle oss selv for å ha i dette land.

De kommunale monopoler er et formidabelt stengsel for en effektiv omorganisering av den kommunale sektor. Men først når et flertall i dette landet innser at konkurranseutsettelse, økt privat innslag og vektlegging av personlig valgfrihet vil måtte bli de mest sentrale virkemidler for måten å organisere den offentlige virksomhet på, vil vi oppnå den omstilling i kommunene som er helt avgjørende og nødvendig.

Statsråd Ragnhild Queseth Haarstad: Jeg skal ikke gjenta verken argumenter eller synspunkter fra finansdebatten om behovet for å føre en stram finanspolitikk. Jeg skal heller ikke bruke tiden på å peke på den turbulente politiske situasjonen og ulike mer eller mindre interes-

sante utspill som er gitt før budsjettforliket mellom regjeringspartiene og Høyre og Fremskrittspartiet kom på plass.

Jeg skal konsentrere meg om mitt eget budsjett, og jeg er glad for å kunne si at vi får tilslutning til den flyktning-, asyl- og integreringspolitikken vi har lagt opp til. Vi får flertall for – det er faktisk en enstemmig komite – å øke integreringstilskuddet. Det er viktig for å sikre en raskest mulig bosetting av asylsøkere og flykninger. Og det var på tide, for det har ikke vært justert siden 1994. Vi får også tilslutning til å styrke UDI, slik at vi sikrer en raskere behandling av asylsøknader og søknader om arbeidstillatelse. Regjeringen arbeider nå med endringer i regelverket, slik at vi skal få gjort det enklere for dem som sitter i mottak, å kunne få seg jobb. Og jeg har selvfølgelig merket meg komiteens merknad på det punkt. Vi får også tilslutning til å videreføre oppfølging av Senter mot etnisk diskriminering og bevilgninger til innvandrersorganisasjoner og frivillig virksomhet. Jeg har også merket meg med glede at vi får tilslutning til Regjeringens opplegg på arbeids- og miljøområdet. Det er ingen endringsforslag for noen av instituttene som sorterer under det området. Vi får tilslutning til økte bevilgninger til Sametinget, og til at Sametinget skal få større frihet til å prioritere innen gitte rammer. Vi får også tilslutning til det boligpolitiske opplegget, tilslutning til å bedre bostøtten for barnefamilier ved at den økes til det samme nivået som for pensjonistene, og tilslutning til å oppheve boligavgrensingen for barnefamilier med hensyn til utleieboliger.

Når det gjelder omleggingen av boligtilskuddet, som har vært kommentert av flere her i dag, er det en følge av Riksrevisjonens kritiske merknad til den måten det tidligere var budsjettet på. La meg presisere – for det har også vært et tema tidligere i debatten: Slik opplegget er nå, er det bevilgning pluss tilsagnsfullmakt som til sammen angir aktivitetsnivået. Når det gjelder endringer i overgangsordningen for bostøtte, er det lagt til grunn en raskere nedtrappingsordning, dekningsgraden er foreslått redusert fra 80 til 60 pst., og la meg presisere at ordinær bostøtte ikke berøres av denne endringen. Det er altså kun de som mottok botilskuddet før samordningen i 1997, som vil bli berørt.

Det er også tilslutning til å øke Husbankens utlånsrammer med 1 milliard kr. Det vil gi mulighet både når det gjelder oppfølging av den sosiale boligbyggingen og oppfølging når det gjelder eldresatsingen. Det tror jeg kan vise seg å være viktig neste år.

La meg si at jeg også er glad for at vi får flertall for en betydelig styrking av distriktspolitiske tiltak på ca. 500 mill. kr. Den distriktspolitiske satsingen er faktisk den første vesentlige økningen i løpet av 1990-årene. Det gjør det mulig for Regjeringen å følge opp de varslede tiltak og satsinger som jeg la vekt på i den distriktspolitiske redegjørelsen jeg holdt i vår. Og la meg få lov å minne om at behovet for en slik distriktspolitisk satsing faktisk ikke er blitt mindre nå enn det var i vår. Fortsatt har vi for sterk sentralisering, og fortsatt er flyttestrømmene meget ensidig. Jeg har med noe undring merket

meg at Arbeiderpartiet foreslår å kutte distriktssatsingen med over 390 mill. kr. At nye tiltak er foreslått tatt ut, kan jeg for så vidt forstå, men at også bevilgningene som skal følge opp fylkenes satsing og det regionale samarbeidet, foreslås kuttet, finner jeg nokså overraskende på bakgrunn av den merknaden som Arbeiderpartiet har om at det er der de mener det er viktig å satse.

Når det gjelder etableringsstipend, har jeg merket meg den merknaden som Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Høyre og SV har, der de understreket Riksrevisjonens kritiske merknader til hvordan etableringsstipendet er brukt i forhold til Stortingets forutsetninger. Jeg går ut fra at flertallet er klar over at dette gjelder forhold som gjaldt under den forrige regjering, i årene 1996-97. La meg derfor få opplyse at vi allerede for inneværende år har foretatt endringer. Blant annet skal som kjent 40 pst. av stipendene fra og med i år gå til kvinner. Dessuten skal fylkene prioritere etablering i distriktskommunene. Jeg går også ut fra at alle er klar over at dette er en landsdekkende ordning, at det er fylkene som følger dette opp i praksis.

Når det gjelder kritikken av såkalt uspesifiserte formål, som også har kommet fram, at ikke alt har gått bare til nyetablering, vil jeg få lov til å gjøre oppmerksom på at fylkene i retningslinjene for etableringsstipend er gitt anledning til å bruke inntil 20 pst. av midlene til oppfølging av nyetablerte. Det har vist seg å være både nyttig og effektivt å ha denne oppfølgingsmuligheten, fordi det er i de aller første årene av oppstartingsfasen at det kan være ganske tungt.

Så vil jeg få lov til å si litt om kommuneøkonomiopplegget. Jeg vil minne om at da jeg la fram kommuneøkonomiproposisjonen i vår, sa jeg at det ville bli et stramt opplegg for kommunesektoren i 1999. Jeg sa også, og jeg vil minne om det i dag på bakgrunn av det som har skjedd i debatten så langt, at det er store variasjoner mellom kommunene. Noen har det faktisk ganske bra, mens andre sliter forferdelig tungt for å få endene til å møtes. Det er naturlig at de som har store problemer, også er de som går høyest på banen for å få oppmerksomhet omkring det.

Vi vet også av erfaring at én ting er de budsjettforslag som rådmennene legger fram, noe annet er de budsjett som blir vedtatt av kommunestyrene. Vi har erfaring for at mange av de foreslåtte kutt, f.eks. på grendeskoler eller barnehager, faktisk ikke blir noe av når kommunene er ferdig med sin budsjettbehandling. Tall viser at etter at Agder-modellen ble lagt inn i inntektssystemet, har vi fått disse årlige kuttforslagene på skolenedlegging. Tallmateriale viser at det er ca. 25 pst. som har blitt nedlagt i forhold til det rådmennene foreslo.

La meg også si at jeg er glad for at vi får den fleksibiliteten i eldresatsingen som det nå legges opp til, fordi vi har fått henvendelser fra mange kommuner som sier at de ikke vil klare å følge opp dette med en så knapp tidsfrist som fire år, men at de må ha noe mer tid. Vi er glad for at det nå blir flertall for en slik fleksibel ordning. Det gjør at disse kommunene kan være trygge på at de får tilskudd også etter fire år.

La meg få lov til å si at jeg også har merket meg Arbeiderpartiets merknad der de sier at heller ikke de ønsker å gå inn for at staten bør gi kompensasjon for økt lønnsvekst og økte pensjoner. Jeg regner derfor med at det er bred politisk enighet om de prinsippene som hittil har vært fulgt på det området.

La meg også presisere at budsjettkompromisset mellom regjeringspartiene, Høyre og Fremskrittspartiet gir som sum at endringer til kommunesektorens inntekter og utgifter blir tilnærmet null. Altså: Det er ikke riktig som det er sagt, at dette kompromissforslaget fører til en økt belastning, som enkelte har brukt som uttrykk, på kommunesektoren.

Så til romertallsvedtaket: Vi vil selvfølgelig følge opp det vedtaket. Jeg synes det er bra at flertallet i komiteen ønsker å få til et slikt forsøk, og vi vil følge det opp og legge det fram i forbindelse med kommuneøkonomiproposisjonen til våren.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Sylvia Brustad (A): Jeg har lyst til å konsentrere meg om én ting, og det gjelder eldresatsinga, som et enstemmig storting har vedtatt skal gjennomføres i løpet av fire år. Det er et helt nødvendig løft for de mange eldre som har behov for sjukehjems plasser og omsorgsboliger.

Så kom signalene fra Regjeringa etter det vedtaket om at det ikke gjorde noe om kommunene brukte litt mer tid. En kan jo stille spørsmål om hvor lurt det er å gi uttrykk for slike ting. Så kom budsjettforslaget for neste år, og der var det et kutt i forhold til hva et enstemmig storting tidligere hadde sagt angående penger som trengs for å gjennomføre dette i løpet av fire år. Begrunnelsen var da at det var greit at en brukte to år til, og derfor trengte en mindre penger neste år.

Forslaget fra Regjeringa er ikke endret i det budsjettforliket som nå er inngått mellom regjeringspartiene, Høyre og Fremskrittspartiet. Det vil si at det ligger ikke flere kroner inne enn det Regjeringa har foreslått på denne posten, sjøl om Fremskrittspartiet prøver å framstille det slik. Da betyr det at faren for at det blir færre omsorgsboliger og sjukehjems plasser til neste år, er til stede, og det hjelper ikke å ha politiske garantier hvis pengene ikke er der. Jeg vil også si at Arbeiderpartiet ikke har sagt, slik Fremskrittspartiet har antydnet, at de som bruker mer enn fire år, ikke skal få mer penger. Det står ikke i noen papirer. Men vi har sagt at vi vil stå ved løftet om at de eldre vi har lovet skal få omsorgsboliger og sjukehjems plasser i løpet av fire år, skal få det.

Mitt spørsmål til statsråden blir: Kan statsråden garantere at alle kommuner som har planer om bygging av omsorgsboliger og sjukehjem til neste år, får penger til det? Og er det dekning for det innenfor den ramme som vil bli vedtatt på dette området?

Statsråd Ragnhild Queseth Haarstad: Det Regjeringen har foreslått, og som jeg har forstått at flertallet har sluttet seg til, er at istedenfor å pålegge kommunene å gjennomføre reformen på fire år, har de som har behov

for det, mulighet til å bruke to år ekstra. Og som sagt: Vi har fått ganske mange henvendelser fra kommuner om at de trenger bedre tid for å planlegge og for å få et opplegg som gjør at de utnytter ressursene best mulig. Vi syntes det var rimelig at kommunene fikk muligheten til det.

Så er det det å si til gjennomføringen av slike reformer at det må være et visst samsvar mellom de frie inntektene som legges inn, og egenandelene til de øremerkede tilskuddene, som vi vet kommunene selv må bidra med. Jeg har registrert at Arbeiderpartiet i sine overføringer på rammene for neste år har en økning i ferske penger på 200 mill. kr. Men ved en omfordeling fra skatteinntekt og over på rammer blir rammeoverføringene større.

Jeg kan ikke på det direkte spørsmålet jeg fikk, si om alle de som søker om å få starte utbyggingen av eldreomsorgen neste år, kan få lov til det. De søknadene ligger ikke i mitt departement, de ligger faktisk i Helse- og sosialdepartementet, og det er de som til enhver tid har den nøyaktige oversikten over dette. Men ifølge Helse- og sosialdepartementet er det lagt inn nok bevilgninger i det forslaget som ligger der nå.

Lodve Solholm (Frp): Eg har lyst til å gripe fatt i noko som statsråden for så vidt ikkje var inne på.

Etter ein del korrespondanse mellom Framstegspartiet si stortingsgruppe og departementet har det kome for ein dag at ein del av dei innvandrorganisasjonane som i dag får offentleg støtte i stort omfang, ikkje er landsomfattande, slik kriteria i St.prp. nr. 1 legg til grunn – og eg siterte jo frå proposisjonen i hovudinnlegget mitt i dag. Det som då er mitt spørsmål, er om statsråden no vil ta ein gjennomgang når det gjeld desse organisasjonane, og sile ut dei som ikkje tilfredsstillar dei krava som departementet sjølv har sett for at ein skal få offentleg støtte til verksemda, nemleg at det skal vere ein landsomfattande organisasjon, og at den også til ein viss grad skal vere medlemsbasert. Mitt spørsmål er ganske enkelt: Er statsråden villig til å ta ein gjennomgang av dette og få rydda opp i noko vi i Framstegspartiet ikkje synest er i samsvar med dei kriteria som departementet sjølv har sett?

Statsråd Ragnhild Queseth Haarstad: Vi har fulgt den praksis at forutsetningene for at landsdekkende organisasjoner skal få støtte over statsbudsjettet, er at de gjennom sin generelle virksomhet og sine konkrete aktiviteter bidrar til reell likestilling mellom innvandrere og nordmenn, og til at innvandrere deltar aktivt i samfunns livet og blir sjølhjulpne. Det må etter mitt skjønn være viktigere at formålet med tilskuddsordningene oppnås enn hvordan organisasjonene velger å organisere seg. La meg få presisere at vi kommer til å fortsette den praksis vi har hatt, ved at organisasjonene følges tett opp av Utlendingsdirektoratet og av vårt departement. Det stilles strenge krav til rapportering og oppfylging av betingelser for kvartalsvis utbetaling av tilskuddet. Vi mener at den måten vi har praktisert dette på, og det regelverk vi har fulgt så langt, er i tråd med det som Stortingets flertall ønsker.

Erna Solberg (H): Etter å ha lyttet til statsrådens innlegg, er jeg fristet til å si at det kanskje ikke var så farlig med litt av den Høyre-politikken siden statsråden tross alt er særs fornøyd med at hun har fått gjennomslag for store deler av sitt budsjettopplegg også i et forlik med Høyre – til tross for at jeg har forstått det slik at Senterpartiets statsråder primært hadde ønsket seg et forlik en annen vei.

Det synes jeg i og for seg statsråden kan ha rett i. Jeg synes i hovedsak at statsråden har fått igjennom mye av budsjettopplegget, og at hun har fått gode råd på veien når det gjelder nye tiltak, gjennom det arbeidet som har blitt utført i komiteen. På ett område er jeg derimot litt forbauset over flertallets innstilling. Det gjelder et forslag som Fremskrittspartiet og Høyre står sammen om i innstillingen, hvor vi har bedt Regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for år 2000 fremlegge en vurdering av ulike mottaksorganiseringer, inklusiv den svenske modellen, hvor asylsøkere også bor i private hjem. Så langt jeg har sett av avisoppslag – og min kunnskap her er begrenset til det jeg har sett i norske medier – har svenskene faktisk vært meget fornøyd med en modell hvor man også kan plassere asylsøkere i private hjem. Ikke minst er det ønsket stortingskomiteen har gitt uttrykk for, at man på et tidligere tidspunkt får en bedre integrering. Derfor synes vi det hadde vært interessant om vi både fikk en gjennomgang av de eksperimentene som i dag foregår med ulik type mottaksorganisering, og fikk høre om de svenske erfaringene. Nå har jeg registrert at departementet da dette var omtalt i media, gav uttrykk for at det var interessante toner. Jeg vil da spørre statsråden: Til tross for at stortingsflertallet nå ikke kommer til å pålegge Regjeringen dette, vil statsråden allikevel gjøre dette ut fra vår interesse av å få mest mulig faglig tilfang med hensyn til hvordan vi skal få både best integrering og lavest mulig kostnader for dette arbeidet?

Statsråd Ragnhild Queseth Haarstad: La meg si det slik at jeg har ingen grunn til å være misfornøyd med det budsjettkompromisset som er inngått når det gjelder mine områder. Jeg vil også være så dristig å si at jeg vil anta at situasjonen for kommunene og distriktene ikke hadde blitt merkbart bedre ved et budsjettkompromiss mellom Høyre og Arbeiderpartiet, som var alternativet.

Så til spørsmålet. Vi planlegger neste år å ta en bred gjennomgang av hele mottaksapparatet, hvor også den svenske modellen vil være gjenstand for vurdering. Det er riktig, som Erna Solberg påpekte, at erfaringene fra Sverige kan tyde på at de oppnår raskere integrering med denne modellen. Baksiden ved det – for å si det sånn – er at det fører til at asylsøkere blir konsentrert i veldig få geografiske områder. Mens vi i Norge har forsøkt å bosette dem spredt, ikke klumpe dem i noen få områder, i noen få kommuner, men prøvd å få dem bosatt i hele landet, kan det å bruke den svenske modellen være med og bidra til at de blir klumpet i noen få kommuner hvor det i dag bor flest asylsøkere, flyktninger og innvandrere. Men vi vil, som jeg sa, ta en gjennomgang av hele ordningen og bl.a. også vurdere den svenske modellen, og så

kommer vi tilbake med det vi måtte ha av erfaringer og forslag til eventuelle omlegginger.

Karin Andersen (SV): Jeg merker meg at Regjeringen når de nå skal omtale forliket som de har vært med på, istedenfor å forsvare innholdet i det peker på andre og sier at de er verre enn oss. Jeg skulle ønske at denne Regjeringen holdt litt høyere noen av de sakene de faktisk er opptatt av, og hvor de har tenkt å satse i framtida, og så får man velge strategi deretter.

Så statsråden at det må være et visst samsvar mellom reformene, de øremerkede tilskuddene og de frie inntektene. Slik er det ikke nå. Slik er det ikke i Arbeiderpartiets opplegg heller. Men Regjeringen må jo ta ansvar for det den gjør sjøl. Regjeringen burde ta konsekvensen av det og si fra til kommunesektoren at det er en del ting dere skal slippe til neste år fordi vi ser at dere ikke har penger til det. Resultatet nå blir jo at kommuner faktisk er nødt til å si opp folk og er nødt til å forverre tilbudet til innbyggerne sine. Et av problemene vil jo være at de er nødt til å legge ned tilbud til barn og unge fordi de må vri økonomien slik når de skal løse ut midlene til eldreomsorg og helse, men de må også øke de kommunale egenandelene og avgiftene kraftig. Jeg vil spørre statsråden om hun kan bekrefte at det er riktig at budsjettframlegget betyr en økning i egenandelene når det gjelder sjukdom og helse fra Regjeringens side, og at man i tillegg til det tvinger kommunene til å ta ut maksimalt av avgifter og egenandeler på kommunal sektor. Og jeg vil spesielt spørre om det ikke er slik at dette også gjelder barnehagene, at man med det budsjettframlegget som nå er lagt, vil ende opp med høyere barnehagepriser nå enn det man hadde før. Og vil ikke det bety at den prisvridende effekten mellom kontantstøtte og barnehage blir mye verre til neste år enn den var i opplegget fra begynnelsen av?

Statsråd Ragnhild Queseth Haarstad: La meg først igjen si – jeg trodde jeg hadde sagt det mange ganger i innlegget mitt – at jeg er tilfreds med å få tilslutning og flertall for så godt som alt vi har lagt fram. Jeg er altså tilfreds med at vi har fått et budsjettopplegg sammen med Høyre og Fremskrittspartiet som gjør at kommunesektoren totalt sett kommer ut omtrent likedan som det forslaget Regjeringen opprinnelig la fram. Så nå håper jeg at alle har fått med seg det jeg sier. Jeg var faktisk redd for at jeg skulle bli kritisert for at jeg var tilfreds med altfor mye, at jeg hadde fått for mye igjennom – jeg har faktisk fått igjennom det meste. Men la nå det ligge.

Så til forholdet mellom frie inntekter og øremerkede tilskudd. Det er et tema som er viktig å holde oppe, og det er et tema jeg kommer til å fortsette å holde oppe, og fordi jeg ikke rakk det i hovedinnlegget mitt, vil jeg si at Regjeringen nå prøver på nytt å ta en gjennomgang av regelverk og øremerkede tilskudd og se om det er mulig å få til en forenkling. Det er riktig som det ble hevdet her i stad, at dette er det gjort forsøk med to ganger før på 1990-tallet uten at det har gitt særlige resultater. Men vi prøver altså en runde igjen fordi vi ser at det er nødven-

dig å få en bedre balanse mellom øremerkede tilskudd og frie inntekter. Det er dessuten oppmuntrende at så mange i debatten så langt har pekt på at det er nødvendig å få redusert statens detaljstyring av kommunesektoren. Det er viktig. Jeg håper det er tilslutning hos de forskjellige partiers representanter i f.eks. kirke-, utdannings- og forskningskomiteen, sosialkomiteen eller familie-, kultur- og administrasjonskomiteen om en slik forenkling.

Odd Eriksen (A): Det har vært noe uklart hva budsjettforliket mellom regjeringspartiene og Høyre og Fremskrittspartiet egentlig innebærer for kommunesektorens inntekter. Arbeiderpartiet har forstått det slik at forliket faktisk innebærer et reelt kutt i overføringene til kommunene. Hvor stort dette kuttet er, er noe uklart, for vi har på spørsmål fått ulike svar fra Finansdepartementet og Kommunaldepartementet, og jeg ber kommunalministeren svare litt på det.

La meg også få lov å sitere statsråden fra en replikkveksling under tilsvarende debatt i fjor høst:

«Hvis jeg får lov å svare ut fra min personlige vurdering – og da ber jeg om at det blir oppfattet som det – er den største forsømmelsen i det senere at staten ikke har prisjustert de øremerkede tilskuddene. Det fører igjen til at for mye av de frie inntektene til kommunene bindes opp. Jeg ville nok ha prioritert det først, for jeg tror nemlig at det å sørge for at kommunene får mest mulig frie midler, også vil bidra til at det kan bli mer interessant å drive med lokalpolitikk.»

Mitt spørsmål blir da: Hvorfor har ikke statsråden foreslått å prisjustere de øremerkede tilskuddene i årets budsjett som statsråden selv i budsjettproposisjonen anslår til ca. 700 mill. kr?

Statsråd Ragnhild Queseth Haarstad: La meg gjenta: Budsjettkompromisset mellom regjeringspartiene, Høyre og Fremskrittspartiet viser at når alle plusser og minuser er tatt med, går det ut i omtrent null. Altså: For kommunesektoren totalt er det ikke noen særlig forskjell på det budsjettforslaget sentrumsregjeringen la fram, og det budsjettkompromisset som ligger der nå. Men det er én stor forskjell, og det er at innsatsstyrt finansiering økes fra 45 pst. til 50 pst., og så reduseres rammene til fylkeskommunene tilsvarende, vel 1 milliard kr. Det er den store endringen.

Så til det det ble spurt om: Hvorfor har ikke Regjeringen prisjustert de øremerkede tilskuddene? Det har vi faktisk gjort med noen, men vi hadde ikke rom til å gjøre det med alle. Jeg går ut fra at alle er klar over at vi har en vanskelig økonomisk situasjon, og at alle partier bortsett fra Fremskrittspartiet sier at her er det nødvendig å stramme inn. Men vi har prisjustert Nord-Norge-tilskuddet, vi har prisjustert distriktstilskuddet, og vi har også prisjustert innbyggertilskuddet for flyktninger og asylsøkere i kommunene. Det er det som er prisjustert. Og det var på høy tid, for ingen av disse tilskuddene har vært prisjustert på fire år.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Aud Gaundal (A): Senterpartiets leder har hevdet at det nå er ført nok høyrepolitikk her til lands. Med det som bakgrunn håper jeg noen kan forklare meg hvordan det er mulig å inngå forlik med Fremskrittspartiet og Høyre og samtidig hevde at forliket totalt representerer en profil sentrumsregjeringa kan stå for. Etter min mening er det mulig hvis mottoet er at dobbeltmoral er bedre enn ingen moral. For seriøs politisk virksomhet mener jeg det er skadelig.

Et samlet storting lovt eldreformen, og reaksjonene på at flertallet nå går bort fra den lovnaden er sterke. Da KS i Nord-Trøndelag hadde sin samling den 15. oktober, ble følgende uttalelse vedtatt – og det er verdt å merke seg at 19 av 24 ordførere tilhører Senterpartiet:

«En ting er at kommunene/fylkeskommunene får all frustrasjon og oppgittheten blant ansatte og andre som arbeider direkte opp mot brukergruppene når oppfølgingen av den sentrale satsinga ikke følges opp i det generelle økonomiske opplegget. Noe ganske annet og mer alvorlig er situasjonen for de som skal ha tjenestene og deres forventninger til standardheving av disse. Dette går dessverre ut over troverdigheten/øker politikerforakten».

Jeg husker et valgkamparrangement i Steinkjer i 1997, hvor jeg i en duell med Marit Arnstad prøvde å forklare at det ikke var mulig å få plass til store reformer når Stortinget hadde vedtatt eldreformen. Arnstads svar var: «Den er vi ferdig med.» Ja, det stemmer det, vi var ferdig med vedtaket her i salen, men jobben med å prioritere pengene til gjennomføringen av planen skulle også gjøres. Det er derfor skuffende at vedtak gjort av Stortinget, nå settes til side. Det gjelder ikke bare eldreformen, det gjelder også overgangsordninger for bostøtten.

Nesten 22 000 husstander var det som i andre termin dette året fikk innvilget overgangsordning, og det er gruppen alders-, utføre- og etterlattepensjonister som berøres når overgangsordningen trappes ned til 60 pst. fra 1999. Overgangsordningen ble vedtatt her i Stortinget, og dermed mener vi det er en lovnad Arbeiderpartiet skal stå ved. Vi er oppmerksom på at det for hver enkelt husstand ikke dreier seg om de store beløp, men for den type husstander som er berettiget til bostøtte, mener vi at 900 kr betyr noe for økonomien.

En konsekvens av forliket mellom regjeringspartiene, Fremskrittspartiet og Høyre er at posten Boligtilskudd til etablering, utbedring og utleieboliger nå er nede i 250 mill kr. Posten er ganske dramatisk redusert siden 1996, da den var på 560 mill. kr.

Det er de svakeste på boligmarkedet som rammes av disse nedskjæringene. I Østlandssendingen ble det opplyst at Oslo kommune ville redusere sine planer om 200 utleieboliger til 150 som en konsekvens av reduksjonen på statsbudsjettet. Og dette gjøres i en situasjon der antall bostedsløse bl.a. her i Oslo har økt dramatisk, og der det bor familier med barn på hospits som absolutt burde hatt et annet tilbud.

En kan selvfølgelig si at de områdene jeg har nevnt, ikke utgjør de store beløpene, og det er nok riktig. Men

likevel: Det er små skritt i en usosial retning som vi i Arbeiderpartiet ikke kan stå for. Da vi hadde landsmøtet, diskuterte vi fordeling. Hvor er nå ropene fra Senterpartiet om Forskjells-Norge? Ser ikke partiet at den politikken som drives sammen med Fremskrittspartiet og Høyre, nettopp øker forskjellen mellom de økonomisk sterke og de økonomisk svake?

Og så til slutt: Representanten Morten Lund sa at det passer Arbeiderpartiet å snakke opp arbeidsledigheten, slik Arbeiderpartiet også har snakket opp renta. Da må konklusjonen til Morten Lund være at det er uten betydning hvem som sitter i regjeringa og hva slags politikk som føres, det som betyr noe er hva Arbeiderpartiet sier. I tillegg beklager representanten Lund at Arbeiderpartiet har stilt seg sånn i budsjettforhandlingene at vi ikke har innflytelse. Det hadde vært en fordel om representanten Lund kunne ha bestemt seg for hvor stor innflytelse Arbeiderpartiet har.

Sverre J. Hoddevik (H): Stort sett er det det føreseielege og lite overraskande som pregar innstillinga vi i dag debatterer. Berre på enkelte punkt kjem det fram argumentasjon og prioriteringar som ikkje allereie er grundig utgreidde, hovudsakleg i finansdebatten.

Arbeidsmarknadsetaten og tiltakspektret i den samanheng er likevel gjenstand for ekstra merksemd. Først og fremst vil eg seie meg glad for at det også i år fell på plass ei omprioritering til fordel for dei yrkesvalhemma. På dette området har vi vedvarande godt over 50 000 enkeltmenneske som har krav på offentleg innsats. Utskiftinga er stor, men rekrutteringa tilsvargar avgangen, noko som skil dette kapitlet frå dei ordinære tiltaka. Det er full semje i komiteen om at ordningane for yrkesvalhemma er og skal vere ei framtidig prioritert offentleg oppgåve. Ikkje alle av etaten sine aktivitetar bør ha slik status. Blaalid-utvalet har skissert framtidige privatiserte funksjonar innan formidling og utleige. Dette er i samsvar med tidlegare forslag frå vår side, og vi trur det no ligg til rette for fleirtal for store endringar her. Dette er også nedfelt i avtalen knytt til budsjettforliket. Saman med Framstegspartiet fremmar vi forslag om å redusere talet på årsverk i arbeidsmarknadsetaten med 10 pst. innan år 2000. Ser vi på relasjonane mellom etatsdimensjon og arbeidsløysautvikling, må dette forslaget seiast å vere svært lite dramatisk. Likevel er det altså eit mindretalsforslag, så her er det framleis politiske utfordringar knytt til å skape forståing hos fleirtalet. No er det slik at ei lita svinging i talet på arbeidsløysa har fått utruleg politisk interesse i dei seinaste dagane. Frå finansdebatten hugsar vi at både arbeidarpartileiinga, finansministeren og statsministeren brukte mykje tid på korleis vi skulle tolke ein auke i arbeidsløysa på 1600 over tre månader – eller kanskje var det ikkje nokon auke i det heile. Samtidig opplever vi at dei som den eine dagen snakkar om urovekkande arbeidsløysa, den neste dagen snakkar om stram arbeidsmarknad. I lys av dei tala som har prega verkelegheita på 1990-talet, synest denne diskusjonen litt merkeleg. Etter langvarig nedgang i arbeidsløysa må det på eit eller anna tidspunkt kome tal som bryt denne tren-

den. No kan det kanskje visast andre indikatorar som har større signaleffekt på framtidig arbeidsløysa enn dei 1600 som her er nemnde. Etter vårt syn er det likevel ein defensiv politikk som utan å vere tvunga til det, vil satse på storstilt offentleg handtering av arbeidsløysa i staden for å fokusere på rammevilkåra for næringslivet og våre konkurranseforhold i høve til utlandet. Litt av det same finn vi i det politiske biletet omkring verkemiddelapparatet – kommunale og regionale næringsfond. Vi vil ha ei vridning bort frå byråkratisk saksbehandling og tilskot, meir fokuseing på enkle og gode rammevilkår og offentleg satsing på infrastruktur. Vi opplever faktisk i år at det å ikkje ha søkt om eller fått tilskot, er eit handikap for ei bedrift ved offentleg vurdering i saksbehandling mot anna lovverk.

Vår kommentar til slikt er at det bør vere grenser for politikk. Vi har ikkje bruk for ei klam offentleg hand på alle ratt. Det finst rikeleg med utfordringar for det offentlege på kjerneområda.

Tilskot til omsorgsbustader og sjukeheimplassar har også fått stor merksemd i budsjettprosessen. For dei av oss som ser ulemper knytte til omfattande øyremerking, inneber utvidinga frå fire til seks år positive element. Reformar med kortvarig øyremerking er dei mest skadelege for lokaldemokratiet. Satsane for oppstartingstilskotet og kompensasjon for rentebyrda er det vesentlege verketilskotet for motivasjon til standardheving innan nemnde sektor. Framdrifta kan sikkert forserast noko ved trussel om snarleg opphør av ordninga. Eg ser ikkje andre sentrale styringsreiskapar her enn nettopp satsane og dessutan trussel eller avgjerd om opphør av ordninga med tilskot. Som mange andre har sagt, kan det for fleire kommunar vere tenleg i ein mindre akutt situasjon å få meir ro over planlegging og utbygging. Fleirtalet har også slått fast at eventuelt endra løyvingsbehov skal takast opp i revidert nasjonalbudsjett. Dermed er dette nye forslaget frå Regjeringa utan aktive bremsar, og løyvingsforslaget blir meir å rekne som eit overslag, iallfall i mine auge.

Dersom mindretalet ikkje ønskjer å avbryte reformtiltaket etter fire år, er det lite realpolitisk usemje bortsett frå stipulert behov for årleg løyving. Satsane og kommunale vilkår for kompensasjon er altså behaldne endå tidspresset er redusert, og ordninga blir dermed vidareført.

Gjennom ein interpellasjonsdebatt nyleg om arbeidsgivarpolitikk og kommunale rammer fekk vi klårgjort at denne kommunale kriseforståinga kan gi ulike forslag til løysing. SV har satsa mest på tilføring av ressursar til kommunesektoren, men andre, som vi i Høgre, ønskjer også ein strukturdebatt om forvaltningsnivå, kommunegrenser og effektivisering gjennom konkurranse. Stigande samarbeid over kommunegrensene, kjøp av spisskompetanse i marknaden i staden for forsøk på å løysa alle oppgåver med eigne tilsette håpar eg oftare vil bli svaret for mindre kommunar. Som ein kommunalpolitiskar sa til meg for få dagar sidan: Det kostar å tilsette. Får du den spisskompetansen du ønskjer? Og kor lenge blir kompetansen eventuelt verande spiss? Enkelte kommunar har slike framskrivne behov at det ikkje finst eit einaste budsjettforslag her i huset som vil løysa floken. Svaret vil

openbert vere effektiv oppgåveløysing og tenesteproduksjon i kommunane. Svaret er ikkje jobbskaping i offentlig sektor.

Leif Lund (A): Kommunesektoren i Norge forvalter faktisk over 200 milliarder kr, og mesteparten går til tilbud til velferdsstaten. I den forbindelse er det to ting som har vært fremme i debatten, som jeg vil kommentere. Det ene er at det må være svært behagelig for representanten Erna Solberg fra Høyre å ha inngått et forlik, for da slipper hun å fortelle om Høyres kutt. Og det må jo være veldig all right for denne regjeringen – som Senterpartiet sitter i – at Høyre ønsker å kutte i overføringene til distriktene med 1 milliard kr og å kutte i rammetilskuddet til kommunene, de frie inntektene, med 1,9 milliarder kr, sånn at Høyre slipper å forklare oss hva de ønsker å kutte i velferdsgodene når det gjelder skolefritidsordningen, når det gjelder sykelønnsordningen vår, hvor de har funnet en ny variant og en ny vri der de skal betale 50 pst. de tre første dagene og siden 90 pst. når vi blir syke, og de slipper å fortelle om kutt i bistanden på 1,4 milliarder kr.

Så er det en ting til denne debatten har vist: Representanten Morten Lund har forklart hvordan Arbeiderpartiet som opposisjonsparti skal drive budsjettbehandling. Han forteller oss i historiske tilbakeblikk fra forrige periode i kommunalkomiteen om hvorledes, Morten Lund i opposisjon pluss på milliarder på milliarder av kroner, og nå forteller han oss at vi i Arbeiderpartiet ikke er flinke nok til å gjøre akkurat det samme. Men vi har vært og vi er et ansvarlig parti, så vi fører en budsjettpolitikk som er i tråd med virkeligheten. Det skal bli spennende å oppleve representanten Morten Lund når han en gang kommer i opposisjon, og se hvordan budsjettene da vil se ut – for de er jo ganske stramme nå når han er i posisjon.

Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett for 1999 innebærer en betydelig styrking av arbeidsmarkedspolitikken. Vi ønsker å bevilge 500 mill. kr mer til ordinære arbeidsmarkedstiltak, tilsvarende ca. 5000 flere plasser, og ca. 12 mill. kr mer til arbeidsmarkedsetatens driftsbudsjett i forhold til budsjettforliket.

I det opprinnelige forslaget i St.prp. nr. 1 foreslo Bondevik-regjeringen kraftige kutt i de ordinære arbeidsmarkedstiltakene, fra et årsgjennomsnitt i 1998 på ca. 15 000 plasser til et årsgjennomsnitt i 1999 på ca. 8 000. I tillegg har Regjeringen foreslått å redusere antall stillinger i arbeidsmarkedsetaten med 147 i 1999. Arbeiderpartiet mener at dette er et for stort og drastisk kutt. Det er fortsatt mange arbeidsledige som ønsker å delta i slike tiltak. Arbeidsdirektoratet var heller ikke fornøyd med budsjettforslaget fra Regjeringen.

I budsjettforliket har Regjeringen og høyresiden foreslått ytterligere kutt i arbeidsmarkedstiltak med 100 mill. kr. Dette tilsvarer om lag 1000 færre tiltaksplasser for neste år. Det totale nivået på ordinære arbeidsmarkedstiltak blir da på om lag 7000. Arbeiderpartiet mener at dette ekstrakuttet gjør situasjonen for arbeidsledige som ønsker aktive tiltak, enda verre. Nivået på antall tiltaksplasser er altfor lavt så lenge det er flere signaler på at arbeidsledigheten kan komme til å øke nes-

te år. Dette vil ramme de svakeste og er særdeles dårlig fordelingspolitikk. Ungdomsgarantien kommer nå under kraftig press.

Nye prognoser fra Arbeidsdirektoratet tilsier at den registrerte arbeidsledigheten kan begynne å øke våren 1999. Arbeidsdirektoratet mener vi må være forberedt på en økning i ledighetsnivået fra om lag 50 000 helt ledige ved utgangen av 1998 til om lag 70 000 ledige ved utgangen av neste år. Sett på denne bakgrunn mener Arbeiderpartiet at budsjettforliket fører til at bevilgningene til arbeidsmarkedstiltak og arbeidsmarkedsetaten langt fra er forsvarlige. Til neste år vil det være behov for økte bevilgninger til arbeidsmarkedstiltak, ikke mindre.

I sitt alternative statsbudsjett foreslår Arbeiderpartiet å øke antall ordinære arbeidsmarkedstiltak med 4000 i forhold til sentrumsregjeringens opprinnelige budsjettforslag. Etter budsjettforliket med høyresiden – representerer Arbeiderpartiets forslag om lag 5000 flere tiltaksplasser enn det som nå blir vedtatt. Samlet gir Arbeiderpartiets forslag om lag 12 000 tiltaksplasser i 1999. I tillegg har Arbeiderpartiet foreslått å styrke arbeidsmarkedsetatens driftsbudsjett med 12 mill. kr, noe som ville bidratt til flere stillinger i etaten.

Presidenten: Tiden er ute.

Olaf Gjødrem (KrF): I statsbudsjettet for 1999 har Regjeringa foreslått ei distriktpakke som tek sikte på å redusera folkeflyttinga frå utkanten til sentrale strom og på sikt stoppa denne. Dette er ei av Regjeringa sine viktigaste profilsaker.

I det året som har gått, har Regjeringa teke fleire initiativ for å betra denne situasjonen. Først la ein til rette for å styrkja eit administrativt apparat som kunne leggja eit grunnlag for politisk satsing. Så har Regjeringa teke initiativet til ein debatt for å klargjera kva krefter som er i sving, og kva som kan gjerast for å endra desse slik at folk i større grad vil busetja seg i distriktskommunane i framtida. På kommunalkomiteen sin rundtur i Troms i haust fekk me mange oppmuntrande signal om at kommunane der kunne demma opp for folkefråflyttinga med ei viss hjelp frå sentrale myndigheiter. Alle kommunane ynsker ein ny offensiv, ei ny bevisstgjerung blant politikarar og befolkninga, både i utkantstrom og i sentrale strom, for å få til ei felles satsing som motverkar sentralisering. Eg vil gje honnør til Framstegspartiet og Høgre som støtta Regjeringa si distriktssatsing i det framlagde budsjettet. Her blir reiskapane i denne store snuoperasjonen synleggjorde. Over ein halv milliard kroner skal nyttast i 1999 for å leggja forholda til rette, for det første slik at folk kan innsjå at dei òg kan ha det gode liv i distriktskommunar, og for det andre for å hjelpa lokale styresmakter og private initiativ til å utvikla trivselstiltak og arbeidsplassar slik at distriktsbusetjing framleis både er mogleg og ynskjeleg.

Distriktssatsinga vil vera eit lagspel, der fleire myndighetsnivå er avhengige av kvarandre og eit konstruktivt fellesskap. Difor er det svært viktig at lokale, private og offentlege instansar på regionalt nivå kan samarbeida

med disse statlege initiativa for å få til eit resultat som kan gi betre grunnlag for ny vekst i distrikta. Dei treng dette etter fleire tiår med fråflytting og pessimisme. Eg vil gi uttrykk for eit sterkt håp om at desse pengane kan vera det avgjerande handslaget for at folk flest for alvor skal få tru på at det finst ei god og attraktiv framtid i Distrikts-Noreg. Dette vil òg avhjelpa dei pressproblema som vi ser i mange byar, og som har lett for å koma til uttrykk både når det gjeld levesett og i form av auka kostnader.

Departementet varslar òg at dei vil leggja vekt på å stimulera til utvikling av kommunale bustadstrategiar og lokale handlingsplanar for bustadetablering. Husbanken skal samarbeida med kommunane om å leggja til rette for ein god lokal bustadpolitikk, slik at vanskelegstiltes levekår og buforhold kan betrast. Tilskot til utviklingsprosjekt for ein miljøvenleg bustadsektor, arbeidet med grønne miljøbyar, byggeskikk, bustadforvaltning og samvirkeløysingar er òg prioriterte oppgåver. Derfor vert det foreslått ei løyving på vel 35 mill. kr for 1999 til tilskot til utvikling av bumiljø, bustadforvaltning og bustadpolitikk. Regjeringa foreslo at planperioden for eldresatsinga skulle utvidast frå fire til seks år. Dette bl.a. på bakgrunn av at fleire kommunar har gitt positiv tilbakemelding om at dette vil vera tenleg, då dei treng betre tid både til grundig planlegging og skikkeleg gjennomføring av byggeprosjektene – ikkje minst for å skaffe det fagpersonellet som er nødvendig for ei forsvarleg drift.

I budsjettinnstillinga frå komiteen går det fram at ein må støtte opp om at dei kommunane som ikkje får utnytta investeringsstøtta i meir enn fire år, kan få investeringsstøtte i ytterlegare to år. Dette vil ikkje resultera i ei forseinking, og dei kommunane som har planane klare for utbygging, kan gå i gang med dette neste år.

Når det gjeld innvandring til Noreg, er det spesielt viktig at ein får kortast mogleg saksbehandlingstid, både av omsyn til asylanten og av omsyn til integreringsprosessen for den enkelte. Det er positivt at dei nye mottaka som er etablerte, er spreidde over heile landet. Det er viktig at det i mottaka vert lagt til rette for at asylsøkjjarane kan få eit aktivt liv ved at dei tek hand om flest mogleg av dei praktiske oppgåvene og raskt startar med språk-opplæring. Det er positivt at Regjeringa held på med endring av lovverket, slik at det ikkje vert noko til hinder for at asylsøkjjarar og flyktningar kan få tilbod om arbeid straks etter at dei har kome til asylmottaket. Me foreslår i komiteen at denne saksbehandlingsskapasiteten blir auka med 3 mill. kr.

Budsjettet som ligg føre, har ein vekst på 1,25 pst. for kommunane. Det er ei positiv utfordring for kommunane, og me vil tru at 1999 vert eit godt år for kommunane i eit spanande samspel med sentrale styresmakter.

Odd Eriksen (A): Representanten Gjedrem viste nå til de positive signalene som komiteen registrerte på sin reise i Troms tidlig i høst. Men det var før senterpartiordføreren i Karlsøy, lederen i KS i Troms, så konsekvensene av budsjettet, for ikke å snakke om konsekvensene av budsjettforliket med Høyre og Fremskrittspartiet. Signa-

lene som er kommet etter den tiden, er nok ikke riktig så positive.

Kommunesektorens økonomi er en av de viktigste bærebjelkene for desentralisert bosetting og målsettingen om å opprettholde hovedtrekkene i bosettingsmønsteret. Arbeiderpartiet har derfor gjennom sitt alternative statsbudsjett foreslått en betydelig styrking av kommunesektorens økonomi.

Erna Solberg sa i en replikk til komiteens leder at Arbeiderpartiets opplegg for kommuneøkonomien er tilnærmet like stramt som budsjettforliket. Dette er åpenbart feil. Høyre-ordføreren i Bodø uttalte at kommuneøkonomien for Bodøs vedkommende ble svekket med ca. 6 mill. kr etter budsjettforliket mellom regjeringspartiene og Høyre og Fremskrittspartiet. Den samme situasjon opplever nå resten av Kommune-Norge. Da blir det noe merkelig når statsråden hevder at endringene som følge av budsjettforliket går ut i null.

For Arbeiderpartiet er det også viktig at det er et rimelig forhold mellom de øremerkede tilskuddene og kommunens frie inntekter. Statsråden og Regjeringen skal ha ros for den distriktpolitiske satsingen som framkommer under distrikts- og regionalpolitikken i budsjettframlegget. Problemet er imidlertid at regjeringspartiene gjennom budsjettforliket med Høyre og Fremskrittspartiet har redusert kommunesektorens inntekter så dramatisk at inngangsbilletten til disse distriktpolitiske midlene blir helt håpløs.

Jeg er av dem som mener at Distrikts-Norge – eller Kommune-Norge for den saks skyld – har en distrikts- og regionalminister som både forstår de utfordringene kommunene står overfor, og som ønsker å gjøre noe med det. Derfor tror ikke jeg at statsråden har noen god dag i dag.

Budsjettforliket mellom regjeringspartiene og Høyre og Fremskrittspartiet har redusert bevilgningene innenfor vårt rammeområde med i underkant av 700 mill. kr i forhold til Arbeiderpartiets forslag. Dette har gjort at vi i budsjettinnstillingen ikke får synliggjort våre egentlige prioriteringer, men at de kun framgår i finansinnstillingen. Innenfor den betydelig mindre ramme som budsjettforliket har medført, har derfor Arbeiderpartiet valgt å prioritere arbeidsmarkedsetaten. De aller fleste fagmiljøene mener at vi neste år får en økning av arbeidsledigheten. Det er vel bare Finansdepartementet og finansministeren som har et avvikende syn i så måte.

De siste dagenes utvikling i arbeidsmarkedet tyder da også på at antall konkurser øker kraftig, og at ledigheten vil stige med 20 000 og oppover. Norsk Finpapir i Sarpsborg er bare ett eksempel på hva vi kan ha i vente. Derfor har Arbeiderpartiet i budsjettinnstillingen valgt å synliggjøre vilje til å satse på tiltak for de arbeidsledige. Dette har igjen medført at vi innenfor den sterkt reduserte budsjettrammen som budsjettforliket har medført, har redusert bevilgningene til andre områder forholdsvis kraftig. Jeg merket meg statsrådens forundring over Arbeiderpartiets kuttforslag. La meg derfor gjenta at våre primære prioriteringer framgår av finansinnstillingen, og at denne budsjettinnstillingen bærer preg av en altfor liten ramme.

Vi mener at det er viktig å satse på den store distriktspolitikken. Det er en overordnet målsetting å opprettholde hovedtrekkene i bosettingsmønsteret. Men for å nå denne målsettingen er den viktigste forutsetningen å legge til rette for varige, lønnsomme og ikke minst attraktive arbeidsplasser i Distrikts-Norge, samtidig som vi skjermer viktige velferdstilbud som gjelder barn, unge, eldre og arbeidsledige. For Arbeiderpartiet har det derfor vært langt viktigere å gi næringslivet i distriktene gode og stabile rammevilkår som gjør dem konkurransedyktige framfor å etablere nye enkelttiltak som vi er usikre på virkningen av.

En av de store utfordringene vi har, er fraflyttingen fra distriktene. Mange distriktskommuner vil få nedgang i folketallet selv uten nettoutflytting. Hvordan Senterpartiet og Regjeringen skal møte denne utfordringen ved å overlate rattet til Fremskrittspartiet, er det nok flere enn jeg som lurer på. Det er fortsatt sånn at flere kvinner enn menn flytter fra Distrikts-Norge. Kvinner er i stor grad sysselsatt i offentlig sektor, og utfordringen blir derfor å skape et mer variert arbeidstilbud i distriktene, med vekt på det private næringsliv. Det er derfor den store distriktspolitikken er så viktig.

Etablererstipend er en ordning som er spesielt innrettet mot småbedriftsetablering i Distrikts-Norge. Næringsssvake områder, kvinner, arbeidsledige og funksjonshemmede skal prioriteres. Det er derfor med forundring jeg registrerer den kritikken Riksrevisjonen retter mot bruken av disse midlene.

Tomas Norvoll (A): Det er ganske underholdende i dag å høre sentrumpartiens representanter når de nærmest desperat og heltemodig forsøker å forsvare det opplegget som de har kommet fram til. Men på en måte er det ganske bekymringsfullt det som nå er i ferd med å skje. For hvis man ser på hele budsjettet – altså flere komiteer – under ett, vil jeg si at den retningen dette er i ferd med å ta, ikke er bra. Det som nå skjer, er at man reduserer og bygger ned de universelle samfunnsordningene, altså de tiltakene som skal gjelde for oss alle, som alle skal være med på, f.eks. eldresatsing og skolefritidsordning, man kutter i grunnskolen, i arbeidsmarkedsetaten og i barnehager. De sektorene, de tjenestene i samfunnet som alle skal benytte seg av, blir altså nedprioritert i budsjettet nå, mens personrettede tiltak som kontantstøtte, private skoler – private løsninger i det hele tatt – får en vekst og blir på en måte i fokus for hele budsjettet. Det er ikke bra! Og på vegne av de av oss som snakket litt med sentrumpartiene i forrige periode, tror jeg jeg kan si at vi hadde ikke trodd at de skulle komme til å gå i denne retningen. Det må ha skjedd et eller annet som gjør at de har rotert 180 grader.

Jeg føler også at man har en litt gammeldags oppfatning av distriktspolitikken, at distriktspolitikk er å dryppe litt her og litt der – og så glemmer man at det er den store distriktspolitikken som er avgjørende. Det avgjørende er på en måte å få renten ned og legge vilkårene til rette for at bedriftene og næringslivet ute i distriktene

kan gå godt, og da blir det feil når det å slippe noen mer eller mindre tilfeldige næringshager rundt omkring, er det som blir satt i fokus. Det er sikkert et flott tiltak, men når det på en måte blir det viktige, føler jeg at fokus har havnet litt galt.

Dette står i kontrast til det Arbeiderpartiet forsøker å få til i sitt alternative opplegg, hvor vi sier at det som er viktig for distriktene, bl.a. er å få utdanning, forskning og kompetanse ut i de forskjellige regioner. Vi bruker like mye penger på å få utdanningstilbud fra høyskoler og universiteter desentralisert ut i regionene, som Regjeringen bruker på disse næringshagene sine. Jeg tror en mye bedre måte å drive distriktspolitikk på, er å sørge for at distriktene får den kompetansen de trenger, for selv å kunne stå på egne ben.

Så til kommuneøkonomien: Det er ikke tvil om at det året som ligger foran oss, blir stramt. Det ville vært stramt også med Arbeiderpartiets opplegg, det er det ingen tvil om, men vårt opplegg for kommunene er betydelig bedre. Og da nytter det ikke at representanter for forlikspartiene står her og sier at om vi øker med 400 millioner, eller en milliard eller noe sånt, har ikke det noen betydning. Det *har* betydning, for det er snakk om mer penger som kommunene kan bruke til velferdstiltak til beste for innbyggerne. Det syns jeg alle bør ta innover seg. For det er vel ingen som mener at alle de ordførerne som nå sier at dette blir vanskelig, dette greier vi ikke, bare tuller, at de farer med tøv? Jeg tror ikke det er noen som vil si det når ordførerne uttrykker skuffelse over opplegget. Det er vel ingen som mener at rådmenn er useriøse når de foreslår å legge ned 150 skoler rundt omkring i landet? De gjør det fordi de må, og fordi det er trangt og vanskelig. Det er vel heller ingen som mener at kommunepolitikere fra alle partier er useriøse når de nå rundt omkring ser seg nødt til å foreslå og vedta budsjetter som ikke går i balanse, som har et underskudd. Det er viktig at Regjeringen tar på seg ansvaret for det opplegget som de nå er med på å trumfe gjennom. De går med åpne øyne inn i dette.

Representanten Morten Lund hadde et innlegg her i stad, og jeg stilte ham noen spørsmål som han ikke svarte på – og jeg regner med at han ikke vil svare på dem uansett om jeg gjentar dem. Jeg vil likevel få lov til å kommentere innlegget hans med et par setninger. Jeg registrerer at han ikke er 100 pst. fornøyd med kommuneopplegget. Jeg registrerer også til min forbauselse at hans løsning på det er å innføre en såkalt reservasjonsrett for kommunene, slik at kommunene altså skal kunne la være å gjennomføre de tiltak og reformer som kommer fra sentralt hold, på grunn av at han selv ikke greier å få bevilget nok penger når han sitter i posisjon. Han skryter også av at han var mye bedre enn oss i opposisjon. Vi fikk et lynkurs i hvordan opposisjon skulle drives, og jeg forstod det slik at jo mer penger en opposisjon lover, jo bedre er den. Jeg tror jeg kan si på vegne av Arbeiderpartiet at i den kampen gir vi oss. Vi skal altså ikke ta opp kampen med Morten Lund og sentrumpartiene fra forrige periode. Vi må bare innse at der må vi se oss slått. Senterpartiet var i forrige periode, og er

det fortsatt, de uovertrufne norgesmestere i å gi useriøse løfter.

Statsråd Eldbjørg Løwer: Norge er inne i det sjette året på rad med sterk økonomisk vekst. Det har medført en svært positiv utvikling på arbeidsmarkedet: Fra 1993 til 1998 har sysselsettingen økt med 235 000 personer, og arbeidsledigheten er om lag halvert. Ifølge statistikk fra Arbeidsdirektoratet var 2,1 pst. av arbeidsstyrken registrert helt arbeidsledig ved utgangen av november. Dette er det laveste nivå som er registrert siden juli 1998. Resultatet av denne utviklingen er at arbeidsmarkedet er strammere nå enn det har vært på svært mange år. Mange ulike grupper av arbeidssøkere har nytt godt av denne utviklingen: Langtidsledigheten er de siste månedene redusert mer enn den totale ledigheten, ledigheten blant innvandrere fortsetter å falle, og mange yrkeshemmede er formidlet til arbeid det siste året.

Arbeidsledigheten er redusert med om lag 14 pst. de siste 12 månedene. Ser vi på summen av ledige og tiltaksdeltakere, har nedgangen vært hele 24 pst. i samme periode. Det er imidlertid enkelte tegn til at etterspørselen etter arbeidskraft er avtakende. Arbeidsmarkedsetaten registrerer redusert etterspørsel etter arbeidskraft i flere næringer, bl.a. i bygge- og anleggsvirksomheten og i industrien. I andre deler av arbeidslivet holder imidlertid stillingstilgangen seg oppe.

I nasjonalbudsjettet for 1999 legges det til grunn at veksten i etterspørselen etter arbeidskraft vil avta vesentlig, og at nedgangen i ledigheten stopper opp neste år. Så langt er utviklingen i samsvar med dette. Jeg er kjent med at flere forventer en annen utvikling i 1999 enn det Regjeringen har lagt til grunn. I nasjonalbudsjettet understreker Regjeringen usikkerheten som er knyttet til den framtidige utviklingen. Dette er bl.a. illustrert ved at det skisseres alternative utviklingsforløp for økonomien.

Jeg regner fortsatt med at arbeidsmarkedet vil være stramt, og at det vil være mangel på arbeidskraft i mange sektorer gjennom det meste av det kommende året. Regjeringen vil imidlertid følge utviklingen på arbeidsmarkedet nøye.

Vi må også ha i mente at vi nå står framfor en periode der normale sesongvariasjoner tilsier noe høyere ledighet. En viss økning i den registrerte ledigheten de nærmeste ukene vil derfor ikke være ensbetydende med et omslag i arbeidsmarkedet.

Jeg konstaterer at det trass i uenighet om tiltaksnivået for neste år er betydelig grad av enighet om mange av hovedoppgavene i arbeidsmarkedspolitikken. Formidling av arbeidskraft skal prioriteres høyt. Arbeidsmarkedsetaten skal gjøre det som er mulig for å skaffe arbeidsgiverne den arbeidskraften de etterspør. Ved å være aktive på dette området legger etaten grunnlaget for å skaffe arbeid til utsatte grupper.

Det er også positivt at en samlet kommunalkomitee slutter opp om den sterke prioriteringen av tiltaksplasser for yrkeshemmede og støtter målet om at tre fjerdedeler av de yrkeshemmede skal være i tiltak. Jeg mener dette er en viktig og nødvendig satsing for at yrkeshemmede

skal få bedret sine muligheter til å komme i arbeid. Komiteen støtter også den vridningen i tiltaksstruktur som Regjeringen har foreslått, med vekst i plasser i Arbeid med bistand, Arbeidsforberedende trening og ASVO-tiltak. En samlet komite har spesielt foreslått å øke bevilgningene til ASVO-tiltakene med 10 mill. kr utover Regjeringens forslag. I og med at komiteen har foreslått en generell økning i de faste satsene for ASVO-tiltakene, er jeg innstilt på å dele de økte midlene mellom økte sats og en økning i antall plasser.

Som følge av budsjettforliket med Høyre og Fremskrittspartiet ligger det an til en reduksjon i bevilgningene til arbeidsmarkedstiltak på 100 mill. kr i forhold til Regjeringens opprinnelige budsjettforslag. Bevilgningene vil dermed gi grunnlag for å gjennomføre om lag 7 000 ordinære tiltaksplasser i gjennomsnitt neste år. Et flertall i kommunalkomiteen peker på at tiltakene må være målrettede, fokusere på opplæring og være rettet særlig mot langtidsledige. Disse presiseringene er i tråd med Regjeringens vurderinger og prioriteringer.

Arbeiderpartiets fraksjon i kommunalkomiteen mener nivået på arbeidsmarkedstiltakene vil være for lavt neste år. Til dette vil jeg si at vi løpende vil følge med på utviklingen i arbeidsmarkedet. Spesielt vil Regjeringen vurdere tiltaksnivået på nytt i forbindelse med arbeidet med revidert nasjonalbudsjett i 1999. Jeg vil også peke på at erfaringer har vist at arbeidsmarkedsetaten på relativt kort varsel er i stand til å tilpasse innsatsen etter endrede betingelser.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Sylvia Brustad (A): Jeg er enig med statsråden i at det lenge har vært en veldig positiv utvikling på arbeidsmarkedet, noe som har vært resultat av en helt bevisst politikk. Men nå ser vi at varsellampene blinker, og signalene fra både Arbeidsdirektoratet, Statistisk sentralbyrå og Norges Bank – for å nevne noen – tilsier at ledigheten neste år høyst sannsynlig kommer til å øke.

I et oppslag i Dagbladet i dag basert på opplysninger fra Arbeidsdirektoratet, står det at en forventer flere tusen permitteringer fra januar. Nøkkelbedrifter spør etter regelverk for permitteringer, det er liten etterspørsel etter arbeidskraft, bygg, anlegg og industri rammes. Ungdom, ufaglærte kvinner og fremmedspråklige er spesielt utsatt. I en slik situasjon er det altså at Regjeringa, i samarbeid med Høyre og Fremskrittspartiet, foreslår å kutte svært kraftig på arbeidsmarkedstiltakene, noe som vil måtte føre til at de mest utsatte gruppene får det verre.

I den tilsvarende debatten i fjor sa statsråd Løwer at hun var glad for stortingsflertallets satsing på arbeidsmarkedstiltak, som var betydelig høyere enn det nivået som vil bli vedtatt i år, hvor også situasjonen på arbeidsmarkedet er annerledes. Nå sier statsråden at hun vil følge utviklingen nøye og muligens komme tilbake til det i revidert nasjonalbudsjett. Finansministeren bestrider tallenes klare tale. Og til alt overmål sier representanten Morten Lund her i dag at Arbeiderpartiet snakker opp arbeidsledigheten. Jeg må si jeg kanskje hadde forventet

litt større seriøsitet fra representanter for regjeringspartiene, og jeg må spørre statsråden: Hvor har Regjeringen sine tall fra for utviklingen på arbeidsmarkedet for neste år, når Arbeidsdirektoratet sier at arbeidsledigheten sannsynligvis kommer til å øke med over 20 000 personer? Er det slik at Regjeringen ikke stoler på Arbeidsdirektoratet? Og kan statsråden vise hvor det står i dokumentene at enslige forsørgere skal sikres, og at de ikke skal miste det løpet de er inne i, slik representanter for regjeringspartiene sa i en replikkveksling tidligere i dag?

Statsråd Eldbjørg Løwer: Det er mange som regner prognoser for neste års sysselsettingsvekst, eventuelt økning i ledigheten. Det er Statistisk sentralbyrå, det er OECD, det er Norges Bank, det er Arbeidsdirektoratet – og det ligger også vurderinger i nasjonalbudsjettet.

Noe av det som går igjen i disse vurderingene, er den store usikkerheten som er knyttet til et eksakt tall, og ikke minst til et tidspunkt for når denne ledigheten vil øke. Denne usikkerheten gjør at vi, som jeg sa i innlegget mitt, vil følge utviklingen veldig nøye, ikke for muligens å komme tilbake i revidert nasjonalbudsjett, men for å komme tilbake til spørsmålet i revidert. Det er veldig få som sier at det vil bli en økning i arbeidsløsheten umiddelbart over nyttår. Det er vanligvis sesongsvingninger på denne tiden, og det vil selvfølgelig komme til uttrykk. Men en generell stor økning i ledigheten er det ingen som sier kommer nå. Derfor vil vi kunne ha tid på oss til å komme tilbake til det spørsmålet.

Så er det jo sånn at vi forsvarer at vi kan leve med det budsjettet som er framforhandlet i et forlik med Høyre og Fremskrittspartiet. Det er det budsjettet som får flertall i denne sal, som må gjelde for politikken. Derfor er også tiltaksnivået på gjennomsnitt 7 000 som det nå ligger an til, det som er utgangspunkt for budsjettet og for arbeidsmarkedspolitikken, men også i forliket ligger det an til at vi kommer tilbake til tallet i revidert.

Jeg får ikke tid til nå å svare på spørsmålet om enslige forsørgere. Jeg håper jeg får anledning til det senere.

K i r s t i K o l l e G r ø n d a h l hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Torbjørn Andersen (Frp): Først vil jeg få uttrykke glede over at vi har en ledighet som er under 50 000 her i landet. Det er en ledighet som er bemerkelsesverdig lav. Mange av de ledige er faktisk bare inne i en svingdør. Vi har 450 000 mennesker som skifter arbeid hvert år, og en vil alltid ha noen som står inne på arbeidskontoret i påvente av å komme ut igjen.

Det som jeg vil få lov til å spørre statsråden om, gjelder ASVO. Det var slik at komiteen kom med en ekstrabevilgning på 10 mill. kr på kap.1592 post 72. Nå var for så vidt statsråden inne på det replikken min skulle dreie seg om, at dette beløpet skulle deles mellom utbygging av antall plasser og høyning av satsene. Men jeg hadde vært glad dersom statsråden kunne antyde noe nærmere om hvordan de 10 mill. kr skal anvendes av departementet. Skal mesteparten gå til å forhøye satsene, eller skal

mesteparten gå til å øke antall plasser utover de 70 plassene som det allerede var tatt høyde for å bevilge til? Jeg vil gjerne, dersom det er mulig, få statsrådets syn på og vurdering av akkurat det.

Statsråd Eldbjørg Løwer: Vi har snakket om 7 000 tiltaksplasser tidligere i dag. Det er ordinære tiltaksplasser. Det er med glede jeg kan registrere at bevilgningen til de 19 700 tiltaksplasser for yrkeshemmede som Regjeringen foreslo, gjennom komitearbeidet er økt med ytterligere 10 mill. kr. Jeg har oppfattet komiteens merknad dit hen at man både har ønsket å heve satsene for de ASVO-plassene man har i dag, og i tillegg få til nye. Hvis jeg kan få bekreftet her at det er komiteens holdning, kunne jeg tenke meg å dele beløpet omtrent i to. Nå koster det selvfølgelig også noe i administrasjon å opprette nye ASVO-plasser, sånn at det ikke umiddelbart vil kunne regnes som nye tiltaksplasser for ASVO om man deler på to, altså med 5 mill. kr til økte satser og 5 mill. kr til nye plasser. Men det er omtrent der det er akseptabelt å legge seg.

Sverre J. Hoddevik (H): I motsetnad til våre tidlegare mindretalsforslag ser det verkeleg ut til at Blaaid-utvalet si innstilling skal kunne samle fleirtal om endringar.

No er det slik at ikkje alle av oss får med seg alle førebelse kommentarar til budsjettforliket og innstillinga. Eg har full forståing for at statsråden ikkje kan neglisjere framtidige høyringssvar, og slett ikkje signalisere nedprioritering av slike på førehand. Men eg har likevel eit spørsmål til statsråden knytt til etaten sin storleik i framtida, der ei utfasing av ansvar og oppgåver er mogleg å få til.

Ser statsråden med glede fram til eventuelt å kunne styre ein mindre etat, der oppgåver som kan løysast like godt eller betre av andre, er ute av staten sine hender? Vi har håp om at særleg ein statsråd frå Venstre kanskje ser poenga her, og ser fram til å kunne løyse restoppgåvene på ein om mogleg endå betre måte. Eg skulle gjerne få ein kommentar frå statsråden på det.

Statsråd Eldbjørg Løwer: Blaaid-utvalgets innstilling er på høring, og den avsluttes omtrent den 14. desember. Etter nyttår vil jeg komme tilbake til Stortinget med hvordan vi politisk ønsker å følge den opp. Blaaid-utvalget tar opp funksjonsmåten ved dagens arbeidsmarked og spør om vi har virkemidler til å håndtere det.

Forutsetningen for å ha en arbeidsmarkedsetat er for mitt vedkommende at den fortsatt skal ha en størrelse som gjør at den kan operere på alle de områder den opererer i dag, og at den skal ha tyngde. Så kan vi se for oss at den ut fra Blaaid-utvalgets innstilling sånn som den foreligger nå, kan suppleres med privat formidling, og at det vil skje endringer på innleie og utleie. Jeg ser ikke for meg at det skal bli en mindre arbeidsmarkedsetat, men en arbeidsmarkedsetat mer vel fungerende i å være det redskapet som politikerne trenger for å ha en sentral arbeidsmarkedspolitikk. Det er mitt foreløpige svar på det.

Karin Andersen (SV): SV ønsker en politikk som får ledigheten enda lenger ned, og vi ønsker å bruke arbeidsmarkedsetaten aktivt for å få det til og for å kvalifisere dem som nå står utenfor arbeidsmarkedet. Og de signaler jeg har fått fra Arbeidsdirektoratet, er at de, hvis de får mer rom, kan tilby kvalifisering og opplæring av de gruppene som nå står utenfor arbeidsmarkedet, slik at de kan komme inn. Det ville jo være en kjempefordel for den enkelte og en kjempefordel for samfunnet, som trenger kvalifisert arbeidskraft. Det er jo den viktigste ressursen vi har.

Det vi vet om innstrammingspolitikk slik som den Regjeringa nå fører – og det vi er helt sikre på – er at arbeidsledigheten øker når man strammer så mye inn. Det det er stor usikkerhet om, er jo om det i det hele tatt påvirker renten. Derfor blir det veldig vanskelig å skjønne Regjeringas argumentasjon for at arbeidsledigheten ikke vil øke til neste år. Jeg må derfor spørre statsråden om igjen direkte: Er det slik at statsråden ikke stiller seg bak de signalene som Arbeidsdirektoratet nå har kommet med, om at ledigheten faktisk kommer til å øke? Det må være viktig for oss å få vite.

Jeg vil også gi statsråden en mulighet til å svare på spørsmålet som ble stilt i stad, i forhold til enslige forsørgere. Videre håper jeg statsråden kan få tid til å si litt om først å skulle få tiltaksnivået ned og få arbeidsmarkedsetaten til å planlegge etter det, eventuelt legge ned tiltak og kurs som er i gang, for så å ta det opp igjen i juni hvis det viser seg at ledigheten øker voldsomt. Hadde det ikke vært bedre å legge seg på et nivå som er omtrent i tråd med det vi kan forvente oss ut fra en så sterk innstramning i budsjettet som Regjeringa faktisk har lagt seg på, slik at arbeidsmarkedsetaten kan tilby kvalifiseringsløp tilpasset dem som nå står utenfor arbeidsmarkedet? Mange av dem trenger nemlig mer enn noen få ukers kurs.

Statsråd Eldbjørg Løwer: La meg ta de enslige forsørgerne først, så jeg ikke nå også må saldere med det.

Arbeidsdirektoratet har ikke gitt opplysninger om endringer i forhold til hvordan man skal håndtere enslige forsørgere. Det kunne høres ut på innlegget fra Sylvia Brustad som at Arbeidsdirektoratet nå hadde endret sin oppfølging av og signalene til enslige forsørgere. Enslige forsørgere skal gis bistand ut fra individuelle behov og muligheter på arbeidsmarkedet. Dette skal skje og skjer i samarbeid med arbeidsmarkedsetaten og trygdeetaten, og de skal følges opp på lik linje med andre ledige. Det vil si at enkelte vil kunne få avbrudd i sitt opplegg hvis det er jobb å formidle dem til, og enkelte vil også kanskje ha både ønske om og behov for mer utdanning enn de moduler som arbeidsmarkedsetaten kan tilby. Da er det ikke arbeidsmarkedstiltak som er det riktige for disse personene.

Det gjelder faktisk for veldig mange av de arbeidsledige vi ser nå, at arbeidsmarkedstiltak alene ikke er nok til å få dem kvalifisert opp til det nivået og de områder hvor det er etterspørsel etter arbeidskraft. I den sammenheng er den kommende kompetansereformen svært avgjørende for hvordan vi i framtida skal kunne komme til å bruke den arbeidsstyrken vi har nå. Og selv om vi ser

svingninger på arbeidsmarkedet, kanskje gjennom år, er det underliggende underdekning av arbeidskraft i Norge. Den store utfordringen vi har i Norge, er faktisk å skaffe arbeidskraft til de jobbene som vi skal dekke i framtiden. Men det er altså en ubalanse når det gjelder de arbeidsledige kontra dem som blir etterspurt i arbeidslivet. Derfor er kvalifisering, opplæring og kompetanseheving helt avgjørende.

Signe Øye (A): Dersom denne regjeringen får det som den vil, blir det vedtatt i dag å halvere arbeidsmarkedstiltakene til et gjennomsnitt på 7 000 tiltaksplasser neste år. Arbeiderpartiet mener at dette er uansvarlig politikk. Mange aktører, inklusive statsrådets egen etat, arbeidsmarkedsetaten, mener at tiltaksnivået blir altfor lavt. Likevel later denne regjeringen som om dette bare er tomme trusler som de ikke vil høre på, og det er oppsiktsvekkende, men ikke uvanlig fra denne regjeringen, som til stadighet er på etterskudd.

Selv om vi ikke får noen økning utover dagens nivå, noe som selvsagt alle håper, men som ikke vi i Arbeiderpartiet tror på, vil jeg høre hvordan arbeids- og administrasjonsministeren vil løse behovet for de mange ledige. Vi har som kjent 50 000 ledige i dag, og i tillegg har vi 8 000 som var på tiltak ved utgangen av oktober. Og ikke nok med det, vi har 2 300 ledige under 20 år som har garanti, og nå lover statsråden at også enslige forsørgere skal få garanti. Videre har vi nesten 5 000 som går ut av 81 uker og mer, og de har jo garanti – i en viss grad i hvert fall. Og da ender vi opp med et tall der det er igjen et par hundre plasser til gruppen 20-24 år, som alene utgjør 7 000, innvandrere og flyktninger som vi vet har høye ledighetstall, og eldre arbeidstakere. Da må jeg spørre arbeids- og administrasjonsministeren: Hvilke av disse gruppene som jeg nå har nevnt, vil ikke få tilbud om tiltak? Hvilke av disse gruppene vil statsråden nedprioritere? Og er det slik som en kan få inntrykk av, at statsråden ikke har noen spesiell beredskap for hvordan man kan møte en utfordring med sterkt økende ledighet til neste år, foruten å komme tilbake i revidert? Er ikke det litt for passivt?

Statsråd Eldbjørg Løwer: Jeg har prøvd å bringe videre de vurderinger som er gjort fra mange hold når det gjelder utviklingen på arbeidsmarkedet. Det som går igjen, er den store usikkerheten rundt hva den kan bli. Og da blir det litt vanskelig å forholde seg til en absolutt beskrivelse av at det blir en stor ledighet og at den blir 20 000–30 000, alt etter som man ønsker å vektlegge det.

Arbeidsdirektoratet har antydnet at det kan være 20 000 ved utgangen av året. Men selv det er beheftet med spørsmålsteget og usikkerhet. Derfor er tiltaksnivået et oppmerksomhetspunkt vi må følge. Jeg kunne vel gjerne tenkt meg masse flere tiltaksplasser, jeg! Men det vi må leve med, er det budsjettet som har flertall i denne sal, og der ligger det nå 7 000 ordinære tiltaksplasser, med det tillegg at vi kommer tilbake hvis utviklingen skulle komme raskere og i større omfang enn det det ser ut for nå.

Ellers vil de tiltak som blir vedtatt, bli innrettet mot de grupper som flertallet eller komiteen som helhet i sine merknader har gitt uttrykk for at de vil prioritere, og de er i tråd med Regjeringens vurderinger av prioriteringene. Det vil bli ført videre i tildelingsbrevet til Arbeidsdirektoratet for 1999, og det betyr at vi spesielt tar oss av unge, fremmedspråklige, dem som det er vanskeligst å få inn på arbeidsmarkedet.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Laila Kaland (A): I valkampen i 1997 lovde Senterpartiet 3,5 milliarder kr meir til kommunesektoren. Det har dei ikkje fått. Kommunane har ikkje fått kompensert for løns- og pensjonsutgiftene, ikkje for renteauken, og heller ikkje for den utvida arbeidsgivarperioden for sjuke-løna. I realiteten er dette eit budsjett som reduserer kommunane sine inntekter, igjen eit klart lovnadsbrot frå sentrumsregjeringa.

Etter vel eit år med ei sentrumsregjering er situasjonen på mange måtar prega av ei regjering som ikkje har økonomisk styring. For meg verkar det som dei er meir opptekne av å prioritere dei tre ulike partia sine merkesaker enn å drive ein heilskapleg politikk. Vi ser i dag ein stadig aukande offentleg fattigdom i Noreg, der kvardagen for svært mange menneske har vorte vanskelegare. Viktige velferdsoppgåver som styrking av helsevesenet og styrking av skular og forskning har fått ein stadig mindre del av ressursane enn før. Staten si støtte til å drive barnehagar har gått monaleg ned, og med ei barnehageutbygging på om lag 2 500 nye plassar for neste år vil ein aldri kunne klare å nå planen om full barnehageutbygging innan år 2000. Det ser ut som om barnehageutbygginga skal reduserast for at Kristeleg Folkeparti skal få plass til si hjertesak nr. 1, kontantstøtta.

Konsekvensane ute i kommunesektoren når dei no må redusere budsjetta sine, er at tilbodet til dei eldre blir svekt. Spesielt vil dette gå ut over den heimebaserte omsorga og tilbodet til dei psykiatriske pasientane rundt om i kommunane, som vi veit er svært arbeidskrevjande. Eldrereforma skal utsetjast med to år, og det vil bety 2 100 færre sjukeheimplassar utbygt i 1999. Dette gjeld dei svakaste gruppene, som vi veit treng mykje pleie og omsorg. Like eins, når skulefritidsordninga blir redusert med 125 mill. kr i budsjettforliket, vil det bety at kommunane må ta høgare eigendelar frå foreldra for å kunne ha barna i skulefritidsordninga. Summen av det som desse fem partia har blitt samde om i samband med kommuneproposisjonen, er eit langt dårlegare tilbod i høve til fellesskapsløysingane, og det er det kommunesektoren som får li for. Det blir også vanskelegare for kommunepolitikarane når dei no må skjere ned på viktige velferdsgode, som helse og utdanning.

I 1998 har kommunesektoren opplevd ein monaleg auke av kostnadene. Det er auka lønsutgifter og auka pensjonsutgifter, og det er renteauken. Arbeidarpartiet sitt forslag til alternativt statsbudsjett inneber at vi samla sett gir om lag 1 milliard kr meir til kommunesektoren i form av auka overføringar og reduserte kostnader enn det

som ligg i budsjettforliket mellom sentrumspartia og høgresida. Dette ville gitt kommunesektoren betre moglegheit til å sikre ei god eldreomsorg, barnehagar og skular.

Når det gjeld satsinga som Arbeidarpartiet har gjort innafør den offentlege sektoren dei seinare åra, blir ofte dette argumentet brukt frå høgresida i norsk politikk – det har vi også høyrte i dag – at den offentlege sektoren i Noreg er for stor, og at det er den offentlege sektoren som kveler vekstkrafta i den private delen av økonomien. Dette er heilt uriktig. Vi veit at store delar av våre inntekter er m.a. overføringar til private personar og utbetalinger frå folketrygda. Eg er heilt samd i at det er viktig at den offentlege sektoren er effektiv, og at folk kjenner at den offentlege sektoren gir sosial tryggleik og gode tilbod til det einskilde mennesket. Men det er ingen motsetnad mellom ein effektiv og sterk offentlig sektor og ønsket om å skape vekst i den private delen av næringslivet.

Eit godt utdanningssystem, offentlig satsing på forskning og utvikling og offentlege investeringar i lønsame veg- og jernbaneprojekt vil styrkje heile samfunnet vårt, samstundes som det også er med på å styrkje næringslivet si konkurransevne. Like eins er eit godt utbygt helsevesen og ei bustadfinansiering som gjer at folk flest skaffar seg ein god og rimeleg bustad, med på å auke tryggleiken for det einskilde mennesket. Eg trur også det vil få det einskilde mennesket til å yte ein ekstra innsats. Ein sterk offentlig sektor og eit rettvis skattesystem er også ein klar føresetnad for å drive ein rettvis fordelingspolitikk. Eg høyrde her i debatten ein representant frå Høgre seie at vi har nok stillingar innafør offentlig sektor. Eg er av motsett meining, eg meiner vi treng fleire stillingar innafør helsevesenet i den offentlege sektoren.

Dag Terje Andersen (A): Det er ca. et år siden vi diskuterte det første budsjettet som den nye regjeringen skulle ha vedtatt i Stortinget. Den gangen ble det sagt at alle de løftebruddene som lå i det budsjettet, kom mye på grunn av at Regjeringen hadde overtatt et budsjett som Arbeiderpartiet hadde lagt fram, og som de bare fikk flikket på, men til neste år – altså i høst – skulle vi få se hva som var sentrumpolitikk. I høst skulle det virkelig syns hva sentrum prioriterte, og det har vi fått se. Vi har fått bekreftet at overbudene på kommunesektoren, som på alle andre sektorer, ikke har blitt fulgt opp. Jeg syns det var ganske klargjørende det innlegget som representanten Morten Lund holdt her i dag, der han faktisk kritiserte Arbeiderpartiet for ikke å overby når de sitter i opposisjon, for det bør et tøft parti gjøre. Det var ganske klargjørende for hvordan Senterpartiet ser på opposisjonsrollen sin, og en klar innrømmelse av hvorfor det har gått som det har gått i Regjeringen.

Nå er det til og med slik at Regjeringen ikke følger opp vedtatte reformer, og det er alvorlig, mer alvorlig enn at den ikke følger opp alle sine egne løfter. Eldrereformen ble enstemmig vedtatt av Stortinget. Den utsettelsen som nå skjer, altså en reduksjon på 2 100 plasser til neste år, som Regjeringen påstår skjer for at kommunene skal få bedre tid, er helt unødvendig, for alt i proposisjonen og i innstillingen fra 1997 står det klart og tyde-

lig at skulle noen kommuner trenge lengre tid, skulle de få det. Det er ikke det løftet Regjeringen oppfyller. Det som Regjeringen foreslår, er å få vedtatt at vi skal sette ned farten. Det er det som skjer, og det er ingen grunn til å prøve å framstille det som noe annet.

Så blir Arbeiderpartiet mobbet for at vi for ett år siden snakket ganske mye om risikoen ved å øke pengeforbruket, ved å bruke mer av oljepengene. Det vi sa i fjor, var at hvis vi gjør oss mer avhengig av oljepengene, risikerer vi å få problemer bl.a. med rentenivået hvis oljeprisen går ned. Da vi sa det i fjor, ble det beskrevet som ren skremselspropaganda, men nå ser vi at det var det som ble resultatet av Regjeringens politikk. Og da er det ganske skremmende å høre arbeidsministeren ta så lett som hun gjør, på de mange signaler som nå kommer om at vi kan stå foran en utvikling mot økt ledighet, for Regjeringen sier jo nå det samme som finansministeren gjorde i finanstanden: Nei, det går sikkert bra! Til tross for advarsel fra arbeidsmarkedsstaten, fra Statistisk sentralbyrå og fra andre tunge fagmiljøer velger Regjeringen å se bort fra at det kan komme til å bli økt ledighet til neste år, og det gjør den i en situasjon der arbeidsmarkedet strir med den høyeste renten i Europa, i det landet som burde hatt best utgangspunkt av alle land i Europa for å ha en stabil lav rente.

Næringslivet vårt har altså spesielle utfordringer, og vi begynner å merke det i bygge- og anleggsbransjen, der det blir bestilt mindre enn det har blitt de siste årene. Vi merker det også innenfor skipsverftene, som er en viktig distriktsnærings langs hele kysten, og vi vet hvordan det går hvis det først begynner å rakne i de næringene. Da sprer det seg rundt til det øvrige næringslivet. Men istedenfor å gripe tak i den situasjonen, er Regjeringens svar å redusere arbeidsmarkedstiltakene, det virkemidlet som vi har for å hjelpe dem som har problemer på arbeidsmarkedet, til å omstille seg. Det å ha muligheten for å få folk inn i arbeid er faktisk det viktigste fordelingspolitiske grepet vi kan ha her i landet. Den store forskjellen får vi mellom dem som ikke har jobb, og dem som har jobb, og nå ser vi muligheten for at ungdom, innvandrere og andre vanskeligstilte på arbeidsmarkedet får et dårligere tilbud. For ett år siden stod arbeids- og administrasjonsministeren her i salen og fortalte hvor viktig det var at Stortinget fulgte opp arbeidsmarkedstiltakene. Det var viktig at vi fikk 17 500 plasser. Det var i en situasjon der det så ut til å bli økt sysselsetting og mindre ledighet. Nå står vi i en situasjon der det ser ut til at vi kan risikere økt ledighet, og Regjeringen – verdi-regjeringen, som den velger å presentere seg selv som – presterer å redusere tiltakene til 8 000. Det er jammen en verdi-regjering!

Inger Lise Husøy (A): I denne budsjettinnstillingen viser Regjeringen sitt sanne ansikt. Det høyreorienterte sentrumsalternativet snur ryggen til både Kommune-Norge og de arbeidsledige. Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti slår fast at forliket mellom regjeringspartiene, Fremskrittspartiet og Høyre betyr en ytterligere forverring av kommuneøkonomien, en ensidig innstramning i offentlig sektor og økt skatt på sykdom og på kommunale tjenester.

Forliket betyr også strukturelle endringer som vil føre til mer utrygge arbeidsplasser, mer privatisering og større økonomiske og sosiale forskjeller. Hva blir det neste, at hele Velferds-Norge legges ut på anbud for såkalt konkurranseeksponering, at budsjettkameratene fra høyrepartiene får fullt gjennomslag for å privatisere det som er igjen? Vi har allerede sett hvor stor gjennomslagskraft Høyre og Fremskrittspartiet hadde i årets budsjettforlik. Det er mange kommunepolitikere som er – og som har gode grunner for å være – urolige over den manglende ryggraden hos denne regjeringen. Tidligere har vi hørt om politikere som er så tykkhudet at de står oppreist uten ryggrad. Nå har vi en hel regjering som kan det, og som gjør det.

Arbeidsmarkedsstaten har gjort en formidabel innsats for å få ledige tilbake i arbeid de siste årene. Den har greid å gjøre jobben når politikerne har vært villig til å bruke de nødvendige ressurser.

Bondevik-regjeringen viser gjennom budsjettforliket at dette ikke lenger er et prioritert område. Samtidig som signalene går i retning av ny økning i ledigheten, velger Regjeringen å kutte dramatisk på tiltaksnivået.

Regjeringen gambler med noe av det viktigste i folks liv, muligheten til å klare seg selv gjennom lønnet arbeid. Reduksjonen i tiltaksnivået innebærer i realiteten en rasing av arbeidsmarkedspolitikken. Statens viktigste virkemiddel i kampen mot ledighet er nå redusert til et symbolsk nivå. Ledigheten neste år vil høyst sannsynlig stige til samme nivå som i 1997 og kanskje mer. I gjennomsnitt gikk over 24 000 personer på ordinære tiltak det året. For 1999 er nivået foreslått satt til 7 000. Nivået innebærer mer enn en halvering fra 1998. Dette er klare tall og en entydig dokumentasjon på manglende vilje til å ta de ledige på alvor. Vi vet, som andre også har vært inne på, at de som vil bli verst rammet, er langtidsledige, unge mennesker, alenemødre og innvandrere.

Arbeidsmarkedstiltakene er også viktig slik at ledige kan kvalifiseres til å ta jobber der det er mangel på kvalifisert arbeidskraft. Dette er åpenbart heller ikke Regjeringens politikk lenger.

Det hadde vært lurt å lage en beredskapsplan som kan iverksettes ved en ny oppgang i ledigheten. Regjeringen kjenner til signaler i markedet allerede, og jeg mener at det er både uansvarlig og umoralsk ikke å ta disse signalene på alvor. Planlegging tar tid, mens det har vist seg at ledighet kan øke veldig raskt.

Vi har gjennom en årrekke måttet høre de nåværende regjeringspartiene, særlig Senterpartiet, mørklegge landet vårt. Det var helsvart over hele landet – i hver en avkrok – da Arbeiderpartiet hadde regjeringsmakten. Vi fikk selvfølgelig skylden for alt. Nå har Senterpartiet, som sa de ville minske forskjellene mellom folk, virkelig lagt et grunnlag som vil øke forskjellene blant folk. I motsetning til Arbeiderpartiet gjør de hva som helst for å klamre seg til regjeringstabusettene. Det må Kommune-Norge svi for. Det aller verste mener jeg er beskjeden de arbeidsledige får fra Regjeringen: at de er overflødige og helt uskyldig blir brukt som brikker i et kynisk spill om regjeringsmakt.

Eirin Faldet (A): Budsjettet vi diskuterer i dag, angår distriktene og det enkelte menneske. Når kommunene må spare, vet vi alle at det vil få konsekvenser for innbyggerne. Vi vet også at det er de som har det vanskeligst, som rammes hardest av Regjeringens økonomiske politikk. Den høye renten, som Regjeringen ikke har maktet å gjøre noe med, rammer selvsagt hardest dem med høye boliglån og studielån – de unge familiene, barnefamiliene, som Regjeringen snakker så varmt om i teorien.

I alle år har Arbeiderpartiet satt rettferdig fordeling på den politiske dagsordenen. Det er trist at Regjeringen ikke fikk med seg at Arbeiderpartiets landsmøte i sin helhet var opptatt av rettferdig fordeling. Senterpartiet burde ha merket seg det mer enn å være så opptatt av å sitte i regjering at de glatt gav avkall på alt de sa før valget, og i stedet kastet seg rundt halsen på Fremskrittspartiet. Like muligheter, sosial trygghet og en solidarisk finansiering er grunnpilarene i vår velferdsstat. Det trodde jeg faktisk Regjeringen var enig i.

Noen av oss husker veldig godt alle påplussingene Senterpartiet foreslo i budsjettet for 1997 – valgåret. Morten Lund preget mange spaltimeter og fortalte alle som gadd å høre på, at Senterpartiet hadde mer penger til kommunene. Da var det svart i Distrikts-Norge. Hvor har Morten Lund vært i høst? Nå har Senterpartiet trykket Fremskrittspartiet til sitt bryst og reduserer Kommunaldepartementets budsjett med 373 mill. kr. Ikke rart at det har vært stille fra enkelte i Senterpartiet. For hvem er det Regjeringen tar pengene fra? Jo, bl.a. de eldre. Eldresatsingen er satt ut i det blå – for ikke å si mørkeblå. Men ikke bare det, vi kan nå lese i avisene at Kommune-Norge reduserer kontantstøtten for dem som mottar sosialhjelp, og som har det vanskelig fra før. Dette er hjertetrått. Enslige forsørgere rammes og dermed barna. Er det virkelig Regjeringens mening at det skal drives heksejakt på svake grupper? I så fall forstår jeg veldig godt hvorfor det er nedsatt en verdikommisjon. Alt dette skjer for at de som har råd til å vær hjemme med ungene, skal få kontantstøtte.

Arbeiderpartiet har satset på arbeidslinjen og utdanning. Det handler om velferden for den enkelte. Arbeid for alle er den mest grunnleggende fordelings-saken. De som av ulike grunner ikke har arbeid, har krav på å få brukt sine evner og gjøre en innsats sammen med andre. For å gi alle den muligheten må fellesskapet bidra aktivt. Men hva gjør Regjeringen? Jo, de reduserer arbeidsmarkedstiltakene, som nettopp skulle hjelpe dem som står svakest på arbeidsmarkedet: de unge og de eldre arbeidstakerne. Langtidssykmeldte og yrkeshemmede med langvarige og kroniske lidelser som likevel kan gjøre en jobb tilpasset sin restarbeids-evne, har behov for ekstra hjelp fra de ansatte i arbeidsmarkedsetaten. Men hva gjør Regjeringen for å tekkes Fremskrittspartiet? Jo, de reduserer antall ansatte i den etaten hvor de virkelig er kvalifisert til å ta hånd om nettopp denne gruppen medmennesker som er avhengig av god bistand.

Jeg har ikke kritisert Ragnhild Queseth Haarstad i mitt innlegg. Jeg tror hun har det vanskelig i dag. Men som vi sier i Hedmark: «Det koster å være kar.» Og samarbeidet med Fremskrittspartiet koster nok så det svir langt inn i senterpartisjelen. Alle husker hva Anne Enger Lahnstein sa før valget: Nå er det nok høyrepolitikk. Akk ja, «det var da det og itte nå».

Jeg synes ikke synd på Regjeringen. Min omsorg går til dem som rammes av Regjeringens politikk.

Morten Lund (Sp): Fordi det har blitt nevnt en ting som jeg sa her om hva vi gjorde i opposisjon, skal jeg bare komme litt tilbake til det. Jeg har ikke sagt at et parti i opposisjon bestandig skal overby når det gjelder kommunesektoren, og at det er oppskriften for et opposisjonsparti. Det jeg har sagt, er at det må være samsvar mellom det som sies, og det som en gjør.

Vi begrunnet våre forslag om tillegg til kommunesektoren hvert eneste år i forrige periode med at oppgavene hadde økt fra det forrige året, at prisene hadde gått opp, og at oppgavene hadde blitt tyngre i den enkelte kommune ved at det f.eks. hadde blitt flere unger i barnehagen, og at de eldste eldre var blitt flere. Det var tall vi fikk fra Kommunenes Sentralforbund. Det var grunnlaget for våre forslag. Vi hadde forslag om 1-2-3 milliarder kr ekstra hvert år.

Så viste utviklingen det enkelte år at vi fikk rett. Kommunene fikk mer penger, ikke på grunn av Stortingets vedtak, men på grunn av økt skatteinngang, og pengene ble brukt. Hvordan i all verden skulle det ha sett ut i dag hvis ikke pengene hadde kommet? Det kommunene fikk i løpet av de fire-fem årene, var nøyaktig det samme – nesten på kronen – som det Senterpartiet foreslo, med unntak av året 1997. Da var det Stortinget som gjorde vedtaket, og da ble det vedtatt 6-7 milliarder kr ekstra til kommunene. Dem har de også brukt. Det har betydning for hvordan det ser ut i dag. Jeg tror det hadde sett verre ut hvis de ikke hadde fått disse pengene.

I løpet av disse årene fikk altså kommunene ca. 20 milliarder kr ekstra i skatt. Det er klart at bildet hadde sett annerledes ut i enkelte kommuner hvis pengene hadde kommet i form av rammeoverføringer. For det var de skattesterke kommunene som fikk mest av pengene. Jeg tror at en viktig årsak til at såpass mange strever så mye som de gjør i dag, er at det ikke var enighet i Stortinget om at behovene var der i kommunesektoren.

I dag føler jeg at Arbeiderpartiet bruker like stor ord som det vi brukte i forrige periode, men de følger ikke opp med penger. De gjorde det samme i vår i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett. Da ble det sagt at problemene er kjempestore, vi skal gjøre noe for å løse dem. Men det eneste de gjorde, var å si til departementet at dere får se om dere greier å finne en løsning innenfor det som allerede er bevilget. Og det har vist seg ikke å være så mye.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1. (Votering, se side 869)

S a k n r . 2

Innstilling fra kommunalkomiteen om endringer på statsbudsjettet for 1998 under folketrygden. Arbeids- og administrasjonsdepartementet og Kommunal- og regionaldepartementet (Innst. S. nr. 53 (1998-99), jf. St.prp. nr. 16 (1998-99), kap. 2540, 2541, 2542, 2543, St.prp. nr. 17 (1998-99), kap. 4590, St.prp. nr. 26 (1998-99))

Signe Øye (A) (ordfører for saken): Jeg skal ikke holde noe innlegg, men bare rette opp en inkurie i innstillingen på side 2 øverst i andre spalte, der Arbeiderpartiet har en merknad. Der er det bare første setningen som skal være med. Det resterende skal strykes.

Presidenten: Det skal strykes fra «Tvert imot ...»?

Signe Øye (A): Ja.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2. (Votering, se side 880)

Etter at det var ringt til votering i 5 minutter, uttalte **presidenten:** Da skulle vi være klare for votering.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten er det satt fram åtte forslag. Det er:

- forslag nr. 1, fra Sylvia Brustad på vegne av Arbeiderpartiet
 - forslag nr. 2, fra Sylvia Brustad på vegne av Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti
 - forslagene nr. 3 og 4, fra Lodve Solholm på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre
 - forslag nr. 5, fra Lodve Solholm på vegne av Fremskrittspartiet
 - forslagene nr. 6-8, fra Karin Andersen på vegne av Sosialistisk Venstreparti
- Det viteres først over rammeområdene og deretter over mindretallsforslagene.
- Da tar vi stemmeforklaringene.

Karin Andersen (SV): Jeg rår SVs gruppe til å stemme mot forslagene både fra Arbeiderpartiet og fra flertallet under rammeområde 6, men for de frittstående romertallsforslagene som er utenfor rammen, og for innstillingens forslag under rammeområde 7.

Lodve Solholm (Frp): På grunn av det svaret som statsråden gav til Erna Solberg i eit replikkordskifte tidlegare i dag, vil Framstegspartiet og Høgre gjere forslag nr. 3 om til eit oversendingsforslag. – berre så det blir teke omsyn til.

Presidenten: Vi starter voteringen med forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet. Forslaget lyder:

«I.

På statsbudsjettet for 1999 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
U t g i f t e r				
500		Kommunal- og regionaldepartementet (jf. kap. 3500)		
	1	Driftsutgifter	134 424 000	
	21	Spesielle forsknings- og utredningsoppdrag	19 621 000	
	22	KOSTRA-rapporteringssystem for kommunene	14 300 000	
	71	Tilskudd til nasjonale minoriteter	2 500 000	
502		Valgutgifter		
	1	Driftsutgifter	90 124 000	
520		Utlendingsdirektoratet (jf. kap. 3520)		
	1	Driftsutgifter	161 477 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, statlige mottak	515 025 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	15 000 000	
521		Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere (jf. kap. 3521)		
	60	Integreringstilskudd, <i>kan overføres</i>	1 251 000 000	
	62	Kommunale innvandreriltak	11 000 000	
	70	Analyse av ressursbruk	1 600 000	
	71	Kunnskapsutvikling	22 127 000	
	72	Tilbakevending for flyktninger, <i>kan overføres</i>	18 000 000	
	73	Tilskudd til innvandrerorganisasjoner og annen frivillig virksomhet	17 500 000	
	74	Statsautorisasjonsordningen for tolker	800 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
522		Senter mot etnisk diskriminering		
	1	Driftsutgifter	5 000 000	
530		Arbeidstilsynet (jf. kap. 3530)		
	1	Driftsutgifter	229 700 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	3 606 000	
531		Statens arbeidsmiljøinstitutt (jf. kap. 3531)		
	1	Driftsutgifter	53 300 000	
	21	Oppdrag	4 000 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	600 000	
532		Produktregisteret (jf. kap. 3532)		
	1	Driftsutgifter	9 900 000	
533		Direktoratet for brann- og eksplosjonsvern (jf. kap. 3533)		
	1	Driftsutgifter	61 900 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	700 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	750 000	
	70	Tilskudd til Norsk Brannvern Forening.....	500 000	
534		Arbeidsretten, meklingsinstitusjonen m.m.		
	1	Driftsutgifter	9 060 000	
535		Arbeidsforskningsinstituttet (jf. kap. 3535)		
	1	Driftsutgifter	22 300 000	
536		Arbeidsmiljøtiltak		
	21	Forsknings- og utredningsoppdrag m.m., <i>kan overføres</i>	9 653 000	
	51	Forskningsprogrammer under Norges forskningsråd	5 000 000	
	70	Tilskudd til forskning og informasjon	3 700 000	
537		Produkt- og Elektrisitetstilsynet (jf. kap. 3537)		
	1	Driftsutgifter	49 200 000	
	21	Forbrukersikkerhet, særlige driftsutgifter	1 200 000	
538		Tilskudd til Norsk Elektroteknisk Komité		
	70	Grunnbevilgning	2 506 000	
540		Sametinget (jf. kap. 3540)		
	50	Sametinget	97 962 000	
541		Tilskudd til samiske formål		
	70	Tilskudd til samiske formål	1 835 000	
550		Lokal næringsutvikling		
	60	Tilskudd til utkantkommuner, <i>kan overføres</i>	23 000 000	
	61	Kommunale næringsfond	130 000 000	
551		Regional næringsutvikling i fylker og kommuner		
	51	Tilrettelegging for næringsutvikling, fond, <i>kan nyttes under kap. 2425 post 51</i>	40 000 000	
	55	Etablererstipend, fond	132 000 000	
	57	Tilskudd til INTERREG, inkl. pilotprosjekter, fond	64 000 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
552		Nasjonale programmer og tiltak for regional utvikling		
	53	Programmer for kompetanseutvikling, fond	101 000 000	
	54	Program for vannforsyning, fond	66 000 000	
	55	SIVA, fond	17 000 000	
	56	Omstilling og nyskaping, fond	83 000 000	
580		Bostøtte		
	70	Bostøtte, <i>overslagsbevilgning</i>	1 597 200 000	
581		Bolig- og bomiljøtiltak		
	60	Handlingsprogram for Oslo indre øst	50 000 000	
	71	Tilskudd til byfornyelse og boligkvalitet, <i>kan overføres</i>	98 200 000	
	73	Tilskudd til opplysning, informasjon m.m.	5 300 000	
	75	Boligtilskudd til etablering, utbedring og utleieboliger, <i>kan overføres</i>	300 000 000	
	78	Tilskudd til utvikling av bomiljø, boligforvaltning og boligpolitikk, <i>kan overføres</i>	35 400 000	
586		Tilskudd til omsorgsboliger og sykehjemsplasser		
	60	Oppstartingsstilskudd, <i>kan overføres</i>	870 800 000	
	63	Tilskudd til kompensasjon for utgifter til renter og avdrag	262 200 000	
587		Statens bygningstekniske etat (jf. kap. 3587)		
	1	Driftsutgifter	22 200 000	
1590		Arbeidsmarkedsetaten (jf. kap. 4590)		
	1	Driftsutgifter	1 585 236 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	3 730 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	196 592 000	
1591		Arbeidsmarkedstiltak (jf. kap. 4591)		
	21	Evaluering, utviklingstiltak m.v.	12 004 000	
	60	Sysselsetting i offentlig virksomhet, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 70 og 71</i>	37 967 000	
	70	Formidlingstiltak, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 60 og 71</i>	70 631 000	
	71	Opplæringstiltak, drift, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 60 og 70</i>	890 916 000	
	72	Opplæringstiltak, investeringer, <i>kan overføres, kan nyttes under post 71</i>	4 248 000	
	73	Kurs- og jobbskapingprosjekter, <i>kan overføres</i>	12 000 000	
1592		Spesielle arbeidsmarkedstiltak for yrkeshemmede		
	21	Evalueringer, yrkestiltak m.v.	4 401 000	
	70	Formidlingstiltak, <i>kan overføres, kan nyttes under post 71</i>	162 433 000	
	71	Integrering i ordinært arbeidsliv, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70 og kap. 1591, post 71</i>	498 972 000	
	72	Skjermede tiltak, drift, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 70 og 71</i>	984 884 000	
	73	Skjermede tiltak, investeringer, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 70 og 71</i>	39 782 000	
2412		Den Norske Stats Husbank (jf. kap. 5312 og 5615)		
	1	Driftsutgifter	202 600 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	4 100 000	
	72	Rentestøtte	97 000 000	
		Totale utgifter		11 551 666 000

I n n t e k t e r

3520	Utlendingsdirektoratet (jf. kap. 520)		
2	Gebyr nødvisum	82 000	
4	Diverse inntekter	377 650 000	
3521	Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere (jf. kap. 521)		
1	Tilbakevending for flyktninger	18 000 000	
3530	Arbeidstilsynet (jf. kap. 530)		
1	Arbeidervern	2 354 000	
2	Bibliotek tjenester	30 000	
4	Kjemikaliekontroll, gebyrer	3 670 000	
5	Tvangsmulkt	588 000	
7	Byggesaksbehandling, gebyrer	10 000 000	
3531	Statens arbeidsmiljøinstitutt (jf. kap. 531)		
1	Inntekter av laboratorievirksomhet	1 151 000	
2	Informasjon, kurs og tjenesteyting	522 000	
3	Oppdrag	4 185 000	
3533	Direktoratet for brann- og eksplosjonsvern (jf. kap. 533)		
2	Gebyrer	37 863 000	
3	Sertifiseringsinntekter	4 700 000	
4	Refusjon av kontrollutgifter	52 000	
3535	Arbeidsforskningsinstituttet (jf. kap. 535)		
1	Tilfeldige inntekter	300 000	
3	Oppdragsforskning	12 966 000	
3537	Produkt- og Elektrisitetstilsynet (jf. kap. 537)		
1	Gebyr m.v. for tilsyn med elektriske anlegg	43 606 000	
3587	Statens bygningstekniske etat (jf. kap. 587)		
2	Gebyrer, byggevarer og produkter	64 000	
3	Leieinntekter	176 000	
4	Gebyrer, godkjenningsordning for foretak for ansvarsrett	6 600 000	
4590	Arbeidsmarkedsetaten (jf. kap. 1590)		
4	Salgsinntekter m.m.	314 000	
80	Innfordret misbruk av dagpenger	30 750 000	
4591	Arbeidsmarkedstiltak (jf. kap. 1591)		
2	Opplæringstjenester	1 568 000	
5312	Den Norske Stats Husbank (jf. kap. 2412)		
1	Gebyrer	27 800 000	
4	Tilkjente saksomkostninger	100 000	
9	Salg av datatjenester	1 500 000	
10	Husleie, tjenesteboliger	60 000	
5326	SIVA (jf. kap. 2426)		
71	Låneprovisjon	2 580 000	
5613	Renter fra SIVA		
80	Renter	60 420 000	
5615	Renter fra Den Norske Stats Husbank (jf. kap. 2412)		
80	Renter	5 176 000 000	
	Totale inntekter.....		5 825 651 000

II.

Fullmakt om midlertidig innkvartering av asylsøkere og flyktninger

Stortinget samtykker i at Kommunal- og regionaldepartementet i 1999 kan inngå avtaler om midlertidig innkvartering av asylsøkere og flyktninger med varighet ut over 1999. Dersom behovet for mottaksplasser for asylsøkere og flyktninger blir større enn antatt i budsjettet for 1999, samtykker Stortinget i at Kommunal- og regionaldepartementet kan øke antall plasser i statlige mottak, selv om det medfører et bevilgningsmessig merbehov under kap 520, post 21 Spesielle driftsutgifter, statlige mottak.

III.

Tilsagnsfullmakt

Stortinget samtykker i at Kommunal- og regionaldepartementet i 1999 kan:

1. gi tilsagn om tilskudd til byfornyelse og boligkvalitet for inntil 76,8 mill kroner i tillegg til det som blir bevilget på kap 581, post 71 Tilskudd til byfornyelse og boligkvalitet.
2. gi tilsagn om boligtilskudd for inntil 119,1 mill kroner i tillegg til det som blir bevilget på kap 581, post 75 Boligtilskudd til etablering, utbedring og utleieboliger.
3. gi tilsagn om oppstartingsstilskudd til bygging og utbedring av sykehjemsplasser og omsorgsboliger for inntil 769,5 mill kroner i tillegg til det som blir bevilget under kap 586, post 60 Oppstartingsstilskudd.

IV.

Bostøtte

Stortinget samtykker i at Stortingets vedtak av 12. juni 1972 om en ordning med bostøtte, § 2 Boliger med senere endringer, endres slik at den lyder:

§ 2 Boliger som omfattes av bostøtteordningen:

For husstander med alders-, etterlatte- og uførepensjonister med inntekter under minstepensjon pluss 30 prosent gjelder ikke noen boligavgrensning. Bostøtte gis ikke til beboere i institusjoner hjemlet i lov om helsetjenesten i kommunene § 1-3 2. ledd pkt 5 og lov om sosiale tjenester mv § 4-2 bokstav d).

For husstander med alders-, etterlatte- og uførepensjonister med inntekter over minstepensjon pluss 30 prosent gjelder følgende krav til boligen:

1. Boliger som er oppført med lån fra Husbanken eller Bustadbanken/Landbruksbanken, jf lov av 30. oktober 1947 om omorganisering av Bustadbanken, så lenge lånet hviler på boligen.
2. Boliger som har ervervslån fra Husbanken eller som har utbedringslån fra Husbanken eller Bustadbanken/Landbruksbanken og som er innvilget i 1963 eller senere. Dette gjelder også boliger som har utbedringslån fra en kommune av midler denne har lånt fra Husbanken til dette formål.
3. Kommunale leieboliger og leieboliger som er underlagt leiereguleringer etter kap II i midlertidig lov av 7.

juni 1967 nr 13 (se forskriftenes § 5) om regulering av leie for husrom mv, samt andre leieboliger innenfor det samme stedlige virkeområde, som er oppført før 8. april 1940.

4. Boliger som har etableringslån og/eller etableringstilskudd fra Husbanken. Dette gjelder også boliger som har etableringslån fra en kommune av midler denne har lånt fra Husbanken til dette formålet.
5. Omsorgsboliger som er oppført med oppstartingsstilskudd fra Husbanken.
6. Alle boliger i borettslag.
For husstander med barnefamilier settes kravene til boligene som pkt 1-6 over, med unntak av punkt 3 som skal lyde:
3. Leieboliger uavhengig av finansiering og leieboliger som er underlagt leiereguleringer etter kap II i midlertidig lov av 7. juni 1967 nr 13 (se forskriftenes § 5) om regulering av leie for husrom mv, samt andre leieboliger innenfor det samme stedlige virkeområde, som er oppført før 8. april 1940.

V.

Stortinget samtykker i at Sametinget gis unntak fra § 4 i Bevilgningsreglementet.

VI.

Tilsagnsfullmakt

Stortinget samtykker i at Arbeids- og administrasjonsdepartementet i 1999 kan:

1. gi tilsagn for inntil 338,726 mill kroner ut over gitt bevilgning under kap 1591, post 60, 70 og 71.
2. gi tilsagn for inntil 968 mill kroner ut over gitt bevilgning under kap 1592, post 70, 71 og 72.

Fullmakten skal nyttes for å sikre gjennomføringen av tiltaksaktiviteten i 1999, samt tiltaksaktivitet i begynnelsen av år 2000 jf omtale under kap 1591 og kap 1592.

VII.

Fullmakt til å ettergi rente- og avdragsfrie lån

Stortinget samtykker i at Arbeids- og administrasjonsdepartementet kan ettergi rente- og avdragsfrie lån gitt til arbeidsmarkedstiltak for yrkeshemmede der dette blir vurdert som nødvendig for å sikre den videre driften.

VIII.

Omdisponering ved fylkeskommunal overtakelse av AMO-senter

Stortinget samtykker i at Arbeids- og administrasjonsdepartementet omdisponerer nødvendige midler fra kap 1590 Arbeidsmarkedsetaten post 01 Driftsutgifter til kap 1591 Arbeidsmarkedstiltak post 71 Opplæringstiltak dersom noen av de to gjenværende statlige AMO-sentrene etter forhandlinger overføres til de respektive fylkeskommuner.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet ble med 62 mot 41 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.51.23)

Komiteen hadde innstillet:

A. Rammeområde 6
(Innvandring, regional utvikling, bolig og arbeid)

I.

På statsbudsjettet for 1999 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
U t g i f t e r				
500		Kommunal- og regionaldepartementet (jf. kap. 3500)		
	1	Driftsutgifter	136 924 000	
	21	Spesielle forsknings- og utredningsoppdrag	21 121 000	
	22	KOSTRA-rapporteringssystem for kommunene	14 300 000	
	71	Tilskudd til nasjonale minoriteter	2 500 000	
502		Valgutgifter		
	1	Driftsutgifter	90 124 000	
520		Utlendingsdirektoratet (jf. kap. 3520)		
	1	Driftsutgifter	164 477 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, statlige mottak	530 025 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	20 000 000	
521		Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere (jf. kap. 3521)		
	60	Integreringstilskudd, <i>kan overføres</i>	1 251 000 000	
	62	Kommunale innvandreriltak	11 000 000	
	70	Analyse av ressursbruk	1 600 000	
	71	Kunnskapsutvikling	22 127 000	
	72	Tilbakevending for flyktninger, <i>kan overføres</i>	18 000 000	
	73	Tilskudd til innvandrersammenslutninger og annen frivillig virksomhet	17 500 000	
	74	Statsautorisasjonsordningen for tolker	800 000	
522		Senter mot etnisk diskriminering		
	1	Driftsutgifter	5 000 000	
530		Arbeidstilsynet (jf. kap. 3530)		
	1	Driftsutgifter	229 700 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	3 606 000	
531		Statens arbeidsmiljøinstitutt (jf. kap. 3531)		
	1	Driftsutgifter	53 300 000	
	21	Oppdrag	4 000 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	600 000	
532		Produktregisteret (jf. kap. 3532)		
	1	Driftsutgifter	9 900 000	
533		Direktoratet for brann- og eksplosjonsvern (jf. kap. 3533)		
	1	Driftsutgifter	61 900 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	700 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	750 000	
	70	Tilskudd til Norsk Brannvern Forening	500 000	
534		Arbeidsretten, meklingsinstitusjonen m.m.		
	1	Driftsutgifter	9 060 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
535		Arbeidsforskningsinstituttet (jf. kap. 3535)		
	1	Driftsutgifter	22 300 000	
536		Arbeidsmiljøtiltak		
	21	Forsknings- og utredningsoppdrag m.m., <i>kan overføres</i>	8 153 000	
	51	Forskningsprogrammer under Norges forskningsråd	5 000 000	
	70	Tilskudd til forskning og informasjon	3 700 000	
537		Produkt- og Elektrisitetstilsynet (jf. kap. 3537)		
	1	Driftsutgifter	49 200 000	
	21	Forbrukersikkerhet, særlige driftsutgifter	1 200 000	
538		Tilskudd til Norsk Elektroteknisk Komité		
	70	Grunnbevilgning	2 506 000	
540		Sametinget (jf. kap. 3540)		
	50	Sametinget	97 962 000	
541		Tilskudd til samiske formål		
	70	Tilskudd til samiske formål	1 835 000	
550		Lokal næringsutvikling		
	60	Tilskudd til utkantkommuner, <i>kan overføres</i>	23 000 000	
	61	Kommunale næringsfond	130 000 000	
	62	Tilskudd til Lynghei-senteret på Lindås	1 000 000	
551		Regional næringsutvikling i fylker og kommuner		
	51	Tilrettelegging for næringsutvikling, fond, <i>kan nyttes under kap. 2425 post 51</i>	232 500 000	
	55	Etablererstipend, fond	122 000 000	
	57	Tilskudd til INTERREG, inkl. pilotprosjekter, fond	59 500 000	
	58	Regionale samordningstiltak, fond	100 000 000	
552		Nasjonale programmer og tiltak for regional utvikling		
	53	Programmer for kompetanseutvikling, fond	98 500 000	
	54	Program for vannforsyning, fond	66 000 000	
	55	SIVA, fond	17 000 000	
	56	Omstilling og nyskaping, fond	82 000 000	
	57	Næringshager, fond	30 000 000	
	58	Profilering av distriktene, fond	9 000 000	
580		Bostøtte		
	70	Bostøtte, <i>overslagsbevilgning</i>	1 576 200 000	
581		Bolig- og bomiljøtiltak		
	60	Handlingsprogram for Oslo indre øst	50 000 000	
	71	Tilskudd til byfornyelse og boligkvalitet, <i>kan overføres</i>	98 200 000	
	73	Tilskudd til opplysning, informasjon m.m.	5 300 000	
	75	Boligtilskudd til etablering, utbedring og utleieboliger, <i>kan overføres</i>	250 000 000	
	78	Tilskudd til utvikling av bomiljø, boligforvaltning og boligpolitikk, <i>kan overføres</i>	35 400 000	
586		Tilskudd til omsorgsboliger og sykehjemsplasser		
	60	Oppstartingsstilskudd, <i>kan overføres</i>	870 800 000	
	63	Tilskudd til kompensasjon for utgifter til renter og avdrag	262 200 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
587		Statens bygningstekniske etat (jf. kap. 3587)		
	1	Driftsutgifter	22 200 000	
1590		Arbeidsmarkedsetaten (jf. kap. 4590)		
	1	Driftsutgifter	1 575 236 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	3 730 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	196 592 000	
1591		Arbeidsmarkedstiltak (jf. kap. 4591)		
	21	Evaluering, utviklingstiltak m.v.	12 004 000	
	60	Sysselsetting i offentlig virksomhet, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 70 og 71</i>	33 267 000	
	70	Formidlingstiltak, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 60 og 71</i>	63 031 000	
	71	Opplæringstiltak, drift, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 60 og 70</i>	644 216 000	
	72	Opplæringstiltak, investeringer, <i>kan overføres, kan nyttes under post 71</i>	4 248 000	
	73	Kurs- og jobbskapingsprosjekter, <i>kan overføres</i>	12 000 000	
1592		Spesielle arbeidsmarkedstiltak for yrkeshemmede		
	21	Evalueringer, yrkestiltak m.v.	4 401 000	
	70	Formidlingstiltak, <i>kan overføres, kan nyttes under post 71</i>	162 433 000	
	71	Integrering i ordinært arbeidsliv, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70 og kap. 1591, post 71</i>	498 972 000	
	72	Skjermede tiltak, drift, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 70 og 71</i>	984 884 000	
	73	Skjermede tiltak, investeringer, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 70 og 71</i>	39 782 000	
2412		Den Norske Stats Husbank (jf. kap. 5312 og 5615)		
	1	Driftsutgifter	202 600 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	4 100 000	
	72	Rentestøtte	97 000 000	
		Totale utgifter		11 551 666 000
I n n t e k t e r				
3520		Utlendingsdirektoratet (jf. kap. 520)		
	2	Gebyr nødvisum	82 000	
	4	Diverse inntekter	377 650 000	
3521		Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere (jf. kap. 521)		
	1	Tilbakevending for flyktninger	18 000 000	
3530		Arbeidstilsynet (jf. kap. 530)		
	1	Arbeidervern	2 354 000	
	2	Bibliotek tjenester	30 000	
	4	Kjemikaliekontroll, gebyrer	3 670 000	
	5	Tvangsmulkt	588 000	
	7	Byggesaksbehandling, gebyrer	10 000 000	
3531		Statens arbeidsmiljøinstitutt (jf. kap. 531)		
	1	Inntekter av laboratorievirksomhet	1 151 000	
	2	Informasjon, kurs og tjenesteyting	522 000	
	3	Oppdrag	4 185 000	
3533		Direktoratet for brann- og eksplosjonsvern (jf. kap. 533)		
	2	Gebyrer	37 863 000	
	3	Sertifiseringsinntekter	4 700 000	
	4	Refusjon av kontrollutgifter	52 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
3535		Arbeidsforskningsinstituttet (jf. kap. 535)		
	1	Tilfeldige inntekter	300 000	
	3	Oppdragsforskning	12 966 000	
3537		Produkt- og Elektrisitetstilsynet (jf. kap. 537)		
	1	Gebyr m.v. for tilsyn med elektriske anlegg	43 606 000	
3587		Statens bygningstekniske etat (jf. kap. 587)		
	2	Gebyrer, byggevarer og produkter	64 000	
	3	Leieinntekter	176 000	
	4	Gebyrer, godkjenningsordning for foretak for ansvarsrett	6 600 000	
4590		Arbeidsmarkedsetaten (jf. kap. 1590)		
	4	Salgsinntekter m.m.	314 000	
	80	Innfordret misbruk av dagpenger	30 750 000	
4591		Arbeidsmarkedstiltak (jf. kap. 1591)		
	2	Opplæringstjenester	1 568 000	
5312		Den Norske Stats Husbank (jf. kap. 2412)		
	1	Gebyrer	27 800 000	
	4	Tilkjente saksomkostninger	100 000	
	9	Salg av datatjenester	1 500 000	
	10	Husleie, tjenesteboliger	60 000	
5326		SIVA (jf. kap. 2426)		
	71	Låneprovisjon	2 580 000	
5613		Renter fra SIVA		
	80	Renter	60 420 000	
5615		Renter fra Den Norske Stats Husbank (jf. kap. 2412)		
	80	Renter	5 176 000 000	
		Totale inntekter		5 825 651 000

II.

Fullmakt om midlertidig innkvartering av asylsøkere og flyktninger

Stortinget samtykker i at Kommunal- og regionaldepartementet i 1999 kan inngå avtaler om midlertidig innkvartering av asylsøkere og flyktninger med varighet utover 1999. Dersom behovet for mottaksplasser for asylsøkere og flyktninger blir større enn antatt i budsjettet for 1999, samtykker Stortinget i at Kommunal- og regionaldepartementet kan øke antall plasser i statlige mottak, selv om det medfører et bevilgningsmessig merbehov under kap 520, post 21 Spesielle driftsutgifter, statlige mottak.

III.

Tilsagnsfullmakt

Stortinget samtykker i at Kommunal- og regionaldepartementet i 1999 kan:

1. gi tilsagn om tilskudd til byfornyelse og boligkvalitet for inntil 76,8 mill kroner i tillegg til det som blir be-

vilget på kap 581, post 71 Tilskudd til byfornyelse og boligkvalitet.

2. gi tilsagn om boligtilskudd for inntil 169,1 mill kroner i tillegg til det som blir bevilget på kap 581, post 75 Boligtilskudd til etablering, utbedring og utleieboliger.
3. gi tilsagn om oppstartingsstilskudd til bygging og utbedring av sykehjemsplasser og omsorgsboliger for inntil 769,5 mill kroner i tillegg til det som blir bevilget under kap 586, post 60 Oppstartingsstilskudd.

IV.

Bostøtte

a.

Stortinget samtykker i at Stortingets vedtak av 12. juni 1972 om en ordning med bostøtte, § 2 Boliger med senere endringer, endres slik at den lyder:

§ 2 Boliger som omfattes av bostøtteordningen:

For husstander med alders-, etterlatte- og uførepensjonister med inntekter under minstepensjon pluss 30 prosent gjelder ikke noen boligavgrensning. Bostøtte gis

ikke til beboere i institusjoner hjemlet i lov om helsetjenesten i kommunene § 1-3 2. ledd pkt 5 og lov om sosiale tjenester mv § 4-2 bokstav d).

For husstander med alders-, etterlatte- og uførepenjonister med inntekter over minstepensjon pluss 30 prosent gjelder følgende krav til boligen:

1. Boliger som er oppført med lån fra Husbanken eller Bustadbanken/Landbruksbanken, jf lov av 30. oktober 1947 om omorganisering av Bustadbanken, så lenge lånet hviler på boligen.
2. Boliger som har ervervs lån fra Husbanken eller som har utbedringslån fra Husbanken eller Bustadbanken/Landbruksbanken og som er innvilget i 1963 eller senere. Dette gjelder også boliger som har utbedringslån fra en kommune av midler denne har lånt fra Husbanken til dette formål.
3. Kommunale leieboliger og leieboliger som er underlagt leiereguleringer etter kap II i midlertidig lov av 7. juni 1967 nr 13 (se forskriftenes § 5) om regulering av leie for husrom mv, samt andre leieboliger innenfor det samme stedlige virkeområde, som er oppført før 8. april 1940.
4. Boliger som har etableringslån og/eller etableringstilskudd fra Husbanken. Dette gjelder også boliger som har etableringslån fra en kommune av midler denne har lånt fra Husbanken til dette formålet.
5. Omsorgsboliger som er oppført med oppstartingsstilskudd fra Husbanken.
6. Alle boliger i borettslag.

For husstander med barnefamilier settes kravene til boligene som pkt 1-6 over, med unntak av punkt 3 som skal lyde:

3. Leieboliger uavhengig av finansiering og leieboliger som er underlagt leiereguleringer etter kap II i midlertidig lov av 7. juni 1967 nr 13 (se forskriftenes § 5) om regulering av leie for husrom mv, samt andre leieboliger innenfor det samme stedlige virkeområde, som er oppført før 8. april 1940.

b.

Stortinget ber Regjeringen legge til grunn at bostøttemottakere som er omfattet av overgangsordningen for bostøtte skal gis kompensasjon med 60 pst. fra og med 1999.

V.

Stortinget samtykker i at Sametinget gis unntak fra § 4 i Bevilgningsreglementet.

VI.

Tilsagnsfullmakt

Stortinget samtykker i at Arbeids- og administrasjonsdepartementet i 1999 kan:

1. gi tilsagn for inntil 338,726 mill kroner ut over gitt bevilgning under kap 1591, post 60, 70 og 71.
2. gi tilsagn for inntil 968 mill kroner ut over gitt bevilgning under kap 1592, post 70, 71 og 72.

Fullmakten skal nyttes for å sikre gjennomføringen av tiltaksaktiviteten i 1999, samt tiltaksaktivitet i begynnelsen av år 2000 jf omtale under kap 1591 og kap 1592.

VII.

Fullmakt til å ettergi rente- og avdragsfrie lån

Stortinget samtykker i at Arbeids- og administrasjonsdepartementet kan ettergi rente- og avdragsfrie lån gitt til arbeidsmarkedstiltak for yrkeshemmede der dette blir vurdert som nødvendig for å sikre den videre driften.

VIII.

Omdisponering ved fylkeskommunal overtakelse av AMO-senter

Stortinget samtykker i at Arbeids- og administrasjonsdepartementet omdisponerer nødvendige midler fra kap 1590 Arbeidsmarkedsetaten post 01 Driftsutgifter til kap 1591 Arbeidsmarkedstiltak post 71 Opplæringstiltak dersom noen av de to gjenværende statlige AMO-sentrene etter forhandlinger overføres til de respektive fylkeskommuner.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes mot 5 stemmer.

Presidenten: Det voteres så over innstillingens forslag til vedtak når det gjelder frittstående forslag under rammeområde 6.

Komiteen hadde innstillet:

Frittstående forslag under rammeområde 6

IX.

Stortinget ber Regjeringen om å vurdere prøveordninger med et frikommuneprosjekt der noen kommuner får reduserte bindinger i forhold til særlovgivningen. Et opplegg for slike prøveordninger bør framlegges for Stortinget i kommuneøkonomiproposisjonen for 2000.

X.

Stortinget ber Regjeringen åpne for forsøk med større fleksibilitet mellom deltakelse på de ulike tiltakene under kap. 1592. Dette må skje på det lokale plan.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Presidenten går så tilbake til de resterende mindretallsforslagene, og tar først forslagene nr. 6 – 8, fra Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen vurdere å heve aldersgrensen for integreringstilskuddet for enslige mindreårige asylsøkere til 23 år på linje med reglene i lov om barnevern.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge fram forslag om at flere av de distriktpolitiske virkemidlene legges inn i bevilgningsrammer som disponeres av kommuner og fylkeskommuner etter vedtatte planer og lokale behov.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utarbeide en distriktpolitisk strategi for Arbeidsmarkedsetaten.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble mot 5 stemmer ikke bifalt.

Presidenten: Det skal så voteres over forslag nr. 5, fra Fremskrittspartiet.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen tildele midler på kap. 521 post 73 Støtte til landsdekkende organisasjoner kun til medlemsbaserte organisasjoner.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 89 mot 14 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.52.59)

Presidenten: Forslag nr. 3, fra Fremskrittspartiet og Høyre, er omgjort til et oversendelsesforslag, og innledningen på forslaget endres i henhold til det. Forslaget lyder da i endret form:

«Det henstilles til Regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for år 2000 å fremlegge en vurdering av ulike mottaksorganiseringer inklusive den svenske modellen hvor asylsøkere også bor i private hjem.»

Presidenten foreslår at dette forslag i sin rettede form oversendes Regjeringen uten realitetsvotering. – Det anses vedtatt.

Det voteres så over forslag nr. 4, fra Fremskrittspartiet og Høyre.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å redusere antall årsverk i Arbeidsmarkedsetaten med 10 pst. innen år 2000.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet og Høyre ble med 74 mot 29 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.53.36)

Presidenten: Forslag nr. 2, fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti, tas opp til votering. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen innenfor den gitte tilsgagnsfullmakt å opprettholde igangsatte tilbud og sikre tilbud til enslige forsørgere som har behov for opplæring og tiltak, slik Velferdsmeldinga forutsatte.

Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett fremme forslag til bevilgning og nødvendige retningslinjer eller lovhjemmel som sikrer slike tilbud.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 58 mot 45 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.53.54)

Presidenten: Da gjenstår det å votere over innstillingens forslag til vedtak til rammeområde 7.

Komiteen hadde innstillet:

B. Rammeområde 7 (Dagpenger m.v.)

På statsbudsjettet for 1999 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
U t g i f t e r				
2540		Stønad under arbeidsløyse til fiskere og fangstmenn		
	70	Tilskudd, <i>overslagsbevilgning</i>	46 000 000	
2541		Dagpenger		
	70	Dagpenger, <i>overslagsbevilgning</i>	5 200 000 000	
2542		Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs m.v. (jf. kap. 5704)		
	70	Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs m.v., <i>overslagsbevilgning</i> ..	280 000 000	
2543		Ytelser til yrkesrettet attføring		
	70	Attføringspenger, <i>overslagsbevilgning</i>	3 420 000 000	
	71	Attføringsstønad, <i>overslagsbevilgning</i>	898 000 000	
		Totale utgifter		9 844 000 000

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
I n n t e k t e r				
5704		Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs m.v. (jf. kap. 2542)		
	2	Dividende	50 000 000	
		Totale inntekter		50 000 000

Votering i sak nr. 2

V o t e r i n g :

Komiteen hadde innstillet:

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

På statsbudsjettet for 1998 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
U t g i f t e r :			
A.			
		Fiskeridepartementet	
2540		Stønad under arbeidsløyse til fiskere og fangstmenn	
	70	Tilskudd, <i>overslagsbevilgning</i> , n e d s e t t e s med fra kr 68 700 000 til kr 53 700 000	15 000 000
B.			
		Arbeids- og administrasjonsdepartementet	
2541		Dagpenger	
	70	Dagpenger, <i>overslagsbevilgning</i> , n e d s e t t e s med fra kr 5 600 000 000 til kr 5 400 000 000	200 000 000
2543		Ytelser til yrkesrettet attføring	
	70	Attføringspenger, <i>overslagsbevilgning</i> , f o r h ø y e s med fra kr 3 268 000 000 til kr 3 332 000 000	64 000 000
	71	Attføringsstønad, <i>overslagsbevilgning</i> , f o r h ø y e s med fra kr 816 000 000 til kr 843 000 000	27 000 000
C.			
		Kommunal- og regionaldepartementet	
500		Kommunal- og regionaldepartementet	
	01	Driftsutgifter, f o r h ø y e s med fra kr 132 021 000 til kr 134 521 000	2 500 000

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

Kap.	Post	Formål	Kroner
520		Utlendingsdirektoratet	
	01	Driftsutgifter, n e d s e t t e s med fra kr 151 532 000 til kr 146 532 000	5 000 000
	21	Spesielle driftsutgifter, statlige mottak, f o r h ø y e s med fra kr 310 000 000 til kr 515 000 000	205 000 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i> , b e v i l g e s med	5 000 000
521		Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere	
	71	Kunnskapsutvikling, n e d s e t t e s med fra kr 15 500 000 til kr 13 000 000	2 500 000
	72	Tilbakevendning av flyktninger, <i>kan overføres</i> , n e d s e t t e s med fra kr 67 000 000 til kr 28 000 000	39 000 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
551		Regional næringsutvikling i fylker og kommuner	
	51	Regionale programmer for næringsutvikling, fond, forhøyes med fra kr 236 140 000 til kr 237 640 000	1 500 000

Presidenten: Her vil det bli votert postvis, og det vooteres først over postene 01 og 45 under kap. 520.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Det vooteres så over post 21 under kap. 520, og her har Fremskrittspartiet varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 88 mot 14 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 14.56.13)

Presidenten: Det vooteres over kap. 521 post 71.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Vi har så kommet til kap. 521 post 72 og kap. 551. Her har Fremskrittspartiet varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 89 mot 14 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 14.56.44)

Videre var innstillet:

Kap.	Post	Formål	Kroner
572		Rammetilskudd til fylkeskommuner	
	60	Innbyggertilskudd/utgiftsutjevning, n e d s e t t e s med fra kr 9 826 550 000 til kr 9 821 950 000	4 600 000
580		Bostøtte	
	70	Bostøtte, <i>overslagsbevilgning</i> , n e d s e t t e s med fra kr 1 557 225 000 til kr 1 507 225 000	50 000 000
2412		Den Norske Stats Husbank	
	72	Rentestøtte, f o r h ø y e s med fra kr 74 000 000 til kr 77 000 000	3 000 000
	90	Lån til Husbanken, <i>overslagsbevilgning</i> , f o r h ø y e s med fra kr 7 574 000 000 til kr 8 077 000 000	503 000 000
2542		Lønnsgaranti for lønnskav ved konkurs m.v.	
	70	Statsgaranti for lønnskav ved konkurs m.v. <i>overslagsbevilgning</i> , n e d s e t t e s med fra kr 280 000 000 til kr 190 000 000	90 000 000
I n n t e k t e r :			
A.			
4590		Arbeids- og administrasjonsdepartementet Arbeidsmarkedsetaten (jf. kap. 1590)	
	80	Innfordret misbruk av dagpenger, f o r h ø y e s med fra kr 30 000 000 til kr 38 000 000	8 000 000
B.			
3520		Kommunal- og regionaldepartementet Utlendingsdirektoratet	
	04	Diverse inntekter, f o r h ø y e s med fra kr 150 000 000 til kr 209 000 000	59 000 000

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

Kap.	Post	Formål	Kroner
3521		Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere	
	01	Tilbakevendning av flyktninger, nedsettes med fra kr 67 000 000 til kr 28 000 000	39 000 000

Presidenten: Her ønsker Fremskrittspartiet å stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 89 mot 14 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 14.57.21)

Videre var innstillet:

Kap.	Post	Formål	Kroner
3530		Arbeidstilsynet	
	05	Tvangsmulkt, f o r h ø y e s med fra kr 530 000 til kr 2 330 000	1 800 000
5312		Den Norske Stats Husbank	
	90	Avdrag, n e d s e t t e s med fra kr 4 618 000 000 til kr 4 100 000 000	518 000 000
5615		Renter fra Husbanken	
	80	Renter, f o r h ø y e s med fra kr. 3 296 000 000 til kr. 3 376 000 000	80 000 000

V o t e r i n g :
Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Da skulle vi være ferdig med voteringene i sakene nr. 1 og 2.

Den reglementsmessige tiden for formiddagsmøtet er omme. Nytt møte settes kl. 18.00.

Møtet hevet kl. 15.00.

Møte tirsdag den 8. desember kl. 18President: **G u n n a r B r e i m o**

D a g s o r d e n : De gjenstående sakene på dagens kart (nr. 29)

S a k n r . 3

Innstilling fra næringskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 1999 vedrørende rammeområdene 9, Nærings- og handelsdepartementet og Kommunal- og regionaldepartementet, rammeområde 10 Fiskeridepartementet og rammeområde 11 Landbruksdepartementet (Budsjett-innst. S. nr. 8 (1998-99), jf. St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 6 Del II, 9 og 13 (1998-99))

Presidenten: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 2 timer og 25 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 50 minutter, Fremskrittspartiet 20 minutter, Kristelig Folkeparti 20 minutter, Høyre 20 minutter, Senterpartiet 10 minutter, Sosialistisk Venstreparti 10 minutter, Venstre 10 minutter og Tverrpolitisk Folkevalgte 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt høve til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg av hovedtalerne for hver partigruppe og etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil tre minutter.

– Det anses vedtatt.

Odd Roger Enoksen (Sp) (komiteens leder): Næringskomiteens budsjettbehandling omfatter rammeområdene 9, 10 og 11, og det er disse Stortinget har til behandling under denne saken.

Næringslivet – bedriftene, eierne og ansatte – møter stadig nye krav om omstilling og økt konkurransevne. Norsk næringsliv er i særlig stor grad internasjonalt orientert og derfor også eksponert for internasjonale konjunkturerendringer, internasjonal konkurranse og ikke minst for endringer i økonomiske rammebetingelser her hjemme som kan endre konkurransen i forhold til andre land. Av denne grunn er det ikke mulig å isolere næringspolitikken til noen budsjettområder, men den må ses som en del av en helhet der økonomisk politikk, forskning, utdanning og ikke minst utbygging av infrastruktur inngår som viktige elementer – for å ha nevnt noe av det som har betydning for utviklingen innenfor næringslivet.

Det er bred enighet i denne sal om at det er nødvendig å vedta et skal budsjett for å sikre at ikke vår konkurransevne skal forverres. Det må være et felles mål å bidra til at vi ikke får en særnorsk kostnadsutvikling og et særnorsk rentenivå som vil være skadelig for konkurransevnen og derved også for sysselsettingen. På denne bakgrunn er jeg meget godt fornøyd med de prioriterin-

ger Regjeringen har gjort, og i hovedsak har fått tilslutning til gjennom det justerte sentrumsopplegget.

I mitt innlegg under budsjettdebatten i fjor tok jeg opp behovet for å føre en mer aktiv og målrettet distriktspolitikk enn det som har vært tilfellet opp gjennom 1990-tallet, og det er betryggende å kunne konstatere at budsjettet for 1999 i så måte markerer et veiskille, i og med at det innenfor særdeles stramme budsjetttrammer har vært mulig å finne rom for å prioritere de distriktsrettede virkemidlene. Innenfor en knapp tidsramme på 5 minutter skal jeg ikke gå nærmere inn på dette, men bare konstatere at Regjeringen er godt i gang med den distriktpolitiske offensiv som er nødvendig dersom det skal være mulig å motvirke den sentralisering vi ser på alle nivåer i samfunnet.

Regjeringens handlingsplan for små bedrifter «Det skal bli enklere å starte og drive bedrift i Norge», St.meld. nr. 41 for 1997-98, Næringspolitikk inn i det 21. århundret, og St.meld. nr. 51 for 1997-98, Perspektiver på utvikling av norsk fiskerinæring, hvor de to siste ligger til behandling i komiteen, er viktige bidrag i arbeidet for bedre utnytting av våre rike naturressurser, for å fremme nyskaping og for å sikre sysselsetting både i eksisterende og nye bedrifter. Disse tre sakene som jeg har nevnt, er også viktige bidrag i arbeidet med å sikre en god ivaretagelse av distriktspolitikken.

Det er noen områder i komiteens innstilling jeg ønsker å komme litt nærmere inn på.

Regjeringen Jagland foreslo i statsbudsjettet for 1998 at satsene for støtte til skipsbygging skulle bli redusert. Dette ble videreført av regjeringen Bondevik. I løpet av 1998 har man sett en betydelig svekket ordrettilgang til norske verft. Dette er for så vidt ikke et særnorsk fenomen. Vi ser nå en sterk tilbakegang i ordrettilgangen også i andre europeiske land, så det er mye som tilsier at situasjonen har flere årsaker. Ordrettilgangen i 1997 var dobbelt så stor som i et normalår. Dette har nok muligens tatt unna noen av de kontraktene som ellers ville blitt inngått i 1998, og har også, som Stortinget er kjent med, medført et behov for en betydelig tilleggsbevilgning på kap. 966 for inneværende år. Videre er det etter min oppfatning slik at tilbakeslaget spesielt i de asiatiske lands økonomi har ført til redusert etterspørsel også etter skip.

Uansett er situasjonen i en næring med stor sysselsetnings- og distriktspolitisk betydning selvsagt ikke uten betydning, og komiteens medlemmer fra sentrumspartiene har da også i en merknad bedt om at situasjonen ved norske verft må følges nøye, og at konkurranseforholdet til andre land må vurderes fram mot fremleggelsen av revidert nasjonalbudsjett, slik at tiltak om nødvendig kan iverksettes på det tidspunkt.

Fiskerinæringen danner hovedgrunnlaget for sysselsetting og bosetting i store deler av Kyst-Norge. Næringen er nå Norges nest største eksportnæring med en eksportverdi på 30 milliarder kr i 1998. Jeg kan derfor bare med tilfredshet konstatere at det er funnet rom for økte bevilgninger på dette området i budsjettet vi har til behandling i dag. Jeg vil her bare stikkordsmessig nevne betydningen av en intensivert satsing på forskning, flåte-

fornyelse, kapasitetstilpasning og en ressursforvaltning som skal ivareta de langsiktige perspektiver og utviklingsmuligheter i næringen. Nevnes bør også behovet for økonomisk medvirkning til utbygging og opprusting av havner på en hensiktsmessig måte, slik at næringen kan betjenes tilfredsstillende, noe som også langt på vei er imøtekommet i det budsjett vi har til behandling i dag.

Senterpartiet er tilfreds med at det er gitt tilslutning til det framforhandlede resultat av jordbruksforhandlingene, der Fremskrittspartiet og Høyre gir sin tilslutning til å fjerne investeringsavgiften i henhold til det framforhandlede opplegg. Dette er viktig, for det innebærer en varig kostnadsreduksjon på nærmere 400 mill. kr, et særdeles viktig bidrag i arbeidet med å bringe kostnadene ned for å kunne møte framtidige WTO-forhandlinger.

Til slutt vil jeg få lov til å ta opp det forslag som er omdelt på representantenes plasser, et forslag som er begrunnet i at det ved en inkurie har oppstått en feil i det forslag som er inntatt i innstillingen.

Presidenten: Odd Roger Enoksen har tatt opp det forslaget han selv refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Oddbjørg Ausdal Starrfelt (A): Eg registrerer at komiteiaren, representanten Enoksen, i hovudsak er godt nøgd med det framlagde budsjettet og den tilslutnaden det har fått i Stortinget. No vil det nok vera mange som meiner at det ikkje er ein full tilslutnad, for det er ganske mange ting som er endra på i Stortinget.

Senterpartiet seier at dei er opptekne av distrikta og distriktpolitikk, og då vert ofte ulike støtteordningar drøfta. I den samanhengen er det viktig å tenkja på den store distriktpolitikken, at det i distrikta vert skapt og halde oppe arbeidsplassar som det er naturleg skal vera i distrikta. Skipsverftindustrien er ei næring der dette er tilfellet. No høyrer eg at Enoksen igjen refererer til stortingsproposisjonen frå i fjor, men det må vera grenser for kor mange år ein kan visa til den. Arbeidarpartiet avviste ein reduksjon i støttesatsane i Stortinget i fjor, me har halde på det sidan, og me kjem framleis til å halda på det.

Tykkjer Enoksen det er god distriktpolitikk å gjera norske skipsverft mindre konkurransedyktige i ein situasjon der konkurransen om oppdraga er større enn nokon gong?

I tillegg har eg lyst til å høyra om Enoksen er nøgd med at det vert redusert ein del på vesentlege postar til institusjonar, tiltak, som støttar og hjelper næringslivet, kanskje særleg i etableringsfasen. Dette er tiltak som, anten dei vert kalla NORTRA, Teknologisk Institutt eller Bedriftsrettleiingstenesta, gjev store ringverknader. Kan Enoksen forsikra oss om at Bedriftsrettleiingstenesta i ei eller anna form vert halden oppe når no pengane til dette formålet vert nullta ut?

Odd Roger Enoksen (Sp): Det er uttrykkelig sagt fra Regjeringens side at man forventer at Bedriftsrådgivningstjenesten blir ivaretatt innenfor de tradisjonelle SND-ordningene. Jeg forutsetter at det blir gjort, og bl.a.

av denne grunn er det lagt inn betydelige økninger på bevilgningen til SND i forhold til det som har vært gjort tidligere år.

Jeg har ikke noe problem med å snakke om det som er foreslått av distriktpolitiske tiltak av denne Regjeringen. Det som legges fram fra denne Regjeringen, er den sterkeste satsingen på målrettede distriktpolitiske tiltak som har vært gjort i dette tiåret, med en økning på nærmere 900 mill. kr i forhold til fjorårets budsjett, hvis man tar med alle områder. Heri inngår selvfølgelig SND som en stor del av dette, men også på andre viktige områder har man lagt til rette for en betydelig økning.

Så til verftsstøtten. Jeg er selvfølgelig enig i at norske skipsverft utgjør en vesentlig del av sysselsettingen og næringslivet i Distrikts-Norge. Det er derfor viktig å ta vare på denne næringen. Vi skal ikke være med og legge til rette for en rasing av arbeidsplasser ved norske skipsverft. Men vi må ikke glemme at denne næringen hadde en ordrettilgang i 1997 som var dobbelt så stor som det de noen gang tidligere har hatt, og som førte til at Stortinget måtte etterbevilge nærmere 1,4 milliarder kr – hvis jeg ikke husker feil – i verftsstøtten for inneværende år. Denne næringen har i en periode dette året rett og slett hatt problemer med å få tak i kvalifisert arbeidskraft. Man har hatt problemer med å få gjort unna de oppdrag man har hatt. Og så har vi sett et ganske sterkt fall i aktiviteten. Dette har vi også sett i andre land. Vi ser det ved flere europeiske verft, vi ser det ved asiatiske verft, og vi ser det ved norske verft. Men som sentrumspartiene har sagt: Dette er det viktig å overvåke og komme tilbake til, dersom det viser seg at det er reduksjonen i støttesatsene som først og fremst har vært årsak til at vi nå har et fall i aktiviteten ved norske verft.

Terje Knudsen (Frp): Såkornfond er en del av Regjeringens og dermed Senterpartiets langsiktige strategi. For tiden er det under etablering et investeringsfond for Indre Østlandet fordi START-fondet ikke fyller sin rolle som regionalt fond. Ifølge opplysninger foreligger det tilslag om tegning av en kapital på vel 70 mill. kr, og for å få til et slagkraftig fond er det anslått et kapitalbehov på minimum 100 mill. kr.

Komiteens flertall, som Senterpartiet er en del av, ber derfor om at det blir vurdert å opprette et såkalt såkornfond for Indre Østlandet. Er det såkornfond som skal være substansen i Regjeringens næringslivspakke, og er det det Enoksen mener skal løse næringslivsproblemene i Norge i lavkonjunkturperiodene?

Odd Roger Enoksen (Sp): Ja, jeg mener faktisk at såkornfondet sammen med den øvrige satsingen på distriktpolitiske tiltak, på SNDs virkemiddelordninger, er særdeles viktige bidrag når det gjelder å bygge opp under det eksisterende næringsliv, sørge for knoppskyting, sørge for nyetableringer. Og jeg må ganske kort få lov å si at det forundrer meg at dette spørsmålet kommer fra Fremskrittspartiet, som foreslår å avvikle alle disse målrettede ordningene som er innrettet med tanke på å ivareta og ut-

vikle norsk næringsliv. Jeg mener at det er viktig at også staten er med og tar ansvar for denne biten, også med økonomiske midler. Jeg mener at det som her er gjort, er et særdeles viktig bidrag. Jeg setter selvfølgelig stor pris på at Fremskrittspartiet er blant dem som subsidiært velger å støtte disse forslagene, men det blir forunderlig når representanten for det samme parti som ønsker å avvikle hele ordningen, spør om man mener at man har bevilget nok. Selvfølgelig kunne alle ønske mer penger, men det er dette som det har vært mulig å få til innenfor de budjettrammer vi har å forholde oss til.

Ivar Kristiansen (H): Enoksens partifelle Lundteigen, hadde for vel et års tid siden som kortsiktig tiltak å øke rentene for å møte datidens økonomiske utfordring. Det har nå fått Enoksen til å snakke om det særnorske rentenivået. Det har han helt rett i. Det er faktisk opp imot tre ganger høyere enn det er i våre viktigste konkurrentland. Gudmund Restad uttalte i går til Dagens Næringsliv helt korrekt at hadde Norge vært EU-medlem, ville antakelig rentenivået i Norge vært på 3 pst. Uten å overdrive betyr det for en husstand at den betaler en ekstrakostnad på opp mot 50 000 kr pr. år hvis en har 1 mill. kr i gjeld. Er man småbedriftseier eller sitter med ansvaret og har – for ikke å ta for hardt i – en gjeldsbyrde på rundt 10 mill. kr, som ikke er helt uvanlig, blir differansen fort ½ mill. kr, og det er svært mye penger.

Jeg har med min beste vilje prøvd å lese sentrumspartiens særmerknader i forbindelse med dagens budsjettbehandling, og jeg kan ikke finne en eneste anvisning fra sentrum om hvordan man på kort sikt skal få rentenivået ned. Men tar jeg helt feil, og er det ting jeg ikke har oppdaget, ber jeg Enoksen om å fortelle hvor man finner anvisningen som kan være budskapet til det norske folk og til småbedriftene i særdeleshet. Eller er det slik at rentenivået nå er kommet på et nivå som for Lundteigen og Senterpartiet er på et komfortabelt leie?

Odd Roger Enoksen (Sp): Det som har skjedd de siste årene, har sannsynligvis til fulle vist at Per Olaf Lundteigen den gang hadde rett. Men ta med at Per Olaf Lundteigen aldri har snakket om et rentenivå på 10 pst. Per Olaf Lundteigen snakket om det høye aktivitetsnivået som vi hadde i norsk økonomi for et års tid siden, med en utlånsvekst på 140 milliarder kr. Vi diskuterer nå innstramming over statsbudsjettet på 8–10 milliarder kr, og *det* skal gjøre forskjellen på om man skal få gjenopprettet tiltroen til norsk økonomi, få kjølt ned økonomien for å få kostnadsutviklingen og renteutviklingen under kontroll.

Så hadde vi altså en utlånsvekst i 1998 på 140 mill. kr som en konsekvens bl.a. av at renten var på et av de laveste nivå som den historisk sett har vært. Lundteigen mente at dette var noe for lavt, og jeg tror faktisk at de aller fleste i dag er enig med ham. Vi ser nå at vi har fått en bråstopp i økonomien, og det er selvfølgelig ingen som har ønsket et rentenivå på 10 pst. Det er drepende i forhold til både privathusholdninger, i forhold til utviklingen i næringslivet og i forhold til offentlig sektor, som

også har store, økte renteutgifter. Men jeg tror faktisk ikke det er noen her, heller ikke Ivar Kristiansen, som på kort sikt forventer at renten skal komme ned på det nivået som den var på begynnelsen av 1998.

Jeg nekter å tro at det kan ha gått representanten Kristiansen hus forbi at hele budsjettet er innrettet mot at man skal få kontroll med norsk økonomi, at renten skal kunne gå ned som en konsekvens av at tiltroen til norsk økonomi gjenopprettes. Rent saklig er det vel ingen grunn til at man skal ha fått det presset mot kronen som man har hatt med derpå stigende renter. Men selvfølgelig skal man ta med i dette bildet at vi i dag har en oljepris som er lavere enn den har vært på mange år, en oljepris som i særdeles sterk grad påvirker både kronekurs, norsk økonomi i sin helhet og dermed også rentenivået.

Også Høyre har sluttet seg til det økonomiske opplegget og ønsker innstramminger som skal medføre at tiltroen til norsk økonomi blir gjenopprettet. Jeg konstaterer også at det faktisk er en del økonomer som mener at man strammer inn for mye. Det tror jeg ikke. Jeg tror det man har gjort, er nødvendig, men det burde være tilstrekkelig.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Kjell Opseth (A): Den økonomiske politikken som blir ført av den til kvar tid sitjande regjering, er på mange måtar det viktigaste rammevilkåret for så vel norsk industri som fiskeri- og landbruksnæringa. Uro på valuta-marknaden, høgt rentenivå og sterk prisstigning kan berre i liten grad kompensere av dei verkemidla vi drøftar i fagbudsjetta i dag.

Det er derfor naturleg at norsk næringsliv no krev stabilitet og styring. Bondevik-regjeringa har framfor nokon ikkje hatt vilje og evne til styring og til å ta ansvar. Når noko ikkje går som det skal, eller det ikkje skjer noko i det heile, er det å skulde på andre. Framfor alt gjeld det å skulde på regjeringa Jagland, men òg på Stortinget. No er det på tide at regjeringa Bondevik manar seg opp og tek ansvar både for det ho gjer, og det ho ikkje gjer.

Overgangen frå ei tid i opposisjon prega av ein løftepolitikk som gjekk ut på å gje meir til alt og alle, vart nok stor. No må Regjeringa og dei ulike statsrådana ha oppfatta at det er strategiske val for landet og kvar enkelt av oss dei gjer kvar dag.

Med forslaga til sal av statlege eigardelar i ulike verksemdar, jamvel delprivatisering, synest ein ikkje å ha ein annan strategi enn å selje, selje for å skaffe seg inntekter for å dekkje ulike utgifter på statsbudsjettet. Sal av statlege eigardelar i næringslivet burde byggje på ein meir langsiktig strategi – kva ein skal eige ut frå ulike omsyn, som nasjonale, ressursmessige grunnar, eller ei vurdering av om langsiktig nasjonalt eigarskap er i samfunnet si interesse. Vel ein å selje, bør ein setje dei frigjevne ressursane inn i nye eigardelar eller i fond, der avkastinga går til å skape nye næringsverksemdar.

Det er nok mange bedriftseigarar i små og mellomstore verksemdar som slit. Fleire av desse hadde forventningar til at statsråd Sponheim skulle gjere det lettare både å

drive og å komme i gang. I dag sit dei att skuffa. Alle støttetiltaka som gjeld dei små og mellomstore verksemdene, er sterkt reduserte eller heilt borte i forslaget til det statsbudsjettet som vi i dag drøftar. Reiarane er derimot skjjerma.

At næringsretta forsking er blitt redusert, er sjølvsagt til skade både for store og små bedrifter. Særleg gjeld dette utviklinga på lang sikt. Reduksjon i løyvingane til Teknologisk Institutt, Eksportrådet og NORTRA råkar derimot først og fremst dei mindre bedriftene. Bedriftsrådgjevingstenesta, som først og fremst er retta mot tiltak for å få nye verksemder og produkt opp og stå, er lagd ned. Private konsulentar skal overta, men løyvingane er borte. Situasjonen for verftsindustrien syner klårt at konjunkturane har snudd. Nærings slit i motbakke, men Regjeringa og støttepartia, Høgre og Framstegspartiet, prioriterer den ikkje.

Norske verft har gjeve klår beskjed: Ordrebøkene er tomme. Tilbod etter tilbod taper dei norske verfta, rett og slett av di støttenivået er lægre i Noreg enn i Europa elles. Arbeidarpartiet sa dette alt i fjor haust. Det kan vere grunn til å spørje: Kva skal til for at Regjeringa tek signala? At det ikkje er nok at vi åtvarar, er vi klære over. Vi har lenge registrert at regjeringspartia ikkje tek omsyn til åtvaringar frå Arbeidarpartiet. Derimot er det ille at det heller ikkje gjer inntrykk når ei heil næring gjev beskjed.

Skilnaden i den samla summen mellom Arbeidarpartiet sitt primære forslag til næringsbudsjettet og Regjeringa sitt forslag er ikkje stor. Sjølv om 125 mill. kr framleis er mykje pengar, er det innretninga når det gjeld bruken av tilgjengelege ressursar, som utgjer den store skilnaden.

Arbeidarpartiet freistar hjelpe dei små og mellomstore bedriftene som treng hjelp. Vidare vil vi bringe konkurransevilkåra for dei mange norske verfta langs kysten opp på europeisk nivå. Dette burde vere ein profil etter Venstre og Senterpartiet sitt hjarte.

Fiskerinæringa er ei anna viktig næring for Noreg, spesielt for Distrikts-Noreg. På dette viktige området må ein kunne seie at det er stor grad av semje mellom Arbeidarpartiet og regjeringspartia. På fiskeriområdet er det budsjettkameratane Høgre og Framstegspartiet som skil seg ut. Eg er spesielt glad for at departementet no tek skjellnæringa på alvor, og eg vonar det i tida som kjem, blir følgt opp, slik at denne næringa kjem opp og stå. Først då vil vi sjå kva utviklingspotensial næringa har. Marin forsking må prioriterast opp, slik Arbeidarpartiet foreslår i sitt alternative budsjett.

Trongen for strukturendringar i fiskerinæringa, som klårt er der, skal vi komme tilbake til ved handsaminga av St.meld. nr. 51 for 1997-98.

Landbruksnæringa er ei viktig distriktsnæring, der rammevilkåra er i sterk forandring. Dersom ein skal nå målsetjinga i landbrukspolitikken, må det nytenking til, nytenking som ikkje berre skrapar i overflata. Ein må ha vilje til å drøfte fordomsfritt systemet for støtteutmåling, tilhøvet mellom bonden og bondesamvirket – alle ledd mellom bonden og forbrukaren. Skal vi ha eit levedyktig

distriktsjordbruk i framtida, og det meiner Arbeidarpartiet vi skal ha, må ein ha vilje til å drøfte næringa fordomsfritt.

Landbruksforhandlingane gav eit underleg resultat. Det ligg føre klære føresetnader om at skatt og avgifter ikkje er forhandlingstema. Regjeringa makta like fullt å kludre til handsaminga av forhandlingsresultatet ved å gjere investeringsavgifta til forhandlingstema. På toppen av dette finn Regjeringa ut no i budsjettforhandlingane at støttenivået var 100 mill. kr for høgt. Det er nok ikkje berre vi i Arbeidarpartiet som lurar på kva som skjer.

Komiteen sin leiar, Odd Roger Enoksen, meinte at den distriktspolitiske satsinga som vil skje etter det budsjettet som Stortinget diskuterer i desse dagar, er den største gjennom dei siste ti åra. Eg må ærleg seie at eg kunne godt plukke fram oversikta over satsinga frå SND gjennom dei siste åra og komme til eit heilt anna resultat. Det som er det faktiske forholdet, er at budsjettet som gjeld distriktsatsinga for neste år, har mange små vimplar. Eg trudde faktisk det hadde vore ein fordel å satse meir på tiltak som har vist at dei verkar, enn å etablere nye tiltak som ein ikkje anar kva vil gje av resultat. Men eg har jo skjont at det har vore viktig for denne regjeringa å markere seg gjennom å foreslå nye, uprøvde tiltak. Eg er nokså sikker på at resultatet vil syne at det som er utprøvt, også er det som gjev dei beste resultatata.

Fleire av Arbeidarpartiet sine representantar vil seinare gå i djupna på dei ulike budsjettområda. Eg vil berre til slutt ta opp Arbeidarpartiet sine forslag i innstillinga.

Presidenten: Kjell Opseth har tatt opp de forslag han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Øystein Hedstrøm (Frp): Representanten Opseth kom i sitt innlegg inn på nytenking og prøvde å spille på forskjellen mellom den nåværende regjering og Arbeidarpartiet. Jeg får en følelse av, med de små tallstørrelsene som utgjør differansen mellom Arbeidarpartiets alternativ og den sittende regjering, at representanten Opseth forsøker å mane fram en kunstig eller imaginær fiende for å ha noen å kjempe imot. Men forskjellene er veldig små, og det måtte han også innrømme.

Han nevnte så vidt landbrukspolitikken, og at man nå måtte være villig til å drøfte landbruksnæringen. For noen år siden hadde vi en arbeiderpartiregjering med Gunhild Øyangen som landbruksminister. Nettopp fra Arbeidarpartiet kom det et gryende alternativ da hun satt på sin gård i Sør-Trøndelag og snakket om effektiv og konkurransedyktig produksjon, og vi fikk St.prp. nr. 8 for 1992-93 Landbruk i utvikling. Gunhild Øyangen begynte å ta dette med forbruker og matvarepriser i sin munn, men nå etterlyser jeg dette hos Arbeidarpartiet. Hvor er det blitt av den nye, fine tankegangen som vi opplevde i Gunhild Øyangers tid. Mitt spørsmål til Arbeidarpartiet blir: Hva har vi egentlig å vente oss fra det største partiet i landet når det gjelder landbrukspolitik og muligheten for mange forbrukere til å få lavere matvarepriser?

Kjell Opseth (A): Nytenking i Arbeidarpartiet medfører at ein vil ta det steg for steg. Nytenking i Framstegspartiet er stort sett å skjere av seg haka, og det fører aldri til noko godt. Eg kan forsikre representanten Hedstrøm om at nytenkinga innafor Arbeidarpartiet på jordbrukspolitikken område vil halde fram i god ånd og i samsvar med det som vart trekt opp i St.prp. nr. 8 for 1992-93. Men eg gjentek: Det er stor skilnad på å rasere norske landbruk, slik Framstegspartiet og representanten Hedstrøm legg opp til også i den innstillinga vi drøftar i dag, og det å ta dei nødvendige stega for å tilpasse næringa ei ny tid. Eg er overtydd om at representanten Hedstrøm har registrert at den prosessen er i gang i Arbeidarpartiet, og vi inviterer for så vidt også Framstegspartiet og representanten Hedstrøm til å vere med i den, men då må ein leggje bort ideen om å rasere landbruksnæringa før ein har tenkt tankane heilt ut.

Modulf Aukan (KrF): Arbeidarpartiet seier i sin merknad at ei målsetjing i landbruket er å «reduere prisnivået på norske matvarer». På denne bakgrunnen er det med stor undring vi ser at Arbeidarpartiet går imot å avvikla investeringsavgifta på 7 pst. I debatten om jordbruksavtala den 18. juni i år sa Arbeidarpartiets landbrukspolitisk talsmann, Hanssen, følgjande:

«Bortfall av investeringsavgift er opplagt et spørsmål som må behandles i tilknytning til statsbudsjettet.»

Eg konstaterer at Arbeidarpartiet vender tommelen ned når det gjeld å fjerna denne kostnaden på 400 mill. kr pr. år for det norske landbruket.

For Kristeleg Folkeparti har det vore av vital interesse å bidra til ei opprydding i dette med investeringsavgifta. Det er både urimeleg og uryddig at nybygging av driftsbygning er fritatt for avgifter, medan utgifter til vedlikehald er avgiftspliktig. Ei spesialsogsmaskin er fritatt, medan anna teknisk utstyr til landbruket er avgiftspliktig. Dyrlekjarhonorar er fritatt, medan medisin og skalpell må ein betala investeringsavgift for. Vi synest dette er urimeleg. Spørsmålet blir då: Synest Arbeidarpartiet at dette er urimeleg?

Kjell Opseth (A): Det er ikkje vanskeleg å dra fram mange raritetar når det gjeld investeringsavgift, anten det no er innafor landbruket eller innafor andre næringar. Men investeringsavgifta er der no eingong. Og når det er slik at Stortinget har slått fast at det ikkje skal forhandlast om skatt og avgift, er det opp til regjeringane å avgjera om dei vil følgje Stortinget eller ikkje. Men dei tek ein sjanse når dei vel å gjere noko som er stikk imot det Stortinget har sagt, og det er det denne Regjeringa har gjort. Arbeidarpartiet tok atterhald allereie då vi handsama jordbruksoppgeret. Det må ikkje kome som noka overrasking på representanten Aukan og Kristeleg Folkeparti at vi no i denne omgangen går imot å ta bort investeringsavgifta. Kjem Regjeringa med eit forslag i budsjettsamheng om å ta bort investeringsavgifta for landbruk og skogbruk, ja, då skal vi sjå fordomsfritt på det i forhold til dei andre elementa i eit budsjett. Men å bake det inn i ei forhandling, det kan vi av prinsipielle grunnar

ikkje vere med på. Kva ville vere det neste området der ein drar inn skattar og avgifter, dersom vi først skulle forlate dette prinsippet? Det burde først og fremst Regjeringa ha tenkt på, men også regjeringspartia burde gitt det rådet at det gjer Regjeringa ikkje.

Ivar Kristiansen (H): Det er et kjent faktum at veksten i sysselsettingen i Norge i dag først og fremst skjer i de små og mellomstore bedriftene. Da er det et paradoks for meg, når jeg lytter til Arbeiderpartiets hovedtalsmann i næringspolitikken om all den velvillighet man i opposisjon ønsker å utøve for disse bedriftene at man samtidig gyver løs på dem, f.eks. de personlige og familieeide selskap, at man ønsker eksempelvis å fjerne taket på delingsmodellen. Man ønsker innstramming på identifikasjonsreglene, man foreslår økt arveavgift, og man gir ikke opp å øke formuesbeskatning, osv. Med andre ord: Man forverrer vilkårene til det som er underskogen, som forestår sysselsettingsveksten i landet, mens gigantene forbigås i taushet.

Statoil leverer i dag halvt utbytte og bruker heller pengene til et – slik jeg ser det – uvennlig oppkjøp av en nasjonal konkurrent, det går dårlig økonomisk for tiden, hvor de lærde strides om verdisetting av selskapet med en differanse på flere titalls milliarder, og man har gigantkostnadssprekk på diverse utbyggingsfelt, ta Åsgard f.eks., med en sprekk på 10 milliarder – uten at det får konsekvenser. Noe slikt ville selvfølgelig ikke ha gått upåaktet hen i et aksjeselskap. Tror noen at dette ville gått bra i Hydro eller Saga? Jeg er også fristet til å nevne Kværner i denne forbindelse, men det skal jeg ikke gjøre.

Spørsmålet til Opseth er da: Er Arbeiderpartiet i dag på denne bakgrunn moden til å drøfte en omorganisering av landets største selskap? Det ville gi inntektsvekst i gigantklassen til staten. Og kan eksempelvis Hydro-modellen være et bidrag til å øke tilliten til selskapet?

Kjell Opseth (A): Eg kan forsikre representanten Kristiansen om at vi er opptekne av små og mellomstore verksemdar. Eg har sjølv bakgrunn frå ei avdeling i ei verksemd som var relativt liten, og då var det ikkje skatt som var den store otta vi hadde gjennom året, men det var om vi greidde å bringe fram noko som vi kunne betale skatt av. Det viktigaste for alle verksemdar er å ha rammevilkår som gjer at ein greier å frambringe eit overskot slik at ein kan betale skatt og då betalar ein fordundre meg skatt med glede. Eg er sikker på at det er svært mange bedriftsleiarar som har det på den måten.

Så kan vi vere usamde om korleis vi skal skattleggje overskotet, og det er vi tydeleg. Det er ikkje noko nytt at Høgre helst ser at ein ikkje skal betale skatt i det heile, men korleis dei då vil finansiere fellesskapet sine utgifter, seier dei lite om.

Så angrip han Statoil. Ja, eg vil no seie at det er ikkje berre Statoil som har hatt overskridingar på sine prosjekt, det har også private selskap hatt, så der er det ikkje noka særstilling. Og Arbeidarpartiet ser ingen grunn til å selje eigendelar i selskap som går godt, og som bringar utbytte til staten, som vi i neste omgang kan bruke. Det private

gjer, er å selje unna det som går dårleg, men staten skal på død og liv i følgje Høgre selje ut det som går godt – og ikkje berre ifølgje Høgre, eg ser også at Regjeringa går med slike tankar.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Øystein Hedstrøm (Frp): Jeg vil vie noe tid til en del av de budsjettkapitlene som jeg er tillagt saksordføreransvar for, og først Styret for det industrielle rettsvern, som har til formål å gi en effektiv beskyttelse for oppfinnelser, varemerker og mønstre mot uønskede etterligninger.

For en oppfinner er en slik beskyttelse en nødvendig konkurransefortrinn, samtidig som det er nødvendig for å kunne overdra eiendomsrett til andre og inngå lisensavtaler. Arbeidet med patentering kan være både komplisert og kostbart.

Over halvparten av alle oppfinnelser er faktisk oppfinnelser som andre har gjort før, samtidig er ca. en tredjedel av midlene som brukes til forskning og utvikling, benyttet til prosjekter som andre allerede har løst, og som er dokumentert i patentlitteraturen. Her har Patentstyrets informasjonsavdeling en oppgave ved aktivt å gå ut med informasjon for å hindre dyrt og unødvendig dobbeltarbeid.

Det var lenge stor misnøye blant oppfinnere fordi staten tjente grovt på næringslivets behov for å beskytte sine produkter. I perioden 1989-1995 gikk Patentstyret med 140 mill. kr i overskudd. Det var hyggelige tall for staten, men desto mindre hyggelige for oppfinnere og andre arbeidsplasskapere. Den kostbare ordningen skremte kreative nordmenn fra å teste sine ideer. Det ble for kostbart å søke patent og betale progressive årsavgifter. Driften at Patentstyret var opprinnelig forutsatt å være selvfinansierende, dvs. at gebyret for behandling og årsavgifter for vern av patent, varemerke og mønsterrettigheter skal balanseres mot styrets utgifter. Det var derfor nødvendig å få noe gjort på dette området.

Fremskrittspartiet stod alene om et forslag om selvfinansiering allerede ved budsjettbehandlingen i 1992, men klarte etter hvert å samle et flertall bak forslaget om å tilpasse inntektene til driften av Patentstyret i tråd med kravet om selvfinansiering. Daværende regjering fulgte dette opp med forslag om en nedjustering av avgiftssatsene for patenter og varemerker med virkning fra 1. januar 1997. Det foreslås heller ingen økning av avgiftssatsene i 1999, og inntektsøkningen kommende år baserer seg på en forventet økning i antall innkomne søknader. Slik situasjonen nå er, ligger patentavgiftene på et gunstig og lavere nivå enn i våre naboland. Det er jo hyggelig at vi i hvert fall på ett område har lavere avgifter. Et lite konkurransefortrinn kan ha betydning, spesielt for enkeltstående patentsøkere og mindre bedrifter.

Antall patentsøknader her i landet har lenge ligget under gjennomsnittet i land det er naturlig å sammenlikne med. Fordi det finnes en klar sammenheng mellom patentaktivitet og et lands industrielle utvikling, er det all grunn til å ta dette alvorlig.

Under 25 pst. av søknadene til Patentstyret kommer fra norske søkere. Andelen norske søknader er blitt redu-

sert til tross for at vi har vært inne i en høykonjunktur. Det er tankevekkende at ikke våre egne har klart å skaffe seg en mer dominerende rolle på hjemmebane. Derfor er det spesielt viktig å understreke betydningen av arbeidet med å synliggjøre etatens tjenester gjennom informasjons- og opplæringstiltak, slik at interessen for industrielle rettigheter økes. Hvis ikke et patent tegnes når ideen er god, eller rettighetshaveren lar patentet gå ut ved ikke å betale årsavgift, er det først og fremst et personlig tap, men også et nasjonalt tap.

Vi vet at utenlandske interesser støvsuger hele Europa for gode ideer som mangler patentbeskyttelse. Denne negative trend er det viktig å få snudd, og i budsjettproposisjonen er det nå foreslått en bevilgningsøkning som er en nominell økning på 8,3 pst. Det er en samlet komite som primært eller subsidiært foreslår å redusere utgiftene, slik at Patentstyrets utgifter for 1999 igjen kan tilpasses inntektene i tråd med kravet om selvfinansiering.

Patentstyret planlegger for innføring av et nytt og komplett IT-system for saksbehandling og kommunikasjon. Dette vil være tids- og arbeidsbesparende for kundene, men vil også representere en rasjonaliserings- og effektiviseringsgevinst for Patentstyret selv. Det kan gi kostnadsreduksjoner og forhåpentligvis lavere avgifter på sikt.

Et annet kapittel som jeg er tillagt saksordføreransvar for, Statens veiledningskontor for oppfinnere, har en enstemmig komite bak seg når det gjelder bevilgninger for neste år. Selv om det innebærer nedjustering i forhold til det opprinnelige budsjettforslag, er det en økning sammenliknet med inneværende år. Hovedmålet er å støtte gode ideer fram til forretningsmessig lønnsom utnyttelse. Den primære målgruppen er frittstående oppfinnere, og veiledningskontoret konsentrerer midlene til færre oppfinnelser og til prosjekter som har særlig stort kommersielt utviklingspotensial. For å kunne følge opp ideer og oppfinnelser over hele landet vil man nå styrke virksomheten i distriktene.

Oppfinnerne representerer en viktig nyskappingsressurs og et bidrag til utvikling av lønnsomme prosjekter og nye arbeidsplasser. Selv om de kun disponerer noen promiller av det som går til forskning og utvikling, står de bak bortimot 20 pst. av de patenter som innvilges i Norge, mens forskningsmiljøene oppnår en lavere andel, dette som en liten pekepinn på hva man får igjen i utvikling og produktfornyelse.

Vi vil ha et langsiktig behov for nye arbeidsplasser i konkurranseutsatt sektor. Disse jobbene skapes hovedsakelig i enmanns- og småbedrifter ofte, basert på nye produkter og forretningsideer. Derfor er det viktig at det finnes et klima for at ideer som løftes ut fra oppfinnernes tegnebrett, laboratorium, verksted eller kjøkkenbenk, finner miljøer. Jeg håper bevilgningen på dette kapittel kan være en stimulans for oppfinnere og medvirke til industriell nyskaping i Norge.

Fremskrittspartiet skiller seg mest ut fra de øvrige partier gjennom markante kutt i bevilgningene til de nærings- og distriktpolitiske virkemidler gjennom Statens nærings- og distriktsutviklingsfond og bevilgningene til

(Hedstrøm)

landbruket. Alle unntatt Fremskrittspartiet har fortsatt en utpreget sans for statlige nærings- og distriktspolitiske virkemidler. Man er fortsatt ikke villig til å ta et oppgjør med den gamle overføringstankegangen om at statens pengesekk skal løse landets problemer. Og det er bekymringsfullt når det politiske flertall ønsker å tviholde på dagens kostbare og lite effektive løsninger. Det vil faktisk være en ulykke for landet og kommende generasjoner om dette skal ta knekken på nasjonens evne til å betale det velferdssamfunnet koster i årene som kommer.

Hva er det egentlig som skjer f.eks. for mange gründere i startfasen? I den knallharde etableringsperioden skor det offentlige seg med å ta inn anslagsvis over 40 pst. i direkte inntekter av hver krone som investeres i ny virksomhet. Arbeidsgiveravgift, personlige skatter, merverdiavgift av verdiskapingen i bedriften, investeringsavgift og offentlige avgifter bidrar til å knekke mange i starten, eller sagt på en annen måte: Myndighetenes fordelingspolitikk river grunnlaget bort fra etablerere, samtidig som de må tre til med fond og støtteordninger à la SND for å prøve å bøte på de skjvhetene de selv er med på å skape. Men da har politikerne oppnådd noe i tillegg: Man har gjort nyskaperne avhengig av offentlige systemer for etablering og virksomhet. Gründeren har kommet inn i en ny fase, han må markedsføre sine prosjekter for det offentlige meningsapparat, krefter og oppfinnsomhet settes inn for å skreddersy prosjekter til det offentlige støtteapparat. Bare over Næringsdepartementets budsjett bevilges det milliardbeløp til dette.

Fremskrittspartiet mener den beste næringspolitikk oppnås gjennom å lage skatte-, avgifts- og lovregler som oppmuntrer til næringsvirksomhet rent generelt. Tenk om de milliarder av kroner som sirkulerer i SND-systemet eller andre offentlige systemer, hadde blitt brukt til å redusere skatter og avgifter rent generelt, da mener jeg det kunne vært skapt langt flere arbeidsplasser. Dessuten ville de virksomheter klare seg som var dyktigst, ikke de som har lært seg kunsten å få et sugerør inn i offentlige kasser. Utbygging av næringsliv og etablering av bedrifter må basere seg på reell lønnsomhet, og da går det ikke an å kåre vinnerne på forhånd, sånn som i dag.

Det må bli mer lønnsomt å ta risiko og hente ut en fortjeneste. Da kan vi ikke fortsette å ha en formuesskatt på verdenstoppen. Formuesskatten bidrar til at oppspart kapital ikke så lett finner veien til de mindre bedrifter eller nyskappingsprosesser. Ved å innføre gode, langsiktige, forutsigbare rammebetingelser vil vi kunne bedre vår konkurranseevne. Både småsparere og andre investorer vil finne det attraktivt og fornuftig å gjøre investeringer. Ingenting er hyggeligere for en etablert næringslivsleder og øker hans prestisje mer enn å skape arbeidsplasser i Norge som er konkurransedyktige. Med rammebetingelser som gir gode muligheter for profitt, vil krefter frigjøres og mobiliseres i et markedssystem. Gründeren behøver ikke lenger å føle seg ensom og alene. Man vil lettere mobilisere underleverandører, krevende kunder og miljøene rundt, men en absolutt forutsetning for å få dette til er at det tas et krafttak slik at skatte- og avgiftsbetingel-

sene bedres. Det er den sikreste måten å stoppe heksejakten på nyskaperne i landet vårt på, fordi det blir attraktivt å investere i næringsliv og nyskaping.

Regjeringens og de øvrige partiers bevilgningsforslag til landbruket betyr at enorme overføringer fortsatt vil tilflyte yrkesutøvere innen en enkeltstående nærings, hvorav en stor del er deltids- og hobbybønder. Det er trist at man hele tiden gir etter for pressgrupper. Det vil ikke nytte i lengden å få det norske folk til å tro at særinteressene får gjennomslag fordi myndighetene ønsker å videreføre den norske velferd, vår bygdekultur og bosetting. Fortsetter vi å bruke oljepengene på denne måten, kan det på sikt bety undergang for sosial trygghet og de viktigste velferdsgodene våre. Fremskrittspartiets alternativ betyr et oppgjør med denne subsidiepolitikken og et dødsryk til en feilslått landbrukspolitikk. Vi finner ingen mulighet i våre budsjetter til å gi en liten og stadig mindre gruppe jobb og inntektssikkerhet på skattyternes regning. Regningen som bl.a. våre bedrifter og de som jobber der må betale, lyder på 20 milliarder kr pr. år. Regningen slått ut på den gjennomsnittlige bonde, gir 275 000 kr i året gjennom importskjerming, overføringer og annen støtte, eller 20 000 kr i året for en tobarnsfamilie. Dagens situasjon krever handling, og det er ikke bøndernes særinteresseorganisasjoner som hjelper menneskeheten. De er de største motstandere av en konkurransedyktig, effektiv, rasjonell, lønnsom og forbrukervennlig landbruksnærings. Derfor vil Fremskrittspartiet fjerne lover, forskrifter, regler og byråkrater, samtidig som vi fjerner passiviserende og narkotikaliknende subsidier som holder på å ødelegge en hel næring.

Jeg vil ta opp forslagene nr. 4-9 på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre samt forslagene nr. 10-14 på vegne av Fremskrittspartiet.

Presidenten: Øystein Hedstrøm har tatt opp de forslag han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Torstein Rudihagen (A): Det var både forunderleg og interessant å høre Hedstrøm prate om landbrukspolitikk i replikkordskiftet med representanten Opseth i stad og liksom i sitt eget innlegg. Han spurde Opseth om kva ein kan vente av Arbeidarpartiet når det gjeld landbrukspolitikk i tida framover. Hedstrøm kom òg med ei nok-så rosande omtale av Øyangens landbrukspolitikk, samtidig som han meir enn nokon annan seinast i samband med jordbruksoppgjøret – og no – har gått hardt til angrep nettopp på den politikken som vart trekt opp i St. prp. nr. 8 for 1992-1993 om landbruk i utvikling. Hedstrøm sa noko liknande under debatten om jordbruksoppgjøret:

«Som fremskrittspartirepresentant hadde jeg håpet at årets jordbruksoppgjør skulle bety starten på en helt nødvendig jobb med omstilling og effektivisering av det norske sløsejorderbruken, men jeg tok feil. Regjeringen har ikke staket ut noen ny kurs, men foreslår kun en forsiktig kursjustering i retning av mindre marked, mer stat. Det betyr at enorme overføringer fortsatt vil

tilflytte utøverne innen en enkeltnæring, hvorav en stor del er deltids- eller hobbybønder.

Og Arbeiderpartiet stemmer med.»

Hedstrøm hevdar vidare at det er uforståeleg «at det politiske flertall ønsker å videreføre ødslingen av ressursar gjennom en feilslått landbruks- og distriktpolitikk som nærmest har utviklet seg til en fiasko». Framstegspartiet vil «kutte friskt i overføringene» og «åpne for mer konkurranse og marknadsstyring, som kan tvinge fram en strukturrasjonalisering» og mykje meir.

Da må eg spørje Hedstrøm: Kor vel føler han seg nå i det selskapet han er i, i den borgarlege koalisjonen som nettopp nå har sikra historias største overføring til det norske landbruket, inkludert fråfall av investeringsavgifta? Kva kan ein vente av Framstegspartiets landbrukspolitikk i tida framover?

Øystein Hedstrøm (Frp): Jeg synes det er grunnlag for å gjenta og berømme Gunhild Øyangen, som var såpass modig at hun torde å stake opp en ny kurs – i hvert fall en begynnende kurs fra Arbeiderpartiets side. Vi vet at hun fikk mye motbør fra Distrikts-Norge og bøndene. Hun hadde det vanskelig, men hun torde å starte den utviklingen med små skritt. Jeg får håpe, ut fra hva representanten Opseth sa, at man nå ønsker å se videre på dette. Men vi må ikke gå for langsomt, slik at vi taper Olje-Norge og skattebetalingene for store beløp før også Arbeiderpartiet kommer inn på rett kurs.

Så til det representanten Rudihagen var inne på. Fremskrittspartiets primære forslag er én ting, med markante kutt i mangemilliarderklassen til landbrukssektoren, for vi mener at dette området må drives langt mer rasjonelt og effektivt, og kanskje med en god del færre bønder. For hvis et næringsgrunnlag sviner hen, mener vi også at grunnlaget for bosetting kan svinne hen. Det er en fleksibilitet vi må ha i ethvert moderne samfunn, vi må ikke sementere et samfunn slik at det blir dyrt og dårlig.

Men det er klart at i det budsjettkompromisset vi har inngått med Bondevik-regjeringen, holder vi oss for nesa, men vi godtar dette subsidiært. Vi fremmer i finansinnstillingen våre primære forslag, men når de er nedstemt der, har vi godtatt forlik på grunn av at vi da først og fremst ikke får noen skatte- og avgiftsøkning i Norge. Det er faktisk første gang i Fremskrittspartiets 25-årige historie at vi ikke har fått det. (Presidenten klubber.) Det har forekommet at skattene har blitt redusert, men det samme året har avgiftene økt desto mer. Så vi er med og skriver historie i dagens Norge (Presidenten klubber) ved at skatte- og avgiftstrykket ikke har økt nå i 1998.

K i r s t i K o l l e G r ø n d a h l hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Taletiden er for lengst omme.

Karin Andersen (SV): Hedstrøm sa nettopp at det de hadde fått igjennom i dette budsjettforliket, var at det ikke var én krone økning i skatter og avgifter. Det er ikke

sant. Dette forliket har gitt null kroner i skatteøkning for oss som har inntekt, også for de av oss som har formue og også kapitalinntekter – det er riktig. De fleste av oss har jo fått skattelette, og mest til de rikeste. Men det er noen som har fått skatteøkning, og det er de sjuke og de som har helseproblemer. De har fått skatteøkning – 700 mill. kr har de fått fra dette forliket. Dessuten kommer kommunale avgifter og kommunale egenandeler til å øke på toppen av det igjen. Så det Hedstrøm sier, er ikke riktig.

Så har jeg lyst til å få en forklaring fra Hedstrøm, som tilsynelatende har en prinsipiell holdning til at næringer ikke skal få støtte. Da må jeg be om en tydelig forklaring på hva som er den store forskjellen på rederinæringen og all annen næring i og med at rederinæringen får en helt annen omtanke og omsut fra Fremskrittspartiet. Jeg har med stor forundring lest innstillingen fra næringskomiteen, der Fremskrittspartiet snur all sin argumentasjon fullstendig på hodet så fort de er i nærheten av rederinæringen. Da er det ikke måte på hvor viktig det er med støtte og skattelette, mens all annen næring tydeligvis skal klare seg helt på egen hånd.

Øystein Hedstrøm (Frp): Det er helt riktig som representanten Karin Andersen her sier, at Fremskrittspartiet har en prinsipiell holdning til veldig mange ting og prøver å gjennomføre det. Men det er klart at å kutte ut alle subsidier i dette landet i løpet av et år, forstår også Fremskrittspartiet primært det er urealistisk å gjøre. Men vi er tross alt det partiet som kutter desidert mest på et år, bl.a. landbrukssubsidier med 6,5 milliarder kr, men vi kan ikke gjennomføre det på alle områder.

Når det gjelder skipsfarten, har vi skjermet den på grunn av at den skipsindustrielle cluster totalt sett er bedriftsøkonomisk lønnsom. Selv om vi gir subsidier til sjøfolk og ønsker å opprettholde en refusjonsordning på 20 pst. som en overslagsbevilgning for å redusere gapet mellom kostnadene ved å ha indere, filippinere, polakker osv. og nordmenn på norske skip, så gjør vi det også for å videreføre norsk kompetanse. Vi vet at det skjer en forubbing i norsk skipsfart. Hvis norske offiserer og norske sjøfolk ikke blir erstattet, kan det gå riktig galt på sikt. Og denne næringen som totalt sett er konkurransedyktig – alle her har sikkert hørt forelesninger fra Norges Handelshøyskole og Torger Reve om den skipsindustrielle cluster. Dessuten har den jo en distriktsprofil ved at det totalt sett er 70 000–80 000 arbeidsplasser i Distrikts-Norge.

Vi ønsker også å se på denne sektoren på sikt, men har valgt å prioritere kutt – markante kutt – på andre områder som bidrar med langt lavere verdiskaping. (Presidenten klubber.) Hvis vi f.eks. ser på landbruket, vet vi at over 70 pst. av det en bonde tjener av landbruket, er subsidier.

Presidenten: Nå er taletiden omme.

Odd Roger Enoksen (Sp): Vi har fått høre et engasjert innlegg fra representanten Hedstrøm om behovet for å redusere og fjerne skatter og avgifter. Jeg har et ganske

kort spørsmål til representanten Hedstrøm, for han gir inntrykk av å være prinsippfast på dette kravet. Det forundrer meg at det måtte en subsidiær stemmegivning til fra Fremskrittspartiet for at man skulle få oppfylt et av sine ønsker om å fjerne avgifter. Jeg tenker da selvsagt på investeringsavgiften for landbruk, som utgjør 400 mill. kr for den næringen, – og der bortfall er et resultat av jordbruksforhandlingene. Fremskrittspartiet går altså primært imot og ønsker å beholde denne avgiften i stedet for å være med på å få gjennomført sitt prinsipielle og primære syn om å fjerne avgifter.

Det kunne være interessant på bakgrunn av det innlegget vi nå har hørt fra representanten Hedstrøm, å få litt nærmere belyst hvorfor det er så viktig å beholde avgifter som man vitterlig er imot, og som man ikke ønsker å fjerne i landbruket, mens man for andre næringer kan fjerne den samme type avgift.

Øystein Hedstrøm (Frp): Det er riktig som representant Enoksen sier, at Fremskrittspartiet ønsker å redusere skatter, avgifter og offentlige inngrep og gå langt lenger enn andre partier, fordi vi ønsker at enkeltmennesker og bedrifter som i mange år har vært trykket ned av skyhøye skatter og avgifter, skal få friheten tilbake. Men vi ønsker å se ting i sammenheng. Det står i vårt handlingsprogram at vi ønsker å fjerne investeringsavgiften. Men vi vil jo gjerne se tingene i sammenheng, og hva er det logiske, praktiske og fornuftige i at bedrifter som står for en langt større verdiskaping enn hva landbruket gjør, fortsatt skal betale investeringsavgift, mens landbruket skal slippe? Her er det ikke logikk og sammenheng. Men som en subsidiær holdning og et prinsipp om å fjerne investeringsavgiften har vi akseptert dette i forhandlingene med regjeringspartiene. Men vi syns dette er ganske enkelt. Hvis vi skal få arbeidsplasser, må vi gå til bedriftene og spørre: Hva skal til for at dere er villige til å utvide virksomheten, ansette flere folk og forbli i Norge? Hva får vi da til svar? Jo, bl.a. å redusere og fjerne investeringsavgiften, arbeidsgiveravgiften og mange andre skatter og avgifter. Da får vi nye arbeidsplasser i Norge. Så må vi samtidig få en mer positiv holdning til arbeidsplass-skaperne. Hver gang de søker om løyve, konsesjon, bevilling, tillatelser, lisens og dispensasjon, må vi gi dem et ja, hvis det ikke er meget tungtveiende grunner for å si nei. Fremskrittspartiet står for en god økonomisk politikk som støtter opp om arbeidsgiverne og gjør det lettere for arbeidstakerne – ikke nødvendigvis av hensyn til arbeidsgiverne, men av hensyn til arbeidstakerne, som dermed får seg jobber.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Modulf Aukan (KrF): Oppsongen til statsbudsjettet i år var relativt turbulent på grunn av internasjonal uro på valuta- og energimarknaden. Med ein så open økonomi og eit eksportretta næringsliv som det norske, var det Regjeringa si soleklare plikt å gjera det som stod i norske styresmakter si makt for å prøva å stramma inn for å få rentekostnadene ned igjen. Dette vart gjort, og resultatet

for dei tre departementa vi har ansvaret for, sluttbehandlar vi i dag.

Som kjent vart ikkje det framlagde det endelege resultatet. Slik må det vel vera i ein situasjon med mindretalsregjering. Sjølv om det frå trontaledebatten og utover til det endelege forliket låg føre, var ein del støy både her i huset og i media, må eg seia det er godt å konstatere at dei to partia som utgjør fleirtalet saman med Regjeringa, tok ansvar og sytte for eit resultat nasjonen er godt tent med. Dette vil eg seia meg glad for.

Under kapitlet til Nærings- og handelsdepartementet, rammeområde 9, vil eg konstatere følgjande: Det vil i tida framover verta svært viktig å sikra vilkåra for aktivt privat eigarskap. Eg seier dette alt no, men det vil bli godt høve til å koma tilbake til dette ved behandlinga av St.meld. nr. 40 for 1997-98 om eigarskap i næringslivet. Frå mitt distrikt, med ein flora av mange små verksemdar, som i mange høve er leiande på sitt område – ikkje berre i Noreg, men også internasjonalt – veit vi at dei fleste av desse såg dagens ljøs hos enkeltpersonar med ein god idé og masse tolmod.

Desse verksemdene vil vi frå sentrum si side forsøka å koma i møte på fleire vis. For det første: Når det gjeld rådgiving, vil målet vårt vera at ein etablerar skal sleppa å vandra frå kontor til kontor. *Ei dør* inn til rådgivingshjelp må vera målet. Eit ledd i denne tankegangen er organiseringa av Teknologisk Institutt. Det synest fornuftig å sjå teknologisk utvikling i Noreg saman med heimhenting av teknologi og moglegheitene på ein eksportmarknad. Dette gjeld serleg dei små verksemdene med avanserte produkt, men utan det apparatet ute som dei større aktørane rår over. Eg vil seia meg tilfreds med at vi med dei stramme rammene som dette budsjettet måtte haldast innanfor, under komitebehandlinga fant rom for å styrkja TI sitt budsjett med 3 mill. kr. I ein merknad som ein samla komite står bak, understrekar vi kor mykje denne institusjonen har å seia for dei minste verksemdene i dette landet, og også dei bidraga Teknologisk Institutt kan yta i produksjonstekniske spørsmål i vår datakvardag. Dette er viktig.

Denne ein-dør-målsetjinga som eg nemnde i høve til TI, kan vi også visa til ved det samarbeidet som er på gang mellom Norsk Designråd og SND. Føremålet må vera å integrera design i SND sine program og på den måten få ei forbetring av norske produkt etter kvart. Dette må vera framtidretta. Eg vil også nemna at ei av målsetjingane til Regjeringa er å få mest mogleg miljøretta produksjonsmetodar.

Når det gjeld kapittel 947 om refusjonsordninga, er eg glad for at avtalen mellom sentrum og dei to samarbeidspartia førte til at denne ordninga vert ført vidare. Eg vil spesielt peika på det denne dugnaden, dette samarbeidet mellom næringsliv og styresmakter, betyr og framleis vil bety for den delen av norsk skipsfart som trafikkerer norskekysten.

Verftsstøtta, som vart redusert frå 9 pst. til 7 pst. i fjor, har vore eit viktig tema ved denne budsjettbehandlinga. Alle er vel samde om at denne skal avskaffast. I og med at ordretilgangen i 1997 var dobbelt så stor som i eit nor-

malår, er det vanskeleg å fastslå at denne reduksjonen på 2 pst. har vore avgjerande for at det i år er relativt liten ordretilgang. Sentrumspartia seier derfor at dersom det skulle syna seg at denne reduksjonen betyr svært mykje, er vi villige til å sjå på dette på nytt ved behandlinga av revidert nasjonalbudsjett for 1999.

Når det gjeld rammeområde 11, Landbruksdepartementet, tok Kristeleg Folkeparti og Regjeringa, med støtte av eit klart fleirtal på Stortinget, viktige grep ved behandlinga av budsjettet i fjor. Å tetta gapet mellom den generelle inntektsutviklinga i samfunnet og inntektsutviklinga i landbruket var målsetjinga. Jordbruksoppgeret i år følgde opp dette. Eit av elementa i arbeidet med å oppnå dette var fjerning av restane av ei frå før av uthola investeringsavgift. Dette lukkast vi med å få fleirtal for ved at Regjeringa får støtte frå samarbeidspartia, Framstegspartiet og Høgre, ved dette budsjettet.

Det er vanskeleg å forstå at ikkje Arbeidarpartiet kunne vera med på dette. Dei seier at ei av målsetjingane for deira landbrukspolitikken m.a. er redusert prisnivå på matvarer. Her ville ein oppnå ein varig reduksjon av kostnadene i norsk landbruk på 400 mill. kr per år.

Det norske landbruket må på lang sikt verta i stand til å forsyna den norske befolkninga med kvalitetsprodukt. Dette må òg vera målsetjinga når vi i 1999 går inn i dei krevjande WTO-forhandlingane. I tillegg må landbruket ta mål av seg til å skjotta fleire funksjonar, som å ta vare på kulturlandskapet, og ymse former for miljøskjøtsel. Dette gjeld både jord- og skogbruk.

Med så lite dyrka og dyrkande jord som vi har i dette landet, må jordvernet få auka status i åra som kjem. Dette synest Kristeleg Folkeparti er viktig, ikkje minst sett frå eit forvaltningssynspunkt. Dei varsla stortingsmeldingane om landbruk og skogbruk vil vera sentrale i utforminga av politikken på desse områda i åra som kjem.

Når det gjeld rammeområde 10, Fiskeridepartementet, viser eg til andre talarar frå Kristeleg Folkeparti. Dei norske fiskeria har alltid vore svært viktige for norsk økonomi – dette gjeld både det tradisjonelle fisket og oppdrettsnæringa. Kristeleg Folkeparti ønskjer i hovudsak framleis å ha ein fiskareigd flåte. Vi må konstatera at alderen på flåten i Noreg er i ferd med å verta høg. Samtidig er kapasiteten totalt sett i overkant av det som skal til for å hausta dei ressursane som er tilgjengelege. Eg legg ikkje skjul på at eg skulle ønskt ein raskare utskiftingstakt når det gjeld fartøya i åra framover.

Ei stor utfordring vi no står framfor, er å få aksept internasjonalt for ei berekraftig hausting av kval og sel. Her må det ein balansert fangst til, slik som vi hadde i tidlegare tider.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Mimmi Bæivi (A): Regjeringa er opptatt av ren mat. Men i budsjettavtalen mellom sentrumspartiene, Høyre og Framskrittspartiet er bevilgningene til kontroll av mat og dyr redusert. Både Næringsmiddeltilsynet og Dyrehelsetilsynet har fått kutt. Hvorfor er midlene til kontrolltiltak redusert? Mener Kristelig Folkeparti at de opprin-

nelige forslagene til kontroll av mat etter fjerning av grensekontrollen, var mer enn tilstrekkelig?

Modulf Aukan (KrF): Det er riktig at vi er opptatt av rein mat. Det vil vera ei av hovudoppgåvene for det norske landbruket i åra framover. Det med rein mat og det at ein kan dokumentera maten frå jord via bås til bord, vil vera viktig.

Når det gjeld oppgåvene som Næringsmiddeltilsynet har, vil ikkje dei endra seg vesentleg i åra framover. Det som vil endra på noko, er at vi no går inn i forhandlingar om ein ny WTO-avtale. Sist det var slike forhandlingar, tok dei sju år, så det tidlegaste vi kan sjå endringar her, er i det tidsaspektet. Dette er ganske langsiktig – eg trur nok vi må vera budde på det. Dersom det vert opna for meir import, noko eg ikkje håpar, vil vi måtta sjå på dette på nytt.

Terje Knudsen (Frp): Kristelig Folkeparti sier klart fra at de ønsker å ha en fiskereid flåte og likeledes lokalt eierskap i fiskeindustrien, men partiet slår også fast at en ikke er tjent med vide dispensasjonsordninger for industrien med hensyn til eierskap i flåten. Ser da Kristelig Folkeparti bort fra at det for en rekke områders vedkommende er helt nødvendig at industrien eier sine egne båter for å få tilstrekkelig tilgang på råstoff?

Kristelig Folkeparti peker også på at gjennomsnittsalderen i flåten har økt gjennom mange år, og at hensynet til næringens konkurransevilkår og fiskernes sikkerhet på sin arbeidsplass tilsier at denne trenden må snus. Så langt er Framskrittspartiet enig. Og det pekes på at fiskerne kan benytte seg av en rekke ordninger, både lån og tilskudd, for å modernisere eller bygge nytt. Men Regjeringen sier klart fra om at satsing på risikolån og distriktutviklingstilskudd først og fremst skal prioriteres i virkeområde A, Nord-Troms og Finnmark. Skal Regjeringen permanent legge seg på en politikk som betyr forskjellsbehandling? Er det ikke nå snart viktigere for Regjeringen å legge opp til varige virkemidler som evner å omgjøre fiskeriene i Nord-Norge fra å være distriktpolitikk til å bli en lønnsom næring?

Modulf Aukan (KrF): Representanten Knudsen spør om vi framleis står for ein fiskareigd flåte. Svaret er ja. Det at fiskaren både er fiskar og bedriftseigar, har lange tradisjonar – i mitt distrikt og i Knudsen sitt distrikt og i nord. Det er eit viktig prinsipp, og så sant vi maktar, vil vi hegna om det prinsippet.

Når det gjeld fiskeindustrien, som var spørsmål nr. 2, ser vi det også slik at der ein kan oppnå ein lokal eigarskap, vil det vera bra. Men vi må vel vedgå at det i dag er veldig krevjande både å vera tilverkar og eksportør. Og at det er kapitalkrevjande, det veit vi. Det har vi ikkje minst fått sjå under den turen næringskomiteen no har vore på i seks forskjellige fylke, der vi har snakka med både fiskar og fisketilverkar og eksportør. Så eg vil ikkje seia at det er eit «must», men det er ein fordel.

Gjennomsnittsalderen i flåten var eg ganske grundig inne på i innlegget mitt, og det er klart at den er for høg.

Den er for høg i nord, og den er for høg i sør. Og det at fiskeriministeren prøver å rå bot med det, helsar eg med glede.

Ansgar Gabrielsen (H): Representanten Aukan sa at han var glad for at sentrumspartiene, Fremskrittspartiet og Høyre hadde sørget for et resultat som han var godt fornøyd med.

Jeg vil ta opp et lite knippe av de punktene som ble endret fra Regjeringens opprinnelige budsjett til det som ble vedtatt: På området skatt på alminnelig inntekt foreslo Regjeringen 29 pst. – og det ble som Høyre sa, 28 pst. Når det gjaldt bedriftenes ansvarsperiode for sykkelønsordningen, foreslo Regjeringen en utvidelse til tre uker – det ble som Høyre sa, 16 dager. Elavgiften ble foreslått økt med 43,5 pst. – den ble som Høyre sa, uendret. Regjeringen sa ja til økt avgift på fyringsolje og gikk inn for konjunkturavgift – Høyre sa nei, og det ble nei. Regjeringen foreslo økninger i avgiften på vin og brennevin og tobakksavgifter – og det ble uendret og reduksjoner. Regjeringen ville fordoble avgiften på kombinerte biler – Høyre sa nei, og det ble nei. Regjeringen sa ja til økning av andre bilavgifter – Høyre sa nei, og det ble nei. Regjeringen ville avvikle refusjonsordningen for sjøfolk – Høyre ville opprettholde den, og det ble å opprettholde den.

I en avis som kommer ut hver 14. dag – det er en Venstre-avis – står det:

«Sentrale Venstre-personer karakteriserer budsjettforliket som bedre enn regjeringens opprinnelige forslag til statsbudsjett.»

Mitt spørsmål til Aukan er om han er enig med disse Venstre-folkene i at det budsjettforliket som nå foreligger, er bedre enn det opprinnelige, og eventuelt hvorfor. Og hvis han mot formodning skulle mene at det er dårligere – hvorfor mener han det er dårligere?

Modulf Aukan (KrF): Eg fekk ikkje heilt med meg kva slags avis det var referert til, men eg forstod det slik at det var ei medlemsavis. Så ut frå det var det vel ikkje så rart at det stod som det stod.

Det er klart at når ein går inn i forhandlingar, slik ein gjorde no, ville det ha vore sensasjonelt dersom resultatet hadde vore det ein starta med frå den eine sida. Det er heilt utenkjeleg. Eg ville iallfall ikkje ha vore med på ei slik forhandling dersom eg hadde vore i Gabrielsen sin posisjon. Så det er den sida.

Når det gjeld dei forskjellige punkta nedover, merkte eg meg bl.a. det som Gabrielsen sa om vin og brennevin. Det forundra meg kanskje litt at Gabrielsen tok akkurat det eksemplet. Så vidt eg veit, er representanten Gabrielsen og eg ganske einige på det punktet, og ingen av oss har ønskt at den avgifta skulle bli mindre, trur eg.

Når det gjeld kombinertbilen, er den typen bil på veg ut. Det har vore signalisert frå andre europeiske land i mange år, og den særnorske kombibilen vert bygd om her spesielt for den norske marknaden. Eg erkjenner at den klart har vore eit godt tilbod til ein del barnefamiljar, men eg trur nok at den løysinga som kjem no, òg vil bli god.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Ansgar Gabrielsen (H): Jeg vil bare gi Aukan en ny anledning i et treminuttersinnlegg til eventuelt å svare på det jeg spurte om. Jeg spurte om han mente at det budsjettforliket vi kom fram til, er bedre enn det opprinnelige, eller om det ikke er det. Når det gjelder vin- og brennevinsavgifter, spiller det ingen rolle for meg om de er høye eller lave.

Høstens budsjetttrunder har vært preget av at vi har hatt en regjering som ikke helt har visst hvor den ville. Gjennom det budsjettforslaget som ble fremmet den 5. oktober, sendte den signaler i flere retninger. Regjeringens – inntil da – blokkuavhengighet var med på tilnærmelesvis totalt å ødelegge muligheten for en profil på næringsområdet. Etter budsjettforhandlinger helt til siste slutt her i Stortinget har imidlertid budsjettet fått en profil som ikke er til å kjenne igjen – og om jeg må få si det: Takk for det. Det betyr ikke at det ved neste korsvei ikke er mer å snakke om, langt derifra. Det er ennå et langt stykke å gå før vi er på Høyres primærstandpunkter på en rekke områder.

Det viktige i dag er å slå fast at de endringer som ble gjort på næringsområdet, i sum har gått i riktig retning. Jeg antar at næringsministeren i året som kommer, vil få langt mer å glede seg over ved å skulle etterleve et budsjett med høyrestempel, enn å skulle etterleve det særdeles næringsfiendtlige budsjettet som var utgangspunktet for høstens runder. Ja, jeg vil si at med riktig markedsføring av det resultatet Regjeringen kom fram til med Høyres hjelp, kan kanskje ministeren begynne en aldri så liten opptur. Jeg har i hvert fall registrert at sentrale Venstre-folk erkjenner at det budsjett som nå blir vedtatt, er bedre enn Regjeringens eget forslag.

Jeg registrerer også at norsk næringsliv er særdeles takknemlig for de endringer som Høyre bidro til, og at det opprinnelige budsjettet på næringsområdet nærmest er blitt bombet flatt. Selv i en velvillig stund som dette må det vel sies at det var langt mellom godordene om det opprinnelige budsjettforslaget.

Man må vel likevel kunne si at Høyres gjennomslag satt langt inne, men Regjeringen aksepterte til slutt Høyres krav om å nulle ut skatte- og avgiftsskjerpelsene. Dette hovedgrepet var for Høyre det aller viktigste. Vi vet at dette i seg selv vil virke dempende på prisstigningen til neste år, og det vil også være et positivt bidrag til vårens lønnsoppgjør. Jeg synes det er nokså åpenbart at bedrifter og personer i sin alminnelighet ikke burde pålegges nye skatter og avgifter i en tid hvor de særnorske høye rentene nærmest har tatt helt av. Dette tok det etter mitt skjønn unødig lang tid for Regjeringen å erkjenne – men selvfølgelig: bedre sent enn aldri.

Regjeringens foreslåtte utvidelse av arbeidsgiverperioden i sykkelønsordningen til tre uker ble også stoppet. Til tross for at så vel Kristelig Folkeparti som Venstre har programfestet at man ville redusere arbeidsgivers kostnader ved sykkelønnsutbetalinger, foreslo man altså for tredje gang å øke dem. Her kan man vel si at Høyre var med på å bidra til at valgløfter i andre partiers pro-

gram ikke ble brutt, ved at man unngikk å gå i stikk motsatt retning av hva man hadde lovet velgerne.

Et av de næringsområder som Regjeringen gjennom sitt budsjettforslag nærmest ville ha begynt nedbyggingen av, var den maritime næring i videste forstand. Først og fremst ville Regjeringen ha endret skattebetingelsene for rederinæringen i en slik grad at det uten tvil ville ha fått umiddelbare konsekvenser. Det er faktisk slik at den usikkerheten som ble skapt, i seg selv har vært svært negativ. Nå ble også dette punktet brakt i orden, men jeg håper og tror at næringen blir forskånet for mer jojo-politikk på skatteområdet fra denne regjeringen.

Det som kanskje var enda mer skuffende, var at Regjeringen ville fjerne refusjonsordningen for sjøfolk, en ordning som så sent som i juni i år ble behandlet i Stortinget, og som faktisk også regjeringspartienes representanter ganske riktig påpekte ikke bare var nødvendig, men avgjørende for utviklingen av den maritime næringen. Jeg håper inderlig denne regjeringen nå snart innser at skal vi beholde og videreutvikle den maritime næringen, må vi ha rammebetingelser som står seg i en internasjonal sammenheng. Da nytter det ikke med en politikk som er så kortsiktig at vakuumpakket skinke har lengre holdbarhet enn helt avgjørende rammebetingelser for denne næringen. Vi snakker om en næring som i mange distrikter er helt avgjørende både for sysselsetting og bosetting.

Når det gjelder verftsstøtten, må jeg si at det er et av de områdene hvor jeg er noe usikker på hva som er situasjonen. Det er hevet over tvil at norske skipsverft nå har dårligere rammebetingelser enn hva som er tilfellet for verft i andre land. Dette fordi verftsstøtten er på et lavere nivå enn hos våre konkurrenter. Jeg vil si det så enkelt som at når jeg leser proposisjonen, får jeg ett inntrykk av situasjonen, og når jeg leser brev og innspill fra verftsindustrien, får jeg et helt annet. Jeg er derfor glad for at også verftsstøtteproblematikken ble en del av budsjettforliket. Jeg vil si det slik at hvis ulike nivåer på støtten i stor grad bidrar til at norske verft ikke lenger er konkurransedyktige, da må noe gjøres. Jeg vil så sterkt jeg kan, henstille til statsråd Sponheim om et personlig engasjement på dette området. Senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett neste år må Stortinget få seg forelagt en oversikt over situasjonen. Vi kan ikke leve med en situasjon som er slik at norsk verftsindustri bygges ned fordi vi ikke kan tilby rammebetingelser tilsvarende de som gjelder i de land vi konkurrerer med. Jeg håper det er en bred erkjennelse i Stortinget av at internasjonalt konkurransedyktige rammebetingelser er avgjørende for norsk industri og norsk næringsliv, også for norske skipsverft. Jeg kan i hvert fall love at det ikke skal stå på Høyre for å få til omprioriteringer for å bedre vilkårene for norsk skipsbyggingsindustri.

En annen premiss som er viktig for at næringslivet skal kunne planlegge, er forutsigbare rammebetingelser. Den aller største svakheten ved den parlamentariske og politiske situasjonen vi har, er uforutsigbarheten. For Høyres del vil jeg gjøre det helt klart at nettopp stikkordet forutsigbarhet vil være et viktig utgangspunkt for

eventuelle fremtidige budsjetttrunder med en hvilken som helst regjering. Jeg vil si det slik at enhver regjering som i denne perioden skal kalkulere med Høyres støtte i en budsjettsituasjon, gjør klokt i å ikke svekke det skapende næringslivs rammebetingelser. Den senere tids fall i oljepriser er nyttige påminnelser om at vi ikke lever av olje alene, men at det først og fremst er viktig at vårt landbaserte næringsliv gis vilkår som kan være med og trygge vår fremtidige velferd.

Høyres budsjettforslag for landbruksnæringen bidrar til en styrking av de bruk der landbruksinntekten utgjør hoveddelen av familiens skattbare inntekt. Jeg mener dette er nødvendig for å gjøre disse driftsenhetene mer økonomisk robuste, og for å sikre fremtidig rekruttering av profesjonelle utøvere i landbruket. En fortsatt strukturutvikling er nødvendig for å utnytte potensialet for mer effektiv drift og et lavere kostnadsnivå i næringen. Høyre foreslår derfor en gradvis omlegging av støtteordningene slik at støtten blir mer lik pr. produsert enhet, uavhengig av produksjonsvolum. Tilskuddsordningene bør utformes slik at de stimulerer til arbeidsinnsats og effektiv drift enten bruket er stort eller lite. En slik omlegging er spesielt aktuell innenfor grovfôrbaserte produksjonsområder som melk og sauekjøtt. Derfor foreslår vi å heve bunnfradraget i støtteordningene til landbruket fra 5 000 til 10 000 kr.

Høyre foreslår å avvikle kunstgjødselavgiften. Sammen med Høyres forslag om lavere skatter og avgifter for næringslivet er det et viktig bidrag til å redusere kostnadene og øke lønnsomheten i landbruket.

Høyre ser det som en sentral oppgave for landbruket å produsere kollektive goder som matvaresikkerhet, kulturlandskap og spredt bosetting. Virkemidlene i landbrukspolitikken må i økende grad ses i sammenheng med denne målsettingen. De offentlige inngrepene i landbruket må rettes mest mulig direkte mot de godene samfunnet ønsker landbruket skal produsere. For å nå målene om matvaresikkerhet, kulturlandskap og spredt bosetting ønsker derfor Høyre at den statlige støtten etter hvert konsentreres om fem hovedtyper av virkemidler: arealstøtte, husdyrstøtte, årsverkstilskudd, distriktstilskudd og frakttilskudd.

Til slutt vil jeg ta opp forslag nr. 5, som Høyre er alene om.

Presidenten: Representanten Gabrielsen har tatt opp det forslag han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Kjell Opseth (A): Representanten Gabrielsen og Høyre er tydeleg opptekne av næringslivet og næringslivet sine rammevilkår. Og det er bra. Men når det kjem til stykket, sit ein igjen med det inntrykket at det viktigaste rammevilkåret relaterer seg til skatt. Det å betale skatt er tydelegvis noko som næringslivet ikkje burde gjere. Eg skal vere den første til å vedgå at tilbakehalde overskot også er med på å styrkje grunnlaget for næringslivet og dei ulike bedriftene, men det er trass i alt noko som er endå viktigare, som eg har vore inne på tidlegare, nemleg

å frambringe eit overskot. Der må eg seie at Høyre sviktar. Når det gjeld å leggje grunnlaget for at ein nyetablering skal kome i gang og stå på egne bein, er ikkje Høyre med. 350 mill. kr i kutt på SND er eit tydeleg teikn på at dei ikkje er opptekne av det nye som skal skapast og vekse inn i framtida. Det er heller ikkje så viktig når ein forhandlar med Regjeringa om eit budsjett, å ta omsyn til norsk offshore- og verftsindustri. Det blir det ikkje prioritert å få ei ordning på i dette forliket. Det er heilt andre ting som er viktigare for Høyre. Eg spør representanten Gabrielsen: Kva er årsaka til at det er først når bedriftene begynner å gå godt, at Høyre har omsut for dei?

Ansgar Gabrielsen (H): Representanten Opseth var inne på at det eneste Høyre var opptatt av, var at man skulle unngå å betale skatt. Nei, det vi har vært opptatt av i høst, er at bedriftene ikke skal betale *mer* skatt enn det som har vært tilfellet i det året vi nå er inne i. Vi stilte det kravet i forhandlingene. Det var et krav som jeg registrerte at også Arbeiderpartiet faktisk var villig til å gå med på, i det tilfelle det skulle komme i en forhandlings-situasjon. Det var faktisk sånn at det ikke engang var noen motstand på landsmøtet til Arbeiderpartiet mot å gjøre nettopp dette. Så det at Høyre fikk til et forlik som innebar at bedriftene ikke blir pålagt nye skatter og avgifter, er jeg ganske overbevist om at det norske næringsliv setter pris på.

En skal være klar over at det med tilbakeholdt overskudd som representanten Opseth var inne på, er den viktigste måten å bygge opp egenkapital på i norske bedrifter. Og er det noe som er et problem i norske bedrifter, så er det nettopp egenkapitalsituasjonen, og av den grunn har man måttet sette i gang mange selektive tiltak gjennom offentlige ordninger for å bøte på dette. Man inndrar først en masse skatt, for så å dele det ut igjen til enkelte bedrifter.

Når det gjelder rammebetingelser i forhold til fordeling gjennom SND, kommunale næringsfond osv., må jeg med all respekt for de som sitter og tildeler disse midlene, si at etter å ha vært formann i slike styrever, at jeg tror næringslivet er best tjent med at de slipper å betale inn så mye i skatt og avgifter, og at de tar vare på pengene på en aldeles utmerket måte selv. Det tror jeg også bør være denne forsamlingens hovedtilnærming i dette spørsmålet. For Høyres del er det helt klart at når det gjelder rammebetingelser, ikke minst i distriktene, har vi gjennom dette budsjettforliket også fått til en del påplussinger på områder som for oss var viktige.

Karin Andersen (SV): Representanten Gabrielsens svar nå viste tydelig at Høyre er mest opptatt av de bedriftene som er godt i gang og som tjener mye penger. Det fins andre innfallsvinkler til næringspolitikken enn det.

SVs innfallsvinkel er først og fremst forskning og utdanning. Jeg savner Høyres innfallsvinkel der, fordi Høyre – i hvert fall før – har vært et parti som har hatt ganske stor innsikt og også ganske stor omsorg når det gjelder forskning og utdanning. Da vil jeg spørre: Var

ikke dette med i Høyres forhandlingsopplegg om budsjettet i det hele tatt? Og er ikke Høyre opptatt av at forskning og utdanning er den grunnleggende innsatsfaktoren i norsk næringsliv?

Høyre gir jo inntrykk av at når de forteller om denne budsjettavtalen og forliket, at de kunne fått nesten hva de ville. Da må det jo bety at de har valgt bort mer forskning og utdanning til fordel for null kroner i skatteøkning til bedrifter som går bra eller personer som tjener godt. Det er et verdivalg. Jeg er helt uenig i det, men jeg bare registrerer at slik er det, og jeg vil høre om Gabrielsen kan bekrefte at det er rett.

Så har jeg også et spørsmål som dreier seg om jordbruk. Representanten Gabrielsen var inne på at de ville ha vekk avgiftene på kunstgjødsel. Kunstgjødsel og sprøytemidler kan man avgiftsbelegge, man kan legge det inn igjen i overføringene. Og dette er jo å bruke noen markedsmekanismer for å få til en dreining i miljøvennlig retning. Er det slik at Høyre skal bruke andre og mer direkte virkemidler for å nå miljøpolitiske mål i landbrukspolitikken, eller er det slik at de rett og slett ikke har tro på at markedsmekanismene vil fungere i forhold til dette området?

Ansgar Gabrielsen (H): Representanten Andersen spør om forskning og utdanning i forhold til budsjettavtalen og de forhandlingene som ble ført. Jeg synes det er interessant at SV i hvert fall er til stede i salen når vi diskuterer næringskomiteens budsjett, som jo omfatter så viktige ting som fiske, landbruk og næring. Jeg synes kanskje det er litt synd – ikke at de ikke har stor nok oppslutning til å være representert i alle komiteer, men at de faktisk ikke har prioritert å være med i denne svært viktige komiteen.

Når det gjelder hva som var viktig å ta opp i de forhandlingene som vi til slutt hadde med regjeringenspartiene, er det klart at i en sånn situasjon vet vi det dreier seg om å gi og ta. Det er ingen tvil om at hvis man leser Høyres alternative budsjett, vil man finne at nettopp på de punktene der representanten Andersen sier vi har holdt fanen høyt tidligere, har vi også gjort det i årets budsjett. Og jeg vil vel si at et av de svake punktene i denne avtalen nettopp er det som går på forskning og utdanning – ikke minst innenfor det området som dette fagbudsjettet har med å gjøre.

Når det gjelder kunstgjødselavgiften, har vi i vårt alternative budsjett foreslått å fjerne den. Så spør representanten Andersen om vi ikke er villig til å ta i bruk markedskreftene. Vel, nå foreligger det så vidt jeg vet en undersøkelse som viser i hvilken grad den kunstgjødselavgiften vi har, påvirker valg av metode for gjødsling. Der er det relativt entydige signaler om at denne avgiften først og fremst er en fiskalavgift, en oppkreving av skatt fra dem som driver jordbruk, til staten, og at den i veldig liten, for ikke å si i forsvinnende grad påvirker bondens valg av måte å foreta gjødslingen på.

Oddbjørg Ausdal Starrfelt (A): Eg merka meg at representanten Gabrielsen sa at det var betre å la bedrif-

tene sleppa med å betala mindre skatt enn først å ta inn pengar for så å dela dei ut igjen. Trur verkeleg representanten Gabrielsen at det er dei same bedriftene som betalar inn, som får noko ut?

Ser ikkje representanten Gabrielsen at det er ein svar fordelingsverknad i dette? Det er faktisk ikkje bedrifter i etableringsfasen, dei nyetablerte bedriftene eller dei som er komne i problemer lenger ut i prosessen, som får glede av skattelette. I grunnen stadfesta han det han vart spurt om, at det Høgre er oppteke av, er å gje skattelette til dei som har noko som kan skattleggjast, medan dei vil redusera støtta til dei som ikkje er komne så langt.

Så registrerte eg at representanten Gabrielsen sa at han er noko i tvil om verftsstøtta. Han er i tvil om kven han så å seia skal tru på, om det er statsråden eller næringsa sjølv. Betyr det at representanten Gabrielsen i neste sving vil snu på dette punktet om det viser seg at næringsa har rett og ikkje statsråden? Betyr det at ein vil vurdera å gå opp til dei same presentsatsane som ein har i dei landa vi konkurrerer med, om det viser seg at dette er ein svært medverkande faktor til at vi no får permitteringar i verftsindustrien langs kysten?

Ansgar Gabrielsen (H): Når det gjelder skatte- og avgiftspolitikken, sier representanten Ausdal Starrfelt at det er ikke de samme bedriftene som betaler skatt, som får tilbake penger. Nei, i en del tilfeller er det selvfølgelig ikke det. Og det er i en del tilfeller veldig synd, for det er faktisk slik at mange av disse offentlige ordningene er det man kan kalle for næringslivsintravenøse, at man holder liv i en masse som man egentlig burde gjort kort prosess med i en tidligere fase. For i et arbeidsmarked som det norske, der vi nærmest har full sysselsetting, og der vi har en masse områder som vi sier er satsingsområder, hvor det skal skapes nye arbeidsplasser, så betyr det nødvendigvis at vi må ta disse menneskene fra et sted. Og den dynamikken må vi holde levende og ikke prøve å sementere det med næringslivsintravenøse ordninger.

Jeg må si jeg stusser når jeg f.eks. leser i årsmeldingen til SND at her har staten brukt 50 mill. kr på å kjøpe en 2 pst. andel i Norway Seafoods. Hvorfor skal vi bruke 50 mill. statlige kroner til å kjøpe oss inn med 2 pst. i et Røkke-selskap?

Jeg ser ingen begrunnelse for en del av disse tingene, så her kan vi med den beste samvittighet heller prioritere generelle betingelser enn selektive tiltak.

Når det gjelder verftsstøtten, må jeg gjenta det jeg sa i mitt innlegg, at jeg får liksom to inntrykk av situasjonen når jeg leser statsrådets proposisjon og når jeg leser de innkomne meldinger. Det jeg sa i mitt innlegg, er at Høyre er beredt til å foreta de nødvendige omfordelinger hvis det er slik at verftsstøttesatsen som nå er på 7 pst., er en vesentlig årsak til at norske verft mister kontrakter. I et revidert nasjonalbudsjett er Høyre beredt til å foreta de omprioriteringene. Og det er ingen hemmelighet at nettopp innenfor SND kunne jeg godt tenke meg å foreta noen kutt og noen omprioriteringer for å sikre verftsindustrien.

Presidenten: Replikkordskiftet er avsluttet.

Karin Andersen (SV): SVs viktigste satsing i næringspolitikken ligger i skole og utdanning. Den viktigste faktoren som avgjør om vi skal lykkes, er om vi har riktig og nok kompetanse. For den enkelte er det avgjørende for å ha kontroll over sitt eget liv.

Den andre bærebjelken er forskning og utvikling, og å bygge opp fond for å fremme framtidnæringer innen eksempelvis miljøteknologi, energiøkonomisering, miljøvennlig transport osv. Den handlefriheten som oljeforbruken gir oss, må vi bruke mer aktivt til å investere i framtida.

Den tredje strategien er en god offentlig sektor – det er hovedinfrastrukturen også for næringslivet. SV vil bidra mye mer når det gjelder å bygge opp, og så ønsker vi å omfordele sterkere når høsten er god.

Vi vil også bruke arbeidsmarkedstiltakene aktivt og satse på tiltak og kvalifisering. Det vil bli et gode for næringslivet. Vi ønsker også mindre skatt på arbeid og mer skatt på kapital, og vi vil senke arbeidsgiveravgiften.

Fremdeles står vi helt alene om å ville beskatte gratispassasjerer som mottar skattefritt aksjeutbytte. Dobbeltskatning av arbeid er et faktum. Skatten blir redusert for alle nå, unntatt for de syke, og som vanlig får de rike mest. I budsjettdebatten i fjor var Senterpartiet enig med oss i at dette var et stort problem, men at det var litt vanskelig å løse det i praksis. I en periode i sommer var også Arbeiderpartiet enig med oss i dette, men da det ble alvor, trakk de seg. Slik spilles viktige prinsipper for rettfærdig fordeling utover sidelinjen i den politiske debatten.

Jeg vil igjen minne om at den store trusselen mot norsk økonomi, norsk næringsliv og norske arbeidsplasser som ligger i valuta- og børsspekulasjon, må føre til at vi griper til tiltak mot den. Med et tastetrykk kan bedrifter og lands økonomi rives over ende. Det er rart at det ikke er en hovedsak i næringsdebatten. Det er underlig å være vitne til at gamblermentaliteten får lov til å dominere så kraftig, at myndighetene ikke tar mer ansvar for å sikre eiendom og verdier gjennom aktivt å fremme tiltak mot spekulasjon.

Så til de enkelte ordningene. SV ønsker å styrke ordninger som bedriftene og næringslivet etterspør. Bedriftsrådgivningen f.eks. har ligget oss på hjertet, og det gjør den også i år, slik som i fjor. Det er et viktig tiltak for bedrifter i oppstartingsfasen som skal tilpasse seg og henge med i utviklingen. Det blir nå varslet en omlegging av bedriftsrådgivningen. Den skal ut på anbud. I tillegg til det var posten i utgangspunktet redusert fra departementets side og nullet ut i komiteen. Slik jeg ser det, vil omleggingen bety et redusert offentlig engasjement og større utgifter for bedriftene. Det vil bli en dårligere ordning for bedriftene i utkantene fordi man skal legge dette ut på anbud, og der er det ikke mange rådgivningsfirmaer som kan konkurrere om slike oppdrag. De rådgivningsbedriftene som ligger i sentrale strøk, har faktisk heller ikke alltid kompetanse til å gi gode råd til utkantene. Denne posten bør økes, og de offentlige rådgivningsinstansene som vi har nå, bør kunne beholdes i de områdene av landet der de trengs. Skattelette hjelper

som sagt ikke bedrifter som ennå ikke har begynt å tjene penger, og støtten bør derfor kanaliseres dit.

Så ønsker vi å beholde støtten til skipsverftsindustrien fordi vi mener at det er et viktig satsingsområde.

Videre ønsker vi noen endringer – ganske radikale – i SND-systemet. Det gjelder kap. 2425, Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (SND) og fylkeskommunene. Der er ordningen nå slik at pengene sendes til fylkeskommunen, som så må sende 100 pst. til SND. Så kan fylkeskommunen søke om å få opp til 20 pst. av denne bevilgningen tilbake hvis de produserer enda flere papirer og enda flere planer. Det er en umulig budsjettituasjon både for SND og for fylkeskommunene. Ingen vet ved årets begynnelse hva de har å rå over. Den som skal gjennomføre planer, må ha en egen økonomisk ryggrad så de kan bidra til at planene kan bli satt ut i livet. Derfor foreslår vi en endring som betyr at de 20 pst. som det nå er rom for i budsjettet, blir liggende i fylkeskommunen. Og så har vi et forslag om en prinsippendring av systemet, der det blir fylkeskommunene som får disse midlene og sjøl velger hva slags samarbeidspartnere de ønsker. De kan bruke SND, slik som i dag, 100 pst. hvis de vil det, men de kan også bruke midlene til å gjennomføre andre tiltak på de områder de mener er viktigst.

Så til landbruk. SV fremmer en rekke forslag på landbruksområdet som er innspill til stortingsmeldingen som skal komme til neste år. Hovedinnspillet går på at vi trenger en omlegging av norsk landbruk i økologisk retning, og hovedbegrunnelsen for å beholde norsk landbruk må være at vi skal produsere mat. Det er mange gode tilleggsbegrunnelser, men hvis vekten på matproduksjon reduseres, vil vi ikke klare å holde oppe de andre områdene, som distriktspolitikk, bosetting, kulturlandskap osv.

Norge har fordeler og ulemper som matprodusent. Vi ønsker å beholde fordelene, og så ønsker vi å redusere ulempene og holde dem ute. Vi kan aldri klare å konkurrere på like vilkår når det gjelder volum og pris, med land som har langt varmere klima, store arealer, store markeder og fabrikkmessig produksjon. Vi må gjøre det annerledes og satse på det. Det vil være både miljømessig og etisk mye riktigere, og da må vi vri hele landbruket over i økologisk retning. Vi må satse på rein mat og etisk dyrehold. I dette perspektivet er det viktig å styrke dyrehelse og næringsmiddeltilsyn, grensekontroll og vern mot smitte på dyr og planter. Vi har ikke vært flinke nok på dette området til nå, og SV frykter at veterinæravtalen og WTO påtvinger oss økt handel og ved det økt smittepress og mindre muligheter til å velge sjøl hva slags kontroll vi trenger. Da reduseres mulighetene våre til å utvikle norsk landbruk til det det kan være, nemlig produsent av rein mat. For når smitte først har kommet inn, er skaden svært ofte uopprettelig.

I stortingsmeldinga som kommer, må vi gjøre klare valg når det gjelder i hvilken retning vi ønsker norsk landbruk skal gå. Det bør bli i økologisk retning. Vi fremmer forslag om det, og vi må også få opp markedet for økologisk mat og få det som produseres, fram til forbruker. For et år siden stod jeg her og fortalte om min

ferd gjennom matbutikken, at jeg nesten aldri fant økologiske produkter, og hvis jeg fant dem, var de lite delikat presentert og svært dyre. Slik kan det ikke fortsette. Hvis etterspørselen skal møtes, må tilbudet økes. Det må satses. Produksjonen må oppmuntres, og varene må omsettes som økologiske – noe som ikke alltid skjer nå. De må være lett tilgjengelige og presenteres på en innbydende måte. Andre produkter som markedsføres, har store markedsføringsbudsjetter bak seg, og man vet hvordan man skal markedsføre for å få opp etterspørselen og derigjennom produksjonsvolumet. Når volumet er oppe, kan man se på om det er riktig å ta ut merprisen i markedet og på hvordan den merprisen er. Men å hevde dette som prinsipp nå mens dette er en bitte liten nisje som nesten ingen bidrar til å hjelpe fram, blir feil.

Vi ønsker altså et helt annet regime på landbruksområdet. Jeg vil gi et eksempel til på en politikk som må snus. For eksempel ber SV i forslaget om en plan for økt bruk av utmarksbeite. En av grunnene til det er at det produserer kjøtt på økologisk vis. For eksempel er det nå slik at hvis man tar inn et lam fra beite og leverer det rett til slakteriet, og det veier lite, kan man risikere å få veldig lav pris for dette lammet, sjøl om det er god kvalitet og økologisk mat. Men hvis man setter det inn i fjøset og fører det med kraftfôr i flere uker, og det legger på seg noen kilo, skvetter prisen opp. Det betyr at man i stedet for å satse på kvalitet og økologi teller kilo og satser på kvantitet. Slik kan ikke norsk landbruk utvikle seg og vinne fram. Jeg viser til de forslagene som vi fremmer, og ønsker at Stortinget og de andre partiene skal vurdere dem seriøst.

Til slutt vil jeg si litt om jordbruksavtalen. Så vidt jeg vet, er det første gang på flere år at alle partene i jordbruksoppgjøret har underskrevet en avtale. Det var også første gang på flere år at et enstemmig storting stemte for avtalen. Da går plutselig partiene i næringskomiteen inn og kutter i avtalemidler. Det har jeg dessverre ikke fått anledning til å ta replikk på her før i dag, men jeg skulle ønske at noen av partiene som har vært med på dette, kunne forklare meg hvordan dette foregår. Jeg trodde faktisk at man kunne forholde seg til en inngått avtale slik at man enten stemte for eller så stemte man mot – at det ikke var mulig å gå inn og flytte på penger i en inngått avtale.

A s m u n d K r i s t o f f e r s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Representantens tale må ha vært veldig klar – ingen har bedt om replikk.

Leif Helge Kongshaug (V): Venstre har siden 1970-tallet advart mot å gjøre norsk økonomi for avhengig av oljen. I disse dager opplever vi konsekvensene av en lav oljepris. Dette rammer den enkelte og Norge som nasjon. Derfor vil Venstre være en pådriver for å legge til rette for et lønnsomt og variert næringsliv i hele landet, med særlig oppmerksomhet mot de bedrifter som gir nye etableringer og ny sysselsetting – de små og mellomstore.

Venstre og Regjeringen har med urette blitt kritisert for at det har skjedd lite i næringspolitikken i det siste. Typisk er det at kritikken fra andre partier har vært sterkest i forkant og nærmest har forstummet når sakene er blitt lagt fram. Fra departementene har det kommet flere tunge og gode næringspolitiske saker som komiteen har til behandling. Næringspolitikken må også ses i sammenheng med de distrikts- og næringsrettede tiltakene som ligger under Kommunal- og regionaldepartementet.

Til sammen viser denne politikken at Regjeringen tar på alvor de største utfordringene vi har: tilrettelegging for næringsutvikling i et nytt århundre, i en tid med stor dynamikk, ikke minst teknologisk – samtidig med den store hjerneflukten fra distriktene til de mer sentrale strøk av landet.

Næringshagene er et viktig tiltak for å demme opp under denne hjerneflukten. Målet er å legge til rette for flere etableringer og arbeidsplasser innenfor kunnskapsintensiv virksomhet. IT-utviklingen kan virke sentraliserende. Med de rette grep kan den vel så mye bidra i motsatt retning, til positiv næringsutvikling i distriktene. Jeg viser til næringsministerens IT-redegjørelse og forslag til tiltak i statsbudsjettet, som for øvrig er tatt meget vel imot i denne del av næringslivet.

Innstillingen fra næringskomiteen er preget av behovet for innstramning i den offentlige økonomien. Tross dette er forslagene på alle rammeområdene – næring generelt, fiskeri og landbruk – målrettet offensive og tar hensyn til den desentraliserte og spesielle næringsstruktur vi har i dette landet.

Refusjonsordningen for norske sjøfolk videreføres i det justerte sentrumsopplegget, og det gir klare signaler om at ordningen bør bli liggende fast i sin nåværende form. Sentrumspartiene viser til forliket med Høyre og Fremskrittspartiet, der en også ber Regjeringen følge nøye med i utviklingen i verftsindustrien og komme tilbake til Stortinget med en redegjørelse og eventuelle tiltak. Arbeiderpartiet vil øke prosenten, men foreslår ikke nødvendige midler for å følge opp dette i statsbudsjettet. Dette er ikke reell budsjettering i forhold til innarbeidede og aksepterte budsjettutruiner.

Fiskeri og havbruk er Norges nest største eksportnæring. Innen næringen ligger et stort potensial for økt verdiskaping gjennom videreforedling. Den største utfordringen vil være rekrutteringen til næringen og fornyelse av flåten. Dette må tilpasses ressursgrunnlaget. Venstre er godt fornøyd med strategien fra Regjeringen, der bl.a. den kunstige årlige investeringsrammen er fjernet.

Venstre ønsker en variert, fiskereid flåte. Det er positivt at SNDs virkemidler nå også gjelder for denne næringen.

Det er viktig å være offensiv i forhold til nye maritime næringer som skjellnæring og hummeroppdrett. Med våre naturgitte forhold og store markedsmuligheter er det her et stort verdiskapingspotensial med relativt små investeringer.

Et overordnet mål for landbrukspolitikken må være å produsere mat av et slikt omfang og på en slik måte at vi får økt matvaresikkerhet og økt forbrukertrygghet. Den-

ne regjeringen har troverdighet i landbrukspolitikken. Høyres og Fremskrittspartiet ideologi, stadig å etablere større enheter, passer verken med vår topografi eller våre klimatiske forhold. I stedet for å kutte på overføringer til små bruk mener Venstre at en heller må se på maksimaloverføringene til større bruk.

Landbruket må ses i en større politisk sammenheng, ikke minst i forhold til bosetting. Det må være en målsetting å få kostnadene ned. Bortfall av investeringsavgiften for landbruket er et steg i riktig retning. Det er underlig å registrere at ikke bare Arbeiderpartiet, men også Høyre og Fremskrittspartiet, som vil lette avgiftstrykket, går imot dette i sine primære forslag. Bare sentrumspartiene holder lovnadene og gjennomfører en omforent avtale med landbruksorganisasjonene.

Fra Venstres ståsted – og sett i den totale økonomiske sammenhengen – gir budsjettet gode næringspolitiske rammebetingelser neste år.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Oddbjørg Ausdal Starrfelt (A): Av og til når eg høyrrer representantar kanskje særleg frå sentrumspartia halda innlegg, får eg ei kjensle av at me ikkje er i den same verda. Eg kan ikkje dy meg for å kommentera «alle dei gode sakene» som har kome frå næringsministeren. Det er jamen ikkje mange sakene som har kome frå Næringsdepartementet denne perioden! Den fyrste vart send tilbake, og i eit seinare innlegg skal eg seia litt om kva eg synest om den me har til handsaming no, nemleg næringsmeldinga. Så forferdeleg nøgde trur eg det er feil å seia at me er.

Så til verftsstøtta. Eg lurar på om representanten Kongshaug søv godt om nettene og synest det er hyggelig å koma heim på handelslaget og bensinstasjonen og treffa sine sambygdingar som jobbar i verftsindustrien, som er redde for arbeidsplassane sine. Eg lurar på om dei er nøgde med at ein vil sjå på det til våren, dersom det går galt nok. Eller skulle representanten Kongshaug ynskt at han kunne vore i allianse med Arbeidarpartiet og sagt at me må slå ring om ei av dei aller, aller viktigaste distriktsnæringane me har?

Så vidt eg veit, er det bortimot 3 000 arbeidsplassar knytte til verftsindustrien i Møre og Romsdal. I tillegg til dei kjem det to arbeidsplassar pr. arbeidsplass hos underleverandørar. No er det ikkje sikkert alle dei er i Møre og Romsdal. Men totalt er det 9 000 arbeidsplassar, stort sett i Distrikts-Noreg. Og så får dette òg ringverknader for offentleg sektor.

Eg må verkeleg spørja representanten Kongshaug om han er nøgd med at Noreg no skal ha dårlegare rammevilkår enn dei me konkurrerer med.

Leif Helge Kongshaug (V): Den som har fulgt med, har sett at det har kommet mange saker både fra Næringsdepartementet, Fiskeridepartementet og Landbruksdepartementet til komiteen. Jeg kunne ha ramset dem opp, men det skal jeg ikke bruke tid på her. Og det som har kommet, er etter min mening gode produkt.

Så over til verftsstøtten. Spørsmålet innledningsvis var om jeg syntes det var hyggelig å komme hjem både på bensinstasjonen og butikken, og det syns jeg virkelig. Det er et skikkelig godt lokalmiljø, så det går veldig bra.

De tallene som det ble referert til når det gjelder verftsindustrien i Møre og Romsdal, er riktige, men de var også riktige i fjor da Jagland-regjeringen la fram sitt forslag til budsjett og reduserte verftsstøtten. Tallene har ikke forandret seg siden da. Vi ble enige om i forliket å følge utviklingen nøye framover og komme tilbake til Stortinget med saken.

Jeg må også få lov å påpeke at norske verft har en kontraktsmasse på 24 milliarder kr. I løpet av ett år bygges det for ca. 10 milliarder kr, kanskje 11, ved norske verft. Så det er klart at det er en betydelig kontraktsmasse, og ut fra den situasjonen burde det være sysselsetting. Men i likhet med representanten Gabrielsen vil jeg si at vi skal følge godt med og se hvordan utviklingen blir.

Ellers er jeg meget glad for å kunne reise hjem og fortelle om den gode distriktspakken som nettopp denne regjeringen har lagt fram, og at vi kan stå ved den avtalen som partene i jordbruksoppgjøret har gjort, for Møre og Romsdal er også et stort jordbruksfylke.

Inger Stolt-Nielsen (H): Representanten snakket om refusjonsordningen for sjøfolk, og det skal jeg også gjøre – overraskende nok.

Hensikten med å opprette refusjonsordningen for sjøfolk var både å stimulere til økt sysselsetting av norske sjøfolk på norske skip og å øke rekrutteringen. Jeg ser at regjeringspartiene, i likhet med Høyre, er opptatt av at det skal være langsiktige og stabile rammevilkår for skipsfartsnæringen og for norske sjøfolk. Men jeg er litt betenkt over den interne kommunikasjon mellom regjeringspartiene og statsråden, for da regjeringspartiene i fjor bad om å få en oversikt over ordningen med henblikk på mer treffsikre ordninger som skulle sikre sysselsettingen, kom statsråden tilbake med et forslag som tok ut de flinkeste i klassen, nemlig bøyelasterne, med det resultat at vi nå står uten dem som har hatt de aller fleste lærlingene. Det synes vi er litt betenkelig, fordi det nå er 2 200 ungdommer under utdanning på ulike nivåer i maritime næringer, og 620 av disse vil ha behov for lærlingplass til sommeren. Det er en økning på 208 lærlingplasser i forhold til fjoråret. Så jeg spør representanten om han har en kommunikasjon med næringsministeren som kan tilsi at man gjør noe med forholdet til bøyelastere, dersom det ser ut til at det blir vanskelig å skaffe lærlingplasser til de ungdommene som er under utdanning til våren. Jeg spør også hvordan representanten vil kommunisere med næringsministeren for å sikre en langsiktig stabilitet i forhold til refusjonsordningen for norske sjøfolk. Avvikling er også stabilt, men det er jo ikke den utviklingen vi ønsker. Hvis vi nå kan sikre at ordningen er på plass, ville jeg være veldig glad for å høre hvordan man vil gjøre dette.

Leif Helge Kongshaug (V): Jeg kan forsikre om at det er en god kommunikasjon mellom stortingsrepresen-

tanter og statsråder, det være seg i ulike departementer og kanskje Næringsdepartementet spesielt for mitt vedkommende.

Når refusjonsordningen for sjøfolk ble tatt ut i det første forslaget til statsbudsjett, må vi ikke glemme det som alle var enige om, at hele hensikten med det stramme statsbudsjettet, med en reduksjon på 9 milliarder kr, var å få renten ned. Vi vet alle at vi reduserer ikke et statsbudsjett med 9 milliarder kr uten at det gir smerte en del steder. Hvis det ikke hadde gitt smerte en del steder, må jeg bare få lov å si at da har statsbudsjetter tidligere vært for romslige. Men det var ikke med noen vellyst ordningen ble tatt ut. Nå er den inne igjen. Det ligger også i merknadene at vi forutsetter at refusjonsordningen skal være stabil framover, slik at næringen vet hvilke rammebetingelser den har å holde seg til.

Nå er det også riktig, hvis man går mer i detaljer her, at bøyelasterne gikk ut.

Jeg er klar over at bøyelasterne er viktige når det gjelder lære plasser for ungdom, men jeg vil bemerke at brønnbåtene kom inn. Brønnbåtene er også viktige førstegangs plasser for ungdom som vil starte i den maritime næringen, nettopp fordi det er arbeidsplasser som er lokalt forankret, og ofte er det den første arbeidsplassen en unggutt søker på i den sammenhengen. Det er iallfall et plaster på såret. Jeg tror også at kommunikasjonen er så god – som direkte svar på spørsmålet – at hvis det blir problemer med lærlingplasser, er det noe vi kan føre en dialog med statsråden om.

Oddbjørg Ausdal Starrfelt (A): Eg registrerer at sentrumspartia sitt einaste argument for å gå inn for redusert verftsstøtte er at Thorbjørn Jagland også føreslo det for litt over eit år sidan. Ja, men Arbeiderpartiet endra det i Stortinget. Det skjedde ting i løpet av hausten, og me gjorde nye vurderingar som tilsa at det var feil å la Noreg få dårlegare rammevilkår enn andre land har. Det har me halde fast på etterpå. Eg synest nok at representanten Kongshaug gjer seg skuldig i eit slags dobbelt bokhald. No forlanger representanten Kongshaug å verta teken på alvor på at det var med smerte dei tok vekk refusjonsordninga for sjøfolka. Me kan òg halda på i fem år framover og seia at det var eigentleg det regjeringa Bondevik ville, for dei føreslo jo å ta den vekk, sjølv om ein no har kome til eit kompromiss. Eg håpar verkeleg at regjeringspartia og Venstre spesielt byggjer sine vurderingar på litt meir gjennomtenkte argument enn å skulda på at regjeringa Jagland la fram dette forslaget for lenge sidan.

Eg kunne ha tenkt meg å høyra om representanten Kongshaug framleis meiner at det beste budsjettet som er lagt fram for Stortinget i haust, er det budsjettalternativet som Regjeringa la fram fyrst, eller om ein brukar dei ulike alternative budsjetta litt ettersom det passar i den forsamlinga ein er i.

Leif Helge Kongshaug (V): Når det gjelder verftsstøtten, vil jeg understreke at det er flere argumenter. Jeg prøvde i hvert fall å forklare situasjonen med at det i dag

finnes en kontraktsmasse på 24 milliarder kr, med en årsproduksjon i Norge på ca. 10-11 milliarder kr. Det kan det hende statsråden kommer inn på og bekrefter.

Så blir det antydning at jeg driver med dobbelt bokholderi. Det gjør jeg ikke. Men Arbeiderpartiet driver ikke med bokholderi i det hele tatt når de setter av 125 mill. kr og hever prosentsatsen med 2 pst. I skriv fra departementet står det at hver prosent heving av verftsstøtten utgjør omtrent 125 mill. kr. Med enkel hoderegning blir det 250 mill. kr som må avsettes. De som beskylder Venstre for å drive dobbelt bokholderi, må se først på sitt eget bokholderi.

Når det så gjelder budsjettalternativene, gikk vi inn i et samarbeid med partier som var villige til å ta ansvar ved å få til et forlik, som alle partier, også Arbeiderpartiet, sa var så viktig for å få renten ned og få ro over budsjettsituasjonen. Men det var ikke den egentlige holdningen til Arbeiderpartiet. Fra budsjettet ble lagt fram, var det en komedie som gikk over til et drama, og det holdt på å bli en tragedie til slutt – ikke en tragedie for Regjeringen og for Stortinget, men en tragedie for demokratiet og den oppfatningen som folk har av det spillet som foregår i denne salen. Det kan årets budsjettprosess beskrives som.

Presidenten: Replikskordskiftet er slutt. Presidenten registrerte at representanten Karin Andersen tok opp de forslagene hun refererte til i sitt innlegg.

Rita Tveiten (A): Norske verksemder treng rammevilkår som gjer at dei kan hevda seg i konkurransen med utlandet. Dette vert stadig viktigare etter som også vår økonomi vert omfatta av aukande globalisering. Det var nett dette som var bakgrunnen for at Arbeidarpartiet la så stor vekt på solidaritetsalternativet.

Fagrørsla ytte sin del med moderate lønsoppgjer. Det var med og gav norsk næringsliv auka konkurransekraft og betre inntening. Politikarane fekk meir å skapa velferd av gjennom at fleire kom i arbeid. Auka skatteinngang gjorde det mogeleg å løysa fleire velferdsoppgåver.

Men kor lenge var Adam i Paradiset? Det er råd å trekkja mange slags parallellar, og det er råd for den som vil, å ta lærdom av røynselene. Det svarar seg ikkje å verta overmotig og grådig. Næringsstatsråden har nyleg hevda at då Jagland gjekk av i fjor haust, var det fordi han såg at dei økonomiske problema var i emning. Utan å trekkja parallellane for langt må det vera lov å minna om at Arbeidarpartiet både i høve 1997- budsjettet og 1998-budsjettet åtvare om fylgjene av overbodspolitikken. Rentenivået ville bli påverka. Det kunne føra til dårlegare konkurransevne for norske verksemder og større arbeidsløyse.

Mange ser på Noreg nærmast som eit paradys. Politiske val er i aller høgste grad med på å avgjera om den gode utviklinga me har hatt, vil halda fram eller om me, som Adam, vert kasta ut av paradiset. Utsiktene framover syner at det er nødvendig å føra ein offensiv næringspolitikk, men med stor grad av stabilitet kva gjeld rammevilkår.

Norsk næringsliv hungarar etter stabilitet. Trongen til å styrkja dei eksisterande verksemdene og hjelpa fram nye, er stor. Det er difor med undring eg konstaterer at storkoalisjonen av sentrumspartia, Høgre og Framstegspartiet går laus på heile verkemiddelapparatet knytt til overføring av kompetanse til verksemdene – det verkemiddelapparatet som nettopp har som oppgåve å styrkja små og mellomstore verksemder.

Teknologisk Institutt får smaka sparekniven, både ved at løyvinga vert redusert og ved at internasjonalt teknologisamarbeid utført av Norges Industriattachéer vert kraftig redusert. Det same gjeld bedriftsrettleiingstenesta, som ikkje vert flytta, men oppheva ved at løyvinga på 20 mill. kroner er fjerna heilt. Det er ikkje reint få verksemder som har sett dagens lys ved at dei har hatt tilgang til nett desse tenestene i ein viktig fase. I tilknytning til etableraropplæring og rettleiing syner statistikken at ca. 75 pst. av dei som mottar etablerarstipend og startar bedrift, framleis er i verksemd etter fem år. Gjennomsnittleg genererer kvar etablering 1,5 årsverk etter fire år.

På denne bakgrunnen liknar sentrumspartia sin merknad i budsjettet på dobbelt bokhald – eg er lei for å måtte seia det. På den eine sida viser dei til målsetjinga for bedriftsrettleiingstenesta som skal bidra til auka verdiskaping for små og mellomstore bedrifter gjennom tilførsel og bruk av kompetanse. Dei støttar framlegget om at bedriftsrettleiingsselskapa vert innlemma i verkemidla i regi av SND, og at det dermed vert etablert eit eige program gjennom SND som skal dekkja denne typen rådgjeving til etablerarar og dei minste bedriftene. På den andre sida er konklusjonen at dei same partia støttar framlegget om å sløyfa heile løyvinga på 20 mill. kr til dette føremålet. Dette kan knappast oppfatast som noko anna enn ei nedlegging. Det hjelper lite med ein eindørspolitik, som representanten Aukan forfekta, dersom det ikkje finst noko innom døra.

Veiledningsinstituttet i Nord-Norge vert barbert, med 2 mill. kr. Norsk Designråd lir same lagnad i høve til Regjeringa sitt budsjettframlegg – ironisk nok på same dagen som Norsk Designråd deler ut årets pris for god norsk design. Det er sær negativt ettersom dette råkar Designrådet sitt arbeid, med bruk av ulike verkemiddel for å styrkja innsikta i kor viktig design er for nyskapsaktiviteten og konkurransevne til norsk næringsliv i det heile. Dette er eitt av dei områda som verkeleg treng satsing for at Noreg skal koma steget vidare frå å vera råvareprodusent til meir å bli produsent og leverandør av vidareførdla produkt. Det er rett ut snakk om å dyrka den grøne greina me alle vil sitja på.

Arbeidarpartiet er ikkje samd i desse grepa, og vil skjerma og styrkja arbeidet med å overføra kompetanse til dei små og mellomstore verksemdene.

Arbeidarpartiet prioriterer også å styrkja Norges Eksportråd med 8 mill. kr, og går inn for 6 mill. kr i tillegg til Regjeringa sitt framlegg til NORTRA.

Skal me ha håp om å utløysa potensialet som ligg i reiselivsnæringa her heime, må det satsast på internasjonalt marknadsføring. Norges Eksportråd tener same omsynet for norske varer og tenester. Det er særleg dei små

og mellomstore verksemdene som er avhengige av hjelp til eit aktivt internasjonalt marknadsarbeid.

Fiskerinæringa er den nest største eksportnæringa i landet, med 24,6 milliardar kr som resultat i fjor. I tillegg kjem omsetnad for om lag 5-6 milliardar kr på heime-marknaden. Det er verdtt å merka seg fordelinga mellom fangst og oppdrett. Fangstsida stod for 2,85 millionar tonn fiskeråstoff og oppdrett med 360 000 tonn i 1997. Etter alt å døma er det liten grunn til å tru at fangstvolu- met vil auka monaleg, medan oppdrettssida har eit til- nærma uavgrensa potensial. Laks og ørret er hovudpro- dukta i dag, men det er grunn til å minna om at både torsk, kveite, steinbit og hummar syner lovande takter. Skjelnæringa kan verta ei ny stor næring på kysten. Bud- sjettet gjev no rom for ei kontrollordning for testing av blåskjel. Det er bra.

Fornyng av fiskeflåten er eit ømt punkt. Gjennom- snittsalderen for dekte fartøy er på 23,5 år. Det seier seg sjølv at effektiviteten og tilhøva for mannskapet ikkje kan vera på høgd med det som er dagens krav. Det vert ikkje betre av at løyvinga til kondemnering og struktur- tilpassing er redusert med 50 mill. kr i høve til det som er summen for inneverande år. Det er difor med undring eg registrerer i dag at Senterpartiet ved representanten En- oksen vågar å trekkja fram innsatsen i høve til flåteforny- ing i sitt innlegg. Eg vil ikkje gå nærare inn på og karak- terisera kva eg synest om det.

Ein av suksessfaktorane framover er satsinga på marin forskning. Skal me lukkast med ei optimal forvaltning av fiskeressursane, må me ha meir kunnskap om korleis dei ulike fiskebestandane utviklar seg, og kva uttak dei toler. Me må satsa meir på forskning på dei faktorane som er av- gjerande for at konkurransefortrinna norsk natur legg til rette for, vert tekne vare på. Både havforskningsinstituttet og universiteta er viktige bidragsytarar for at grunnlaget for politiske val vert best mogeleg på denne sektoren.

Det er uråd å snakka om norsk fiskerinæring utan å koma inn på spørsmålet knytt til marknadstilgang og marknadspoleie. Me er storeksporthøvar av fisk. Me har hatt ei god utvikling i marknader i Austen, med særleg vekt på Japan og Kina. Det same gjeld Russland. At des- se marknadene for tida er noko uvisse, syner at det må ar- beidast på alle frontar for å sikra vår marknadstilgang.

EU-marknaden er utan samanlikning vår viktigaste marknad og må fylgjast opp med ein offensiv politikk med sikte på å vedlikehalda og vidareutvikla EØS-avta- len. Eg er glad for at heile komiteen har streka under nett dette aspektet.

Fiskerinæringa dannar grunnlag for busetnad langs heile kysten vår. Utfordringa vert å få til ei utvikling som gjev lønsame arbeidsplassar, med mest mogleg verdiskap- ing knytt til det råstoffet havet byr på. Det er ein føreset- nad at alle ledd har kundane sine behov i tankane, alt frå val av fiskereiskap til det ferdige produktet hamnar hjå kunden.

Trongen for å satsa på rekruttering til fiskeindustrien vil auka. Her vil kravet om attraktive arbeidsplassar tvinga seg fram både når det gjeld arbeidsordningar med ordna fritid, arbeidsmiljø og tryggleik. Omsynet til verdiskaping

og lønsemd vil føra med seg at trongen for kompetanse vil auka sterkt. Det er difor gledeleg at det vert sett av midlar for å tilby fjernundervisning, med sikte på at tilsette både på fangst- og foredlingssida får tilbod om å ta fagbrev.

Kravet om og potensialet som ligg i å utnytta ein stør- re del av råstoffet, stiller næringa overfor nye utfordrin- gar. Det er uakseptabelt at store delar av råstoffet som kunne ha danna grunnlaget for lønsame arbeidsplassar, vert kasta på havet.

Fiskerinæringa er – eg har skrivt «kan hende» – den mest spanande næringa i landet, men eg vil ta hardare i og seia at det er den mest spanande næringa i landet. På sikt kan fiskerinæringa, og havbruksnæringa spesielt, verta viktigare enn olje- og gassnæringa, slik som den framstår. Fiskerinæringa er tufta på ein fornybar ressurs som verda treng store mengder av om dagens moderate forbruk av sjømat på verdsbasis skal haldast oppe.

Teikn tyder på at neste år kan verta eit vanskeleg år for norsk næringsliv og dermed for norske arbeidstaka- rar. Det spørst om budsjettet det vert fleirtal for i dag, er det rette til å møta desse utfordringane med.

Terje Knudsen (Frp): Fremskrittspartiet mener at dereguleringen og liberaliseringen av fiskerinæringen går for langsomt. Det som burde ha vært en frittstående næring, er fortsatt subsidieavhengig på grunn av offentlige tiltak, reguleringer og lovpålegg.

I denne forbindelse vises det til råfiskloven av 1951 som gir fiskesalgslagene enerett til all omsetning av fisk i sitt område. Videre kan det fastsettes minstepriser, ned- legges midlertidig forbud mot fangst, og fangster kan di- rigeres til bestemte kjøpere. Slike salgsmopoler er for- budt for annet næringsliv. Det er heller ingen tvil om at dagens deltakerlov forskjellsbehandlar aktørene i fiskeri- næringen, avhengig av bakgrunn.

Fremskrittspartiet erkjenner imidlertid at fiskerinærin- gen må reguleres til en viss grad, bl.a. fordi ingen har na- turlig eiendomsrett til havets ressurser.

Fremskrittspartiet mener at i et system med omsetteli- ge kvoter vil næringen selv avklare hvor mange arbeids- plasser det er grunnlag for. En øvre grense for årsfang- sten, fastsatt for å sikre bestandene, bør fordeles til næ- ringsutøverne i form av kvoter. Et slikt system vil opp- muntre til en tilpassing som gir størst mulig nettofortjeneste av den begrensede mengde fisk det er til- latt å ta opp hvert år. Et omsettelig system vil derfor eta- blere et marked som vil avdekke hvor mange det er plass til i næringen, hvis den skal gi både aktørene og samfun- net tilfredsstillende avkastning.

Fremskrittspartiet vil også minne om at havbruksnæ- ringen, til tross for en meget sterk vekst de senere år, fortsatt sliter med et uoversiktlig og komplisert lovverk. Vi mener derfor at myndighetene bør konsentrere seg om miljø og veterinære spørsmål og parallelt forenkla og/el- ler avvikle regelverket, slik at oppdrettsnæringen kan konsentrere seg om å bedre sin konkurransevne og mar- kedstilpassing.

Så litt om reiselivsnæringen. Fremskrittspartiet ser at reiselivsnæringen har et stort potensial for fortsatt vekst

og lønnsomhet. Vi vil derfor hevde at markedsføring av Norge som turistland kommer mange ulike bedrifter, bransjer og distrikter til gode, og derfor ikke kan anses som en selektiv støtteordning. Fremskrittspartiet ønsker derfor å forsterke mulighetene for reiselivsnæringen gjennom den av oss foreslåtte økning i bevilgningen til NORTRA.

For Fremskrittspartiet er det også maktpåliggende å komme inn på refusjonsordningen for norske sjøfolk. Denne ordningen kom i stand som følge av den vanskelige konkurransesituasjonen som oppstod med danske og svenske skip, som hadde sterke støtteordninger for sine sjøfolk. I EU omtales støtteordninger til sjøfolk som et akseptert tiltak for å rekruttere og beholde nasjonale sjøfolk. Kommissjonen peker på behovet for å stimulere til økt rekruttering av sjøfolk fra EU-landene. Norge kan vanskelig opprettholde en ledende posisjon i internasjonal skipsfart på lang sikt uten en kjerne av nasjonale sjøfolk. Fremskrittspartiet konstaterer at refusjonsordningen har bidratt ikke bare til en sterk rekruttering, men også til en sterk satsing på skipsfartsnæringen, med stor betydning for det norske maritime næringsmiljøet. Et betydelig antall bedrifter i Norge leverer varer og tjenester til skipsfarten. Disse bedriftene er både avhengig av rederiene som kunder og av personer med bakgrunn og kompetanse fra skipsfart for å utvikle og markedsføre sine produkter. Fremskrittspartiet har i sitt budsjett lagt inn betydelige midler, slik at ordningen skal kunne videreføres med den opprinnelige prosentsats på 20, men vil subsidiært støtte den avtalen sentrum, Høyre og Fremskrittspartiet har inngått.

Statsråd Kåre Gjønnes: Gjennom Landbruksdepartementets budsjett viser Regjeringen at den legger stor vekt på å sikre forbrukerne trygg mat, samt å sikre verdiskaping, aktivitet og bosetting i hele landet med utgangspunkt i landbruket.

Jeg er glad for den brede tilslutning som Stortinget gjennom næringskomiteens innstilling gir til hovedlinjene i Regjeringens mat- og landbrukspolitikk.

Hensynet til sysselsetting og stabil bosetting i distriktene står sentralt i landbrukspolitikken. Jordbruksoppgjøret for 1998-99 gav økte inntektsmuligheter for norsk landbruk. Dette var og er fortsatt viktig for å bremse fraflyttingen fra distriktene og for et livskraftig landbruk. Kunnskap og kompetanse må også tas i bruk. Bortfall av investeringsavgiften for jord- og skogbruk, som etter budsjettavtalen med Fremskrittspartiet og Høyre nå er på plass, vil gi næringen reduserte utgifter på om lag 400 mill. kr. Dette var en viktig forutsetning for å komme fram til en avtale i årets jordbruksoppgjør. I forhold til Regjeringens forslag er bevilgningen til gjennomføring av Jordbruksavtalen redusert med 100 mill. kr. Jeg vil understreke at forutsetningene i den inngåtte jordbruksavtalen vil bli fulgt opp fullt ut i avtaleperioden.

Nye forhandlinger om landbruk i WTO starter i 1999. Jeg har merket meg, og er også tilfreds med, at næringskomiteens flertall ber Regjeringen om å arbeide videre med å utdype og operasjonalisere innholdet i landbrukets

multifunksjonelle rolle i den forberedende fasen for de nye WTO-forhandlingene. Regjeringen ser disse forhandlingene som svært viktige, og vil ha nødvendig kontakt med Stortinget i denne prosessen.

Vi opplever økende oppmerksomhet rundt forbrukernes krav til trygg mat av god kvalitet. Regjeringen ønsker en langsiktig matpolitikk med sikte på å sikre forbrukerne trygge matvarer av ernæringsmessig god kvalitet, og jeg har merket meg at komiteen også peker på at dette er viktig. Dette forutsetter også at næringens egne utøvere fortsetter å sette etiske rammer for sin produksjon framfor eventuelt kortsiktige økonomiske gevinster.

I framtiden vil forbrukerne være den viktigste premisseleverandør og rammesetter for norsk landbruk. Med større konkurranse blir forbrukernes preferanser og verdier avgjørende.

Det er viktig at det settes av tilstrekkelige ressurser til at kontrollvirksomheten i forbindelse med matsikkerhet kan gjennomføres. Gjennom overvåkings- og kontrollprogram vil Regjeringen gi norske forbrukere størst mulig visshet om at maten de tilbys, er trygg og har høy kvalitet. Også denne kontrollvirksomheten må drives på en effektiv måte. Regjeringen vil løpende vurdere om det er behov for å styrke og utvide de nasjonale tiltakene som er og vil bli iverksatt, og om tiltakene må utvides til å omfatte nye sykdommer.

Vi er opptatt av å ha en god dialog med forbrukerne, og arbeidet med å forbedre kommunikasjonen med forbrukerne vil derfor fortsette. Forsknings- og utviklingsarbeid vil også rette seg spesielt mot mat og helse.

Det må føres en restriktiv jordvernpolitikk for å sikre landbrukets produksjonsgrunnlag på lang sikt, og da spesielt arealer i de beste klimasonene. Vi vil legge økt vekt på at landbruksmyndighetene går aktivt inn i og påvirker de planprosessene som styrer arealbruken og setter vilkår for landbruksnæringen i framtiden. Jeg er glad for at Regjeringens forslag til endringer av jordskifteoven er vedtatt av Stortinget. Her ligger det store samfunnsmessige gevinster i å bruke jordskifte til å løse utbyggings- og omdisponeringssaker.

Skogen er grunnlaget for en av våre viktigste næringer. Langsiktige investeringer i skogbruk og kunnskapsbasert næringsutvikling i små og mellomstore bedrifter vil også bli prioritert. Regjeringen vil legge fram en stortingsmelding om skogbrukspolitikken allerede nå før jul, der utfordringer og virkemidler for denne viktige næringen vil bli drøftet.

Jeg ser fram til at Stortinget for en gangs skyld skal få lov til å debattere skogbrukspolitikken og ikke bare jordbrukspolitikken, slik som veldig ofte skjer, med bakgrunn i at skogbruket er en stor og viktig næring for landet vårt.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Øystein Hedstrøm (Frp): Statsråden var i sitt innlegg inne på forbrukernes krav til matvarer, men han glemte et veldig viktig element, og det er forbrukernes krav til rimeligere matvarer. Det er flere elementer her:

Det er både kvalitet, altså trygg mat, og også prisen som forbrukeren til syvende og sist må betale for norskproduserte matvarer. Og dette føyer seg inn i den debatten vi har hatt i høst med Bondelaget på den ene siden, som sier at det er bonden som bidrar mest til rimeligere matvarepriser, og kjedemakten på den andre siden, som har trykket andre rapporter til sitt bryst og sagt at det er de som bidrar til rimeligere matvarer, med Rimi-Hagen i spissen.

Jeg vil gi statsråden honnør, for det er veldig positivt at det nå er tatt et initiativ til et forprosjekt som skal kartlegge mulighetene for å etablere løpende resultatrapportering om prisdannelsen i matvaremarkedet. Men det er ikke nok. Derfor har Fremskrittspartiet nå fremmet et såkalt Dokument nr. 8-forslag om et regjeringsoppnevnt utvalg som skal ta for seg alle ledd i verdikjeden for matvarer, se på marginene og ha referanseprodukter som vi kan sammenlikne med andre land, slik at Stortinget kan få troverdighet om hvem vi kan stole på i matsammenheng, og som kan bidra til å være et beslutningsgrunnlag for Stortinget på et senere tidspunkt.

Det er veldig viktig å følge produktene fra vugge til grav, eller fra jord til bord i dette arbeidet, slik at vi kan se på alle de forskjellige leddene i kjeden. Jeg håper det kan være mulig å få et slikt resultat klart i forkant av landbruksoppgjøret neste år, eller aller senest i forbindelse med stortingsmeldingen om landbrukspolitikken.

Jeg ønsker noen kommentarer fra statsråden til dette forslaget og innsjonen med et slikt arbeid.

Statsråd Kåre Gjønnes: Aller først har jeg lyst til å minne om at vi har gjennomført et jordbruksoppgjør som er historisk når det gjelder hvor lite av rammen som er tatt ut i forhold til pris i markedet. Dette skulle være et bidrag for å få en mindre virkning av jordbruksoppgjøret i forhold til pris i hylla for forbrukerne. Som et ledd i dette var det også lagt inn en helt klar strategi fra Regjeringens side, et forsøk på å redusere kostnadene i næringen. Jeg er glad for at Fremskrittspartiet bidrar til å få den biten på plass, for det vil virke på den måten som en her har et ønske om, nemlig å skaffe billigere matvarer til forbrukerne.

Det er også riktig som representanten Hedstrøm sa, at vi har satt i gang en undersøkelse for å se på prisdannelsen for matvarer, m.a. ut fra den debatten som har vært i løpet av høsten. Jeg håper at det vil være tillit til at en gjennom det arbeidet som settes i gang, kommer fram til et tilfredsstillende resultat.

Når det gjelder det at mange mener at maten er for dyr, skal jeg være forsiktig med å forsøke å plassere ansvaret for det – bare konstatere at i et år med en lønnsøkning på 6-7 pst. i samfunnet generelt, og der den som er med på å produsere maten fra jord til bord, også skal ta ut denne lønnsøkningen, vil økningen måtte komme igjen et eller annet sted. Enten må en redusere en del på prisen hos den som produserer i første ledd, eller en må øke prisen hos den som må betale i siste ledd. Der vil en vel finne en del av svaret i forhold til prisdannelse i markedet, altså den prisen som matvaren koster i dag.

Bjarne Håkon Hanssen (A): Statsråden har selvsagt registrert den debatt som har vært i denne salen og i komiteen i forhold til spørsmålet om bortfall av investeringsavgiften for jord- og skogbruk.

Når man går gjennom de ulike partienes primærstandpunkt i forhold til statsbudsjettet for neste år, ser man at det egentlig er et stort flertall i denne salen mot å fjerne investeringsavgiften for jord- og skogbruk nå. Dermed kan man si at det som redder statsråden fra en ny runde jordbruksforhandlinger nå i år, er budsjettforliket med Høyre og Fremskrittspartiet. Høyre og Fremskrittspartiet sikrer flertall for det som vel er historiens høyeste overføringsnivå til norske bønder. Det er i seg selv interessant, men det er jo ikke sikkert at dette vil være en vedvarende situasjon.

Jeg vil derfor utfordre statsråden til å gjøre seg noen refleksjoner når det gjelder å trekke inn så store skatte- og avgiftspolitiske spørsmål i landbruksoppgjøret. Hvordan vil statsråden oppsummere sine erfaringer i forhold til dette? Og ikke minst: Mener statsråden at de erfaringene man har gjort i år, er så gode at denne arbeidsformen også er aktuell for kommende år?

Statsråd Kåre Gjønnes: Jeg er glad for at det har blitt et flertall for å kutte utgiftene i norsk landbruk med 400 mill. kr pr. år. Jeg vil si til representanten Hanssen at hvis en ikke hadde fått dette på plass og eventuelt møtt et krav om nye forhandlinger, ville det kanskje ført til en større uttelling over offentlige budsjetter i form av bevilgning. Slik sett – bare for å gi en oppmuntring til Fremskrittspartiet – medvirket kanskje det grepet som en nå har fått på plass, til at en slapp å møte et eventuelt krav om en påplussning i bevilgninger senere. Noe positivt bør en jo kunne se i dette.

Jeg har lyst til å si til Arbeiderpartiet at jeg har full respekt for at andre har sine primære standpunkt og synspunkt når det gjelder dette. Men etter å ha lest innstillingen må jeg sette noen spørsmålstejn i forhold til den måten Arbeiderpartiet argumenterer for at de gjennom sitt budsjettopplegg ivaretar hensynet til landbruket. De peker på konjunkturavgiften, men det er ikke noen konjunkturavgift i det andre opplegget heller, og de peker på elavgiften. De reduserer her med 150 mill. kr på konjunkturavgiften, 40 mill. kr på elavgiften, 40 mill. kr på grunnavgiften på fyringsolje, 5 mill. kr på det som går på arbeidsgiveravgiften og økt egenbetaling for sykelønn og 100 mill. kr til lavere pris- og kostnadsvekst. Dette holder ikke i forhold til at man sier at her har Arbeiderpartiet gjennom sitt budsjettopplegg fått til et like godt opplegg, det korresponderer opp mot bortfall av 400 mill. kr.

Ellers har jeg full respekt for at en kan si at en ikke finner det riktig å fjerne denne avgiften. Men jeg hadde i hvert fall foretrukket at den løsningsmodellen som man presenterer for å være like god, hadde stått på tryggere bein enn det jeg mener denne løsningen gjør. Vi trakk dette inn for å få et jordbruksoppgjør i havn. Jeg har merket meg at komiteen har sagt at de ønsker at denne typen løsningsmodeller skal vurderes i meldingen, og det vil statsråden naturligvis følge opp.

Karin Andersen (SV): Jeg merket meg at statsråden i sitt innlegg henviste til at intensjonen i jordbruksavtalen kunne holdes med det opplegget som var nå. Der er det vitterlig et kutt som er gjort i komiteen på over 100 mill. kr. Jeg forstår det slik at dette kuttet er gjort i ikke-disponerte utgifter. Men da vil jeg spørre statsråden om det ikke er slik at det allerede har vært avholdt møter i departementet med organisasjonene om disponeringen av disse midlene. Og er det slik at det er uproblematisk å behandle avtalemidler på den måten som man nå gjør med det vedtaket man legger opp til? Er det ikke slik at man faktisk er forpliktet på hele den rammen man har forhandlet fram med avtalepartene?

Så vil jeg spørre landbruksministeren om hvordan han ser på de reduksjonene i forhold til dyrehelse og næringsmiddeltilsyn, som ligger i flertallsforslaget til budsjett. Jeg er jo kjent med at mange i Regjeringa har store problemer med hvordan de skal takle veterinæravtalen. Hvis man skal kunne takle den med noenlunde god samvittighet, er det viktig at man i hvert fall sikrer at det som skal komme til erstatning for det kontrollregimet vi nå har, er sterkt og godt, og at man sikrer dette med nok midler og nok tiltak. Slik jeg er kjent med de veterinære forhold i Norge i dag, er ikke de gode nok slik de er. De trenger å styrkes, og de trenger å styrkes ytterligere når man eventuelt får en tilslutning til veterinæravtalen. Kan statsråden bekrefte at det er uproblematisk med de reduksjonene man har foretatt på disse områdene, eller er det slik at statsråden ser at det kanskje vil være behov for å komme tilbake og styrke disse områdene for å være trygg på at man ikke øker smittepresset i norsk landbruk?

Statsråd Kåre Gjønnes: Jeg vil gjerne ha sagt at det er ikke uproblematisk å kutte i en avtalt ramme. Statsråden, Regjeringen og de som har skaffet flertall for dette opplegget, hadde to valg, enten å konstatere at 400 mill. kr i kostnadsreduksjon ikke kom på plass, eller å forsøke å finne en løsning i forhold til den totale avtalen som er på plass. Det står i avtalen som er inngått mellom disse partiene, at det legges til grunn at forpliktelsen i jordbruksavtalen 1998-99 følges opp i avtaleperioden, og at innsparinger forutsettes gjennomført med basis i forventet underforbruk ut fra tiltak som er gjennomført eller planlegges gjennomført. En som kjenner systemet for jordbruksoppgjøret og kjenner til hvordan dette håndteres, vet at det bestandig er noen midler til gode som overføres til neste avtale og brukes der. Det betyr at en får en tyngre oppstart ved neste jordbruksoppgjøret, noe som medfører større utfordringer for alle parter når det gjelder å finne tilfredsstillende løsninger på det punktet.

Med hensyn til det som går på matvarekvalitet, vil jeg anbefale at en slår opp i St.prp. nr. 1 på side 33 under programkategori 15.10 Matvarekvalitet, dyrehelse og plante-helse, som i utgangspunktet har en økning på 7,3 pst. Hvis en da ser på Statens næringsmiddeltilsyn, har det fått en økning på 10,4 pst., eller godt og vel 15 mill. kr. Gjennom behandlingen her i Stortinget er det redusert med 467 000 kr. Etter min mening er det en betydelig økning som skal være med og sikre at en kan

håndtere det som eventuelt kommer i forbindelse med en ny veterinæravtale. Så har Regjeringen sagt at en til enhver tid vil måtte vurdere om disse ressursene er nok, for vi har en helt klar forpliktelse til å være med og sikre trygge matvarer og god kvalitet på det som tilbys forbrukeren.

Presidenten: Replikkordskiftet er dermed omme.

Bjarne Håkon Hanssen (A): Våren 1998 sa Arbeiderpartiet klart ifra om at vi skulle støtte en framforhandlet jordbruksavtale. Arbeiderpartiet har ved alle anledninger vist respekt for avtaler som partene i landbruksoppgjøret har blitt enige om. Da dette ble uttalt til media våren 1998, fikk vi ganske mange oppslag av typen «Arbeiderpartiet gir Gjønnes blankofullmakt». Dette ble sett på som oppsiktsvekkende, men for oss var det et spørsmål om å stadfeste en etablert praksis.

En forutsetning fra vår side var selvfølgelig at Regjeringen i sine forhandlinger holdt seg til de forhandlings-tema som er skissert i hovedavtalen. Der går det klart fram hva det skal forhandles om. I hovedavtalen er det krystallklart at skatte- og avgiftsspørsmål ikke er forhandlings-tema. Regjeringen valgte likevel å ta bortfall av investeringsavgift for jord- og skogbruk inn som en del av avtalen.

Arbeiderpartiet har hele tiden hatt et klart standpunkt til dette forhandlingsopplegget. Vi har hele tiden sagt at vi ikke kan akseptere at vårt standpunkt i skatte- og avgiftsspørsmål bindes opp gjennom landbruksforhandlingene. La meg komme med noen eksempler som viser at så er tilfellet.

I innstillingen fra næringskomiteen om jordbruksoppgjøret for 1998-99 sier en enstemmig komite at dette er et spørsmål som må behandles i tilknytning til statsbudsjettet, og komiteen tar derfor ikke stilling til spørsmålet om bortfall av investeringsavgift.

I debatten om jordbruksoppgjøret i Stortinget den 18. juni fulgte jeg som hovedtalsmann fra Arbeiderpartiet opp denne linjen. Referatet fra debatten viser med all tydelighet at Arbeiderpartiet på ingen måte aksepterer bortfall av investeringsavgift som en del av oppgjøret.

Vi har derfor i forbindelse med vårt statsbudsjettopplegg for 1999 vurdert spørsmålet om bortfall av investeringsavgift for jord- og skogbruk som et selvstendig tema. Vi har konkludert med at vi ikke kan gå inn for et slikt bortfall nå – ikke minst fordi vi tenker langsiktig og ser at også budsjettopplegget for år 2000 vil bli stramt. Først da skal regningen betales, og den regningen er altså på 400 mill. kr. Arbeiderpartiet mener at det viktigste nå er å signalisere innstramning og styringsevne. Det må til dersom vi skal greie å få renten ned. Og rentenedgang er svært viktig for norsk landbruk.

I vårt opplegg til statsbudsjett for 1999 presenterte vi et totalt økonomisk opplegg som i sum ville vært minst like bra for norsk landbruk som Regjeringens opprinnelige statsbudsjettforslag. At statsråden i dag i denne sal nærmest tar avstand fra Regjeringens opprinnelige budsjettforslag, er oppsiktsvekkende.

(Hanssen)

Likevel er det en ærlig politisk debatt om man er for eller imot å fjerne investeringsavgiften. Men det er uærlig når man sier at vi på denne måten bryter våre løfter om å støtte en framforhandlet jordbruksavtale. Når f.eks. Harald Milli i Norges Bondelag til pressen sier at Arbeiderpartiet med dette går imot sin politikk om å støtte framforhandlede jordbruksavtaler, så er det en villedende og feilaktig framstilling.

Det oppsiktsvekkende er at det ikke er vi, men regjeringspartiene, Høyre og Fremskrittspartiet som gjennom budsjettforliket har blitt enige om et statsbudsjett som faktisk bryter med årets jordbruksavtale. Det skjer ved at man går inn i avtalens budsjettområde og reduserer bevilgningene med om lag 100 mill. kr.

Arbeiderpartiet beklager veldig sterkt at Stortinget vedtar rammer for rammeområde 11 – Landbruksdepartementet – som i praksis tvinger Stortinget til å foreslå kutt i de økonomiske rammer som ble avtalt i årets landbruksoppgjør.

Det har altså skjedd mye rart i tilknytning til årets jordbruksforhandlinger. Og i sitt svar på min replikk i stad kunne ikke statsråden avkrefte at det kan være aktuelt med nye skatte- og avgiftspolitiske grep i kommende oppgjør. Dette må selvsagt få konsekvenser.

Vi kan ikke opptre klart og ryddig overfor parter som gjør det motsatte. Derfor må vi nå ta forbehold om vårt standpunkt til den jordbruksavtalen det skal forhandles om våren 1999. Vi kan ikke denne gangen uten forbehold si at vi vil støtte en framforhandlet avtale. Først må vi se hva avtalen inneholder, og så vil vi være i vår fulle rett til å vurdere hvorvidt de økonomiske anslagene i oppgjøret er korrekte. Det er en praksis Regjeringen har akseptert gjennom budsjettbehandlingen nå i høst.

Jeg vil i og for seg beklage denne utviklingen, men kan ikke se at Arbeiderpartiet nå har noe annet valg enn å gi dette signalet.

Ivar Kristiansen (H): Man har i nokså maleriske vendinger påpekt at Høyre i sitt forslag har stått for et kutt i SNDs ramme på 350 mill. kr. Man glemmer behendig å vise til Høyres engasjement for såkornkapitalfondet som faktisk er på vel det samme nivå, som igjen utløser private kroner. Man glemmer også selvfølgelig behendig å nevne at Høyre bruker disse pengene på veisektoren. Man har sågar i sitt primære budsjett et forslag som ligger 1,1 milliarder kr over det som var Regjeringens forslag. Det har vi dessverre ikke fått gjennomslag for. Men jeg vil bare beskrive hva som først og fremst må være viktig når vi tar med Distrikts-Norges mulighet for å nå et marked, et Distrikts-Norge som til de grader er eksportorientert, og som dermed først og fremst må ha transportkorridorene i orden for å kunne holde et næringsliv på bena.

Positivt er det uansett med de mange forhold som ble rettet opp i budsjettforhandlingene mellom Regjeringen og Høyre og Fremskrittspartiet. Konjunkturavgiften er bare ett av de mange skadelige forslag som ble fjernet i en tid hvor vi kommer til å se at bygg- og

anleggsektoren etter hvert kommer til å møte en annen hverdag enn den har vært forbundet med de siste årene.

Imidlertid er det min frykt at vi nå står foran å merke langtidsvirkningene ved å stå utenfor EU. I dag har vi igjen fått varsellampen tent, og vi har registrert at kronen på nytt har svekket seg med hele 1,5 pst overfor ecu-indeksen. Dette er for øvrig det laveste kronenivået på halvannen måned. Og de som har trodd at bunnen var nådd for en tid siden, fikk i dag en bekreftelse på at dette ikke var tilfellet.

Det er i denne sammenhengen svært viktig – og her ligger da også min utfordring til næringsministeren – at Regjeringen tar initiativ overfor EU for å skaffe avtaler for den norske kronen overfor euroen, som nå snart skal innføres. Vi kan ikke i disse spørsmålene ha en regjering som noen ønsker å frykte, og som også inntar tilskuerens rolle i disse spørsmål. Det er ille nok at vi i Norge i dag har en rente som er tre ganger høyere enn hva som er tilfellet for våre viktigste konkurrentland. Verst er det at vårt særnorske rentenivå kan true med å sette en stopper for investeringene i vår eksportindustri. Dette illustrerer også at vi kan få en dobbel smell på grunn av våre avstandsulemper i forhold til vårt aller viktigste marked. Derfor er det en klar utfordring for Regjeringen å sørge for at vi får i stand en avtale innenfor de tekstene som EØS-avtalen gir rom for, og skaffer oss en euroavtale med EU, som for øvrig også må ta opp i seg en tilknytning til de nye betalingssystemene som vi vil se kommer til å eksistere innenfor EU fra årsskiftet av.

Spørsmålet gjelder ikke bare faren for en tiltakende spekulasjon mot kronen, det handler også om å få til en harmonisering som kan redusere norsk næringslivs tiltakende tendens i disse dager til å flytte sine kredittengasjementer utenlands. Neste steg, hvis vi ikke får balanse i dette systemet, er dessverre at vi kommer til å se at norsk næringsliv er i ferd med å flytte også investeringer fra hjemland til utland.

Dagens situasjon beskriver også at vi har stelt oss relativt dårlig i all vår velstand de siste år. En blanding av valgløfter og forventninger fra 1997 sammen med fall i oljeinntekter har satt oss i en situasjon som ikke mangler utfordringer.

Da Høyre i høst satte foten ned overfor våre samarbeidspartnere, skulle egentlig bakteppet være nokså rimelig godt kjent. Høyre ønsket ikke ved valget i 1997 å delta i en politisk auksjon med statskassen som kilde. Det ønsker vi ikke nå heller. Vi kunne rett og slett ikke være med og sende ekstraregningene fra rentehoppet og fra lønnsoppgjøret over til bl.a. husholdninger i etableringsfasen eller til småbedriftene. Det var et klart budskap til dem som har stått fremst på barrikadene i løpet av dette auksjonsåret, og som bl.a. har hatt som valgspåk at dette har vi som nasjon råd til, eller at egentlig er vi jo lotto-millionærer alle sammen. Ja, de som framførte dette budskapet overfor lønnsforhandlerne, oppnådde i hvert fall å se store tall på lønnsjafs, men de kan i hvert fall ikke forvente å få Høyres stemmer med seg denne gangen på det forslaget som ble framsatt. Vi kunne rett og slett ikke

være med og sende ekstraregningene for rentehoppet og lønnsoppgjøret til barnefamiliene eller småbedriftene. Slik kommer folk til å måtte kjenne igjen Høyre også for ettertiden.

Innenfor Fiskeridepartementets budsjett er det en sak som på kort sikt er atskillig viktigere enn alt annet, og det er å få på plass en veterinæravtale som kan godkjennes av Stortinget. På 40 000-45 000 arbeidsplasser sitter man i dag og venter på det resultatet Stortinget kommer fram til. I tilknytning til dette har jeg bare lyst til å tilføye at næringsens betydning for nasjonen etter min oppfatning ikke har fått sin velfortjente plass. Jeg vil bare minne denne forsamlingen om at den statlige støtten til næringen sannsynligvis ikke er mer enn 2-3 pst. av hva landbruksnæringen mottar. Ja, neste års fiskeriavtale på 105 mill. kr innebærer langt mindre enn eksempelvis støtten til skipsverft, som har fått atskillig oppmerksomhet i dagens debatt, og for så vidt også støtten til sysselsetting av sjøfolk om bord på norske skip, poster som vi for øvrig må slå ring om. Imidlertid er det grunn til å reise spørsmål om utviklingen når det gjelder de samlede kvoter som kan fanges neste år, og hvordan dette kommer til å forløpe videre. Det er muligens relativt risikabelt å fastsette kvoter som er langt større når det gjelder uttak av norsk arktisk torsk, enn det som forskerne har anbefalt, selv om kvantumet neste år er langt mindre enn hva som har vært tilfellet de siste år. For industrien blir i hvert fall dette litt av en utfordring, samtidig som man må regne med at landingen av russisk torsk vil være langt mindre enn tidligere. Uansett vil potensialet og mulighetene for næringen være betydelig, men også her må vi få en langt større realisme når det gjelder møtet med det markedet som betyr aller mest også for fiskerinæringen, nemlig Europa.

Når det gjelder det lille avsnittet i innstillingen om Sydvaranger, ønsker jeg bare å rette oppmerksomheten mot det forholdet at statsråden her må merke seg hva en enstemmig komite har uttalt. Det går rett og slett ut på at departementet må gjennomføre Stortingets vedtak, og det må gjennomføres i samsvar med det Stortinget besluttet i 1996. Det er en klar forventning om at dette må gjennomføres snarest mulig, og fortrinnsvis i 1999.

Samtidig ønsker jeg å rette oppmerksomheten mot Svalbard og den situasjonen vi ser der. Det er et sterkt behov for å få fram den stortingsmeldingen som har vært varslet år etter år, i en situasjon hvor vi ser at dette er et samfunn i veldig stor omstilling. De fastboende på Svalbard overtar en mer og mer dominerende posisjon, og det er en selvfølge at man tar opp spørsmålene rundt Svalbards fremtid, og ikke bare fremtidig gruvedrift, men spørsmål som går på forskning, demokratidebatt osv. Det er forventet at statsråden nå, ettersom han har sittet mer enn et år, er i stand til å få denne saken fram til sluttbehandling i Stortinget.

Mimmi Bæivi (A): For Arbeiderpartiet er et av de viktigste elementene i utformingen av næringspolitikken og sikring av velferdsstaten det å ha trygge, utviklende og meningsfulle arbeidsplasser. Verdiskaping og syssel-

setting er helt avgjørende for å skape gode lokalsamfunn. Dette kan vi bare nå ved at den økonomiske politikken gir stabilitet og tillit på både kort og lang sikt. Slik blir priser og renter holdt nede. Men nå ser vi at utviklingen går den gale veien, og det vil spesielt ramme dem som har minst fra før, og arbeidsplasser med høy gjeld.

Rettferdig fordeling var i fjorårets budsjettdebatt noe de partiene som i dag sitter i regjering, påberopte seg et sterkt eierforhold til. Det kom mange lovnader da, noe som er glemt i dag. De distriktpolitiske virkemidlene krever oppmerksomhet og oppfølging fra oss som sentral myndighet. Når vi ser på det budsjettet som vil bli vedtatt her i dag, synes heller ikke det å være like viktig som før.

Fraflyttingen fra distriktene er fortsatt økende, og det er et sterkt behov for en klar distriktpolitikk med tiltak for å motvirke dette, spesielt innenfor et næringsliv i omstilling.

Distriktene har store utviklingspotensialer både i fiskeindustrien og innenfor oppdrettsnæringen, olje/gass, mineralutvinning og IT. Her vil Arbeiderpartiet også i framtiden være en garantist for at vi vil få til en positiv utvikling som vil gagne hele samfunnet. Den garantien sentrum gav under valgkampen i fjor, er det ikke jeg som er mest skuffet over, for jeg trodde ikke på den. Det er alle der ute i kommunene som har fått en bitter og kostbar erfaring.

Bosettingen langs hele kysten har én ting felles: Det er fisken som gir grunnlaget for at vi fortsatt bor der vi bor. Fiskerinæringen har vært og vil fortsatt være den viktigste faktoren i kystsamfunnene, og den har også et stort potensial i seg til fortsatt å være drivkraften i en positiv utvikling.

Et annet område med store utviklingsmuligheter er havbruk og skjellproduksjon. Etterspørselen etter sjømat vokser på verdensmarkedet, og det er stagnasjon i tradisjonelt fiske. Da er det viktig at norsk havbruksnæring er i posisjon til å være en betydelig leverandør av sjømat og havprodukter i framtiden. Det offentlige har her et spesielt ansvar for å lage rammebetingelser slik at næringen skal kunne utvikle seg videre til en miljøvennlig og sterk distriktsnæring. Men da trenger vi også en variert bedriftsstruktur både med hensyn til størrelse og eierskap. Profesjonelt leder- og eierskap med markedskompetanse er nødvendig.

For å få alt dette til er det ett element som må være på plass, nemlig at unge mennesker ser dette som utfordrende arbeidsplasser.

Teknologi, kvalitet og marked stiller i dag krav til betydelig kompetanse i både fiskeri- og havbruksnæringen, og framtidens totale fiskerinæring vil bare forsterke dette. Enkeltutøvernes kunnskap vil være avgjørende for næringsens lønnsomhet og evne til å konkurrere på markedene. Kompetanseheving vil også være med på å bidra til statusheving. Derfor vil det være nødvendig for både næringen selv og oss politikere å profilere muligheter og skape positive inntrykk, spesielt til ungdom i skolealder.

Et område jeg vil nevne til slutt, er Barentssamarbeidet. Dette samarbeidet har vist sin berettigelse og viser

også at det finnes utviklingsmuligheter som gagnar hele nordområdet. Vi har felles verdier til beste for folket i de samme områdene, og så langt har det økte samarbeidet lært oss at kommunikasjon på alle plan må være nøkkelen som fører til økt næringssamarbeid og dermed verdiskaping.

Norske interesser har flere interessante og seriøse prosjekt som trenger ikke bare politiske, men også finansiell støtte.

Statsråd Peter Angelsen: Eksportverdien fra fiskeri- og havbruksnæringen vil i 1998 bli på om lag 28 milliarder kr. Dette er en økning på over 3 milliarder kr fra 1997, men en reduksjon i forhold til anslaget i budsjettproposisjonen, som var nærmere 30 milliarder kr. Bakgrunnen for det reduserte anslaget er at de økonomiske problemene i Russland og Asia har medført redusert eksport og lavere priser for sild og makrell til disse landene. Det har imidlertid skjedd en betydelig økning av prisene i de fleste markedene, slik at økning i verdi skjer sjøl om eksportert kvantum er redusert.

Eksportverdien fra havbruksnæringen alene forventes å bli på 9,5 milliarder kr neste år. Denne kystnæringen sysselsetter i dag direkte og indirekte om lag 15 000 mennesker. Utviklingspotensialet er meget stort, med muligheter for flere tusen nye arbeidsplasser de nærmeste årene under forutsetning av at næringen utvikler seg i takt med det en skaper av avsetningsmuligheter i markedene.

Lønnsomheten i fiskeri- og havbruksnæringen er en viktig forutsetning både for å sikre arbeidsplasser og bosetting i de fiskeriavhengige delene av landet, og for landets totale økonomi. Jeg er glad for at komiteen understreker den økonomiske betydningen fiskerinæringen har for hele landet, og at komiteen også påpeker behovet for å satse mer offensivt på fiskerinæringen i årene som kommer.

Regjeringen vil legge til rette for en lønnsom og bærekraftig utvikling av fiskerinæringen gjennom et nært samarbeid med andre kystnasjoner og aktørene i fiskerinæringen.

Fra norsk side legges det stor vekt på det arbeidet som skjer i regi av de internasjonale organisasjonene innen fiskeriforvaltningen. Den nordøstatlantiske fiskerikommisjonen, NEAFC, er i ferd med å opprette et eget sekretariat, og det er avsatt ekstra midler til dette i budsjettet for 1999.

I 1999 vil kontrollen med uttaket fra fiskebestandene bli styrket. Som følge av forpliktende internasjonale avtaler vil Norge innføre et system med satellittsporing av fiskefartøy. Denne satsingen kommer til uttrykk i budsjettet for 1999 gjennom prioriteringene under Fiskeridirektoratet, som vil ha en sentral rolle i gjennomføringen fra norsk side. I tillegg vil fiskeriforvaltningen videreføre en forsøksordning med inspektører i fiskeflåten og utveksling av inspektører mellom medlemslandene.

Videre er det behov for å prioritere arbeidet knyttet til kartlegging og informasjon omkring norsk hvalfangst. Arbeidet med å opprette et DNA-register for vågehval er

påbegynt, og bevilgningen til dette økes neste år. I tillegg prioriteres en økt satsing på informasjon om ressursforvaltning, bl.a. knyttet opp mot Norges engasjement i forhold til Konvensjonen for handel med truede dyre- og plantearter, CITES.

Jeg er enig med komiteen i at gjennomsnittsalderen på norske fiskefartøy er for høy, og at fiskerinæringen sliter med overkapasitet i flåten. Regjeringen mener at tilpassning av kapasiteten til ressursgrunnlaget ved fornying av flåten er en av de største utfordringene for fiskerinæringen i årene som kommer. De bevilgninger som er foreslått i Fiskeridepartementets budsjett, vil, sammen med en prioritering av fiskeflåten innenfor de ordinære virkemidlene til Statens nærings- og distriktsutviklingsfond, gi et grunnlag for kapasitetsreduksjon og fornyelse. Samlet sett vil det finansielle grunnlag i statsbudsjettet bli forbedret neste år.

Oppdrettsnæringen må sjøl ha hovedansvaret for å skape balanse i produksjonsveksten. Fiskeridepartementet vil imidlertid fortsatt bidra gjennom produksjonsregulerende tiltak til at denne veksten blir mest mulig balansert og bærekraftig. Ordningen med førkvoter vil derfor bli videreført i 1999 i nær dialog med næringen. I tillegg vil de 31 konvensjonene som retildeles i Finnmark og Troms, kunne komme i gang neste år.

Jeg er glad for komiteens positive holdning til de tiltakene Fiskeridepartementet vil sette i verk for å videreutvikle norsk skjellnæring.

Jeg merker meg også at komiteens flertall er positiv til Fiskeridepartementets virkemidler for styrking av kompetanse, kvinnedeltakelse og rekruttering av ungdom til fiskeri- og havbruksnæringen. Fiskerinæringen vil i fremtiden være avhengig av et mangfold av kompetanse og erfaringer for å være konkurransedyktig i alle markeder og for å utløse næringens potensial. Dette mangfoldet skapes ved å ha både kvinner og menn på alle nivå i næringen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Rita Tveiten (A): Fiskeriministeren var inne på temaet som går på satellittsporing av fiskefartøy, og det er vel omtrent det eneste som representerer nytt teknologisk utstyr om bord på heile fiskeflåten. Fiskeriministeren skal særleg ha ros for at han så langt har vore oppteken av fornying av fiskeflåten, men det er eit paradoks at gjennomsnittsalderen for slike fartøy i Noreg no er 23 ½ år. Det er ein alvorleg situasjon, som medfører at norsk fiskeri ikkje er utstyrt på ein måte som stettar dagens krav, og må ta vare på heile råstoffet inkludert biprodukt, som kan danna grunnlag for lønsame arbeidsplassar. Det fører med seg at fiskerinæringa framstår som lite attraktiv når det gjeld arbeidsmiljø og tryggleik, for dei som vurderer kva slags yrke dei no skal velja.

Vel vil norsk fiskerinæring nytta godt av ein rentenedgang som alle håpar skal verta resultatet av eit stramt budsjett. Men korleis harmonerer alt dette med fiskeriministeren si omsut for fiskerflåten? Først reduserer han løyvinga til kontrahering og kondemnering frå

100 mill. kr på årets budsjett til 60 mill. kr i Regjeringa sitt budsjettframlegg, og seinare går han med på at løyvinga vert ytterlegare redusert med 10 mill. kr.

Kva meiner fiskeriministeren vert verknaden for årets fiskeritavtale, som har som føresetnad at avsetninga på 18 mill. kr frå i fjor skulle koma i tillegg til dei 60 mill. kr som var føreslått løyvde til flåtefornyng? Det kunne det vera spennande å få ministeren si utgreiing om.

Statsråd Peter Angelsen: Ja, hvorvidt satellittsporing er det eneste nye teknologiske utstyr om bord i et fiskefartøy til neste år, betviler jeg faktisk, for den teknologiske utviklingen går veldig fort. Det kommer stadig noe nytt. Men satellittsporing er et nytt system for kontroll av fiskefartøyenes aktivitet på havet, og er derfor ansett såpass viktig, effektivt og ressursparende at EU har vedtatt å ta det i bruk for alle fiskefartøy over 24 meter som skal fiske i EU-farvann etter år 2000. Innføring av satellittsporing er alt tatt inn i fiskeriavtalen mellom Norge og EU, så norske fiskefartøyer må montere slikt utstyr for å kunne fiske i EU-farvann etter år 2000. Vi tar sikte på å innføre satellittsporing for norske fartøyer også for fiske i norsk farvann fra år 2000, i tråd med fiskeritavtalen med EU.

Når det gjelder den høye alderen på fiskefartøyer, er ikke det noe nytt; vi har hatt en høy alder på flåten gjennom mange år nå. Det som skjedde i fjor høst etter at den nye regjeringen tiltrådte, var at man fikk inn i budsjettet, med Stortingets tilslutning, 75 nye mill. kr til kontraheringstilskudd, som den forrige regjeringen ikke så ønskeligheten av. I årets budsjett er det redusert. Det kan man selvfølgelig synes er beklagelig, men ut fra en totalvurdering av norsk økonomi syns jeg Regjeringen gjorde en veldig fin prioritering ved fremleggingen av budsjettet når det gjaldt fiskerinæringen. Det at det ble redusert med 10 mill. kr i budsjettkompromisset her i Stortinget, ser jeg ikke som den store katastrofen, for det som blir resultatet når man legger inn de midlene som blir vedtatt for SND – og som flåten kan få sin del av, er at det neste år totalt sett blir bedre statlige finansieringsordninger til fornying av fiskeflåten.

Øystein Hedstrøm (Frp): Statsråden var innom oppdrettsnæringen. Det er bekymringsfullt med disse dumping-sakene. Vi har nå hatt tre saker på ti år, og bare ved å true med dette dumpingvåpenet må norske oppdrettere og norske myndigheter godta mer eller mindre frivillige tiltak, for å si det på den måten. Det er klart at tiltak mot dumping kan ha sin misjon og intensjon hvis det er unfair konkurranse. Det er vel grunn til å tro at EU driver ren og skjær proteksjonisme i mange av disse sakene. Vi vet at oppdrettere innenfor EU ikke har minstepriser, og de har heller ikke førkvoter. Norske oppdrettere blir tvunget til å slakte fisken sin fordi de ikke har mer før igjen.

Det man kan være bekymret for fra norsk side, er jo at man får stadig flere proteksjonistiske tiltak innenfor EU som gjør det vanskelig med konkurransen, og at også andre land, f.eks. markedene i Det fjerne østen og også and-

re markeder, innfører tilsvarende tiltak, som gjør det vanskelig for norsk oppdrettsnæring. Og en kan jo få inntrykk av at norske myndigheter ikke setter inn nok ressurser for å ivareta norske oppdretteres interesser.

Så mitt spørsmål til statsråden blir: Er det noe arbeid i gang – har man noen nasjonal strategi eller handlingsplan – som kan komme dumpingregimene til livs og forebygge eventuelle nye?

Statsråd Peter Angelsen: De problemene som norsk oppdrettsnæring har hatt på EU-markedet, har, som replikanten nevnte, tilknytning til den konkurransesituasjon som oppdrettsnæringen i Skottland og Irland har vært i i forhold til Norge. Men la meg understreke rent generelt at oppdrettsnæringen har hatt sine svake økonomiske perioder i tider da produksjonen er blitt større enn det markedet har tatt unna på en naturlig måte. Det som kan sies å være et problem for oppdrettsnæringen, er at en betydelig del av hele produksjonen selges i et spotmarked, det vil si et daglig auksjonsmarked. Det er klart at det derfor stilles store krav til samarbeid i en næring som utgjør så mange hundre selvstendige aktører – et samarbeid som krever at tilførselen til markedet er balansert i forhold til det markedet tar, for å holde en pris.

Norsk oppdrettsnæring har flere ganger vært underlagt minstepris på EU-markedet, og mange aktører i næringen vil nok mene at den minstepris som næringen blir pålagt, har vært med på å redde økonomien til næringen. Så man skal ikke bare se negativt på at næringen blir pålagt et system som er med og skaper prisbalanse, for det er faktisk det vi har i dag med lakseavtalen. Men det er klart at den situasjonen vi har med svak kroneverdi, skaper bedre økonomi for eksportbedriftene, og det i seg sjøl gir en dynamikk som får den enkelte produsent til å ønske å øke produksjonen og selge mer og gir et økonomisk grunnlag for å selge til en lavere pris. Det kan skape problemer i forhold til den avtalen vi nå har med EU, så myndighetene har kontinuerlig vært med i prosessen for å sørge for at de norske oppdretterne og Norge greier å opprettholde forpliktelsene i den avtalen vi har med EU.

Sverre J. Hoddevik (H): Vi som ikkje høyrer til komiteen, har likevel oppfatta at det ligg endringar i desse flåterelaterte tiltaka, avgrensa midlar til tilskotsordning for fornying og kapasitetstilpassing. Rita Tveiten var også inne på kontraheringsstøtte som er borte, og kondemneringsstøtte som er monaleg redusert. Dette med kapasitetstilpassing kan likevel finne si løysing gjennom strukturmeldinga sitt forslag om å innføre einskapskvote i kystflåten, og kanskje vil det vere eit effektivt tiltak for å få ei kapasitetstilpassing. Dette framstår som ei sannsynleg grunngeving for at statsråden kan leve med avgrensa midlar i dei andre nemnde strekpunkta, og eg vil spørje statsråden om det er riktig oppfatta at det ligg eit effektivt kapasitetstilpassingstiltak i strukturmeldinga.

Statsråd Peter Angelsen: Jeg vet ikke om jeg oppfattet representanten Hoddevik riktig. Jeg oppfattet det slik at han sa at det i strukturmeldingen blir foreslått enhets-

kvoteordninger for kystflåten. I så fall er ikke det riktig, det må være en misforståelse. Enhetskvoteordning kan være et relativt effektivt kapasitetstiltak for flåtegrupper som er lukket, det vil si der det er innført konsesjonsordning, hvor det ikke er automatisk adgang til å få bygge nytt fiskefartøy. Noen slik lukking har vi ikke i kystfiskeriene, og det er ikke Regjeringens mål å lukke kystfiskeflåten, altså ha såkalt adgangsbegrensning gjennom konsesjonsordning til den gruppen. Vi har fremmet forslag for Stortinget om å gjøre enhetskvoteordningen for ringnot og trål permanent og også åpne for innføring av enhetskvoteordninger for havgående fartøyer som er over 28 meter lengste lengde som fisker med konvensjonelle redskaper også. Men for kystflåten har vi lagt inn i statsbudsjettet kapasitetsreducerende tiltak som kondemneringsordninger. Jeg anser det som kanskje den mest realistiske måten å gjøre ting på at man i havfiskeflåten, der man har konsesjonsordninger, har enhetskvoteordninger, og for resten av flåten må det bli statlige virkemidler, som kondemneringsordninger.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Torstein Rudihagen (A): Innlegga og debatten her i kveld har til fulle vist at det nå har vorte ei felles forståing av sammenhengen mellom god næringspolitikk og den økonomiske politikken. Nærings- og distriktspolitiske virkemiddel er ikkje åleine nok om vi ikkje greier å halde renta og kostnadene nede. Det viktigaste verkemiddelet framover nå òg er faktisk det vi i Arbeidarpartiet har omtala som solidaritetsalternativet, med dei elementa som ligg der: solidariske lønsoppgjer og dempane økonomisk politikk i høgkonjunkturperiodar og tilsvarande ekspansivt i lågkonjunkturperiodar.

Øg så det andre. Ein utkant som Noreg må ligge i forkant i verda når det gjeld å utvikle og ta i bruk ny informasjonsteknologi. Informasjonsteknologien fører m.a. til auke i verdshandelen og trekkjer nye område inn i den globale økonomien. Vi må syte for at vi får vår del av marknadene for informasjonstenester og -produkt.

IT og IT-kompetanse har vorte ein nøkkelfaktor i næringsutviklinga, og då må vi styrkje IT-kompetansen. Vi må m.a. forbetre samspelet mellom utdanningsinstitusjonane og næringslivet og styrkje både næringslivets og utdanningsinstitusjonanes rolle som internasjonale aktørar. Regjeringa er av Stortinget i fleire samanhengar bedt om å ta eit ansvar for å få realisert eit IT- og kunnskaps-senter på Fornebu som eitt av fleire bidrag for å styrkje IT-kompetansen. Vi skal kome attende til Fornebu i samband med St.meld. nr. 13, men eg må nytte høvet, sidan IT- og kunnskaps-senter på Fornebu er gitt omtale i Nærings- og handelsdepartementets budsjett, til her å minne næringsministeren om nokre av dei premissane og føringane som fleirtalet i næringskomiteen la for Fornebu ved handsaminga av IT-meldinga før sommarferien.

For det første: Det hastar med å kome i gang med ei verksemd som skapar kopling mellom utdanning og næringsutvikling. Så langt er det likevel skjedd relativt lite.

For det andre: Det må skapast ei formell ramme for utdanningsverksemda og den næringsutviklinga som skal etablerast i terminalbygningen, og leigeinntektene frå næringsverksemda skal nyttast til å styrkje utdanningsverksemda. Dette vrir Regjeringa seg unna i den attendemeldinga som er komen så langt.

Vidare sa næringskomiteen at det måtte leggst føresetnader om utdanning, nettdistribuert undervisning, samspel med regionale senter og inkubatorverksemd. Og komiteen sa at skulle dette gjennomførast i praksis, måtte aktuelle kjøparar legge fram ein plan for korleis dei har tenkt å oppfylle dei krava som staten stiller til eit IT- og kunnskaps-senter. Eit stort nok areal måtte også bli stilt til disposisjon for at ein kunne få oppfylt eit slikt formål.

Kvar blir det av oppfølginga av dette? Eg kan ikkje sjå at framlagde planar frå interessentar blir gripne fatt i, og Kokså-området blir lyst ut for sal før endelege planar som syner behovet for eit landområde til eit IT- og kunnskaps-senter, er lagde til grunn. Eg føreset at eit aktuelt område for eit IT- og kunnskaps-senter ikkje blir selt før det ligg føre ei heilskapleg løysing for eit slikt senter.

Ut frå det Stortinget tidlegare har sagt, må Regjeringa forstå at dette ikkje er eit tradisjonelt eigedomsprosjekt, men ein plan for korleis vi, Noreg, i samspel med offentlege og private aktørar kan utnytte eit attraktivt landområde til å skape eit kunnskaps-senter.

Eg har lite til overs for «stortingsregjereri», men her er det nærmast slik at Regjeringa ber om det.

Ved sida av den økonomiske politikken og ny teknologi er det kunnskap og omstillingsevne som vil vere avgjerande for næringsutviklinga framover. Satsing på forskning og utvikling er grunnleggande viktig for at norske verksemdar skal vere i stand til å møte utfordringane og ta moglegheitene. Arbeidarpartiet meiner derfor at det ville vere rett å styrkje budsjettet når det gjeld næringsretta forskning og vitsskapeleg utstyr, men i den borgarlege koalisjonen sitt rammevedtak er det ikkje rom for det. Ja, ei så god ordning som bedriftsrådgevingstenesta er òg nulla ut. Her burde ein i det minste halde på dei 20 mill. kr som svarar til det som nå blir brukt. Næringsprofilen i dette statsbudsjettet som blir vedteke, er sannleg ikkje så lett å få auga på.

Statsråd Lars Sponheim: Vårt næringsliv står overfor store utfordringer de nærmeste årene. Store struktur- endringer i Europa og resten av verden gir mer integrerte markeder. Dette forsterker den internasjonale konkurransen. For stadig færre bedrifter er det meningsfullt å skille mellom hjemmemarkedet og eksportmarkedet. De møter den internasjonale konkurransen også på hjemmebane og må være best på sitt område internasjonalt for å kunne lykkes.

Det skapes ofte et inntrykk av at vi lever av olje og råvarer i Norge. Det er ikke riktig. Det er og blir menneskelig kunnskap og kompetanse som står for det vesentligste bidraget til verdiskapingen. Høykonjunktoren vi har opplevd de siste årene, har vist oss at vår viktigste ressurs, kompetent arbeidskraft, ikke er noe vi har ubegrenset tilgang på. Situasjonen stiller derfor store krav til

et budsjett som både demper presset i økonomien og legger grunnlaget for et konkurransedyktig og omstillingsdyktig næringsliv.

Det er grunn til å være fornøyd med budsjettavtalen mellom regjeringspartiene, Høyre og Fremskrittspartiet. Den ivaretar det som var Regjeringens viktigste mål med statsbudsjettet, nemlig å få til den nødvendige innstramningen.

Som nærings- og handelsminister er jeg opptatt av i større grad å målrette budsjettmidlene mot nyskaping i næringslivet. I forslaget til statsbudsjett lå det mange tiltak som har denne begrunnelsen. Det gjelder f.eks. prosjektutviklingstilskuddet. Det skal bidra til mer kommersialisering av forskningsresultater. Et annet eksempel er den nye tilskuddsordningen for høyhastighetskommunikasjon. Videre prioriteres ressursbruken i SND og Forskningsrådet i større grad mot prosjekter som bygger på bruk av teknologisk kompetanse. Jeg er svært glad for at denne nyskappingsorienteringen i det alt vesentlige har fått tilslutning under komiteens behandling av budsjettet.

Samtidig med budsjettet la Regjeringen fram en handlingsplan for småbedrifter. Planen er en konkretisering av Regjeringens hovedmål i næringspolitikken, å gjøre det enklere å starte og drive bedrifter i Norge.

Den store utfordringen er å fjerne unødige hindringer for bedriftenes vekst og utvikling. Sterkere fokusering på offentlig forvaltning og en aktiv innsats for å redusere skjemaveldet er her nødvendig. Opprydding i forskriftene, bedre analyser av konsekvensene av regelendringer for småbedrifter, økt gjenbruk av data og brukertilpasset informasjon er viktige innsatsområder i en slik sammenheng.

For næringslivet er det viktig at det offentlige virkemiddelapparatet framstår som enhetlig, og at det er godt organisert. Det er et mål at det skal være én felles dør inn til offentlig veiledning og bistand for næringslivet. Her skal man kunne få hjelp enten behovet er råd i forbindelse med oppstart av en bedrift eller veiledning i eksportarbeid til andre verdensdeler. Samordningen når det gjelder Norges industriattachèer og arbeidet i Norges Eksportråd er ett viktig tiltak her. Samordningen er basert på erkjennelsen av at internasjonalisering ikke bare dreier seg om å øke eksporten av nye produkter. Dette dreier seg om å få tilgang til ny teknologi og kompetanse for å produsere disse produktene.

Dagens regjeringspartier var en del av det stortingsflertallet som bad den forrige regjeringen om å få fremmet et forslag om en såkornkapitalordning. Først gjennom Regjeringens forslag til statsbudsjett for 1999 har vi fått en sterk regional fordeling av innsatsen.

Såkorncapital er viktig for nyskaping. Derfor skal selvfølgelig disse ordningene også gjelde for det indre Østlandet, selv om det ikke er et eget regionalt såkornfond for denne delen av landet. Det er meningen at det sentrale såkornfondet, START-fondet, også skal ivareta denne funksjonen. Jeg vil understreke at Regjeringen er opptatt av at såkornordningene er tilgjengelige over hele landet, og vi vil derfor, som komiteen også ber om, vurdere situasjonen for det indre Østlandet.

På enkelte områder vil det framover være sterk konkurranse om arbeidskraften. Det er viktig at norske bedrifter kan hevde seg her, og at også nystartede bedrifter klarer å holde på kompetent arbeidskraft. Det er derfor viktig at regelverket for opsjoner i arbeidsforhold nå blir forbedret. Tilbakemeldingene fra næringslivet har da også vært gode. Mulighetene til å kunne bruke opsjonsavtaler er avgjørende for at nye bedrifter med svak lønns-evne skal kunne holde på kompetente arbeidstakere.

Innstillingen bærer preg av enighet om norsk næringslivs langsiktige utfordringer. Det er også enighet om å legge forholdene til rette for et framtidsrettet og konkurransedyktig næringsliv som kan redusere vår avhengighet av petroleumsinntektene. Dette er også hovedsiktet målet i Regjeringens næringspolitikk.

En langvarig og internasjonal høykonjunktur har ført til at det nesten bare har vært gladmeldinger fra næringslivet de siste årene. I den krevende økonomiske situasjonen Norge nå er i, vil det trolig også bli flere av de mindre oppmuntrende meldingene. I denne situasjonen er det avgjørende at vi makter å holde fast ved de langsiktige målene for næringspolitikken, og at vi fokuserer på evnen til omstilling. Å motsette seg nødvendig omstilling vil neppe føre fram på lang sikt.

Kirsti Kolle Grøndahl hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Kjell Opseth(A): Det kan ikke herske tvil om at næringsminister Sponheim veit å flagge dei små, positive blomane som er i Næringsdepartementet sitt budsjett, og han veit viseleg å halde seg unna det som er negativt. Og slik skal det vel i og for seg vere. Eg kan likevel ikkje la vere å ha litt malurt i begeret når næringsministeren seier at næringslivet står overfor store utfordringar, ikkje minst når det gjeld nyskaping og kompetanse. Då er det jo litt forunderleg, for å seie det mildt, at den næringsretta forskinga er nedprioritert, forskings- og utviklingskontrakter er nedprioriterte, Eksportrådet er nedprioritert, Teknologisk Institutt er nedprioritert, NORTRA er nedprioritert og bedriftsrådgevinga er borte. Då må eg jo seie at det blir smått det som er igjen.

Ein handlingsplan for små og mellomstore bedrifter er i og for seg viktig nok, men dei konkrete tiltaka er relativt moderate, sjølv om statsråd Sponheims gamle blomar om å redusere skjemaveldet framleis er i live. Så får vi sjå kor lenge dei er det. Vi får vente spent på dei konkrete resultatane.

Men spørsmålet mitt til næringsministeren er: Er næringsministeren verkeleg så tilfreds med det budsjettet som no blir vedteke, som han nettopp gav inntrykk av? Bedriftene og næringslivet er tydelegvis ikkje det, etter alle dei høyringane komiteen har hatt i den seinare tida.

Statsråd Lars Sponheim: Ja, hva som er smått og stort, og hva som er viktig for bedriftene, handler tydeligvis denne debatten om. Jeg tror det vil være ganske

bred enighet om at kanskje noe av det viktigste bedriftene vil oppleve i denne situasjonen, er å kunne få en finanspolitikk som i alle fall reder den nasjonale grunnen for et lavere rentenivå. Så får vi håpe at vi også får hjelp av de ytre kreftene for å få det til. Det representerer enorme utgifter for bedriftene og gjør virkelig noe med bedriftenes konkurransevne når de må leve med et rentenivå i Norge som er dramatisk høyere enn det konkurrenter i nabolandene f.eks. måtte ha. Derfor har det vært nødvendig for Regjeringen å ha et så stramt budsjett som Regjeringen har lagt fram, og som nå er videreført til det det er et flertall bak i Stortinget. Og det har det vært helt avgjørende å få til.

Så er det nok slik at det etter så mange år med innstramminger i finanspolitikken og i budsjettet som vi har opplevd – det er faktisk sjettede året nå med en ganske betydelig innstramming – vil måtte gå ut over helt vitale områder. Og det er helt typisk. Vi kan følge utviklingen i denne oppgangskonjunkturen allerede fra den begynte i 1993 og fram til nå, hvordan de aktive bevilgninger til ulike støtteordninger for nærings- og bedriftsliv har måttet gå ned. Det er bare å følge utviklingen i SND-bevilgningene, som representanten Opseth har vært innom tidligere i denne debatten. Slik må det nok også være i en situasjon hvor det er oppgangskonjunktur for næringslivet, hvor det må tas store innstramminger, da må også bedriftene være med og ta sin del når det gjelder bevilgninger. Jeg tror ikke det er så helt urimelig.

Men slike helt avgjørende tiltak som fortsatt å ta vare på aksjerabatter i formuesbeskatningen for de minste bedriftene, de familieeide bedriftene, ta vare på elementene i delingsmodellen, som bedriftene selv sier er så viktig for dem osv., er avgjørende for familiebedriftene. Det har vært mulig også innenfor et stramt budsjett, og det opplever bedriftene ute som viktig. Og det skiller vel det vedtatte budsjettet svært mye fra det som måtte være Arbeiderpartiets primære standpunkt.

Øystein Hedstrøm (Frp): Statsråden var inne på at det har vært mange gladmeldinger for norsk næringsliv, men at vi går mot vanskeligere tider, og at vi da må holde fast ved våre langsiktige målsettinger, som han sa.

Et område som nå går mot store problemer, er oljesektoren, med lave oljepriser, og det vil sannsynligvis tvinge fram kostnadsreduksjoner og nedbemanning i oljeindustrien. Det er ikke bare negativt, for det kan bidra til å bedre konkurransedyktigheten på norsk sokkel. Men det som er mindre positivt, er at det kan presse fram uheldige ting når det gjelder sikkerheten, at man gambler med sikkerheten på sokkelen og også vedlikeholdet på installasjonene. Men jeg regner med at Regjeringen kontinuerlig vurderer disse tingene og tar høyde for at man får minst mulig skadevirkninger for norsk økonomi.

Da vil jeg komme inn på at vi har et spesielt regelverk for norsk sokkel, et spesielt skatteregime. Vi har CO₂-avgifter og mye, mye mer som gjør at norsk sokkel er veldig kostbar sammenliknet med andre områder. Og mitt spørsmål til statsråden blir: Vurderer man spesielle tiltak i denne sammenheng, slik at norsk sokkel i framti-

da også kan være mest mulig konkurransedyktig og lønnsom?

Statsråd Lars Sponheim: Representanten Hedstrøm stilte meg spørsmål som etter den konstitusjonelle ansvarsfordelingen i Regjeringen nok skulle vært stilt til en annen statsråd, men jeg kan forsikre representanten om at det er ingen tvil om at Regjeringen er opptatt av at vi får en tilpasning av aktiviteten i Nordsjøen til de priser som er bedriftsøkonomisk forsvarlig for dem som måtte være der ute. Det er helt åpenbart at det prisfallet vi opplever nå, får en betydelig virkning for den bedriftsøkonomiske tilpasning for dem som er der, og at det i neste omgang setter et press på de rammevilkår vi til enhver tid setter der. Vi ser hvordan det i mediene nå skapes en debatt som gjør at også de som setter rammevilkår både fra regjering og storting, selvsagt er helt avhengig av å ha en fortløpende vurdering av det. Det jeg føler meg helt overbevist om, er at ingen norske myndigheter på noe tidspunkt under noen ytre rammevilkår vil gjøre noe som kan gå på sikkerheten løs.

En annen side ved det forhold at vi ser at kanskje aktiviteten og investeringsønskene i Nordsjøen vil gå ned som følge av oljeprisen og de omstillinger en eventuelt må gjennom med et langvarig lavt støttenivå, er de konsekvenser og ringvirkninger det får bl.a. på land og for et annet stort tema i dag, nemlig verftsstøttespørsmålet. Den usikkerheten som hefter ved de næringene som langt på vei er avhengig av aktiviteten i Nordsjøen – bl.a. ved å levere spesialskip over lang tid – er først og fremst knyttet til det forholdet at det her er et viktig og betalingsdyktig marked for skip som lages i Norge, som er i ferd med å falle vekk. Det er ingen tvil om at ordremassen ved norske verft i dag er rekordhøy. Bare ved utgangen av tredje kvartal i september var ordremassen på nesten 24 milliarder kr. Når vi vet at den årlige kapasitet i norsk verftsindustri er på 8-10 milliarder kr, er det en gigantisk ordremasse som ligger inne i forhold til kapasiteten. Men den skal leveres på relativt kort tid, og usikkerheten er nok først og fremst knyttet til de omstillinger verftsindustrien på land må gjøre, som en konsekvens av de endrede oljepriser og investeringstakten i Nordsjøen.

Ansgar Gabrielsen (H): Jeg står her med avtalen som ble inngått mellom regjeringspartiene og Fremskrittspartiet og Høyre når det gjelder budsjettet. Her tror jeg det er mye som vil kunne glede statsråden utover i året som kommer, og som gjør statsrådshverdagen lettere for Sponheim.

Ett av de punktene som kom inn i denne avtalen, var: «Regjeringen legger frem forslag i 1999 om delprivatisering og om børsnotering av Telenor».

Om Telenor sier statsråd Sponheim i Venstres avis *Liberalt Forum* av 5. desember:

«Det har vokst fram en del store gjøkunger som mangler det korrektivet privat eierskap representerer. Det at vi i Venstre har gått fra å ikke ha noe innflytelse, til å kunne bidra til så viktige samfunnsforandringer, gir

meg en god følelse. Vi søker ikke makt for maktens egen skyld. Vi har et viktig politisk ærend.»

Det å gi statsråden en god følelse, er en bivirkning som jeg selvfølgelig er glad for at han har fått.

Det at dette nå har blitt en ny vintersak for Venstre, er for så vidt veldig interessant på bakgrunn av at statsråden ikke hadde det med i budsjettproposisjonen som ble lagt fram den 5. oktober. Jeg synes kanskje det ville være naturlig å gi Sponheim en sjanse til å forklare dette litt nærmere.

I den samme avisen som jeg har fått i hånden i dag, står det om spesielle venstresaker i budsjettavtalen. Det nevnes at man er glad for at ikke de tre ekstra sykelønnsdagene er innført, glad for at nulling av skatter og avgifter er gjennomført, at refusjonsordningen for sjøfolk blir opprettholdt, at det er økt utbytte for Telenor, for salg av aksjer i Arcus, at Blaaid-utvalgets anbefalinger tas opp, og at Regjeringen nedsetter et utvalg for gjennomgang av arbeidsmiljøloven.

Det er gledelig at Høyre gjennom budsjettavtalen har bidratt til å gjøre statsrådshverdagen lysere, men det jeg kunne tenke meg å få en vurdering av fra Sponheim, er om han deler den oppfatningen som en del andre sentrale venstrefolk gir uttrykk for, nemlig at vi har fått et bedre budsjett, og da snakker jeg om næringsministerens ansvarsområde.

Statsråd Lars Sponheim: Et budsjett er godt nok for landet først når det har flertall bak seg i Stortinget. Det tror jeg må være en ganske klar erkjennelse, og for en mindretallsregjering er det en åpenbar erkjennelse. Å finne mål – som mye av debatten i stortings salen går ut på i budsjett sammenheng – hvilket av de ulike mindretallsforslag til budsjett som måtte være det beste for landet, er i og for seg en interessant akademisk øvelse, men faktum er at et budsjett er godt nok når det har flertall bak seg.

Det budsjettet som nå har flertall bak seg i et forlik mellom sentrumpartiene og Høyre og Fremskrittspartiet, er et godt budsjett for landet, fordi det har flertall og dermed vil ha betydning for landet. Det innehar først og fremst en stramhet, som er det nasjonale bidraget vi kan gi for å få ned rentenivået. Jeg har ingen problemer med å kunne glede meg både på Høyres og Fremskrittspartiets vegne over at de i betydelig grad har påvirket det budsjettet som foreligger. Slik må det være når en regjering med 42 representanter bak seg i Stortinget, er avhengig av å ha omtrent et tilsvarende antall til for å skaffe seg et flertall. Da kan man også påvirke budsjettet.

Å gjøre størrelsen på dette budsjettforliket til noe voldsomt stort, tror jeg kanskje vi kunne reflektere litt mer rundt – manns minne er jo ofte kort! Jeg husker godt at det da vi stod her for to år siden, da regjeringen Jagland la fram sitt første og eneste budsjett, som de iallfall fikk leve med en stund, også var en betydelig forflytning etter at budsjettet ble lagt fram. Størrelsen på det forliket som da ble inngått mellom regjeringspartiet og sentrumpartiene, var på om lag 6 milliarder kr. Det er også omtrent nivået på det forliket som er inngått nå, og det ble vel i og for seg satt en standard for hvordan en forliks-

partner bør flytte og forhandle fram et budsjett. I så måte er ikke dette noe spesielt annerledes enn det vi har sett tidligere. Det er bare hyggelig at også forlikspartnerne er fornøyd med resultatet.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Den reglements messige tiden er også straks omme, og presidenten vil foreslå at dette møtet forlenges inntil dagens kart er ferdigbehandlet. – Det anses vedtatt.

Oddbjørg Ausdal Starrfelt (A): Så langt ute i debatten er det ikkje så mykje nytt å seia, men eg skal no gjennomføra den øvinga eg hadde planlagt.

I Arbeidarpartiet har me alltid forstått at me treng eit oppgåande næringsliv som gjev arbeidsplassar til folk, og som sikrar inntekter til våre viktige fellesgode. Dette er ikkje noka ny innsikt for oss, dette er ikkje noko høgrestandpunkt. Det som er høgrestandpunkt, er å vera mest oppteken av dei som eig bedriftene. Me i Arbeidarpartiet er i tillegg opptekne av arbeidstakarane, av verdiskapinga og av at dette tryggjer vår felles velferd. I så måte får landet i kveld eit høgredominert budsjett, eit budsjett der det vert teke meir omsyn til gode skattevilkår for reiarlag og aksjespekulantar og mindre til fellesgode som sjukeheimplassar, barnehagar og skulefritidsordningar. Men sigeren må i alle fall ha ein sterk bismak for Høgre, som t.d. er med på å gje fleirtal til

- ei redusert innstramming på 1,5 milliardar kr
- at norsk verftsindustri skal få dårlegare rammevilkår enn dei me konkurrerer med, i ei tid der det er færre oppdrag å konkurrera om
- at løyvingar til bedriftskompetanseoverføring vert reduserte med 21 mill. kr – ikkje auka med 15 mill. kr, slik Høgre gjorde framlegg om i sitt primære forslag
- at NORTRA, som skal fremja norsk reiseliv, ei næring med eit stort potensial, får redusert sine løyvingar med 1 mill. kr – ikkje auka dei med 10 mill. kr, slik Høgre gjorde framlegg om
- at løyvingar til eksportfremjande tiltak vert reduserte med 4 mill. kr
- for å nemna nokre døme. Felles for desse løyvingane er at dei har store ringverknader. Det har òg forskning der Arbeidarpartiet har auka løyvingane med 50 mill. kr utover fleirtalet sitt forslag.

For ein idémakar er det t.d. viktig å kunna få hjelp og råd til å koma frå idé til bedrift. Det er ikkje gitt at idémakaren har den naudsynte kunnskapen eller den naudsynte kapitalen til å klara dette. Kanskje han eller ho heller ikkje har pengar til å betala ein rådgjevar/konsulent for å få tilført det han eller ho treng av kompetanse til å utvikla ideen, eller kunnskap om dei ulike aktuelle støtteordningane. I slike samanhengar har bedriftsrådgevingstenesta fungert utmerkt, slik det òg er sagt i proposisjonen. Likevel skal dette tilbodet omorganisera og eventuelt nedleggjast. Eg kjenner bedriftsetablerarar i mitt fylke som seier at dei ikkje ville klart prosessen frå idé til etablering utan hjelp frå nettopp Rogaland Næringsstjeneste. I framtida kan slike moglegheiter gå tapt. I verste

fall går den oppbygde kompetansen desse kontora har, òg tapt.

Fleirtalet har nulla ut løyvingane til økonomisk og administrativ rådgjeving, som det har vore sagt før. Verba le forsikringar om at ordninga skal halda fram under SND, er det litt vanskeleg å tru på, men det er sjølvstøtt å vona. Det står òg att å sjå kva for tiltak som då skal reduserast.

Arbeidarpartiet meiner at med det næringsbudsjettet som vert vedteke i kveld, går det den gale vegen for næringslivet og dermed for det økonomiske fundamentet i Noreg. Dette kjem i tillegg til skyhøge renter og akselererande prisvekst.

Fleirtalet syner til tider til primærstandpunkt og til tider til seinare standpunkt, etter kva dei trur dei kjem best ut av. Eg veit ikkje riktig kva budsjettalternativ fleirtalet står bak her i kveld. Representanten Hedstrøm har for så vidt alt innrømt at Framstegspartiet støttar forliket, men held seg for nasen, mens landbruksministeren synte til forliksalternativet som det var naturleg å samanlikna Arbeidarpartiet sine tal med.

Arbeidarpartiet var faktisk ope for budsjettforlik med regjeringspartia. Me var villige til å jenka oss, til og med i høve til kontantstøtta, for å få til eit stramt budsjett med god fordeling. Men den blokkavhengige regjeringa vende seg igjen mot Høgre, rett nok i tolvte time. Det er synd på fleire område. Forliket har nok òg ein bismak for regjeringspartia. Det førte m.a. til reduserte løyvingar til kommunesektoren, til færre sjukeheimplassar og færre barnehagar – medan det altså førte til betre vilkår for reiarar og aksjonærar. Dette er tradisjonell høgrepolitikk, men eg lurar altså på korleis det smakar for regjeringspartia.

Regjeringspartia kunne ved å vera like fleksible som oss når det gjeld kontantstøtta, ha sikra fleirtal for noko anna. På næringsbudsjettet kunne det t.d. ha vore

- å støtta, ikkje avvise at verftsindustrien med tusenvis av arbeidsplassar i Kyst-Noreg direkte og indirekte kunne ha like rammevilkår som dei me konkurrerer med
- å ta bort reiarane sitt skattefritak, og då bana veg for at me kunne støtta ei vidareføring av refusjonsordninga for sjøfolk.

Desse to ordningane, særleg verftsstøtta, er heilt avgjerdande for arbeid og busetjing i distrikta, og – som det alt er snakka ein del om – det har meir å seia enn all verdas overføringsordningar.

I tillegg kunne eit slik samarbeid gje fleirtal for å auka løyvingar til tiltak som tryggjer eksisterande arbeidsplassar og legg til rette for utvikling av nye, som eg alt har vore inne på.

Men blokkavhengigheita er ein saga blott, og Regjeringa har gjort seg avhengig av høgresida ved å opphøgja rett til kontantstøtte nærast til eit ellefte bod.

Næringsminister Lars Sponheim skuldar ikkje så sjeldan på Arbeidarpartiet. Og no seier han at det var Arbeidarpartiet som stakk av og lot sentrumspartia ta ansvaret. Påstanden fell i grunnen på si eiga urimelegheit. I tillegg avslører den ein statsråd som ikkje er klar til å ta

ansvar sjølv. No er det ikkje all verda av større saker næringsministeren har sendt over til oss på 13 – 14 månader, og mykje av det same står i ulike meldingar og planar. No har me ei næringsmelding til handsaming i komiteen. Her står det ein del bra når det gjeld analysar, medan framlegg til konkrete løysingar er få, kortsiktige og stort sett avgjorde når me kjem så langt som til handsaminga av meldinga. Fleire av dei omtala spørsmåla vart avgjorde i t.d. revidert nasjonalbudsjett, i kompetansemeldinga, i eigarskapsmeldinga og no i samband med budsjettet. Det som står att no, er stort sett spørsmål som Stortinget kjem tilbake til i kvart budsjett.

I Arbeidarpartiet er me særst lite nøgde med at spørsmål om organisering av den regionale bedriftsrådgjevingstenesta og organisatorisk plassering av dei norske industriattachéane i tillegg vert trekte ut av den smule samanheng som næringsmeldinga gjev. Me registrerer at det primært er eit fleirtal for å handsama desse spørsmåla i samband med meldinga, men at dette har vorte offer for det store forliket.

Når det er sagt, ville me i Arbeidarpartiet ynskt oss ein langt meir langsiktig og heilskapleg gjennomgang av det støtte- og hjelpeapparatet me har etablert for norske bedrifter ute og heime. Me trur at ressursane kan nyttast betre med færre og meir koordinerte tiltak, og me meiner samstundes at det kunne vore interessant å få greidd ut og prøvd ut eit apparat som er meir fleksibelt og skreddarsydd i den einskilde region, i det einskilde land. Dette skal me koma tilbake til ved handsaminga av meldinga.

Det har i dag kome eit framlegg til endring av reduksjon av løyvingane til SND med 52 mill. kr, utan grunngeving. Eg vil fyrst minna om at Arbeidarpartiet primært ville hatt høgare løyvingar på Næringsdepartementet sitt budsjett og slik ha halde ved lag Regjeringa sitt framlegg i St.prp. nr. 1 på dette feltet. Når fleirtalet så har redusert rammene, ser me det som svært uheldig, for det er viktig å oppretthalda eit visst nivå på landsomfattande ordningar, det er viktig å stimulera til å etablera og tryggja arbeidsplassar i heile landet. Når me likevel må redusera, ser me det som minst uheldig å ta dette av utviklingstilskotet. Eit alternativ der me nullar ut tapsfond for innvilga lån i budsjetterminen med 25 pluss 10 mill. kr, som er forslaget, som då vil bety at me reduserer garantibeløpet med fire gonger så mykje, ser meir problematisk ut. Det same gjer det å redusera løyvingane til administrasjon i ei krevjande omstillingstid. Arbeidarpartiet går difor imot dette.

I Arbeidarpartiet vonar me at Sponheim etter kvart syner evne til å lytta til råd, sjølv om dei kjem frå Arbeidarpartiet eller LO, i staden for å skulda på andre, og at han står på med krum hals for ein heilskapleg, offensiv og framtidretta næringspolitikk som samtidig tek omsyn til ropet om stabile rammevilkår. Her kan eit samarbeid med partane i arbeidslivet òg vera ein god idé.

Kurt-Arne Langeland (KrF): Vi kjenner alle til problema som har kome til syne i verdsøkonomien det siste året. Sterk turbulens på børs-, valuta- og energimarknadene har påverka økonomien og framtidsutsiktene til både bedrifter og privatpersonar.

Noreg, som har ein liten, open økonomi og store inn-tekter frå eksport av råvarer, i fremste rekkje olje og gass, har til fulle blitt ramma. Manglande tillit til norsk økonomi har ført til press på krona og auka rente. Dette har sendt sjokkbølger inn i norsk økonomi og skapt uvisse for både hushaldningar og bedrifter. I verste fall kan slik uvisse på ny skape auka arbeidsløyse i norsk økonomi. Vi veit av erfaring at små og mellomstore bedrifter med låg eigenkapital blir ramma svært hardt ved rentesjokk og generell uvisse. Budsjettforliket med subsidiar støtte frå Høgre og Framstegspartiet vil – ut frå situasjonen – vere eit viktig bidrag til å skape fornya tillit til norsk økonomi.

For meg er det viktig å slå fast at næringslivet er blant dei prioriterte områda i dette budsjettforliket. Det er viktig at vi, slik situasjonen er no, ser framover og satsar på eit allsidig og nyskapande næringsliv samtidig som vi tek vare på veletablerte næringar.

Regelverket må ikkje favorisere dei store selskapa ved at det vert skapt vanskar for dei små, og politikken må ta sikte på å styrkje alle delar av næringslivet. Då vil vi ha eit best mogleg utgangspunkt til å møte dagens og morgondagens utfordringar innanfor eldreomsorg, sjukehus og skulesektor. Vi har eit felles ansvar for å skape føreseielege og stabile rammevilkår for næringslivet i åra framover.

Fiskeri- og havbruksnæringa er ei av dei viktigaste eksportnæringane vi har i Noreg i dag. Næringa aukar stadig i omfang og står no for ein eksportverdi på fleire titalls milliardar kroner. Denne næringa har ein sentral plass i mitt eige heimfylke Hordaland.

For at denne næringa framleis skal spele ei slik viktig rolle, må vi vektleggje berekraftig ressursforvaltning. Vi kan ikkje ta ut større ressursar enn at vi kan sikre eit høgt og varig utbytte. Samtidig er denne næringa ein del av ein større global industri. Det er særleg viktig med nyskaping, produktutvikling og fleksibilitet for å oppretthalde og utvikle konkurransevna.

Det er òg viktig å hugse på at store delar av våre fiskeressursar blir disponerte i fellesskap med andre nasjonar, og derfor er internasjonalt arbeid og reguleringar svært viktig. Dette arbeidet er sentralt med tanke på næringas berekraft. Uregulert fiske er ein stor trussel mot berekraftig ressursforvaltning. Derfor er det viktig å arbeide for eit velfungerande internasjonalt forvaltningssystem.

Fiskeridirektoratet har ei viktig oppgåve når det gjeld forvaltning av våre ressursar i havet. Direktoratets rolle er å medverke til ei berekraftig forvaltning av ressursane og tilretteleggje for ei lønsam utvikling av næringa både i høve til nasjonale og internasjonale reguleringsføresetnader.

Landbruksnæringa er ei anna næring som betyr mykje for oss i Noreg. Også her er det viktig å leggje til rette for ei langsiktig, forsvarleg ressursforvaltning og dermed sikre arbeidsplassar. Landbruket er viktig både når det gjeld næringspolitikk og sysselsetjing og, ikkje minst, for å oppretthalde aktivitet i distrikta.

Samtidig er det ei anna rolle som er viktig for landbruket, nemleg å sikre trygg og sikker mat frå produksjon og

fram til forbrukar. Statens næringsmiddeltilsyn spelar ei viktig rolle i denne samanhengen, då deira overordna målsetjing er at maten både skal vere og opplevast som trygg. For å få dette til er det viktig at kommunikasjonen er god mellom forvaltninga og forbrukarane i forhold til næringa.

Statsbudsjettet som blir vedtatt i år, vil vere med på å gjenreise tilliten til norsk økonomi. Når tradisjonelle område som olje og gass sviktar, er det viktig å ta i bruk alle dei ressursane som Noreg har, både materielle og immaterielle, som kunnskap og kompetanse. Det er kunnskap og kompetanse som framtidens næringar må byggjast på. Og så må vi ikkje minst ta vare på småbedriftene slik at dei kan vekse og utvikle seg også gjennom meir usikre tider, som vi har i dag.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A): Jeg er glad for at en enstemmig komite forutsetter at Stortingets vedtak bl.a. om at statens engasjement i A/S Sydvaranger skal opphøre innen utgangen av 1998, blir gjennomført snarest.

I St. prp. nr. 62 for 1995-96 om A/S Sydvaranger het det bl.a.:

«Departementet tar sikte på å legge til rette for at A/S Sydvarangers anlegg kan utnyttes til ny virksomhet. Hovedformålet er at fristilte kaier, industriområder og bedriftsbygninger brukes aktivt i arbeidet med å skape arbeidsplasser og ny virksomhet i Sør-Varanger.»

Og videre:

«Departementet mener at det er viktig at arbeidet med å få etablert ny aktivitet kommer i gang snarest. Det vil ikke være aktuelt å overdra anlegget til interessenter som mangler en offensiv tilnærming til å utnytte det til utvikling av ny næringsvirksomhet.»

Videre:

«A/S Sydvaranger eier og disponerer også store arealer i Kirkenes sentrum. Det vil etter departementets vurdering ikke være naturlig at selskapet etter en nedleggelse av den malmbaserte virksomheten skulle fortsette som den største eiendomsbesitter i Kirkenes sentrum. Departementet går derfor inn for at det snarest mulig startes opp et arbeid med sikte på at A/S Sydvaranger avhender sine eiendommer i Kirkenes sentrum og at arbeidet skjer i samråd med Sør-Varanger kommune.

Nærings- og energidepartementet ber Stortinget om fullmakt til å forvalte statens eierinteresser i A/S Sydvaranger ut fra disse formålene. Det er viktig at dette arbeidet skjer så raskt og effektivt som mulig. Departementets mål er at statens engasjement i A/S Sydvaranger opphører innen utgangen av 1998 uten ytterligere statlige bevilgninger.»

Stortinget sluttet seg til dette med overveldende flertall.

Jeg har merket meg at styret i Sydvaranger ASA, som det nå heter, har vedtatt at selskapet fortsetter inntil videre på rent forretningsmessig basis. Jeg har videre merket meg at selskapet blir sittende som eier av Pasvik Kraft, at

en fusjon med egnede industriselskaper etter styrets syn vil kunne være en god løsning for selskapet, og at styret legger til grunn at selskapet skal beholde viktige eiendommer, bl.a. kaianlegg. Dette er i strid med de forutsetninger som ble lagt til grunn i stortingsproposisjonen og i Stortingets behandling av den. Departementet må derfor snarest se til at Stortingets forutsetninger legges til grunn i det videre arbeidet, og at statsråden følger Stortingets forutsetninger i sin utøvelse av eierposisjon i selskapet.

Det er alvorlig at omstillingsarbeidet i Sør-Varanger trekker ut i tid og svekkes i intensitet på grunn av at selskapet ikke har fulgt opp forutsetningene om at selskapets tidligere eiendommer og anlegg skulle brukes aktivt i omstillingsarbeidet. På samme måte som det i proposisjonen ble sett på som uaktuelt å overdra anlegget til interessenter som mangler en offensiv tilnærming til utvikling av ny næringsvirksomhet, er det selvfølgelig også uaktuelt at det videreføres eierskap som mangler en slik offensiv tilnærming.

Sydvaranger ASA er over tid tilført store statlige overføringer for å kunne foreta nødvendige investeringer og videreføre sin drift. Det er vanskelig å forsvare at tilrettelegging for ny næringsvirksomhet og for nye arbeidsplasser i Sør-Varanger hindres bl.a. som følge av at selskapet vurderer hvordan de maksimalt kan utnytte mulige skatteordninger mv. Sett i sammenheng med de store statlige overføringene selskapet har fått, er den måten selskapet nå opptrer på – i strid med behovet for omstilling i Sør-Varanger, i strid med de ønsker lokalsamfunnet har og i strid med Stortingets signaler, som Stortinget har gitt uttrykk for som dominerende eier i selskapet – vanskelig å karakterisere som noe annet enn en uetisk forretningsførsel. Statsråden må snarest følge det pålegg en enstemmig komite i dag gir, om å gjøre det Stortinget tidligere har sagt at statsråden skal gjøre.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil tre minutter.

Jan Johnsen (H): Grunnen til at jeg tar ordet, er at bevilgningen til NORTRA dessverre er kuttet fra 88 mill. kr til 82 mill. kr i det budsjettet som nå er lagt fram. Høyre gikk inn for å øke bevilgningen med 10 mill. kr, men på grunn av budsjettforliket mister NORTRA 6 mill. kr. Det er ganske mye penger for denne organisasjonen som også fikk reduksjon i 1997.

Enda mer dramatisk blir det når vi vet at Norge er blant de landene i Vest-Europa som er dårligst til å markedsføre seg. Tyrkia og Hellas ligger bak oss, ellers ligger vi på linje med Malta. Og hvis vi tar de nordiske landene, ligger vi sist der også. Danmark bruker 130 mill. kr i markedsføring, Sverige 180 mill. kr og Finland 105 mill. kr.

Det er ingen grunn til at Norge skal være dårligst i klassen i Norden, og blant de dårligste i klassen i Europa. For å opprettholde markedsføringen av Norge kan vi ikke ha en berg og dalbane-virkning. Vi er nødt til å ha langsiktige mål, og markedsføringen må være stabil over tid. I tillegg til det må det også skapes nye markeder, og

til dette trengs det midler. Jeg håper derfor at når vi kommer til revidert nasjonalbudsjett, vil den ministeren som før han gikk inn i regjering sa at reiselivet var veldig viktig for distriktene, og at dette var noe å satse på, sørge for at de ordene blir etterlevd.

Det er ingen annen næring som har en slik overrislingseffekt som reiselivsnæringen. Det er verdens største næring, og den skaper én arbeidsplass hvert to og et halvt sekund. Og i den tiden som vi går inn i nå, hvor stort sett alle – bortsett fra Regjeringen – mener at vi vil få større arbeidsledighet, burde i alle fall Regjeringen gripe muligheten til å sørge for at det blir mer markedsføring av Norge.

Jeg håper at vi kan komme tilbake til dette i revidert, og at reiselivsnæringen da omsider kan få de midlene som er nødvendige for at vi skal klare å opprettholde det trykket som bør være ute i verden.

Inger Stolt Nielsen (H): Jeg bad om et treminutters innlegg fordi jeg merket meg at statsråd Sponheim gav et litt forunderlig svar på spørsmålet fra representanten Gabrielsen om han gledet seg over de påplussingene i budsjettet som Høyre hadde fått til. Han svarte da at han gledet seg på vegne av Høyre og Fremskrittspartiet, men han uttrykte ingen glede fra Venstres side over de gjennomslag som var gjort i budsjettet for positiv næringsutvikling i Norge. Da lurer jeg på om statsrådets svar kan tolkes slik at de prioriteringene som Høyre har fått gjennomslag for, ikke er blant de områdene som statsråden vil prioritere å videreføre. Spesielt engstelig gjør det meg siden representanten Kongshaug bekreftet at Regjeringen bruker refusjonsordningen som salderingspost i budsjettet. Og Kongshaug svarte heller ikke på om man hadde en dialog med næringsministeren for å sikre stabile rammevilkår på sikt. Så jeg vil gjerne spørre statsråden: Vil han på eget initiativ fremme et lovforslag eller en melding som sikrer at refusjonsordningen for sjøfolk blir stabil, eller vil han her vente på nærmere instruks fra Stortinget?

Statsråden nevnte områder han gledet seg over i det budsjettframlegget som har vært til behandling her i dag. Opprydding i skjemaveldet har vært høyt prioritert fra statsråd Sponheim, og det er en prioritet som han i aller høyeste grad deler med Høyre. Høyre ser virkelig frem til at Sponheim skal få gjort noe med denne tyngende massen av skjema som næringslivet bruker veldig store ressurser på å fylle ut, og som jeg går ut fra at statsadministrasjonen bruker like store ressurser på å kontrollere. Så jeg vil gjerne spørre Sponheim: Når kan vi vente noe på dette området? Når begynner dette arbeidet i departementet å bære frukter?

Statsråd Lars Sponheim: Til representanten Stolt-Nielsen må jeg si at det er vel ikke slik at det kan fremmes en lov som sikrer noen økonomiske ordninger for all tid. Det avhenger selvsagt av at ordningene blir vedlikeholdt gjennom Stortingets årlige budsjettvedtak. Men statsråden har merket seg det som blir sagt i innstillingen om at forlikspartnerne nå forventer at refusjonsordningen

og de andre rammevilkår for skipsfartsnæringen ligger fast i denne stortingsperioden.

Jeg kan også si at arbeidet med skjemaveldet, som ikke bare handler om å redusere antall skjemaer, men om å sette i gang en målrettet kamp for å redusere antall forskrifter og regler som regulerer skjemaveldet, vil vi sette i gang ganske fort etter forslag fra Næringslovutvalget, og jeg håper vi skal kunne lykkes godt med det. Det er 12 000 forskrifter og regler som norske bedrifter i dag må forholde seg til – 7 000 på statlig og resten på kommunalt nivå.

Jeg bad først og fremst om ordet på grunn av innlegget til representanten Schjøtt-Pedersen, der han kom med ganske kraftige innsigelser mot departementets måte å håndtere utviklingen i Kirkenes og Sydvaranger på. Det er slik, og det kan jeg bekrefte, at styret har fattet følgende vedtak:

«Selskapet fortsetter inntil videre på ren forretningsmessig basis med Pasvik Kraft og nødvendig næringsvirksomhet med målsetting å gi en optimal avkastning/løsning for aksjonærene.»

Fra departementets side er det en klar forutsetning – og det har selskapet fått beskjed om – at denne utviklingen skal foregå så raskt som mulig, men det har blitt en forsinkelse, siden det opprinnelige vedtaket i 1996 forutsatte full utvikling innen utgangen av 1998. Den forsinkelsen er Stortinget orientert om i samband med St.prp. nr. 65 for 1997-98, som ble lagt fram i mai i år, og denne forsinkelsen skyldes i hovedsak fire forhold. Det gjelder avtalen med det australske gruveselskapet ABM, som på forretningsmessig grunnlag ønsker å starte opp igjen gruve-drift, og som fikk en frist på seg til april for å gjøre klart om de vil gjennomføre den opsjonen de har – den er på 90 mill. kr – og betale for rettighetene pr. måned til å sitte med denne under forsinkelsen. Når det gjelder en del forhold av forretningsmessig og skattemessig art, vil det være fordelaktig for selskapet å gjennomføre salget av eiendeler, herunder eierandelene i Pasvik Kraft, over noe lengre tid, slik det nå blir mulig gjennom 1999. Dessuten har selskapet en del vanskelige spørsmål i samband med miljøforpliktelser, og ikke minst er det et erstatningskrav fra det svenske Höganäs overfor Sydvaranger på 47 mill. kr, som en arbeider med å finne en løsning på. Men dette arbeidet går framover, og det er ikke noe problem for statsråden å kunne leve med det som nå står i innstillingen om at en forutsetter at dette skal skje så fort som mulig, fortrinnsvis i løpet av 1999. Det holdes her en så stor fart som forsvarlig og mulig, og det gjelder også tomtesalg i Kirkenes sentrum.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3. (Votering, se neste spalte)

S a k n r . 4

Innstilling fra næringskomiteen om endringer av løyvingar på statsbudsjettet for 1998 under Nærings- og handelsdepartementet (Innst. S. nr. 60 (1998-99), jf. St.prp. nr. 9 (1998-99))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 933)

S a k n r . 5

Innstilling fra næringskomiteen om bevilgningsendringer under Fiskeri- og havbrukforvaltning (Innst. S. nr. 62 (1998-99), jf. St.prp. nr. 20 (1998-99), kap. 4000, 1030 og 4030)

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 935)

S a k n r . 6

Innstilling fra næringskomiteen om endringer av bevilgninger på statsbudsjettet for 1998 under Landbruksdepartementet (Innst. S. nr. 61 (1998-99), jf. St.prp. nr. 24 (1998-99))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 935)

Etter at det var ringt til votering i 5 minutter, uttalte **presidenten:** Det skal da votes i sakene nr. 3-6.

Votering i sak nr. 3

Presidenten: Under debatten er det framsatt i alt 19 forslag. Det er

- forslagene nr. 1-3, fra Kjell Opseth på vegne av Arbeiderpartiet
- forslagene nr. 4-9, fra Øystein Hedstrøm på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre
- forslagene nr. 10-14, fra Øystein Hedstrøm på vegne av Fremskrittspartiet
- forslag nr. 15, fra Ansgar Gabrielsen på vegne av Høyre
- forslagene nr. 16-18, fra Karin Andersen på vegne av Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 19, fra Odd Roger Enoksen på vegne av Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre

Forslag nr. 19 erstatter innstillingens forslag til vedtak under rammeområde 9. Endringen består i en ompostering på kap. 2420 Statens nærings- og distriktsutviklingsfond.

Forslagene nr. 16-19 er omdelt på representantenes plasser, de øvrige forslag er inntatt i innstillingen.

Det blir nå anledning til stemmeforklaring for dem som følger behov for det.

Kjell Opseth (A): Eg vil be Arbeidarpartiet om å stemme imot forslaga nr. 4 til og med 15. Når det gjeld forslag nr. 16, frå representanten Andersen, vil eg be om at det blir gjort om til eit oversendingsforslag. Dersom ikkje det skjer, ber eg Arbeidarpartiet stemme imot. Når det gjeld forslaga nr. 17 og 18, ber eg Arbeidarpartiet sine medlemmer å stemme imot dei også.

Karin Andersen (SV): Jeg vil be SVs gruppe om å stemme for Arbeiderpartiets forslag til de ulike rammene og imot forslag utenfor rammene som er inn tatt i innstillingen. Så vil jeg etter oppfordring gjøre om forslag nr. 16 til et oversendelsesforslag.

Presidenten: Da skulle vil være klare for votering.

Presidenten vil foreslå at det først voteres over forslag som ligger utenfor rammene til budsjettet for 1999. Det vil si at vi starter med forslagene nr. 16-18, fra Sosialistisk Venstreparti, deretter over forslag nr. 15, fra Høyre, så over forslagene nr. 10-14, fra Fremskrittspartiet, videre over forslagene nr. 4-9, fra Fremskrittspartiet og Høyre. Til slutt voteres det over innstillingens forslag til vedtak under rammene 9, 10 og 11 med tilhørende forslag.

– Ingen innvendinger er kommet mot dette, og slik vil det bli gått fram.

Forslag nr. 16, fra Sosialistisk Venstreparti er nå blitt omgjort til et oversendelsesforslag, og innledningen til forslaget endres til «Det henstilles til Regjeringen» osv. Forslaget lyder i endret form:

«Det henstilles til Regjeringen i forbindelse med framleggningen av stortingsmeldingen om landbrukspolitikken å legge fram forslag om:

- a) En strategi der økologisk landbruk er en sentral satsing i norsk landbruk.
- b) En markedsanalyse og en tiltaksplan for å øke andelen økologiske produkter i dagligvaremarkedet.
- c) Et øvre tak for overføringer til hvert bruk.
- d) En plan for økt bruk av utmarksbeite.»

Presidenten foreslår at dette forslaget oversendes Regjeringen uten realitetsvotering. – Det anses vedtatt.

Det voteres over forslagene nr. 17 og 18, fra Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 17 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen gjennomføre fordelingen av kap. 2425, SND og fylkeskommunene, på en slik måte at fylkeskommuner som har godkjente regionale utviklingsplaner (RUP) får beholde 20 pst. av bevilgningsrammen uavhengig av nye søknadsrunder.»

Forslag nr. 18 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge fram en prinsippomlegging av kap. 2425, SND og fylkeskommunene, slik at den enkelte fylkeskommune sjøl får ansvaret for fordeling av posten mellom egne tiltak og overføringer til det regionale SND.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble mot 5 stemmer ikke bifalt.

Presidenten: Det voteres så over forslag nr. 15, fra Høyre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge til rette for at selskapet Svalbard Servicedrift privatiseres.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre ble med 72 mot 29 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 22.40.13)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 10-14, fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om en omorganisering av standardiseringsvirksomheten med sikte på å etablere en fullt integrert standardiseringsorganisasjon, hvor det overordnede ansvar for alt standardiseringsarbeid legges til Nærings- og handelsdepartementet.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om utvikling av Statens nærings- og distriktsutviklingsfond.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om å fjerne nåværende bestemmelser vedrørende bo- og driveplikten.»

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om å oppheve omsetningsloven.»

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om en utvikling av Statens Landbruksbank.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 87 mot 14 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 22.40.33)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 4-9, fra Fremskrittspartiet og Høyre.

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om salg av statlige eierandeler i Norsk Hydro ASA.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om salg av statlige eierandeler i AS Olivin.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om salg av statlige eierandeler i Raufoss ASA.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om salg av statlige eierandeler i Kongsberggruppen ASA.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om å oppheve statens forkjøpsrett for landbrukseiendommer.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om utvikling av konsesjonsgrenser gitt i henhold til lov om ervervsmessig husdyrhold.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet og Høyre ble med 73 mot 28 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 22.40.52)

Presidenten: Det skal nå voteres over rammeområde 9. Under dette rammeområde er det omdelt et forslag til vedtak som erstatter innstillingen. Det er forslag nr. 19, fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre. Forslaget lyder:

«**Rammeområde 9**
(Næring)

I.

På statsbudsjettet for 1999 bevilges under:

U t g i f t e r

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
900		Nærings- og handelsdepartementet (jf. kap. 3900)		
	1	Driftsutgifter	97 500 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	19 750 000	
	70	Tilskudd til internasjonale organisasjoner	14 400 000	
901		Styret for det industrielle rettsvern (jf. kap. 3901)		
	1	Driftsutgifter	126 000 000	
902		Justervesenet (jf. kap. 3902)		
	1	Driftsutgifter	70 900 000	
	21	Spesielle driftsutgifter.....	100 000	
903		Standardisering		
	70	Tilskudd	37 000 000	
910		Statens veiledningskontor for oppfinnere		
	1	Driftsutgifter	6 900 000	
	70	Utviklingsarbeider og stipend, <i>kan overføres</i>	7 800 000	
911		Bedriftskompetanseoverføring		
	70	Teknologisk Institutt	46 000 000	
	71	Veiledningsinstituttet i Nord-Norge, <i>kan overføres</i>	28 500 000	
	74	Norsk Designråd	7 000 000	
	75	EUs SMB-program, <i>kan overføres</i>	4 500 000	
	76	Euro Info.....	4 300 000	
922		Norsk Romsenter		
	70	Tilskudd, <i>kan overføres</i>	233 300 000	
923		Forsknings- og utviklingskontrakter		
	70	Tilskudd, <i>kan overføres</i>	137 800 000	
924		Internasjonalt samarbeid og utviklingsprogrammer		
	70	Tilskudd, <i>kan overføres</i>	9 000 000	
926		Spesielle IT-tiltak		
	70	År 2000-problematikken, <i>kan overføres</i>	35 000 000	
	71	Tilskudd til høyhastighetskommunikasjon, <i>kan overføres</i>	18 000 000	
	72	Tilskudd til sertifisering av IT-sikkerhet, <i>kan overføres</i>	5 000 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
932		Norges geologiske undersøkelse (jf. kap. 3932)		
	1	Driftsutgifter.....	95 000 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	26 200 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	3 000 000	
	70	Tilskudd til sekretariat for IUGS.....	800 000	
933		Bergvesenet (jf. kap. 3933)		
	1	Driftsutgifter.....	7 600 000	
	30	Sikring av gruveåpninger, <i>kan overføres</i>	200 000	
	31	Tiltak mot avrenning fra nedlagte gruver, <i>kan overføres</i>	3 200 000	
	70	Tilskudd til prospektering, <i>kan overføres</i>	3 000 000	
941		Sjøfartsdirektoratet med Skipskontrollen (jf. kap. 3941)		
	1	Driftsutgifter.....	182 600 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	10 000 000	
	70	Hjemsending av sjøfolk.....	1 500 000	
	72	Tilskudd til NOx-tiltak, <i>kan overføres</i>	6 500 000	
942		Skipsregistrene (jf. kap. 3942)		
	1	Driftsutgifter.....	6 600 000	
947		Tilskudd til sysselsetting av sjøfolk		
	70	Tilskudd, <i>overslagsbevilgning</i>	250 000 000	
948		Ventelønn		
	1	Driftsutgifter.....	1 500 000	
951		Store Norske Spitsbergen Kulkompani A/S		
	70	Tilskudd, <i>kan overføres</i>	60 000 000	
952		Svalbard Samfunnsdrift og Næringsutvikling		
	70	Tilskudd, <i>kan overføres</i>	46 000 000	
953		Kings Bay AS		
	70	Tilskudd.....	26 000 000	
961		Reiselivstiltak		
	1	Driftsutgifter.....	4 000 000	
	70	Tilskudd til internasjonal markedsføring	82 000 000	
	71	Tilskudd til Norske Vandrerhjem	200 000	
966		Støtte til skipsbygging		
	50	Overføring til fond for støtte ved skipskontrakter.....	507 500 000	
	70	Rentestøtte ved langtidsfinansiering av skip og mobile rigger, <i>overslagsbevilgning</i>	1 500 000	
	72	Rentestøtte ved langtidsfinansiering av innenlandske leveringer av fiskebåter, <i>overslagsbevilgning</i>	3 000 000	
970		Internasjonaliseringstiltak		
	70	Eksporthjemmende tiltak, <i>kan overføres</i>	186 000 000	
	71	Internasjonalt teknologisamarbeid	14 000 000	
	72	Norsk deltagelse i EXPO 2000	20 000 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
990		Industri- og forsyningsberedskap		
	1	Driftsutgifter	8 375 000	
2420		Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (jf. kap. 5320 og 5620)		
	50	Utviklingstilskudd, fond	186 100 000	
	51	Tapsfond for lån innvilget i budsjetterminen	40 000 000	
	53	Tapsfond, såkornkapitalfond.....	40 000 000	
	54	Prosjektutviklingstilskudd, fond.....	25 000 000	
	70	Administrasjon, <i>kan overføres</i>	95 000 000	
	71	Tilskudd til dekning av tap på eldre lån og garantier	9 800 000	
2425		Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (SND) og fylkeskommunene		
	51	Distriktsutviklingstilskudd, fond, <i>kan nyttes under kap. 551 post 51</i>	809 000 000	
	53	Tilskudd til dekning av tap på lån.....	120 000 000	
		Totale utgifter		3 789 925 000

I n n t e k t e r

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
3900		Nærings- og handelsdepartementet (jf. kap. 900)		
	2	Ymse inntekter	1 200 000	
3901		Styret for det industrielle rettsvern (jf. kap. 901)		
	1	Patentavgifter	82 600 000	
	2	Varemerkeavgifter	32 000 000	
	3	Mønsteravgifter	2 400 000	
	4	Forskjellige avgifter	5 000 000	
	5	Inntekt av informasjonstjenester	4 000 000	
3902		Justervesenet (jf. kap. 902)		
	1	Justergebyrer	35 500 000	
	3	Kontroll- og godkjenningsgebyr	13 000 000	
	4	Oppdragsinntekter.....	100 000	
3932		Norges geologiske undersøkelse (jf. kap. 932)		
	1	Oppdragsinntekter.....	10 000 000	
	2	Tilskudd til samarbeidsprosjekter	16 200 000	
	3	Ymse inntekter	600 000	
3933		Bergvesenet (jf. kap. 933)		
	1	Produksjonsavgifter mv	1 000 000	
	2	Ymse inntekter	10 000	
3941		Sjøfartsdirektoratet med Skipskontrollen (jf. kap. 941)		
	1	Gebyr for skip og offshoreinstallasjoner i NOR	83 000 000	
	3	Diverse inntekter	1 000 000	
	4	Gebyrer for skip i NIS.....	43 140 000	
	5	Inntekter av velferdstiltak.....	3 000 000	
3942		Skipsregistrene (jf. kap. 942)		
	1	Gebyrer NOR	4 200 000	
	2	Gebyrer NIS	5 300 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
3990		Industri og forsyningsberedskap		
	1	Salgsinntekter	1 600 000	
5320		Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (jf. kap. 2420)		
	50	Tilbakeføring av utviklingstilskudd	5 000 000	
	51	Tilbakeføring fra tapsfond	5 000 000	
	71	Garantiprovisjon, grunnfinansieringsordningen	200 000	
	72	Låneprovisjon, grunnfinansieringsordningen	26 000 000	
	73	Låneprovisjon, risikolåneordningen	12 500 000	
	74	Låneprovisjon, lavrisikolåneordningen	400 000	
	80	Tilbakeføring av tilskudd til egenkapitalordning.....	140 000 000	
5327		Statens nærings- og distriktutviklingsfond og fylkeskommunene mv.		
	50	Tilbakeføring av tilskudd	20 000 000	
	51	Tilbakeføring av tapsfond	50 000 000	
		Totale inntekter		603 950 000

II.

Tilsagnsfullmakter

1

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet i 1999 kan:

1. gi tilsagn for inntil kroner 2 500 000 utover gitt bevilgning under kap 900, post 21
2. gi tilsagn for inntil kroner 750 000 utover gitt bevilgning under kap 910, post 70
3. gi tilsagn for inntil kroner 1 400 000 utover gitt bevilgning under kap 922, post 70
4. gi tilsagn for inntil kroner 140 000 000 utover gitt bevilgning under kap 923, post 70
5. gi tilsagn for inntil kroner 750 000 000 utover gitt bevilgning under kap 2420, post 54.

III.

Garantifullmakter

1

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet i 1999 kan:

1. gi Statens nærings- og distriktsutviklingsfond fullmakt til å gi nye garantier for inntil 40 mill kroner for lån til realinvesteringer og driftskapital, men slik at totalrammen for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger 188 mill kroner.
2. gi garanti for låneopptak til Svensk-norsk Industrifond for inntil motverdien av SEK 80 000 000.

2

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementets fullmakt til å garantere overfor Norsk Jern Eiendom A/S at selskapet skal holdes skadesløs for eventuelle framtidige kostnader som følge av pålegg fra Statens forurensningstilsyn knyttet til miljøforurensninger på tomta som kan tilbakeføres til virksomheten ved Norsk Koksverk A/S, forlenges med uendret ramme – inntil 10 mill kroner – fram til 31. desember 2000.

IV.

Dekning av forsikringstilfelle

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet i 1999 kan gi tilsagn til Institutt for energiteknikk og Statsbygg om dekning av forsikringsansvar for inntil 60 mill. spesielle trekkrettigheter (SDR) overfor tredjeperson for instituttets og Statsbyggs ansvar etter lov av 12. mai 1972 nr. 28 om atomvirksomhet, kapittel III.

V.

Fullmakt til å utgiftsføre uten bevilgning

Stortinget samtykker i at:

1. Justervesenet i 1999 kan utgiftsføre oppdragsutgifter under kap 902 Justervesenet, post 21 Spesielle driftsutgifter, utover foreslått bevilgning mot tilsvarende merinntekter under kap 3902 Justervesenet, post 04 Oppdragsinntekter, knyttet til eksterne oppdrag innenfor en ramme på 4 mill kroner.
2. Nærings- og handelsdepartementet i 1999 kan utgiftsføre refusjonsutbetalinger for utførte miljøtiltak på tomta til tidligere Norsk Koksverk A/S innenfor gitt tilsagnsramme uten bevilgning under kap 955 Norsk Koksverk, post 71 Refusjon for miljøtiltak.
3. Nærings- og handelsdepartementet i 1999 kan utgiftsføre refusjonsutbetalinger for utførte miljøtiltak på tomta til tidligere Norsk Jern Eiendom A/S innenfor gitt tilsagnsramme uten bevilgning under kap 956 Norsk Jern Eiendom A/S, post 70 Refusjon for miljøtiltak.

VI.

Ordninger for sertifisering av IT-sikkerhet

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet etablerer to ordninger for sertifisering av IT-sikkerhet, en for produkter og systemer og en for organisasjoner, i tråd med det opplegg som er skissert under kap 926, post 72 i proposisjonen.»

Presidenten antar at Fremskrittspartiet og Høyre vil støtte dette forslaget. – Det blir bekreftet.

Til rammeområde 9 foreligger det også et forslag fra Arbeiderpartiet. Det er forslag nr. 1, som lyder:

«I.

På statsbudsjettet for 1999 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
U t g i f t e r				
900		Nærings- og handelsdepartementet (jf. kap. 3900)		
	1	Driftsutgifter	97 500 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	19 750 000	
	70	Tilskudd til internasjonale organisasjoner	14 400 000	
901		Styret for det industrielle rettsvern (jf. kap. 3901)		
	1	Driftsutgifter	126 000 000	
902		Justervesenet (jf. kap. 3902)		
	1	Driftsutgifter	69 900 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	100 000	
903		Standardisering		
	70	Tilskudd	37 000 000	
910		Statens veiledningskontor for oppfinnere		
	1	Driftsutgifter	6 900 000	
	70	Utviklingsarbeider og stipend, <i>kan overføres</i>	7 800 000	
911		Bedriftskompetanseoverføring		
	70	Teknologisk Institutt	64 000 000	
	71	Veiledningsinstituttet i Nord-Norge, <i>kan overføres</i>	30 500 000	
	74	Norsk Designråd	9 000 000	
	75	EUs SMB-program, <i>kan overføres</i>	4 500 000	
	76	Euro Info	4 300 000	
	77	Program for økonomisk/administrativ rådgiving	20 000 000	
922		Norsk Romsenter		
	70	Tilskudd, <i>kan overføres</i>	231 300 000	
923		Forsknings- og utviklingskontrakter		
	70	Tilskudd, <i>kan overføres</i>	137 800 000	
924		Internasjonalt samarbeid og utviklingsprogrammer		
	70	Tilskudd, <i>kan overføres</i>	9 000 000	
926		Spesielle IT-tiltak		
	70	År 2000-problematikken, <i>kan overføres</i>	40 000 000	
	71	Tilskudd til høyhastighetskommunikasjon, <i>kan overføres</i>	17 000 000	
	72	Tilskudd til sertifisering av IT-sikkerhet, <i>kan overføres</i>	5 000 000	
932		Norges geologiske undersøkelse (jf. kap. 3932)		
	1	Driftsutgifter	95 000 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	26 200 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	3 000 000	
	70	Tilskudd til sekretariat for IUGS	800 000	
933		Bergvesenet (jf. kap. 3933)		

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	1	Driftsutgifter	7 600 000	
	30	Sikring av gruveåpninger, <i>kan overføres</i>	200 000	
	31	Tiltak mot avrenning fra nedlagte gruver, <i>kan overføres</i>	3 200 000	
	70	Tilskudd til prospektering, <i>kan overføres</i>	3 000 000	
941		Sjøfartsdirektoratet med Skipskontrollen (jf. kap. 3941)		
	1	Driftsutgifter	178 600 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	10 000 000	
	70	Hjemsending av sjøfolk	1 500 000	
	72	Tilskudd til NOx-tiltak, <i>kan overføres</i>	6 500 000	
942		Skipsregistrene (jf. kap. 3942)		
	1	Driftsutgifter	6 100 000	
947		Tilskudd til sysselsetting av sjøfolk		
	70	Tilskudd, <i>overslagsbevilgning</i>	50 000 000	
948		Ventelønn		
	1	Driftsutgifter	1 500 000	
951		Store Norske Spitsbergen Kulkompani A/S		
	70	Tilskudd, <i>kan overføres</i>	60 000 000	
952		Svalbard Samfunnsdrift og Næringsutvikling		
	70	Tilskudd, <i>kan overføres</i>	46 000 000	
953		Kings Bay AS		
	70	Tilskudd	26 000 000	
961		Reiselivstiltak		
	1	Driftsutgifter	5 000 000	
	70	Tilskudd til internasjonal markedsføring	88 000 000	
	71	Tilskudd til Norske Vandrerehjem	200 000	
966		Støtte til skipsbygging		
	50	Overføring til fond for støtte ved skipskontrakter	632 500 000	
	70	Rentestøtte ved langtidsfinansiering av skip og mobile rigger, <i>overslagsbevilgning</i>	1 500 000	
	72	Rentestøtte ved langtidsfinansiering av innenlandske leveringer av fiskebåter, <i>overslagsbevilgning</i>	3 000 000	
970		Internasjonaliseringstiltak		
	70	Eksportfremmende tiltak, <i>kan overføres</i>	198 000 000	
	72	Norsk deltagelse i EXPO 2000	20 000 000	
990		Industri- og forsyningsberedskap		
	1	Driftsutgifter	7 875 000	
2420		Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (jf. kap. 5320 og 5620)		
	50	Utviklingstilskudd, fond	148 100 000	
	51	Tapsfond for lån innvilget i budsjetterminen	65 000 000	
	52	Tapsfond på garantier innvilget i budsjetterminen	10 000 000	
	53	Tapsfond, såkornkapitalfond	40 000 000	
	54	Prosjektutviklingstilskudd, fond	25 000 000	
	70	Administrasjon, <i>kan overføres</i>	100 000 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	71	Tilskudd til dekning av tap på eldre lån og garantier	9 800 000	
2425		Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (SND) og fylkeskommunene		
	51	Distriktsutviklingstilskudd, fond, <i>kan nyttes under kap. 551 post 51</i>	839 000 000	
	53	Tilskudd til dekning av tap på lån	120 000 000	
		Totale utgifter		3 789 925 000
I n n t e k t e r				
3900		Nærings- og handelsdepartementet (jf. kap. 900)		
	2	Ymse inntekter	1 200 000	
3901		Styret for det industrielle rettsvern (jf. kap. 901)		
	1	Patentavgifter	82 600 000	
	2	Varemerkeavgifter	32 000 000	
	3	Mønsteravgifter	2 400 000	
	4	Forskjellige avgifter	5 000 000	
	5	Inntekt av informasjonstjenester	4 000 000	
3902		Justervesenet (jf. kap. 902)		
	1	Justergebyrer	35 500 000	
	3	Kontroll- og godkjenningsgebyr	13 000 000	
	4	Oppdragsinntekter	100 000	
3932		Norges geologiske undersøkelse (jf. kap. 932)		
	1	Oppdragsinntekter	10 000 000	
	2	Tilskudd til samarbeidsprosjekter	16 200 000	
	3	Ymse inntekter	600 000	
3933		Bergvesenet (jf. kap. 933)		
	1	Produksjonsavgifter mv.	1 000 000	
	2	Ymse inntekter	10 000	
3941		Sjøfartsdirektoratet med Skipskontrollen (jf. kap. 941)		
	1	Gebyr for skip og offshoreinstallasjoner i NOR	83 000 000	
	3	Diverse inntekter	1 000 000	
	4	Gebyrer for skip i NIS	43 140 000	
	5	Inntekter av velferdstiltak	3 000 000	
3942		Skipsregistrene (jf. kap. 942)		
	1	Gebyrer NOR	4 200 000	
	2	Gebyrer NIS	5 300 000	
3990		Industri og forsyningsberedskap		
	1	Salgsinntekter	1 600 000	
5320		Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (jf. kap. 2420)		
	50	Tilbakeføring av utviklingstilskudd	5 000 000	
	51	Tilbakeføring fra tapsfond	5 000 000	
	71	Garantiprovisjon, grunnfinansieringsordningen	200 000	
	72	Låneprovisjon, grunnfinansieringsordningen	26 000 000	
	73	Låneprovisjon, risikolåneordningen	12 500 000	
	74	Låneprovisjon, lavrisikolåneordningen	400 000	
	80	Tilbakeføring av tilskudd til egenkapitalordning	140 000 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
5327		Statens nærings- og distriktutviklingsfond og fylkeskommunene mv.		
	50	Tilbakeføring av tilskudd	20 000 000	
	51	Tilbakeføring av tapsfond	50 000 000	
		Totale inntekter		603 950 000

II.

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet i 1999 kan:

1. gi tilsagn for inntil kroner 2 500 000 utover gitt bevilgning under kap 900, post 21
2. gi tilsagn for inntil kroner 750 000 utover gitt bevilgning under kap 910, post 70
3. gi tilsagn for inntil kroner 1 400 000 utover gitt bevilgning under kap 922, post 70
4. gi tilsagn for inntil kroner 140 000 000 utover gitt bevilgning under kap 923, post 70
5. gi tilsagn for inntil kroner 75 000 000 utover gitt bevilgning under kap 2420, post 54.

III.

Garantifullmakter

a.

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet i 1999 kan:

1. gi Statens nærings- og distriktutviklingsfond fullmakt til å gi nye garantier for inntil 40 mill kroner for lån til realinvesteringer og driftskapital, men slik at totalrammen for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger 188 mill kroner.
2. gi garanti for låneopptak til Svensk-norsk Industrifond for inntil motverdien av SEK 80 000 000.

b.

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementets fullmakt til å garantere overfor Norsk Jern Eiendom A/S at selskapet skal holdes skadesløs for eventuelle framtidige kostnader som følge av pålegg fra Statens forurensningstilsyn knyttet til miljøforurensninger på tomte som kan tilbakeføres til virksomheten ved Norsk Koksverk A/S, forlenges med uendret ramme – inntil 10 mill kroner – fram til 31. desember 2000.

IV.

Dekning av forsikringstilfelle

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet i 1999 kan gi tilsagn til Institutt for energiteknikk og Statsbygg om dekning av forsikringsansvar for inntil 60 mill. spesielle trekkrettigheter (SDR) over-

for tredjeperson for instituttets og Statsbyggs ansvar etter lov av 12. mai 1972 nr. 28 om atomvirksomhet, kapittel III.

V.

Fullmakt til å utgiftsføre uten bevilgning

Stortinget samtykker i at:

1. Justervesenet i 1999 kan utgiftsføre oppdragsutgifter under kap 902 Justervesenet, post 21 Spesielle driftsutgifter, utover foreslått bevilgning mot tilsvarende merinntekter under kap 3902 Justervesenet, post 04 Oppdragsinntekter, knyttet til eksterne oppdrag innenfor en ramme på 4 mill kroner.
2. Nærings- og handelsdepartementet i 1999 kan utgiftsføre refusjonsutbetalinger for utførte miljøtiltak på tomte til tidligere Norsk Koksverk A/S innenfor gitt tilsagnsramme uten bevilgning under kap 955 Norsk Koksverk, post 71 Refusjon for miljøtiltak.
3. Nærings- og handelsdepartementet i 1999 kan utgiftsføre refusjonsutbetalinger for utførte miljøtiltak på tomte til tidligere Norsk Jern Eiendom A/S innenfor gitt tilsagnsramme uten bevilgning under kap 956 Norsk Jern Eiendom A/S, post 70 Refusjon for miljøtiltak.

VI.

Ordninger for sertifisering av IT-sikkerhet

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet etablerer to ordninger for sertifisering av IT-sikkerhet, en for produkter og systemer og en for organisasjoner, i tråd med det opplegg som er skissert under kap 926, post 72 i proposisjonen.»

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom forslaget fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre under rammeområde 9, og forslaget fra Arbeiderpartiet bifaltes forslaget fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre med 55 mot 46 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 22.42.01)

Presidenten: Vi er da ferdige med rammeområde 9 og går videre til rammeområde 10.

Komiteen hadde innstillet:

**B. Rammeområde 10
(Fiskeri)**

I.

På statsbudsjettet for 1999 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
U t g i f t e r				
1000		Fiskeridepartementet		
	1	Driftsutgifter	49 500 000	
	70	Tilskudd diverse formål	200 000	
1001		Deltakelse i internasjonale organisasjoner		
	70	Tilskudd	5 120 000	
1030		Fiskeridirektoratet (jf. kap. 4030)		
	1	Driftsutgifter	238 500 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	800 000	
1040		Til gjennomføring av fiskeriavtalen		
	70	Tilskudd til støtte av fiskeriene m.m., <i>kan overføres</i>	105 000 000	
1050		Diverse fiskeriformål		
	71	Sosiale tiltak, <i>kan overføres</i>	2 500 000	
	73	Kvinnerettede og kompetansehevende tiltak, <i>kan overføres</i>	12 000 000	
	74	Erstatninger, <i>kan overføres</i>	1 810 000	
	78	DNA-register for vågehval	4 000 000	
	79	Informasjon ressursforvaltning	2 500 000	
2415		Statens nærings- og distriktsutviklingsfond, fiskeri- og andre regionalpolitiske tiltak		
	72	Tilskudd til fornyelse og kapasitetstilpasning i fiskeflåten, <i>kan overføres</i>	50 000 000	
	73	Rentestøtte stønadslån	2 500 000	
		Totale utgifter		474 430 000
I n n t e k t e r				
4030		Fiskeridirektoratet (jf. kap. 1030)		
	2	Salg av registre, diverse tjenester	80 000	
	3	Inntekter Fiskets Gang	290 000	
	6	Tvangsmulkt oppdrettsvirksomhet	550 000	
	7	Inntekter ved laboratoriene	2 600 000	
	8	Gebyr akvakultursøknader	2 300 000	
	9	Gebyr Merkeregisteret	3 300 000	
	10	Gebyr Kontrollverkets tjenester	20 000 000	
	11	Avgift fiskefôrkontroll	1 600 000	
	12	Gebyr ervervstillatelse	2 350 000	
		Totale inntekter		33 070 000

II.

Tilsagnsfullmakt

Stortinget samtykker i at Fiskeridepartementet i 1999 kan gi tilsagn for inntil kr 3 000 000 utover gitt bevilgning under kap 1050 Diverse fiskeriformål, post 73 Kvinnerettede- og kompetansehevende tiltak.

Presidenten: Her foreligger et avvikende forslag. Det er forslag nr. 2, fra Arbeiderpartiet, som lyder:

«I.

På statsbudsjettet for 1999 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
U t g i f t e r				
1000		Fiskeridepartementet		
	1	Driftsutgifter	48 500 000	
	70	Tilskudd diverse formål	200 000	
1001		Deltakelse i internasjonale organisasjoner		
	70	Tilskudd	5 120 000	
1030		Fiskeridirektoratet (jf. kap. 4030)		
	1	Driftsutgifter	238 500 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	800 000	
1040		Til gjennomføring av fiskeriatvaten		
	70	Tilskudd til støtte av fiskeriene m.m., <i>kan overføres</i>	105 000 000	
1050		Diverse fiskeriformål		
	71	Sosiale tiltak, <i>kan overføres</i>	2 500 000	
	73	Kvinnerettede og kompetansehevende tiltak, <i>kan overføres</i>	12 000 000	
	74	Erstatninger, <i>kan overføres</i>	1 810 000	
	78	DNA-register for vågehval	4 500 000	
	79	Informasjon ressursforvaltning	2 500 000	
2415		Statens nærings- og distriktsutviklingsfond, fiskeri- og andre regional-politiske tiltak		
	72	Tilskudd til fornyelse og kapasitetstilpasning i fiskeflåten, <i>kan overføres</i>	50 500 000	
	73	Rentestøtte stønadslån	2 500 000	
		Totale utgifter.....		474 430 000
I n n t e k t e r				
4030		Fiskeridirektoratet (jf. kap. 1030)		
	2	Salg av registre, diverse tjenester	80 000	
	3	Inntekter Fiskets Gang	290 000	
	6	Tvangsmulkt oppdrettsvirksomhet	550 000	
	7	Inntekter ved laboratoriene	2 600 000	
	8	Gebyr akvakultursøknader	2 300 000	
	9	Gebyr Merkeregisteret	3 300 000	
	10	Gebyr Kontrollverkets tjenester	20 000 000	
	11	Avgift fiskefôrkontroll	1 600 000	
	12	Gebyr ervervstillatelse	2 350 000	
		Totale inntekter		33 070 000

II.

Tilsagnsfullmakt

Stortinget samtykker i at Fiskeridepartementet i 1999 kan gi tilsagn for inntil kr 3 000 000 utover gitt bevilgning under kap 1050 Diverse fiskeriformål, post 73 Kvinnerettede- og kompetansehevende tiltak.»

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Arbeiderpartiet bifaltes innstillingen med 55 mot 46 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 22.42.38)

Videre var innstillet:

**C. Rammeområde 11
(Landbruk)**

I.

På statsbudsjettet for 1999 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
U t g i f t e r				
1100		Landbruksdepartementet (jf. kap. 4100)		
	1	Driftsutgifter	101 728 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	8 375 000	
	70	Tilskudd til driften av Staur gård	250 000	
1102		Fylkesmannens landbruksavdeling (jf. kap. 4102)		
	1	Driftsutgifter	256 983 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	29 583 000	
1107		Statens dyrehelsetilsyn (jf. kap. 4107)		
	1	Driftsutgifter	178 284 000	
	73	Tilskudd til tiltak mot dyresykdommer, <i>overslagsbevilgning</i>	3 215 000	
1110		Statens landbrukstilsyn (jf. kap. 4110)		
	1	Driftsutgifter	77 628 000	
	73	Tilskudd til stamsædavl	1 740 000	
1112		Forvaltningsstøtte, utviklingsoppgaver og kunnskapsutvikling m.m.		
	50	Forvaltningsstøtte og utviklings- oppgaver, VI	89 357 000	
	51	Forvaltningsstøtte, utvikling og kunnskapsformidling, Planteforsk .	39 201 000	
	52	Støtte til fagsentrene	12 416 000	
1114		Statens næringsmiddeltilsyn (jf. kap. 4114)		
	1	Driftsutgifter	110 044 000	
	50	Tilskudd til Fondet for kjøttkontroll	20 027 000	
	51	Tilskudd til Fondet for statlig næringsmiddeltilsyn i kommunene ..	40 432 000	
1140		Miljø- og næringstiltak i jordbruket		
	50	Driftsøkonomiske analyser m.m.	17 862 000	
	77	Miljørettet prosjektarbeid m.m., <i>kan overføres</i>	27 524 000	
1142		Miljø- og næringstiltak i skogbruket		
	50	Forvaltningsstøtte, utvikling og kunnskapsformidling i skogbruket.	12 176 000	
	51	Tilskudd til Utviklingsfondet for skogbruket	3 155 000	
	71	Tilskudd til langsiktige investeringer og næringstiltak i skogbruket, <i>kan overføres</i>	116 380 000	
	76	Ressurs- og miljøtiltak i skogbruket, <i>kan overføres</i>	22 633 000	
1145		Jordskifteverket (jf. kap. 4145)		
	1	Driftsutgifter	128 005 000	
1146		Norsk institutt for jord- og skogkartlegging (jf. kap. 4146)		
	1	Driftsutgifter	58 588 000	
1147		Reindriftsforvaltningen (jf. kap. 4147)		
	1	Driftsutgifter	21 049 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	2 990 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	70	Tilskudd til fjellstuer	610 000	
	71	Omstillingstiltak i Indre Finnmark, <i>kan overføres</i>	12 000 000	
1148		Naturskade – erstatninger og sikring		
	70	Tilskudd til sikringstiltak m.m., <i>kan overføres</i>	4 700 000	
	71	Naturskade, erstatninger, <i>kan overføres</i>	38 000 000	
1150		Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m. (jf. kap. 4150)		
	50	Fondsavsetninger	648 060 000	
	70	Markedsregulering, <i>kan overføres</i>	225 100 000	
	73	Pristilskudd, <i>overslagsbevilgning</i>	1 762 070 000	
	74	Direkte tilskudd, <i>kan overføres</i>	6 792 679 000	
	76	Markedsordninger, <i>overslagsbevilgning</i>	797 673 000	
	77	Utviklingstiltak, <i>kan overføres</i>	383 000 000	
	78	Velferdsordninger, <i>kan overføres</i>	1 829 410 000	
1151		Til gjennomføring av reindriftsavtalen m.m.		
	51	Tilskudd til Utviklings- og investeringsfondet	31 900 000	
	72	Tilskudd til organisasjonsarbeid	4 000 000	
	75	Kostnadssenkende og direkte tilskudd, <i>kan overføres</i>	37 300 000	
	79	Velferdsordninger	1 800 000	
1161		Statskog SF – forvaltningsdrift		
	70	Tilskudd	17 229 000	
	73	Avviklingskostnader	500 000	
	75	Oppsyn i statsalmenninger	5 512 000	
2411		Statens Landbruksbank (jf. kap. 531 og 5614)		
	1	Driftsutgifter	49 133 000	
	71	Rentestøtte	500 000	
	72	Erstatninger, <i>overslagsbevilgning</i>	100 000	
	73	Tilskudd til Landbruksbankens tapsfond	9 000 000	
2472		Statens Kornforretning		
	24	Driftsresultat	21 776 000	
		Totale utgifter		14 051 677 000

I n n t e k t e r

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
4100		Landbruksdepartementet (jf. kap. 1100)		
	1	Refusjon og gebyr	333 000	
4102		Fylkesmannens landbruksavdeling (jf. kap. 1102)		
	4	Oppdragsinntekter og refusjoner	29 583 000	
4107		Statens dyrehelsetilsyn (jf. kap. 1107)		
	3	Gebyr- og analyseinntekter m.m.	8 799 000	
4110		Statens landbrukstilsyn (jf. kap. 1110)		
	1	Gebyr og analyseinntekter m.m.	58 748 000	
4114		Statens næringsmiddeltilsyn (jf. kap. 1114)		
	1	Gebyr og analyseinntekter	134 372 000	
	5	Driftsinntekter	3 366 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
4145		Jordskifteverket (jf. kap. 1145)		
	1	Saks- og gebyrinntekter	13 407 000	
	5	Refusjon, utgifter til målehjelp	1 014 000	
4146		Norsk institutt for jord- og skogkartlegging (jf. kap. 1146)		
	2	Driftsinntekter	15 380 000	
4147		Reindriftsforvaltningen (jf. kap. 1147)		
	1	Driftsinntekter	1 500 000	
4150		Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m. (jf. kap. 1150)		
	80	Markedsordningen for korn	109 800 000	
5311		Statens Landbruksbank (jf. kap. 2411)		
	1	Gebyr	10 170 000	
	2	Driftsinntekter	8 699 000	
5571		Totalisatoravgift		
	70	Avgift	67 000 000	
5609		Renter av lån i selskaper under Landbruksdepartementet		
	82	Drevsjø Trelast AS	43 000	
5614		Renter av lån i Statens Landbruksbank (jf. kap. 2411)		
	80	Renter	288 000 000	
		Totale inntekter		750 214 000

II.

Fullmakt til å benytte inntekt fra salg

Stortinget samtykker i at Landbruksdepartementet i 1999 kan:

1. overskride kap 1100 post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold med et beløp som tilsvarer merinntektene fra salg av eiendom.
2. medregne ubenyttet merinntekt fra salg av eiendom ved utregning av overførbart beløp under kap 1100 post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold.

III.

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Landbruksdepartementet i 1999 kan overskride bevilgninger mot tilsvarende merinntekter under følgende kapitler og poster:

Fullmakt til å over skride bevilgninger under	mot tilsvarende merinntekter under
Kap 1100 post 01	Kap 4100 post 01
Kap 1102 post 21	Kap 4102 post 04
Kap 1107 post 01	Kap 4107 post 03
Kap 1110 post 01	Kap 4110 post 01
Kap 1114 post 01	Kap 4114 post 05
Kap 1145 post 01	Kap 4145 postene 01 og 05
Kap 1146 post 01	Kap 4146 post 02
Kap 1147 post 01	Kap 4147 post 01
Kap 2411 post 01	Kap 5311 post 02

IV.

Fullmakter til overskridelse

Stortinget samtykker i at Landbruksdepartementet i 1999 kan:

1. overskride bevilgningen under kap 1107 post 73 Tilskudd til tiltak mot dyresykdommer dersom det skulle bryte ut alvorlige smittsomme dyresykdommer.
2. overskride bevilgningen under kap 1147 post 01 med inntil kr 500 000 i forbindelse med forskuttering av utgifter til tvangsflytting av rein.

V.

Fullmakt som gjelder fast eiendom

Stortinget samtykker i at Landbruksdepartementet i 1999 kan selge innkjøpt og opprinnelig statseiendom for inntil kr 5 000 000.

VI.

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Landbruksdepartementet i 1999 kan:

1. gi tilsagn om tilskudd til sikringsarbeid for inntil kr 2 000 000 utover bevilgningen under kap 1148 post 70.
2. gi tilsagn om tilskudd til naturskadeerstatninger for inntil kr 10 000 000 utover bevilgningen under kap 1148 post 71.

VII.

Salg av aksjer

Stortinget samtykker i at Landbruksdepartementet kan selge statens aksjer i Drevsjø Trelast AS.

Presidenten: Her foreligger et avvikende forslag. Det er forslag nr. 3, fra Arbeiderpartiet, som lyder:

«I.

På statsbudsjettet for 1999 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
U t g i f t e r				
1100		Landbruksdepartementet (jf. kap. 4100)		
	1	Driftsutgifter	95 160 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	8 375 000	
	70	Tilskudd til driften av Staur gård	250 000	
1102		Fylkesmannens landbruksavdeling (jf. kap. 4102)		
	1	Driftsutgifter	250 075 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	29 583 000	
1107		Statens dyrehelsetilsyn (jf. kap. 4107)		
	1	Driftsutgifter	179 041 000	
	73	Tilskudd til tiltak mot dyresykdommer, <i>overslagsbevilgning</i>	3 215 000	
1110		Statens landbrukstilsyn (jf. kap. 4110)		
	1	Driftsutgifter	72 958 000	
	73	Tilskudd til stamsædavl	1 740 000	
1112		Forvaltningsstøtte, utviklingsoppgaver og kunnskapsutvikling m.m.		
	50	Forvaltningsstøtte og utviklingsoppgaver, VI	88 786 000	
	51	Forvaltningsstøtte, utvikling og kunnska psformidling, Planteforsk.	39 828 000	
	52	Støtte til fagsentrene	12 614 000	
1114		Statens næringsmiddeltilsyn (jf. kap. 4114)		
	1	Driftsutgifter	110 511 000	
	50	Tilskudd til Fondet for kjøttkontroll	20 027 000	
	51	Tilskudd til Fondet for statlig næringsmiddeltilsyn i kommunene ...	40 432 000	
1140		Miljø- og næringstiltak i jordbruket		
	50	Driftsøkonomiske analyser m.m.	18 149 000	
	77	Miljørettet prosjektarbeid m.m., <i>kan overføres</i>	27 524 000	
1142		Miljø- og næringstiltak i skogbruket		
	50	Forvaltningsstøtte, utvikling og kunnska psformidling i skogbruket	12 370 000	
	51	Tilskudd til Utviklingsfondet for skogbruket	3 155 000	
	71	Tilskudd til langsiktige investeringer og næringstiltak i skogbruket, <i>kan overføres</i>	123 880 000	
	76	Ressurs- og miljøtiltak i skogbruket, <i>kan overføres</i>	22 633 000	
1145		Jordskifteverket (jf. kap. 4145)		
	1	Driftsutgifter	128 549 000	
1146		Norsk institutt for jord- og skogkartlegging (jf. kap. 4146)		
	1	Driftsutgifter	57 840 000	
1147		Reindrifftsforvaltningen (jf. kap. 4147)		
	1	Driftsutgifter	21 138 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	2 990 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	70	Tilskudd til fjellstuer	610 000	
	71	Omstillingstiltak i Indre Finnmark, <i>kan overføres</i>	12 000 000	
1148		Naturskade – erstatninger og sikring		
	70	Tilskudd til sikringstiltak m.m., <i>kan overføres</i>	4 700 000	
	71	Naturskade, erstatninger, <i>kan overføres</i>	38 000 000	
1150		Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m. (jf. kap. 4150)		
	50	Fondsavsetninger	648 060 000	
	70	Markedsregulering, <i>kan overføres</i>	225 100 000	
	73	Pristilskudd, <i>overslagsbevilgning</i>	1 762 070 000	
	74	Direkte tilskudd, <i>kan overføres</i>	6 792 679 000	
	76	Markedsordninger, <i>overslagsbevilgning</i>	805 173 000	
	77	Utviklingstiltak, <i>kan overføres</i>	387 000 000	
	78	Velferdsordninger, <i>kan overføres</i>	1 829 410 000	
1151		Til gjennomføring av reindriftsavtalen m.m.		
	51	Tilskudd til Utviklings- og investeringsfondet	31 900 000	
	72	Tilskudd til organisasjonsarbeid	4 000 000	
	75	Kostnadssenkende og direkte tilskudd, <i>kan overføres</i>	37 300 000	
	79	Velferdsordninger	1 800 000	
1161		Statskog SF – forvaltningsdrift		
	70	Tilskudd	15 229 000	
	73	Avviklingskostnader	500 000	
	75	Oppsyn i statsalmenninger	6 512 000	
2411		Statens Landbruksbank (jf. kap. 5311 og 5614)		
	1	Driftsutgifter	47 342 000	
	71	Rentestøtte	500 000	
	72	Erstatninger, <i>overslagsbevilgning</i>	100 000	
	73	Tilskudd til Landbruksbankens tapsfond	9 000 000	
2472		Statens Kornforretning		
	24	Driftsresultat	21 869 000	
		Totale utgifter		14 051 677 000
I n n t e k t e r				
4100		Landbruksdepartementet (jf. kap. 1100)		
	1	Refusjon og gebyr	333 000	
4102		Fylkesmannens landbruksavdeling (jf. kap. 1102)		
	4	Oppdragsinntekter og refusjoner	29 583 000	
4107		Statens dyrehelsetilsyn (jf. kap. 1107)		
	3	Gebyr- og analyseinntekter m.m.	8 799 000	
4110		Statens landbrukstilsyn (jf. kap. 1110)		
	1	Gebyr og analyseinntekter m.m.	58 748 000	
4114		Statens næringsmiddeltilsyn (jf. kap. 1114)		
	1	Gebyr og analyseinntekter	134 372 000	
	5	Driftsinntekter	3 366 000	
4145		Jordskifteverket (jf. kap. 1145)		

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	1	Saks- og gebyrinntekter	13 407 000	
	5	Refusjon, utgifter til målehjelp	1 014 000	
4146		Norsk institutt for jord- og skogkartlegging (jf. kap. 1146)		
	2	Driftsinntekter	15 380 000	
4147		Reindriftsforvaltningen (jf. kap. 1147)		
	1	Driftsinntekter	1 500 000	
4150		Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m. (jf. kap. 1150)		
	80	Markedsordningen for korn	109 800 000	
5311		Statens Landbruksbank (jf. kap. 2411)		
	1	Gebyr	10 170 000	
	2	Driftsinntekter	8 699 000	
5571		Totalisatoravgift		
	70	Avgift	67 000 000	
5609		Renter av lån i selskaper under Landbruksdepartementet		
	82	Drevsjø Trelast AS	43 000	
5614		Renter av lån i Statens Landbruksbank (jf. kap. 2411)		
	80	Renter	288 000 000	
		Totale inntekter		750 214 000

IV.

Fullmakter til overskridelse

Stortinget samtykker i at Landbruksdepartementet i 1999 kan:

1. overskride bevilgningen under kap 1107 post 73 Tilskudd til tiltak mot dyresykdommer dersom det skulle bryte ut alvorlige smittsomme dyresykdommer.
2. overskride bevilgningen under kap 1147 post 01 med inntil kr 500 000 i forbindelse med forskuttering av utgifter til tvangsflytting av rein.

V.

Fullmakt som gjelder fast eiendom

Stortinget samtykker i at Landbruksdepartementet i 1999 kan selge innkjøpt og opprinnelig statseiendom for inntil kr 5 000 000.

VI.

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Landbruksdepartementet i 1999 kan:

1. gi tilsagn om tilskudd til sikringsarbeid for inntil kr 2 000 000 utover bevilgningen under kap 1148 post 70.

2. gi tilsagn om tilskudd til naturskadeerstatninger for inntil kr 10 000 000 utover bevilgningen under kap 1148 post 71.

VII.

Salg av aksjer

Stortinget samtykker i at Landbruksdepartementet kan selge statens aksjer i Drevsjø Trelast AS.»

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Arbeiderpartiet bifaltes innstillingen med 55 mot 46 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 22.43.16)

Votering i sak nr. 4

Komiteen hadde innstillet:

I.

På statsbudsjettet for 1998 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
U t g i f t e r :			
923		Forsknings- og utviklingskontraktar	
	70	Tilskot, kan overførast, blir r e d u s e r t med frå kr 162 800 000 til kr 157 100 000	5 700 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
955(Nytt)		Norsk Koksverk	
	71	Refusjon for miljøtiltak, blir l ø y v d med	30 000 000
966		Støtte til skipsbygging	
	50	Overføring til fond for støtte ved skipskontraktar, blir a u k a med	1 400 000
		frå kr 515 000 000 til kr 1 915 000 000	
2420		Statens nærings- og distriktsutviklingsfond	
	51	Tapsfond for lån innvilga i budsjetterminen, blir a u k a med	5 700 000
		frå kr 53 000 000 til kr 58 700 000	
	90	Lån til grunnfinansieringsordninga, <i>overslagsløyving</i> blir <i>reduisert</i> med	100 000 000
		frå kr 26 300 000 000 til kr 26 200 000 000	
	91	Lån til risikolåneordninga, <i>overslagsløyving</i> , blir <i>reduisert</i> med	150 000 000
		frå kr 5 700 000 000 til kr 5 550 000 000	
	94	Lån til lågrisikolåneordninga, <i>overslagsløyving</i> , blir <i>reduisert</i> med	420 000 000
		frå kr 700 000 000 til kr 280 000 000	
I n n t e k t e r :			
3967(Nytt)		Norsk Jetmotor a.s.	
	90	Sal av aksjar, blir l ø y v d med	103 300 000
	91	Tilbakebetaling av ansvarleg lån, blir l ø y v d med	37 500 000
5309		Tilfeldige inntekter	
	80	Gevinst ved sal av aksjar i Norsk Vekst ASA, blir <i>reduisert</i> med	318 400 000
		frå kr 318 400 000 til kr 0	
	90	Sal av aksjar, blir <i>reduisert</i> med	1 600 000
		frå kr 1 600 000 til kr 0	
5320		Statens nærings- og distriktsutviklingsfond	
	90	Avdrag på uteståande fordringar, grunnfinansieringsordninga, blir a u k a med	200 000 000
		frå kr 26 700 000 til kr 26 900 000	
	91	Avdrag på uteståande fordringar, risikolåneordninga, blir <i>reduisert</i> med	147 000 000
		frå kr 5 750 000 000 til kr 5 603 000 000	
	92	Avdrag på uteståande fordringar, lågrisikolåneordninga, blir <i>reduisert</i> med	235 000 000
		frå kr 400 000 000 til kr 165 000 000	
5620		Renter og utbytte frå Statens nærings- og distriktsutviklingsfond	
	80	Renter, grunnfinansieringsordninga, blir a u k a med	70 000 000
		frå kr 330 000 000 til kr 400 000 000	
	81	Renter, risikolåneordninga, blir a u k a med	3 000 000
		frå kr 50 000 000 til kr 53 000 000	
	82	Renter, lågrisikolåneordninga, blir <i>reduisert</i> med	5 100 000
		frå kr 8 600 000 til kr 3 500 000	

II.

Stortingets vedtak av 8. desember 1997 om dekking av forsikringstilfelle endres til:

Dekking av forsikringstilfelle

Stortinget samtykkjer i at Nærings- og handelsdepar-

tementet i 1998 kan gi tilsegn til Institutt for energiteknikk og Statsbygg om dekking av forsikringsansvar for inntil 60 000 000 spesielle trekkrettigheter (SDR) overfor tredjeperson for *instituttet og Statsbygg sitt ansvar etter lov av 12. mai 1972 nr. 28 om atomenergiverksemd kapittel III.*

III.

Utviding av miljøfullmakt

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet kan gi tilsegn om refusjon for pålagte miljøtiltak på tomte til tidlegare Norsk Koksverk A/S for inntil 40 mill. kroner utover tidlegare gitt garantiramme på 180 mill. kroner.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 5

Komiteen hadde innstillet:

På statsbudsjettet for 1998 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
U t g i f t e r :			
1030	45	Fiskeridirektoratet Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, ø k e s med fra 855 000 kroner til 2 955 000 kroner	2 100 000
I n n t e k t e r :			
4000	01	Fiskeridepartementet (Ny) Refusjoner, b e v i l g e s med	10 000
4030	04	Fiskeridirektoratet (Ny) Fangstinntekter overvåkingsprogrammet, b e v i l g e s med	300 000
	08	Gebyr akvakultursøknader, ø k e s med fra 2 170 000 kroner til 3 170 000 kroner	1 000 000
	11	Avgift fiskeførkontroll, ø k e s med fra 1 480 000 kroner til 2 480 000 kroner	1 000 000
	12	Gebyr ervervstillatelser, r e d u s e r e s med fra 2 300 000 kroner til 0	2 300 000

V o t e r i n g :

Votering i sak nr. 6

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Komiteen hadde innstillet:

I.

På statsbudsjettet for 1998 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Betegnelse	Kroner
U t g i f t e r :			
1107	73	Statens dyrehelsetilsyn (jf. kap 4107) Tilskudd til tiltak mot dyresykdommer, <i>overslagsbevilgning</i> , ø k e s med..... fra kr 3 185 000 til kr 20 885 000	17 700 000
1148	70	Naturskade – erstatninger og sikring Tilskudd til sikringstiltak med mer, <i>kan overføres</i> , ø k e s med	1 100 000
	71	Naturskade, erstatninger, <i>kan overføres</i> , r e d u s e r e s med fra kr 42 500 000 til kr 41 400 000	1 100 000
1150	50	Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m. (jf. kap. 4150) Fondsavsetninger, ø k e s med	7 503 000
	70	Markedsregulering, <i>kan overføres</i> , ø k e s med fra kr 212 100 000 til kr 224 100 000	12 000 000
	73	Pristilskudd, <i>overslagsbevilgning</i> , r e d u s e r e s med fra kr 1 806 350 000 til kr 1 776 350 000	30 000 000
	74	Direkte tilskudd, <i>kan overføres</i> , r e d u s e r e s med fra kr 6 831 579 000 til kr 6 824 076 000	7 503 000

Kap.	Post	Betegnelse	Kroner
	76	Markedsordninger, <i>overslagsbevilgning</i> , ø k e s med	56 500 000
		fra kr 806 800 000 til kr 863 300 000	
2411		Statens Landbruksbank, (jf. kap. 5311 og 5614)	
	73	Tilskudd til Landbruksbankens tapsfond, r e d u s e r e s med	5 000 000
		fra kr 7 000 000 til kr 2 000 000	
	90	Lån, <i>overslagsbevilgning</i> , r e d u s e r e s med	38 000 000
		fra kr 308 000 000 til kr 270 000 000	
I n n t e k t e r :			
4107		Statens dyrehelsetilsyn, (jf. kap. 1107)	
	3	Gebyr- og analyseinntekter, r e d u s e r e s med	2 000 000
		fra kr 8 000 000 til kr 6 000 000	
4150		Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m. (jf. kap. 1150)	
	70(ny)	Tilbakebetaling av tilskudd til reguleringsanlegg, b e v i l g e s med	12 000 000
	80	Markedsordningen for korn, ø k e s med	14 000 000
		fra kr 112 000 000 til kr 126 000 000	
4170		Statkorn Holding ASA	
	90(ny)	Avdrag, b e v i l g e s med	136 000 000
5545		Miljøavgifter i landbruket	
	71	Miljøavgift, plantevernmidler, ø k e s med	4 000 000
		fra kr 22 000 000 til kr 26 000 000	
5571		Totalisatoravgift	
	70	Avgift, ø k e s med	5 000 000
		fra kr 62 000 000 til kr 67 000 000	
5614		Renter fra Statens Landbruksbank (jf. kap. 2411)	
	80	Renter, ø k e s med	9 500 000
		fra kr 180 500 000 til kr 190 000 000	

II.

Stortinget samtykker i at Landbruksdepartementet i 1998 kan omdisponere inntil 5 mill. kroner av ubenyttet beløp på kap. 1114 post 30 til tiltak mot alvorlige dyresykdommer (kap. 1107 post 73).

– omdisponere inntil 11 mill. kroner av ubenyttet beløp på kap. 1150 post 78 matvarehjelp i Russland (kap. 1150 post 70).

III.

Stortinget samtykker i at Landbruksdepartementet i 1998 kan:

– omdisponere inntil 20 mill. kroner av ubenyttede beløp på kap. 1150 post 74 og inntil 20 mill. kroner av ubenyttet beløp på kap. 1150 post 78 til kjøp av melkekvoter (kap. 1150 post 77).

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

S a k n r . 7

Referat

Presidenten: Det foreligger intet referat.

Møtet hevet kl. 22.45.